

تصویر ابو عبد الرحمن الحکری

مؤسسا عزیز

ژیانیکے پاکر

شہید کی یاد ستریکے ناپاکر

منتدی اقر الشافی

شعبہ (مطوعی) برقی (آرامش)

www.igra.ahlamootada.com

حکومتی هیزمی گورستان
وزارتی روشنیری
بهرینو صهرنهی گشتی جاپ و بلا و گردنموه
زنجیره (۲۲۷)

ماموستا عه زیز

ژانیکی پاک و شهیدی دهستیکی ناپاک

کوگردنموه و ناماده کردنی

محممد شیخ عبدالکرم سولهیی

ماموستا عمنهن
شرپايتيکي پاڪ و شهيد ۽ ده ستيکي نا پاڪ

لاماده کردني: محمد د شيخ عه بدولكهريم موله يي

تا يپ و نه خشه ساري: لاراس حده له مين

نه خشه ساري بهرگ: ديارى جمال

سهر بهر شتيارى چاپ: عه تا مه حود

چاپ: چاپي به كم - سليمانى ۲۰۰۴

چاپخانه ي وهزاره تي روشنيري

تيراژ: (۲۰۰۰)

ژماره ي سپاردن: (۳۰۶) ي سالي (۲۰۰۴) ي وهزاره تي روشنيري پندراوه

بە يېقىنلىك

گەنجىكى خەلقى گوندىكى ناوچەى قەرەداغ بوم . لەبەر نەبوونى قوتابخانە ، لەگوندەكەماندا بەمەبەستى خويندن ھاتمە سەلىمانى لەقوتابخانەى ناومندىي جەھورى دەمخويند ، چەند قوتابىيەك بوونە ھاورىم يەكەك لە قوتابىيانە عزىز مەحمود بوو .. سالانىكمان بەيەكەمە بەسەر برد .. ئەو سالانە بەدەيان بىرموھرى تال و شىرىنى تىدادابوو .. زوربەيانم نووسىبوونەم ، لەبۇنە و سەيرانەكاندا ، چەندىن وىنەمان گرتىبوو . بەلام بەھۇى بارى ناھەموارى گەلەكەمان و گوشارى بېرىدەنەى رۇنمە يەك لەدواى يەكەكانى عىراقەمە بۇسەر بىزوتنەمەى رىزگاربخواى كورد .. نەك وىنە و دەفتەرى بىرموھرىمان لەناوچوون ، بەلكو مال و گوند و شارو شارۇچكەمان وىزانكرا ، بۇ نووسىنەمەى ھەركارىكى (سىياسى و مىژبىسى و ئەدەبىي و رۇشنىرى) پىويستمان بەسەرچاومەى زۇر ھەيە .. سەرچاومەى نووسىنەمەى بىرموھرىش .. دەفتەرى سالانەمەى رۇنەى بىرموھرىيەكان و ئەو وىنە و نامە و بەلگەنامانەيە كەندەپارىزىزىن .. مەن ھەموو ئەو نامە و بەلگەنامەمەى وىفانەم بەھۇى رووداومەى جۇزاو جۇرەكانى كوردستانەمەى زوربەى زۇريان لەناوچوون لەمەى رۇنەمەى (مامۇستە عزىز) شەھىد كراومەى ، لەبەرنامەمەى كە كورتەيەك لەمىژووى ژيانى ئەمەى ھاورى خۇشەويست و تىكۇشەرمەى بىنوسمەمەى .

لەسالانى ھەشتاكاندا .. نووسىنىكمان لەبارەيسەمەى نووسى ، لەشىوومەى چىرۇكىكدا و ناردم بۇ ئەمگەى ناومندى راگەيانىدىنى كۆمەلە لەبەرمەمەى . بەداخەمەى ئەمەى نووسىنەمەى نازانم گەيشتە جىنى خۇى ، يان لەناوچوومەى ؟ ، ئەمەى نووسخەيەى لای خۇشەمەى بوو ، لەكاتى گرتىمدا لەناوچوومەى ، ئەمەى كاتەى

شۆرشىگىچى سالانە بەدەيان ياد و بىر قەدەر ئىككىنچى دەۋىر ئىكەنلىكىنى بىلدۈرىدۇ ،
 ھەسەت ئىكەنلىكىگە زىتلىق بىلەن بىر ۋاقىتتا شەھىدەكانەۋە بىر
 لەۋرەنمەن ، يان ھەلپەي كەس و كارىيان . ئەۋەي زۆر سەرىنچى راكىشام
 لەۋەۋەي ئەم ھەۋۋە سالى ئازادى كوردستاندا . تەنھا يەككە كۆپىك بۇ
 يادى شەھىد غەزىل كرا .. لەكەتلىكدا سەيىرەدەكرد مامۇستا غەزىل ھاۋرىي
 زۆرى بىرلەشكەن سەرىكردايەتى (ى.ن.ك) بىر : بەلەم كەس لەۋ بىرلەشكەن
 لەۋەمى مامۇستا غەزىلدا نەۋۋەن ۋەكە پىۋىست . لەكەتلىكدا نەشەبىنى
 شەھىدى ۋابو ، نەك جارى بەلەكە سالانە كۆپى بۇ رىكەدەخرا ، نەۋسىنىيان
 لەسەر دەۋەسرا . لەكەتلىكەكانى راگەياندەدا بەرنامەي تايىبەتيان بۇ
 سازدەكرا ۋە باسى خەبات ۋەۋەنى شۆرشىگىچىيان دەكرا .. ئەۋ نەرىتە
 كارىنكى ۋەۋەي شۆرشىگىچى بىر ، بەلەمىنەۋە (شەھىد) ھەر شەھىد ..
 جىياكردنەۋەيان بەشىۋەكە كارىگەرى ۋە گازندەي لەۋەنەۋەكەكان و
 كەسۋەكارى شەھىدەدا دىۋەستەدەۋ .. ۋەكە دەلەم شەھىد شەھىد
 ئەۋەشە لەۋەچاۋە كە (پىشەۋەرگەيەك) جىياۋە لەۋەماندەيەكى خاۋەن
 ئەۋەۋەن ۋە كارىنك لەۋەندەمىكى سەرىكردايەتى ، كىشەكە لەۋەدەيە كە
 لەۋەۋەن پىشەۋەرگەيەك ۋە پىشەۋەرگەيەك ۋە لەۋەۋەن كارىنك ۋە كادىرەك و
 سەرىكەدەيەك ۋە سەرىكەدەيەكدا جىياۋەيى بىرىت ۋە كرايىت .

نەۋەنەن خان .. زۆر قەسەي گەلەيى شامىزى لەۋە بارانەۋە بۇ كەردم .
 لەۋەكەكاندا ھەستەكرد ، تەۋە بىزەرە لەۋەي كەۋەكە پىۋىست كارىنكى
 ئەۋەتۇ بۇ مامۇستا غەزىل نەۋەۋە ، بۇيە مەن بەلەم پىدا كەچاۋەيەكەۋەنىكى
 (سەۋەكى ھەۋەتى) بۇ رىكەخەم ۋە دەست بەۋەۋەسىنەۋەي ژياننامەي
 شەھىد بىكەم .. بەرنامەكەم ۋەدەشت ، لەۋەگەي نەۋەسىنى نامەۋە بۇ ھەۋە

ئەر ھاۋېرىيەنى كەلگەل شەھىددا ژىاۋن ، بەمەبەستى ئەرەى ھەرىكەيان
چ بىرەۋەرىيەكىيان لەگەلىدابوۋە ، بۆمى بىنۋوسىنەۋە بانگەۋازنىك لەم
رۇژناماندا بىلۈكرەۋە :-

۱- ژمارە (۱۶۱) ى (۲۰۰۲/۹/۱۲) ى رۇژنامەى رۇژنەى سىلىمانى

۲- ژمارە (۷۹) ى (۲۰۰۲/۹/۱۶) ى رۇژنامەى ھاۋلاتى

۳- ژمارە (۲۸۶۸) ى (۲۰۰۲/۹/۲۲) ى رۇژنامەى كوردستانى نوئى

۴- ژمارە (۲۶) ى (۲۰۰۲/۹/۱۶) ى رۇژنامەى ھەۋال

نامەكانىشم بەيارمەتى چەند ھاۋېرىيەكىمان گەياندە زۆربەى ھاۋېرىكانى ..
لەئەنجامى ئاردنى نامە و يانگەۋازمەكدا ، چەند كەسىك ۋە لاميان نامەۋە ،
زۆربەشيان نامەكىيان پشتگۈئى خست و بەتەنھا دېرى ۋە لاميان نەدامەۋە ،
بەداخەۋە دەلىم .. ئەرەنى نامەم بۇ ئاردن ، دۋاى نامەكان چەند جبار
بەتەلفۇن و لەيەكتىرىيىندا ، پىم وتوونەتەۋە كە ۋە لامى نامەكەم بەدەنەۋە ،
بەلام ھىچ كەلگىكى نەبوۋ ، بەھەرئال ، دۋاى سالىك چاۋەپوانى ھاۋېرىيانى
غەزىز ، بەنۋوسىنى ئەم بەرىزانەى كەلەم كىتەبەدا دەخۋىنىتەۋە كىتەبى
(مامۇستا غەزىز ژىانىكى پاك ۋە شەھىدى دەستىكى ناپاك) گەلەنەۋە ،
دلىنام ئەم كىتەبە كورتەيەكى زۆر كورتە ، لەسەر شەھىد مامۇستا غەزىز ،
ئومىد دەكەم دۋاى خۋىندەۋە ئەم كىتەبە لەلەين ھاۋېرىكانىيەۋە ، بىتە
ھاندەرىكىيان ، بىرەۋەرىيەكانىيان لەگەل مامۇستا غەزىزدا ، بىنۋوسىنەۋە
بۆمى بىنىرن ، بۆنەۋەى لەبەرگىكى تىردا كۆزىكەمەۋە چاپى بىكەم ..
خەزەكەم بزانرىت نرىكەى (۱۰۰) نامەم بۇ ئەر كەسانە ئارىۋە كەزانىۋە
ھاۋېرىنى مامۇستا غەزىز بوۋن .. ئەرە دەبىنىن لىو سەد كەسە تەنھا ئەم

كەسسانە دەيىنن ۋە لاميان داۋەتەرە ، لەم كىتەپدا بىر مەزمۇننىڭ كەسسانە نووسراۋە ..

لەم پىشەككەيدە بەپەسەندەم زانى لەخوئىندەۋەي ھەر بابەتلىك لەم كىتەپدا نووسراۋە ، ئامار ۋە بۇ ھەندى بۇچۇرنى نووسەر مەكەننىڭ بىكەم ، لەبارەي شەھىدەۋە .

كولېڭىزىكىس نوۋىسىنەكان

* كاك (عومەر فەتاح) لە نوۋىسىنەكەيدا دەلىت : (عەزىز يەككىچىۋە لەم ھارپىيەنى بىرۋاي بەدرىزەدانى خەبەتتى چەكدارىيۋە ، بۇيە لەكاتى ھەرەسى شۇپشدا داۋاي لە ھارپىيەنى كۆمەلە كەرد كەخۇپاگىرەن ۋە لەشاخەكان بىمىننەۋە ۋە ھىزى چەكدار ۋە مەفرەزەي گەپۋەك دىرۋستبەكەن ۋە دەستەي چەكدارى زۇر لەكوردستاندا پىكەپىن . دۇرى ھەرەس ۋە خۇبەندەستەردەن رابوۋەستەن ، ھەر بىر بىرۋايەۋە لەكۇبۋونەۋەي كىلۋى پىنجۋىنى كۆمەلەدا بەشدارىكەرد).

* كاك (مولازم عومەر) دەلى (بەشانازىيەۋە دەلىم سەرۋەرى بوۋن بەكۆمەلە بەپەلەي يەكەم دەگىرەۋە بۇ شەھىد عەزىز ۋە شەھىد جەمالە رەش) داننان بەم سەرۋەرىيەدا ، تەنھا لەتەكۋەشەرىكى ۋەكو كاك مولازم عومەر چاۋەرۋان دەكرىت .. زۇر تەكۋەشەرى ھەيە ، لەرىكەي تەكۋەشەرىكەۋە رىبازى خەبەتتى شۇپشەگىرەي دۇزىۋەتەۋە لەنەنجامدا بۇتە تەكۋەشەرى بىرپەرس ۋە پەلەپايەي لەشۇپشدا ۋەرگرتۋە ، بەلام ۋەراشكاۋانە ۋە راستگۇيانە نالەيت سەرۋەرى بوۋن بەكۆمەلە دەگىرەۋە بۇ ئەر شەھىدەنە .

بهرمنگاری ، کهچوروم ناگاداداری شهیند عزیزم کرد بو نه و مسئله یه ، خیرا (۱۷۰) دیناری دایه دوستم ، وتی شهو پاره ی مسروفتاتی ژنهینانه که مه خوشم و یاره کهش دمه خشمه کو مه نه ..)

* (مام رۆستەم) لەژانیکی کەمی خەباتیدا کەلەگەل شەهیددا ژیاوه خەباتی بەرجەستەدەکات : (هەرچەندە تەمەنی هەموو بۆ خەبات و تیکۆشان تەرخانکردبوو ، لەپێناوی گەلەکەیدا ، تەمەنی پێشمەرگایەتی لەشۆڕشی نوێدا زۆر کورتبوو ، هەرۆهە لە تەمەنیکی کورتدا ژیاوی بەکوردو کوردستان بەخشی ، بەراستی بەجوانە مەرگی خەباتی نەتەوایی دەژمێردرێت ..)

* كاك (عومەر غەریب) وەكو ھارپنیەكى رۆژانى خەباتى دەلىت : (كوپە كوردىكى زۆر دلسۆز بوو ، ھەزى لەقسەى خوۆش و نوكتەبوو ، ھەموو كات دەم بەینكەن بوو ، ھەرگىز بەروو گزى نەماندەبىتى ..)

* ماموستا (نه حمەد سەلج) لە نووسینە کەیدا وا باسی شەمید لەکاتی (دوور بوو لە خۆهەڵکێشان و خۆبەزەزان و نازکردن و مەتەکردن بە سەر هاوڕێکانیدا ، تەنها دەستەبەختی بریتیبوو لەو شادی و خوشییەکی لەکاتی بۆنەی یادی کەندا بەدڵ و دەروون و سەرو سیمایەوه دیاریبوو ..)

* له نووسینه که ی کاک (عومەر فەتاح) دا کە بە ناو نیشانی (بەلگە نامەکان باشتەر راستییەکان دەسەلمێنن) لە بەلگە نامەی سییە می بەلگە نامەکاندا .. لە خاالی (٤) دا پێشنیاز دەکړیت کە مێچ چۆرە لێبوردنیک عمزیز نه گزړته وه ، ئەمە ئه وه زۆر باش ده سه له مینیت که دوژمنه سه سه سه خته که ی کورد رژی می به عس و دیکتا تۆریه تی سه دام چهند سلیمان له و جوامیره کردۆته وه، چهندی لیتیرسا ون و چهند به که سینکی به توانا و ئازا و بیاکیان زانده له میرامه ری

سىياسەتە كەلگەن رېژىمەكە ياندا ، بۆيە بەيى شەرمانە و زۆر بەرەشكاۋانە دىلوا ئەمگەن ئەگەر لېيۇردىنىشيان ئەركىرد ، ئەو جەريەزەيە بەر لېيۇردىنەكە نەكەۋىت ، چۈنكى لەگەل بەرەۋو ، نەچچە ۋە بۇناۋ رىزەكانى پىشەمەرگە .

* كاك (جەمە چاۋوشىن) لەسەردانىڭدا بۇ بەندىخانەى موسىل ، ۋا باسى سەردانەكە نەگىرپىتەۋە : (غەزىز ۋەتى كەۋشۇقتە نەرمەۋە بەدىقەت سەيىرى لاي دەستە چەپ بىكەن ، چەند ژوۋورۇكى تىدايە ، براتان لەۋى ئەندەۋاسرىت ، كەچۈرەنە درەۋە چوار ژوۋورمان بىنى ، بەكەتتەيە ئەستور ئەركاكانى دىۋىسكەربوۋن بەقلى گەۋرە داخراۋوۋن ، چاۋمان بەقەنارەكان كەۋت كە ھەرقەتارەيەك (۷) قولاپ و (۷) پەت و (۷) كورسى لەلاۋەۋو ، جۇگايەكى ئاۋىش لەژىرياندا ئەپۇى ، دەۋرەيىرى زەۋىيەكە ھەمۋى دىيارەۋو ، پاشماۋەى لەسەندارەدانى پىۋەۋو) .

* كاك (سەلەخ باين) ۋەكو ھاۋىرەيەكى مەندالىيى ۋە خۇشەۋىستى يەكتىرى لەسەردانىدا بۇ زىندانەكەى موسىل ، شەھىد غەزىز ۋا باسى دادىگاي رېژىمى بۇ كەردۋە : (پىيان گوتە : ھۆكەمەكى تۇ خەنكەندە تەمەردەن ، بەدۋاى خەنكەنىشدا لاشەكەت لەشۋىننىكى نادىداردا بۇ ۋاۋەى (۲۰) سال دەسبەسەر دەۋىت ، مەنىش بەگەتە پىكەردەۋە گوتە : ئەى نابى (۲۰) سال بەندەم ۋە لەدۋاى (۲۰) سالەكە ئەمەدام بىكەن ؟ مەن ئەمەيان بەباش دەزانم ، كارەبەستەنى دادىگا ناپەۋاكە بەجەرى رەنگيان تىكچۈۋ ، پەلەكەى مەن زۆر تۈپەى كەردەن ، بەخىرايى راپىچى نەرمەۋەى ھۆلەكەيان كەردەم ۋە پىيان گوتە تۇ چۈن غەيرەت ئەكەى لەۋلى دادىگادا ۋابلىسى ؟! مەنىش گوتە : ئەۋەى ۋىستەم كەردەم ۋە گوتە ئىۋەش ئەى نامرۇقىنە چ نامەردىيەكتەن لەدەست دىۋى رىقى مەكەن) .

* كاك (ئازاد جەلال) لەيەكەم سەردانىدا بۇ قەسەبخانەكەى موسىل ، شەھىد ەمزىز پىيوتىبوو (ئەر رۆژەى رىگەى كوردەيەتى و ئەر رىبازەم ھەلبەزارد ، سەور دەمزەنى ئەر رىگەيەشم دىتەپى و دەمزەنى كەپرىگەى خەبات و يكوژشان بەگول نەچىترەو ، دۆزمنانمان نازانن ھىندەى شاخەكانمان سەرسەختىن ، دەيان بەلگو سەدانى وەكو مە سىدارەكانيان شەرمەزار دەكەن ، ئىمە وادەپۆين ، داوام لەئىوئە ئەرەيە ، رىگەكەم بەرنەدەن و نەزە بەخەباتقان بەدەن بۇ تەواكوردنى رىبازەكەمان ..)

* (سەبىرە خان)ى خىزانى لەكۆتايى نووسىنەكەيدا سەبارەت بەەمزىز دەلىت : (خۆزگە سالانە يادى ەمزىز دەكرەيەو ، رىز لەكەسوكارى دەگىرا ، وەكو ئەندامىكى سەركردەيەتى ھسابى بۇ دەكرا ، خۆزگە شۆنىنىك لەشۆننە گشتىيەكان لەشارى سەلىمانى بەناوى شەھىد ەمزىزەو نەودەنرا ، خۆزگە مە مندالىكە لەەمزىز دەپوو ، ناوى ھەرچى بوايە ھەر ناوم دەنايەو (ەمزىز) ..)

* كاك (جەمال شەيخ نورى) لەنووسىنەكەيدا دەلىت : (شەھىد ەمزىز ھەمىشە ئامۆزگارىي دەكرەين ، پىنى لەسەر ئەرە دائەگرت زىاد لەپىيويست بايەخ بەدەين بەناستى ھۆشيارىمان ، لەھەمانكاتدا لەناو خەلكدە ھىمەن و لەسەرخۆيەن و توندەرە نەيەن ..)

* مامۇستە (ئەنەر مەھمۇد) سەبارەت بەچۆنىتى يەكتەناسىنيان بەم شىوئەيە باسى دەكات : (سەرەتەى ئاشناپوونم لەگەل ئەر زاتەدا دەگەپتەو بۇ سالى (١٩٦٤) كە ھەردووكەمان قوتايىي بووين لەدواناوەندىي وەتەنى كورپان ، لەپەرزەكانى يەككىتى قوتايىيەنى كوردستاندا كارماندەكرد .. لەشانەكاندا ھەرپەيەكى زۆر نەزىك و دلسۆزى يەكتە بووين ..)

* كاك (باپىر محمد عەباس) ۋەكو ھاپۇنىيەكى زىندانى كەسەردە مانىك لەزىندانى ھەينەى خاسەى كەركوك بەيەكەمە بوون .. باسى رىنمايى و ئامۇزگارىيەكانى مامۇستا عزيز وادەكات (كاتى پىرسىارى لىدەكات و دەيەويت بزائىت مامۇستا كىيە ، لەۋەلامدا دەلىت : (من مامۇستا عزيزم ئەم برانەرەى تەنىشتەم كاك عەبدولرەزاقە .. ئىنجا كەوتە رىنمايىكردنم ، پىنى وىم كە پىويستە لەۋى چۆن ھەئسوكەوت بىكەم ، پىنى وىم نابى ئىعتىراف بىكەم ، نابى نەينى شوئىن و جىنگاى پىشەمەرگە بىركىنم ، تىيىگەيانىدەم كە ئەگەر نەينىيەكان بىركىنم ، ئەۋا ئىعدام بەكرىم .. تىيىگەيانىدەم دىركاندنى نەينىيەكانى شوپش كەلكى نىيە و كارىكى خراپە ، خۇپاگرى كارىكى مەردانەيە ..)

* مامۇستا (عەبدولقادىر ھەمە ئەمىن) لەۋوسىنە كورتەكەيدا دەلىت : (كوپىكى دىسۆز و دەسپاك و چالاكبوو ، ھەمىشە خۇى بەخوئىندكارىكى پىشەنگ دەزانى ، ھەرلەسەرەتاي سالى يەكەمى خوئىندەۋە زورىيەى خوئىندكارانى رىگخست ..)

* كاك (فایەق شىخ عومەر) لەۋەلۆستى مۇرقانەى شەھىد عزیزدا ، كە چۆن بەھانايەۋە چوۋە باس دەكات و دەلىت (۱۹۷۰/۱/۱) بوو ، خىزانەكەم توۋشى شەلەى نەسفى بوويو ، بردمان بۇ بەغدا بۇلاى دىكتۇر ، لەگەل خورشىدەخانى دايكى شەھىد عزیزدا ، كەزانىبوۋى لەبەغداين ، بەپەلە ھات بۇلامان و كەخىزانەكەم دەبرد بۇلاى دىكتۇر ، عزیز بەكۆلى خۇى سەرىنەخست بۇلاى دىكتۇرەكان ..)

* مامۇستا (گىلاس ەلى) دەلىت : (ترسى لەكەس نەبوو ، ترسى بەعس و دام و دەزگاكانى نەبوو ، چاۋنە ترسىكى بىۋىنە و براپەكى دىسۆزى ھەموو

كەسىنكى دىئەسۆز بوو .. كەم ژىيا و كەل ژىيا ، شەھىد غەزىز بەراستى ھاوپى
 (بوو ھاوپى ..)

* كاك (يونس غەفور) ۋەكو خزمىكى نىزىكى شەھىد ۋ ھاوپىيەكى رۇژانەى
 ۋا باسى غەزىز دىكەت : (ۋەكو ھاوپى ۋەكو خىزم لەمەندالىيە ۋە نىزىكى
 يەكبووين ، يەكترمان خۇش دەۋىست و گۇنمان لەيىۋپاى يەكترى دىگەرت ،
 نۇر ئامۇزگارى و رىنمىايى دىكەردم و نۇر مەسەلەى سىياسى بۇ
 شىدەكەردمەۋ ، مەمانەى نۇزى پىنەبوو ، ھىچى لىنەدەشاردەمەۋ ..)

* (نازەنن خان)ى خوشكى ۋەكو خوشكىكى لەمەلۋىستىكى رۇژانەى
 خەباتى غەزىزدا ، كەمەندالۋەۋ ۋا دىگىرۋىتەۋ : (رۇژىك بەپەلە ھاتەۋە
 خۇيەكەرد بەرۋەۋ ، ئارەق لەگىيانى دىكە ، بەدايىكى ۋت مەن لەگەپەكى
 دەرگەزىن دەپ ، ئەگەر دەرەنگ ھاتەۋە ، بەدۋاما مەگەزىن ۋ ھەركاتى خۇم
 ھاتەۋە دىمەۋ .. ئىمەۋ دايىك لىمانپىرسى ئەۋە چىيە بۇ شىپىزەى ؟ ۋتى
 مامۇستە ئىبراھىم ئەھمەد رايكەردۋە ، لەشۋىننىكە ئىمەيان دانائەۋە
 كەناگامان لىيى بىت تا دەرەچىت . دايىك ۋ ئىمە لەخەمى غەزىزۋ مامۇستە
 ئىبراھىمدابووين ، شەۋ دەرەنگانىك بەپىكەنن ۋ دىلخۇشىيەۋە خۇى
 بەرۋەۋ دىكەرت ۋتى تەۋاۋ دەرچۋە نەخشەكەمان سەرىگەرت ..)

* (نەسرەن خان)ى خوشكى لەۋ چاۋپىكەۋتەنى كەلەگەلىدا ئەنجامدەۋە ،
 لەھاتەنەۋەى جارىك لەجارەكانى غەزىزدا ۋاى بۇ باسكەردم ۋ ۋتى :
 (ئىستاش لەيادە ۋ ھەر لەپىش چاۋمە ، خۇزگە ئەۋكەتە چاۋمەكانە كۆپىر
 ئەبوون ، جارىكىيان ھاتەۋە ، لەپىر خۇى بەمالدىكەرد ، جامانەيەكى بەسەرۋە
 بوو ، رەش داگىرسابوۋ ، تەۋاۋ لاۋاز بوو بوو ، باۋەشەم پىاكەرد ، ئەۋەندەم
 ماچكەرد تاتاسەم شىكا ، ۋتى (باجە خان) ئەۋە بۇ ۋادەكەيت ؟ ۋتەم

بەقوربانت ىم ، بۆلۈش داڭىرساوى و لاواز بوويت ؟ وتى لەگەل
تراكتۇرىڭدا سواربوم .. سايەقى تراكتۇرەكەش پىيوتم تۆچىت ؟ ئەلىنى
خەلۈزفرۆشى ، ناننىكى خوارد و چوو نووست ..

* كاك (حاجى مەمۇ) لەنووسىنەكەيدا وانەنووسىت (مامۇستا غەزىز و
ياسىن دوو ھاپۇنى جوامىرى چالاكى رىيازى كوردايەتى بوون ، دوو ھاپۇنى
خاكىي و دىلسۆزى ھەلەكەتووى خەباتى رۆژانى سەرھتاي دامەزاندنى
كۆمەلەبوون ئەو دوو مۇڧلە لەئاو قوتابىيىانى كورد لەزانكۆى بەغدا تابىلى
خۇشەويست و بەرچاۋ بوون) .

نووسىنى ھەرىكە لەم ھاپۇنىيەنى شەھىد ، ھەرمەمووى گەواھى ئىمەن ،
كەغەزىز چەند پىساۋىكى كورد پىرومى پىشكەوتووخواز بووہ ..
بەنگەنامەكان باشتر دەيسەلەمىن كەپۇنم چەند لەچەلەنگى ئەم قارەمانە
ترساۋەو سلىكردۇتەۋە ، ئەگەر سەرنجى ژيانى بىرىت ، لەو رۆژەۋەى
چاۋى كردۇتەۋە تا دواۋۇزى ژيانى ، بەبەردەۋامى لەخەبات و تىكۇشاندا
بووہ ، بۇ مەسەلەى رەۋاى گەلەكەى ، ھەموو تەمەنى خۇى تەرخانكردبوو
بۇ بەدىيىنەنى ئاۋاتەكانى .

چۇن لەپىششەۋە وىم .. ئەگەر ھاپۇنىكانى غەزىز لەگەل بىستىنى
بانگەۋازەكە گەيشتەنى نامەكە بەنووسىنەۋەى بىرەۋىيەكانيان لەگەل
شەھىددا ۋەلاميان بىدامايەتەۋە ، دلتىام كە كىتەبەكە بەقەبارەيەكى گەۋرەترو
و چەتر دەۋلەمەندتر نەردەچوو . بەداخەۋە زۆربەى ئەو ھاپۇنىيە چۇن
لەشەھىدبوۋنى غەزىزەۋە ، لەخەمى غەزىزدا نەماون . ھەرواش لەم
پروژەيەدا بىخەمانە پالايان لىدايەۋەۋ قەلەمىكىيان نەخستەسەر كاغەزىك ...
من نامەكان و بانگەۋازەكە لەكۇتايى كىتەبەكەدا بىلۋەكەمەۋە . دەمويست

بەردى بىر زەمەن قەسى دەكرد ۋە بەرنامەنى ھەلىسانەمەنى شۇپشگىرپانەنى
دادەنایەمە .. گالتەنى بەوانە دەكرد كە زوۋ دەرووخىن ۋە لەبىرەمى
روۋداۋەكاندا خۇيان ناگرن .

مامۇستە غەزىز .. سەربارى ھەموو ھەلۋىستە شۇپشگىرپانەكانى ،
پىياۋىكى بەمەفا بوۋ بۇ ھاپىڭكانى ، گۈنى بۇ ھەموو كەس دەگرت ۋە ۋەلامى
گونجاۋىشى لەسەر مەسەلەكان دەدايەمە .. زۆرى ھەز بەتەبايى برادەران
بوۋ ، ئاۋاتى ئەۋەبوۋ ، كەكورد رىزى خەباتى يەكېخات ۋە ئاكۈكى لەنىۋاندا
نەمىنىت ، زۆرى رىق لەۋكەسانە بوۋ كەئارۋەيان دەگىرپاۋيان ھەزىيان
لەئارۋەگىرپىۋو ، ئەۋەندەنى مەن لەگەلىدا ھەلىس كەۋم كەرد ... نەمدى
لەخۇپا بەسەر يەككىدا بېچىت ، بەلام لەبەرامبەرى ناھەقى ۋە قەسى رەق ۋە
ئاكۈك زۆر توۋرە دەبوۋ ، مەگەر شەپريان پىيغۇرۇشتايە ئەگىنا قەت ھەزى
لەشەپ نەبوۋ ، مەن يەككار دىم شەپ بىكات ئەۋىش لەگەل (ئەنۋەر ئەزەم)
بوۋ ، خەتاكەش ھەم ھى ئەنۋەر بوۋ .

مامۇستە غەزىز كەباسى دايكى دەكرد .. ئەۋەندە بەخۇشى ۋە
خۇشەۋىستى ۋە گەۋرەنى ناۋى دەھىنا .. مەگەر ھەر ئەۋزانىيىتى باسى
دايك ۋەبىكات . پۈۋرە خورشەش كەغەزىنى دەيىنى ۋەيدەزانى ئاسمان
كونى تىيۋوۋ ۋە غەزىزى لىبەربۇتەۋە .. ھەموو جار غەزىز دەيۋوت شىخە ..
(دايىم) زۆر گەۋرە ۋە .. گەۋرە .. مەن ئەگەر دايىم نەۋايە ھەرگىز نەدەۋوۋمە
ئەم كۈپە .. ھەموو جار دەيۋوت شىخە دايىم سىياسىيە . شەۋانە باسى
شۇپشەكانى كوردەمان بۇ دەكات ، ھانمان دەدات كە گەلەكەمان ۋە
ۋەلەكەمان خۇش بویت .

بەرزەن .. دەپنەت ئەم رۆژەي ئىستەت و بۆگەلەكەمان رەخساو . ئەم ئازادىيەي لەكوردستاندا ھەيە ئەم پەرلەمان و حكومەتى ھەزىمى كوردستان . ھەرھەموي بەري رەنجى ھەزاران ھەزاري رۆلە جەريەزەكانى گەلەكەمانە . كەلەسالاى رۆژانەي خەباتى بزوتنەوي رزگارىخوازىدا خەباتيان كەردوو ، گيانبازيان كەردوو . بەگژ دۆژماندا چوونەتەو ، گيانى خۇيان بەختكەردوو و سەيان لەگوللو سەيدارە نەكەردۆتەو .

ئەو شۆرەشەي كەلەدواي نەكۆي شۆرشى ئەيلوول ، ھەرسى بەنسكۆداو ديوەزەي داگيركەردن و قەلاچۆكەردنى كوردستانى سەريەو ، شۆرشى نوێخوازى گەلەكەمان بوو .. كەداينەمۆي ھەنگيرسانەوي سەدانى وەكو شەھيد ەزىز و بەسەرپەرشتى ھەقائى بەرزە (مام جەلال) و دامەزەندەي (يەكەنتى نەشتەمانى كوردستان) بوو .

دەنيام ئەگەر (يەكەنتى نەشتەمانى كوردستان) و گيانبازىي يەكەيەكەي سەركەردەكانى نەبوايەو خوينى گەشى خالە شىھاب و ئەنوەر و جەعفەر و ئارام و عەلى عەسكەري و ئىبراھىم عەزۆ و دكتۆر خاليد و ەزىز نەبوايە .. ئەم رۆژە وابەناسانى نەدەھاتەدى و ئەو سەياسەتەي رۆژمەي بەعس گەرتبويەبەر بۆ قەلاچۆكەردنى كورد و خاپووركەردنى كوردستان .. سەري بەگرتايە .. كورد چۆن لەرۆژگارەكانى ئەنفال و كەيمىياراندا ، گەورەترين شەكست و مائۆزەي توشەبوو ، ھەر ئاواھاش كورد دووچارى رۆژگارى خراپەرو ناھەموارتر دەبوو . ئىستەش نەپنەت ھەر بلىن ئازادىن و بەعس نەماوەر عەراق بەسەرەكدا روخواو ، ئىتر تەواو ، بەلكو ئىستە لەھەموو رۆژگارەكانى پەشووتر زياتر كورد و رۆلەكانى گەلەكەمان و حەزب و لاينە سەياسەيەكان پەيوستيان بەخەباتى دىپلوماسى و سەياسى و جەماوهرى

ہیہ .. بو نمودی مافی رھوای گہلہکمان لہم گوڑانکاریبانہی نیستای
عراقدا ، مسؤگر بکین و شو پەرلہمان و حکومتی ہیہ بکرتہ
حکومتیکی سہربہخوی کوردی وازلہوابہستہیی حکومتی مرکزہی
عراق بہینریت ، کوردو ہموو لایمنہ سیاسیہکانی کوردستان دہینت
بہشیوہیک لہرکی نہتہومی و نیشمانیی جیبہجیبکھن ، کھگیانی
شہیدان ناسوودہ بکھن و رۆلہو نہرہکانیان بہختہور بکھن . شو ناوات و
نامانجہی شو جہربہزہو تیکۆشہرانہ لہپیناویدا شہید بیون ، لہ
بارودۆخی نیستای کوردستاندا مسؤگری بکھن .. چیتر لہہرہشو
گورہشہی لہوروبہر و گروپہ شوئینی و تیرۆریستہ میشک پووچہکان
سلنہکرتہوہ .. ماموستا عزیز کھیکیکبوو لہو ہزاران ہزار شہیدہی
لہپیناوی نامانجہکانی گہلہکماندا گیانیان بہختی . دہبا گیانی ماموستا
عزیز و ہموو عزیزہکانی گہلہکمان ناسوودہ بکھن .

لہکوٹاییدا دلوای لیبوردن لہو بہرپزانہ دہکھم کھلہبلاوکردنہوہی
نووسینہکانیاندا لہبہر ہوی زمانہوانی و رینووسی و داپشتنہوہ ناچار
بووین کھدہستکارییان بکھن ، ہروہا داواوی لیبوردن لہکھم و کورتییہکان
دہکھم . ہروہا زۆر سوپاسی شو بہرپزانہ دہکھم کھہاوکارییان کردم
بہتایبہتی سوپاسی کھژال نہحمہدی شاعرو رۆژنامہنووس و کاک ناراسی
تاپینست دہکھم کھیارمہتییاندام لہپوختہکردنی کتیبہکھدا .

محمد شیعہ عبدولکریم سۆلہیی

۲۰۰۴/۲/۲۷

دوکان / سلیمانی

نامەي ھەتال ئامام جەلال

بۆشەھىدى سەرگەردە (ئاممۇستە ھەزىز)

۱۹۷۹/۳/۱۸

يەكۈتتىي نىشتەمانىي كوردستان

براي خۇشەمۇستەمان كاك ھەزىز مەحمۇدى بەرىز

سلاۋىكى شۇپشگىرانەي گەرم

شادى و خۇشيتانم داوايە، ئىمەش ھەمۇومان باشىن . ھەرچەندە ھەمىشە
دلمان لاتانە ، بەلام ئىمە دلتىماين كەپۈلە دلسۆزمكانى يەكۈتتى و گەلەكەمان
ھەردەم دلىرانە و جوامىرانە بەپىر مەرگەرە دەچىن ، چونكە لەم راستىيە
گەيشتوون كەمردن لەپىتاۋى گەل و نىشتەمان و يىروباۋەرى شۇپشگىرانەدا
زىيانى ھەتاهەتايىيە لەئاۋدلى گەرەي گەلدا ، كەخوۋىنى گەشى شەھىدان
ئاۋى نەمىريان بەسەرپەرىزى و سەرۋەرىيەۋە لەمىژوۋدا تۇمار ئەكات .

خوشكە سەبرىيە ھات و نامەكەتى ھىنابوۋ پاش باسكردىنى مەسەلەكە لەگەل
ھەتالانى م.س و برايانى تىرپىرلىرا كە :

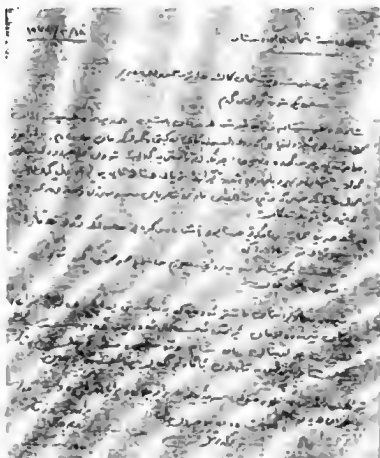
- موافەقەت بىكرىت لەسەر بەردانى مولازم جاسم مەھمەد مەحمۇد گەر
ئەوان تۇ بەرمەللايكەن .

- شیوهی بهره‌لذکردنتان با شتر نهمیه که به‌همستی یه‌کیکی و ده
هم‌زاغادا بتان نیرنهمه لامان نیمه‌ش نه‌فسره‌که‌ی نه‌دینهمه نه‌ست یان
بتنیرن بؤ لوبنان یان شام و تسلیمی (منظمة تحرير فلسطين) تان بکه‌ن و
نیمه‌ش به‌تله‌فون ناگاداربکه‌ن تا نه‌فسره‌که به‌ریده‌ین .
نیر کاکه نهمه ، کاکه عومر ، مه‌لا به‌ختیار ، سید کهریم ، برایم جه‌لال و
برایانی تر که‌لیره دانیشتون سلاویان هیه بؤتان .
بؤ پیشهمه روهو مردن یان سرکه‌موتن

برای دلسوزتان

مام جه‌لال

نامەکی هەئال (مام جەلال) بۆ مامۆستا عزیز

کاتی مامۆستا عزیز لەلایەن بەناو دادگای رژێمەوە بڕیاری لەسێدارەدانی دراو ناردیانە بەندیخانەی موسڵ .. ماوەیەک لەم بەندیخانەیە مایەوێ ئێمە کاتە هینزی پێشمەرگەی کوردستان ، لەچالاکییەکی پێشمەرگانەدا ئێفسەریکیان بەناوی (جاسم محەمەد مەحمود) بەدیگرتبوو ، ناوبراو خەزمی نزکی دیکتاتۆر سەدام حسین بوو .. مەترسی ئێوەیان کردبوو کە ئێمە ئێفسەرە لەلایەن شوێشمەو لەناو دەبریت .. ئێوەیان رەچاو نەکردبوو کە شوێشی کورد دیل ناکۆزیت و لەناوی نابات ، لەبەر ئێوە سەرانی رژێم کەوتبوونە هەڵپەکردن بۆ ئێوەی بەمەر ئرخێک بیت ئێمە ئێفسەرە لەلای شوێش قوتار بکەن . بۆ ئەمەش رێگای گۆڕینەوێیان بە مامۆستا عزیز هەلبژاردبوو . ناردبوویانە لای عزیز و مەسەلەکیان پێراگەیاندا ، کەئەگەر ئێمە بەرێگای خۆی بپارێزێت ئێمە ئێفسەرە لای پێشمەرگە قوتار بکات ئێوانیش ئێمە ئازاد دەکەن و ئێعدامی ناکەن .

لەکاتی مۆجەهەدا عزیز ئێمە مەسەلەیە بەسەبەرێ خانی خێزانی و خەزەمەکانی رانەگەیەنیت و ئێوانیش هەر لەوێ بڕیار دەدەن کە سەبەرێخان و ئازاد جەلال پوڕزای عزیز بنێرن بەلای ئێمە کارەوێ عزیز نامەیک بۆ هەئال (مام جەلال) و هەئالانی سەرکردایەتی دەنووسیت و دەیداتە دەست سەبەرێخان ، بەگەر ئێوەیان یەکسەر (سەبەرێ و ئازاد) بەرەو قەڵادزێ و

ناۋزەنگ دەگەن ئىش .. كەدەگەنە سەركەرداھىتى ۋە نامەكە دەدەنە ھەڭال مام جەلال ۋە بىرادرانى سەركەرداھىتى . (مام جەلال) يەكسەر دەلى ئىمە رازىن ۋە ئامادەين كەئەو ئەفسەرە بەرىدەين بەسەرچى ئىوانىش عزىز بەرىدەن .. بەلام پىنى ۋەتەن مەن ئىش رۇئىمە بىناسم ئىۋەيان لەدەست نايەت مامۇستا عزىز بەرىدەن .. يەكسەر نامەيەك بۇ عزىز دەنۇسى ۋە بەسەرىيەخان دەلىت بۇ دۇنياسى ئىۋان ۋە نىيازپاكي ئىمە لەم كارەدا ، ئىش ئەفسەرە مورافىقىكى لەگەلدایە ئەندازىارە ئىمە ھەر ئىستا ئىش دەدەينە ئىۋەو ئىۋە لەگەل خۇتاتان بىيەن ۋە تەسلىمىيان بىكەنەرە .. لەۋنامەيدا ھەڭال (مام جەلال) دىۋاى سلاۋناردن بۇى .. بۇى دەنۇسىت (خوشكە سەبىرە ھات ۋە نامەكەتى ھىتابوۋ پاش باسكەردىنى مەلەسەكە لەگەل ھەڭالانى (م.س) برايانى تىر بىراردرا كە موافەقەت بىكىت لەسەر بەردانى ملازم جاسم مەمەد مەحمۇد گەر ئىۋان تۇ بەرەللە بىكەن) .

لەنامەكەدا بەرىزى بۇى دەنۇسىت (شىۋەى بەرەللەكەردىتەن باشتە ئىۋەيە كە بەدەستى يەككىكى ۋەك ھەمزاغادا بىتان نىرنەۋەلامان ئىمەش ئەفسەرەكە ئەدەينەۋە دەستىيان بىتئىرن بۇ لوبىنان يان شام ۋە تەسلىمى (منظمة تحرير فلسطين) تان بىكەن ۋە ئىمەش بەتەلفۇن ئاگادار بىكەن تا ئەفسەرەكە بەرىدەين) .

سەبىرەخان ۋە ئازاد بەنامەكە لەگەل ئىش مورافىقى ئەفسەرەكەدا بەرەۋ قەلادى ۋە سەلىمانى ۋە بەغدا دەگەنەرە .

بەپىنى ئىش گىنپانەۋەيە سەبىرەخان ، كەچۈنەتە لاي سەرانى رۇئىم بەلنىياندلۇۋە كە مەسەلەكە جىيەچىپكەن ۋە عزىز بەر ئەفسەرە بىگۇرە .

بەللام بەداخەۋە لەم كەين و بەينەدا ئەو ئەفسەرە لەدەست پىشەمەرگە نەرباز
 نەمىت و مەسئەلەى بەردانى عەزىز تىكەچىت .
 خوينەرى ھىزرا .. سەرنجى نامەكەى بەرئىز (مام جەلال) بەدو بزانە چۈن
 باسى عەزىز و رۆلەدلىرەكانى يەككىتى و گەلەكەمان دەكات .
 لەبەرگى نامەكە بەپەسەندەمانزانى كە نامەكە لەم كىتەبەدا بۆلۈ بگەينەۋە .

كۆرتەيەك لەزىيان و سالانى خەباتى شەھىد ەزىز

يەككەم / كۆرتەيە زىيانى

* سالى (۱۹۴۳) لەگەرەكى (سەرگۆل)ى شارى سلىمانى لەبنەمالەيەكى
ھەژار لەدايىكبوو .

* قۇناغەكانى خويندنى (سەرەتايى ، ناوەندىيى ، دواناۋەندىيى) لەسلىمانى
تەۋاۋ كىردوو .

* سالى (۱۹۶۸) لەكۆلىزى زمان بەشى كوردىيى زانكۆى بەغدا ۋەرگىراو .

* سالى (۱۹۷۲) خويندنى زانكۆيى تەۋاۋ كىردوو .

* لەمانگى (۱۹۷۲/۱۰) چۆتە خزمەتى سەربازى لەكەركوك و بەغدا .

* سالى (۱۹۷۳) خزمەتى سەربازى لەبەغداد تەۋاۋ كىردوو .

* سالى (۱۹۷۳) بەمامۇستايى زمان و ئەدەبىي كوردى بۇ پارىژگاي كوت
دامەزراو . نىزدراۋەتە دواناۋەندى ەزىزىيە لەقەزايى ەزىزىيە .

* سالى (۱۹۷۴) لەەزىزىيەۋە پەيوەندى بەشۋېشى ئىيلوۋلەۋە كىردوو .

* سالى (۱۹۷۵) دواى نىسكۆ گەپراۋەتەۋە بۇ شۆيئەكەي خۇي لەەزىزىيە .

* سالى (۱۹۷۵) ژنى ھىناۋە .

* سالى (۱۹۷۶) دواى نىسكۆ گەپراۋەتەۋە بۇ پارىژگاي سلىمانى و
نىزدراۋەتەۋە ناۋەندىيى ەربەت .

* سالى (۱۹۷۶) سەردانى سوريى كىردوو .

* سالى (۱۹۷۷) لەسلىمانىيە چۆتە ئەرەم پەيۋەندى بە شۆرەشى
نۆۋە كىرەۋە و يۆتە يىشمەرگە .

* له (۱۷/۱۰/۱۹۷۸) لخواه شاري سلیماني له لایمن همزگای نهمی رژیموه
گراوه .

* له شهوی ۱۹۷۹/۳/ ۲۵/۲۴) له بنديخانه ی موسی له سیداره تراوه .

دووم / سالانی خدایاتی

* به‌مێرد مەندالی و لەپۆلی یەکی خاوەندییەوه چۆتە ریزمەکانی (یەکیێتی قوتاسانی کوردستان) و (پارتی دیموکراتی کوردستان) هوه .

* لاسالانی (۶۰-۶۱-۶۲-۶۳) د جگه لیکاری ریکخستن بوته پېنښمرگه ی ناوشار و تهری گه یانندی پوښتکاني شوپش بووه لمانا و شاره وه بو دهره وه ی شار .

* کاتن بالی مہکتہمی سیاسی لہ پارتی جیابوہ، لہسالی (۱۹۶۶) د۱ عزیز لہگل بالی مہکتہمی سیاسیدا بوہ۔

* ساله‌کانی (۶۴-۶۵-۶۶-۶۷) کادرنکی چالاکي و رنځخواه‌یي
 یو له‌خوا شاري سلیماندا من سلیمانوه کاریده‌کرد .

* ساله‌کانی (۶۸-۶۹-۷۰-۷۱-۷۲) و مگو خویندکاریکی زانکۆ و کادرکی پیشکەوتوو ، له‌بەغداد کاری حیزبی و ریکخاوه‌یی به‌وپه‌ری پەروشییه‌وه ده‌کرد . چەندین ئەرکی خاوه‌ته‌ نه‌ستۆ و خۆنه‌وێستانه‌ نه‌خامداون .

* بەشدارى لەچەندىن (كۆنفرانس و كۆنگرەي) يەككىتى قوتاييان و (پارتى)دا كىردۈۋە، بەشدارىي چەندىن دەۋرىي رۇشنىيىرىي و كادىرانى كىردۈۋە .

* لەسالى (۱۹۷۰) ۋە .. ئىندامىكى چالاك و ھەئسوپراي رىزەكانى رىكخستى كۆمەلەي ماركسى لىنىنى كوردستان بۈۋە ، لەبەغداد سلىمانى و شۈننەكانى تر .

* لەناۋەراسىتى سالى (۱۹۷۴) لەعەزىزىيەۋە ، ۋەكو مامۇستايەك پەيۋەندىي بەشۋرشى ئەيلۈۋلەۋە كىردۈ . لەناۋچەي پىنجوئىن بەمامۇستا لەقوتابخانەيەك دامەزراۋە و پىشمەرگە ئاسا وانەي وتۆتەۋە .

* ئەو سالە لەناۋشۋرشدە ئەركى جۇشدانەۋەي كۆمەلەي خراۋەتە ئەستۋ و زۆر بەمىمنى و چالاكانە كارەكانى جىيەجى كىردۈۋە .

* لەسالىنى ژيانى خۆئىندى زانكۇدا ، لەبەغداد ، ۋەكو كادىرىكى پىشمەكەوتۈۋ ، بەشدارىي قوتاييانى لەناۋچەكانى پارىزگاي كەركوك و ناۋچەي خانەقىندا كىردۈ ، كە لەسالىنى (۱۹۷۱-۱۹۷۲) بەممەبەستى ھۇشيار كىردەۋەي جوتىاران رىكخراۋە لەو ئۆردۈگايانەدا رۇلى بەرچاۋى لەھۇشيار كىردەۋەي يارمەتى جوتىاراندا بىنىۋە .

* لەكاتى نىسكۆي شۋرشدە سالى (۱۹۷۵) كەخەلك سەرقالى گەپرانەۋەي خۇيەدەستەۋەدان و شەپخۇرى بۈۋە ، عەزىز .. خەمخۇرىكى بەمەلپەي ھەلسانەۋەي شۋرەش بۈۋە لەپىنگاي (كۆمەلەي ماركسى لىنىنى) يەۋە ، پەيتاپەيتا پەيۋەندىي بەھاۋىپىيان و پىشمەرگەۋە دەكرد و قسەي لەگەندا دەكردن بۇ ئەۋەي دژى ھەرس و خۇيەدەستەۋەدان رابۈۋەستى .

* كۆمەلە لەم سالىدا ، بەمەبەستى جۇشاندانەۋەي كۆمەلەم راۋەستان دىڭى
ئىسكۇ ، كۆبۈنەۋەيەكى لەگۈندى (كىلوى) پىنجۈين ئىنجامدا ، غەزىز ومكو
كادىرىكى پەرزىشى ئەم كۆمەلەيە بەشدارى ئەم كۆبۈنەۋەيەكى كرد و دۋاى
ئەم كۆبۈنەۋەيە لەسەر بىرپارەكانى كۆبۈنەۋەكە بىرپارى گەرەنەۋەيدا بۇ
سلىمانى .

* لەمانگى (۵) سالى (۱۹۷۵)دا گەرپايەمە سلىمانى و لەگەل گەرەنەۋەيدا
كەۋتە ھەلپەكردن بۇ پەيۋەندىكردن بەھاۋىپىيانىيەمە بۇ جۇشاندانەۋەي
خەبات لەرىزەكانى كۆمەلەداۋ دەيۈت دەيىت ھەرزو شۇپش بەرپاكەيەمە
، نەيەلەن بەعس بىھۈيىتەمە .

* سالى (۱۹۷۶) بەمەبەستى ھەلگىرساندەۋەي شۇپش ، سەردانى
سورىي كىرۋە . لەم سەردانانەيدا چاۋى بە بەرپىز (مام جەلال) كەۋتەمە .
* سالى (۱۹۷۶/۱۹۷۵) كەلەغەزىيەمە بەغدا يۈمە ، بەرەۋام پەيۋەندى
بەكەسانى دلسۆزەۋە دەكرد بۇ رىكخستىيان لەرىزەكانى كۆمەلەدا .

* سالى (۱۹۷۷/۱۹۷۶) كەلەسلىمانى يۈمە ، مەلەكەي بۈۋەۋە بەبىنكەمە
بارەگەي ھاۋپىيان و زۆرەي ئەرك و كارەكانى (كۆمەلە) و شۇپش نۈيى
تىادا ئىنجام دەدا و خۇشى ومكو كادىرىكى پىشكەۋتەۋە و خاۋەن ئەزمۈۋەن
، چالاکانە كارىدەكرد .

* سالى (۱۹۷۷) لەلەيەن دەزگاكانى رىژنەۋە گۈشارى خرايەسەر .. ويستى
بەرپىگەي توركىيادا خۇي لەم گۈشارە دەرباز بىكات و بچىتە دەرمەۋە ، بەلام
رىگايان پىنەدا . بۇيە ناچار بۈۋە لە (۱۹۷۷/۸/۱) پەيۋەندى بەشۇپش
نۈيى گەلەكەيەمە بىكات و بىيىت بە پىشەمەرگە .

* لەكۇيۈنۈنمەكانى سەركردايەتتە ئەمگەك ئەندامى سەركردايەتتى شۇپۇش
 ۋە ئەمگەك ئەنئەنىسىنى لىق ئىشلىتىش ۋە ئەمگەك ئەنئەنىسىنى ئاۋچەق قەھەداغ .
 * سالى (۱۹۷۸) بۇ ئەنجامدەنى كارتىكى شۇپۇش دىئەمە سەلىمانى ، لەلەين
 كەسكىنى ئاپاكامە ، ئەستەنەشان ئەمگەك ۋە لەلەين ئەزگەي ئەمەمە لەناۋ
 شارى سەلىمانى ۋە ئەگەردى ئەل ئاجى ئەگەرت .
 * ئەگەرتەكەيدا ، بەندىخانەكانى سەلىمانى ۋە كەركوك ۋە بەغداي ئەگەرت ۋە
 ئەمەمە جۈرەكانى ئەشكەنجەي ئەگەلدا بەكار ئەمەت ۋە سەمەنجام لەدادگەي
 خەسەي رۇتەم كوكمى لەسەندەرەدەنى بەسەردا ئەمەن .
 * دۋاي پەريارى لەسەندەرەدەنى ئەمەتتە بەندىخانەي مۇسەل .
 * چەمە مانگىن لەم بەندىخانەيە مەۋتەمە تالە سەعات (۱۲) ي شەمەي
 (۱۹۷۹/۳/۲۵/۲۶) لەسەندەرەي ئەمەن ۋە بەيەننى زۈۋ تەمەكەي بەندىمەمە
 لەگۈپسانى (ۋادى الحىر) ئەمەن پەرتەر خۇلەمە .. بەكوكمى ئاپەمەي
 بەسەمەنمە لەدادگەيەكى بەناۋدادگادا ، كەردىانە جۈنەمەگە خەبەتتى
 ئەتەمەيەتتى ...

شەھىد ەزىز لە شىعەرىتىكى شەھىد مەلا ەلى دا

خوێنەرى ھىژا .. ئەم چوارىنانەى لە خوارمۆ دەيخوێننمۆ ، يەكێكە لە پارچە شىعەرەكانى (حەسەن مەلۇود ئەحمەد) ناسراو بە مەلا ەلى (مەلا ەلى) پىشەمەرگەو كادىرى (ى.ن.ك) بوو ، لە ئەنجامى جىيە جىنكردنى كارىكى شوێر شىگىرەدا لە (١٩٧٩/١/٢٠) لەگوندى كەزەى ناوچەى سورداش ، بە برىندارى كەوتە بەر شالۆى گەرتن لە لایەن دەزگا سەركوتكەر و داگیركەرەكەى رژىمى دىكتاتۆرى بەغداوە لە ١٩٧٩/٧/٢٣/٢٢ لە قەسەباخانەكەى موسڵ لە سێدارەدا ، شەھىد مەلا ەلى لە رۆژانەى زىندانیدا چەندىن پارچە شىعەر و نامە نووسىنى نووسىووە .. ئەوانەى لە چنگى دەزگاكانى رژىم قوتارىوون ، لەدوو توى نامىلكە يەكدا ، لە لایەن دەزگای راگەياندى (ى.ن.ك) لە سالى ١٩٨١ لە شاخ چاپكراوە ، بۆ جارى دوو مەمان كۆتیب لە سالى ١٩٩٧ دا لە (چاپخانەى زاموا) لە كۆتەبىنىكى (٨١) لاپەرە پىدا چاپكراوە تەمە لە ژىر ناوئىشانى (دىوانى شەھىد مەلا ەلى) ، لە يەكێك لە شىعەرەكانىدا كە (١٤) چوارىنەى و لە ١٩٧٩/٦/١٨ لە بەشى ئىدارەى زىندانى موسڵدا دایناوە ، لە دیوانەكەدا بۆ و كراوە تەمە ، لەو شىعەرەدا (٥) چوارىنەى پەيوەندى بە (شەھىد ەزىز مەلا ەلى) .. بە پىنى ناو مەزگى شىعەرەكە نۆى لە سێدارەدانى شەھىد ەزىز ، مەلا ەلى خراوەتە شوێنەكەى (ەزىز) .. لە بەرگرتگى شىعەرەكە و مەلا ەلى شەھىدىك و شوێنى نووسىنى شىعەرەكە و پەيوەندى بە شەھىد ەزىز مەلا ەلى . بە پەسەندم

زانى تەنھا ئەو (۵) چۈرۈنەيە لەم كىتەپەدا جارىكىتر بىلۈپكە مەو ،
لە چۈرۈنەيە دوۋەمى (۵) چۈرۈنەكەدا دەلىت (پىشپەرىك) . ديارە پىشپەرىم
مەبەستى مامۇستا غەزىزە ، فرمون ئىومو چۈرۈنەكان ..

(ھونراومڪي شهيد مهلا علي)

پڻ لههريان دانهنيم و نهروانم
 بهرو شارن جن هوارن کاروانم
 نهگه پٿيان ، چونڪه دياره جن پٿيان
 نيرهيه و ليني لانداهم تا نهتوانم

نهوا نيستا كهوتووهته شوين (پيشروويڪ)

كه ليئه بووه لهپيش مندا چهند شهويڪ
 دياره منيش هر نهوندهن لن نهيم
 وا بهنوئيني نهو نهشڪينم سهرخهويڪ

خو بهنوئيني جيٽماون دانهپوشم
 تا پيئ سووڪ بن نيتش لاشه نهخوشم
 بوته بهلڪه بهشوئن نهودا روڻشتم
 ناخو ڪيئ تر پيئ ديتنه شويني خوشم

دیسان ریگاس شویتیکس کم لہ پیتھ
رہی گورستان کہ دنیا م (نو) لہ ویتھ
نہ گہر لاشہ نہ شہن بیریتھ شویتس
کیانم لہ سر کوئی سر کوئی میتھ

کہ دنیا م نہ پیتھ جی شانازی
لہ و ریتھ دا مینش نہ کم کیانازی
کہ نہ و خویتس خلاتی رہی خہ بانہ
خویتس مینش نہ نہ خشینتس ریازی

شەھىد غەزىز بۇ ھەژاران زىياو لە پىنناۋى ھەژاراندا شەھىد بوو

غومەر فەتاح

مائى ئىمە و غەزىز لە گەپرەكى سەرگۆزى سەلىمانى بوو ، سالى ۱۹۶۳ ھەردووكمان لە پۆلى سىنى ئاۋەندى بووين .. بە ھۆى ئەۋەى خەلكى يەك گەپرەك بووين و ھەردووكمان لە ئاۋ رىزەكانى (پارتى و يەككىتى قوتابىيانى كوردستان)دا ئىشمان دەكرد .. يەكترمان ناسى ، لە سەرەتاي يەكتر ناسىنمانەۋە بووينە ھاۋپنى يەكترى .. غەزىز گەنجىكى بىزۋى قسە خۇشى نوكتە بازو ھەمىشە دەم بە قاقاي پىكەننن و ئازاۋ چالاك بوو . لەو تەمەنەيدا پىشەمەرگەى ئاۋ شار بوو . زۆر جار باسى پىشەمەرگەكان و چالاككەكانى بۇ ئەكردم .. غەزىز سەربارى كارى پىشەمەرگەكەتتى ئەرك و كارەكانى رىكخستنى پارتى و يەككىتى قوتابىيانى كوردستانى زۆر چالاكانە ئەنجام دەدا . زۆر بەى كارەكانى بە نوكتەۋ قسەى خۇش پادەپەراند . بىن باك و چاۋنەترس بوو ، زۆر جار سەرمەن دەكردە سەرو توۋرەمان دەكردى ئەۋىش بە ئارەزۋى خۆى لىمان توۋرە دەبوو ..

ئەۋى ئەۋەى ھەردووكمان قۇناغى ئامانەيىمان تەۋلوكرد ، مەن لە زانكۆى مۇسلى و ئەۋىش لە زانكۆى بەغدا و مەركىراين .. لە سەردەمى خۇيەندى كوللىيەماندا ، مەن لە مۇسلىۋە بۇ كۆيۈنەۋەكانى سەركردايتى رىكخستەكانى يەككىتى قوتابىيانى كوردستان دەچووم بۇ بەغدا . ئەو رۇژانەى لە بەغدا دەمامەۋە مەۋانى غەزىز دەبووم .. بە ھۆى غەزىزەۋە ،

(ياسىن ئىمىز) م ناسى ، ياسىن خەلىكى كەركوك ۋە كورپىكى دىلىسۇزۇ ئازالو رۇشنىپىرو چاك بوو .. بە داخەرىە لە كاتى سەردانىدا بۇ بەسەركىدەنەھى رىكخستەنەكانى قوتابيان لە پارىزگاي كوت بە كارەساتى ئوتومبىل شەھىد بوو . كاتى عزىز ھەوالى شەھىدبوونى دامى زۆر دلگىرانى كردم و شەھىد بوونەكەى راستەوخۇ كارى لە عزىز كردو زۆر زۆر بۇى بەداخ بوو .

ھاویرنان كە دەگەرپاينەو سلىمانى ، بەيەكەوہ لە رىكخستى زانكۆكاندا كارمان ئەكرد . ئەو كاتە رىكخستى زانكۆكانى (بەغدا ، موصل ، بەسرە) بەيەكەوہ بوون . ئىمە دوو ھاوړنى گيانى بەگيانى يەكتەر بووین ، زۆر كاتمان بەيەكەوہ لە مالى يەكتەر بەسەر ئەبرىو گەئى جارېش كاك محەمەد قەرەداغىشمان لە گەلدا بوو . عزىز زۆر ھەزى بەسەردان و سەيران و چوونە ناو كۆپو كۆمەل بوو . رۆژانى ھەينى ئەچووينە دەرەوہى شارو ھەر ھەفتەيەك نەچوومايە ، بە ئارەزووى خۆى قسەى پى ئەوتە .

كاتى خويندەنەھى كىتىبى ماركسى و ماو كرانە بەرنامە . عزىز خوينەرىكى چاك و بە تاقەتى ئەو كىتیبانە بوو . لەسەر ھەر يەكەيان گەفتوگۆو لىكۆلىنەوہمان ئەكرد . ھەر لەسەرەتاي دامەزاندنى كۆمەلەى ماركسى و لىنىنى كوردستانەوہ ، عزىز يەككە بوو لە ئەندامە دىلىسۇزۇ كارامە و ئازالو بە پەرزەشەكانى ئەو رىكخستە .. زۆر چالاكانە كارى تىادا ئەكرد .

سالى ۱۹۷۴ بە يەكەوہ لە پىنجوین بووین و جەسورەنە كارى بۇ كۆمەلە ئەكرد ، مامۇستاي قوتابخانە بوو ، لە ميانەى وانە و تەنەودا ھەولنى ئەدا كە خويندەكارەكان بە بىرو باوہرى كۆمەلە گۆش بكات و پاشكاوانە لە پۇلدا قسەى بۇ دەكردن .. لە ئەنجامى ئەو قسە كىرەيدا زۆر كىشەى لە لاينە

25

ناسرابوو ، هاتوو چۆو سه فهرکردن زهحمهت بوو . به هر حالئيك بوو و مرهقهمان بۆ كرد ، سئ قۆلى چووین بۆ پاوه ، مالى عارف ئاغا خزمایه تيان له گهه كاكه حه مه دا هه بوو . بهر هۆیه وه كاكه حه مه چوو بۆ مالى عارف ئاغا بۆ قسه كردن له گه لیانداو من و عمیزیش له چایخانه یه ك دانیشتی . به پركهوت یه كێك له زاواكانى عارف ئاغا له چایخانه كه دانیشتبوو . . و تم عمیز فرسه ته ههسته بچۆ لایه وه هه ندئ ماستاوى بۆ بكه ، ئیشه كهت به دهست ئه مه یه . . تووپه بوو ، وتی من كه ی ماستا و ئه زانم هه تا ئیستا ماستا و بۆ ئه و بكه م ، و تم ساوه لا تو بیئتو ئه و كچه ت ناوه نی عارف ئاغا یه ك ئاغا و تو یه ك نو ئنه رى پرۆلیتار چاوت پنی ناكه ویت ، له م قسه و باسانه دا بووین كا ئیكه مان زانی ، كاكه حه مه هاتوه به تووپه ییه وه روویكردنه عمیزوو وتی : خانه خو ئیه كه لئیره هه بوو ، ئه ویش به هۆی جهنابه توه نه ما شه رێكى قورسم له گهه كردن و گه پراموه . دوا ی ئه وه عمیز له ههردوو كه مان تووپه بوو قسه ی خو ی پى و تین ، ئینجا كاكه حه مه راستیه كه ی دركاندو وتی و توویانه ئیه رلزین و پیمان خو شه ، به لام هه ندئ خزمه مان هیه حمز ده كه ین قسه یان له گه له دا بكه ین و دوا ی ئه وه ئاگا دارتان ئه كه ی نه وه . ئیتر گه راینه وه ، دوا ئه نجام بوونه هاوسه رى یه كترى .

عزیز یمکیك بوو له هاوړپښانه ی بړوای به درنژودلنی خېباتی چهكدلری بوو ... بویه له کاتی همرسی شوېشدا ، دلوای له هاوړپښانی کومله کرد ، که خوږاگر بنو له شاخهکان بمینفتموه هیڅی چهكدلرو مه فرمزی گمړوك دروست بکنو نهسته ی چهكداری زور له کوردستاندا پښک بهیننو نږی همرسو خوږهدهستموه دان رابوهستی ، هر یو بړوایهوه له کوبوونهوه ی کیلوی پینجوینتی کوملهدا ، بهشدلری کرد بهلام له کوبوونهوهکدا بریاری

خەباتى سىياسى درا بوو ، بۇ يەكسەر غەزىز گەپرايەو بۇ سەلىمانى ، ئەو ماوئەيەى كە لەئاو شاردا بوو ، بەس پەپرى جەسورەيەو كارى بۇ رىكخستىو گەشە كىردى دەكرد ، بە ورة بەرزىيەو هانى براندەرانى ئەدا بۇ كار كىردن ، تا دروست بوونى مەفرەزەكانى پىشمەرگە چەكدار كىردىيان ، زۆر كات لە حالەتى خۇشاردەنەردا بوو ، بە تايبەتى لە كاتىكدا كە شەھىد شىھاب و ھاوپىنكانى دەستگىر كران .

غەزىز وەكو وتمان بېروى بە خەباتى چەكدارى ھەبوو ھەر زور دواى دروست بوونى ھىزى پىشمەرگە ، ناو شارى بەجىھىشت و چووو دەرەوەر بوو بە پىشمەرگە .

دواى چووونە دەرەوئى بە ماوئەيەك ، لەگەل كاكە حەمە قەرەداخى شەرىك بە يەكەو چووین بۇ سەردانى (پوورە خورشىد) ى دايكى غەزىز .. كە چووینە مالىيان ، پوورە خورشىد لە مال نەبوو ، وتيان وا لە مالى نەسرینى كچى لە سەرچنار ، لەبەر ئەوئى ئىمە بەنەيازى بىنەينى ئەو چوووبووين ھەرچەند ھەولیاندا دانەنىشتىن و يەكسەر چووین بۇ مالى نەسرین خانى خوشكى ، كە چووینە مائەو دانەنىشتىن سەیرمان كىرد پەشۇكاوئەيەكيان پىئو ديار بوو .. چەند پەرداخىكى ناو لەسەر تەپلەكەكان دانرايوو . ئەو پەرداخانە ئەوئى دەرەخست كە ميوانى تریان بوو دواى تۆزىك دانەنىشتن ، خوالىخۆشبوو (كاك رەئوف) ى زاواى وتى كاك عومەر ، دەمەرىت خانومەكەمان تەعمىر بكمەو زەحمەت نەبىت سەیرىكى ژوورەكانم بۇ بگە .. كە ھەلسامو لە گەلىا چووو ھە ژوورەكەى ئەو ديو سەیر دەكەم غەزىز دانەنىشتوو ، سەرسام بووم ، بارەشمان بەيەكدا كىرد وتى بە نەينى ھاتوو ھەتەو بۇ ناو شار ھەندى ئىشى ناو شارم ھەيە ، ئەو شەو ھەمان

بەيەكمەھ بەسەر بىردى پىيىم وت غەزىز تىكات ئى ئەگم ئاگادلىرى خۇت بە
 ھەزى ناو شار باش نىيىم زوو بگىر ھەھ ، ھەدى داسى كە سەيىنى
 بگىر ھەھ ، ئەو شەھە باسى يەكەيەكەى برادەرانى بۇ كردين بە تايەتەى
 باسى كاك ئارامو كاك ھەھ ئەمىن پۇلۇو كاكەكانى ترى كرد كە چۇن كارىان
 كرديوو دەيكەن چەند ماندوون -- بە چ گىيانىكى شۇپشگىر ھەھ خەباتيان
 كرديوو ئەيكەن ، بۇ بەيانى گىرايەھ بۇ دەرھەھ .

شەۋىك كاك شازاد تەلەفونى بۇ كىرىم ، وتى بىلەن مو بۇ مالمان
خۇشەيسىتىكى ھەموومان لىزىيە ، كە چووم سەير دەكەم غەزىزە
جارىكى تر ھاۋاتەمە بۇ ناۋ شارو لە مالى كاك شازاد ميوانە ... لە راستىدا
بە بىنىنى زۆر دلخۇش بووين بەلام ئەترساين لەمەى كە لەم ھاۋو چۆيەدا
بەكۆيتە داۋىكەمو تووش بىيىت ، بۆيە ھەر ھەموومان پىمان وت غەزىز
پىاۋى چاكبە ئەمەندە مەيەمە بۇ ناۋ شار ، ناۋ شار پىاۋ خراپى زۆرى
تىدایە پىاۋانى رۇم زۆر بە چىرى و بە وردى بە دواتا دەگەرپن ، بەلىنى
داينى كە بە زووترىن كات دەگەرپتەمە وتى كارىكى رىكخسىتم ھەيە
دەمەيىت ھەندى كەس ھەيە بىيانىيىم بە تەماى كارىمك ئەگەر سەربىگىرىت
سەرى ھەموومانى پى بەز دەيىتەمە ، بە داخەم ھەر لەم سەفەردا بە ھۆى
چەند خۇفۇشىكەمە كە مەمانەى پىيان بو ، بە نامەردانە دايانە دەست
بىاۋەكانى رۇمەمو بە گىرماندا .

دوای چمند مانگی هوالمان پئی گه‌یشت که له بندیخانه‌ی موسلر
 حوکمی فیعدام براره . منو کافیه تازه بووبوینه هواسری یه‌کتری ، به
 یه‌کوره ، بۆ سردانی چووبن بۆ موسل . له کاتی مواجهه‌که‌دا جانتایه‌کی
 به‌زنگبانه نروس‌تکراوی دهره‌نسا (له دیونکی نووسراو کافیر

دەيمەكەى تەرى عومەر) دایە دەست كافىمە وتى كافىەخان داواى لىبوردنتان لىدەكەم ، كە نەمتوانى لە ھاھەنگە تاندا بەشداری بەكەم و نەم دیاریبە بچووكەم بۆ ئامادە كەردوون و پىشكەشتانى دەكەم ، ھەز دەكەم لىم و ھەربىگەن ھەر لەو مەواھەبەدا جگە لە مەن و كافىە ، دایكى و خوشكەكانى و سەبەرىە خانى خەزانى و چەند كەسىكى تەرھاتبوون ، عەزىز سەرى بۆ ئىعدام كەردن تاشرابوو ، كەلۆيكى لەسەر كەردبوو ، خەزا خەزىرا خەيارى پاك ئەكەردو بە پىكەنىنەمە دەیدایە دایكى و خەزانى و خوشكەكانى جارجارە بەشى ئىمەشى ئى ئەدا .. دانىشتنەكەمان لە مەوانداریبەكى ئاسایى دەچوو .. بە قەسە و نوكتە خوشەكانى بە پىكەنىنە بەرزەكەى واى لە مەوانەكان كەردبوو نەیدەھىشت كەس خەمبارى پىنە دیار بىت ، سەربارى نەوھەش خەمى زىندانىبەكانى تەرى ئەخوارد .. كوێكى مەردمەندال كە ناوى (ئازاد) بوو ، ھوكمى ئىعدام درابوو ، كەس و كاری لىتى بى ئاگابوو ، ناوئىشانى مەلەكەيانى دایە (ئىمە) كە لە ھەولێر بچىنە مەلىان و كەس و كاری ئاگادار بەكەنىمە ، بۆ نەوھى بچنە سەردانى .

ماموستا عەزىز لە بەندىخانەى موسىل نمونەى پىاوى ئازا و خۆپاگرو قارەمان بوو . لە كاتى تەحقیقدا نەیانتوانى زەھەرى پىبەرن و ھىچ نەئىنبەھى پىبەركىنن ، تەنھا ئەنەندەى لەسەر خۆى وتبوو ، مەن پىشەمەرگەم و لە شاخبووم ئاگادارى ھىچ كارو كەسىكى رىكخستنى ناو شەرمەكان نىم ، ئىمە كە سەردانمان ئەكەرد ، ھىچ جۆرە مەترسەبەكمان نەبوو ، چونكە ئەمانزانى چ پىاویكى قارەمانە ، عەزىز لە بەرامبەر جەلەمەكانى بەعەسا ، لە شەىر شەرترو لە پەلنگ پەلنگتر بوو .. كەسىكى پۆلایىنى ناو بەندىخانەكە بوو ، بە قەسە خوشەكانى و بە وەر بەرزىبەكەى ،

ھەممۇ بەندىيەكانى گەشاندېۋۇ و ورەى بەرز كردېوونەمۇ . ھاوپرى
بەندىيەكان بوو ، واىكرد بوو بوو بوو بە ھاوپرى پاسەوانەكانى بەندىخانە
زۇريان خوش دەويست . بۇ ھەممۇ كارىك سەيرى قسەى ئەويان دەكرد ،
ھەرچىيەكى بوتايە ئەيان وت مامۇستا وا ئەلئىت ئىتر تەواو . بە قسە
خۇش و نوكتە بەلمەزەتەكانى سىماى ناو بەندىخانەكەى گۇرېبوو . ئىمە كە
سەردانمان دەكرد ، چەند سەيرى بەندىيەكانمان دەكرد ، كەسىكى تر وەكو
مامۇستا غەزىز ورە بەرزو گەشىن و بىن خەم نەبوو ، زورىيەيان كە كەس و
كارىان دەھاتىن بۇ لايان نەياندەتوانى كەشيك بخۇلقىنن تا كەس و كارەكەيان
دۇخۇش بەكەن و لە خەميان كەم بەكەنەمۇ ، مامۇستا غەزىز بە پىنچەوانەمۇ بە
قاقاي پىنكەنن و قسەى خوش و گالته بارى ناو بەندىخانەكەى گۇرېبوو . . لە
مواجهەيەكدا ، كە لە گەرمەى قسە كردندا بوو ، مواجهەكە تەواو بوو ،
مامۇستا غەزىز تووپە بوو ، وتى قسەكانمان تەواو نەكرد و مواجهەكەيان
تەواو كرد ، بەرپۇنەبەرى بەندىخانە وتى لەبەر خاترى مامۇستا نىو سەعات
مواجهە درىژ دەكەينەمۇ ، چونكە دايكى درەنگ كراوۋتە ژوررەمۇ . ئەمەى
لە مامۇستا غەزىزەم دىوہ لە رۇژانى يەكتەر ناسىنەمۇ تا نوا يىننىنى لە
بەندىخانە . . پىياونكى خاوەن بىرو باومر ، كەسىكى خوشەويست ، نازا ،
بەھىمەت ، بىن پىنچ و پەتا ، قسە لەپرو ، گەشىن ، لەناو خەلك و ھاوپرىيانىدا
خوشەويست ، ھەردەم دەم بە قاقاي پىنكەنن و قسە خوش و نوكتە باز ،
باومېرى تەواوى بە خەباتى چىنە ھەژارەكانى كوردستان ھەبوو ، بە ھەممۇ
توانايەوہ لە رىزياندا تىدەكۇشاو خەباتەكەى بۇ ئەوان بوو . قسەى لە كەس
نەدەخواردەمۇ ، لە ئاستى راستىدا رادەوہستا ، ناھەقىي لە كەس قېول
نەدەكردو دەچوو بەگژ ھەر كەسىكدا بە ناھەق قسەى بەرامبەر بىكردايە .

دلسۆزی جووتیاران و کرنگاران و ههژاران و خوێنگاران و ماموستایان و
هه‌موو هاوڕێکانی بوو ، پیاویکی به وه‌فار جه‌سوورو به تواناو
خۆشه‌یست بوو .
هه‌زار سلوو له گیانی پاکی شه‌هید عزیزو هه‌موو شه‌هیدانی کوردستان .

مولازم عومەر :

**سەرۆهەرسى بۈۈنم بە كۆمەلە بە پەلەي يەكەم دەگىر مەۋە بۆ
شەھىد عەزىز و شەھىد جەمالە رەش**

كاك عومەر عەبدوللا كە ھەموومان بە كاك مولازم عومەر بانگى دەكەين،
يەكەكە لەم ھاورپىيانەي شەھىد عەزىز.. كە لە تەمەنى مېردەندالىيە
بۈۈنەتە ھاورپىي يەكتى، ھەردووكيان لەگەل چەند ھاورپىيەكى تىران دەيان
يادەومەرى جۆراوجۆريان لەگەلدا بۈۈ.. مەن لەبەرئەۋەي ھاورپىيەكى نەزىكى
شەھىد عەزىز بۈۈم. دەمزانى كاك عومەر-يش ھاورپىيەكى زۆر دلسۆزى
شەھىد بۈۈ. كاتى پەرۋەي نووسىنەۋەي ژياننامەي شەھىد كەردە بەرنامە.
يەكەمجار پەرۋەكەم بۆ ئەم باسكردو ئەۋىش زۆر دلسۆزانە، دەستخوشىي
لەكەردم و ھانىدام و بە كارىكى زۆر بەجى و دلخۆشكەرى لەقەلەمدا. وتى
ئەمبۇرە پەرۋەيەم بەمشىۋەيە كارىكى نۆيە لە نووسىنەۋەي بىرەۋەرىيدا و
ئەمكارە ۋەفائەكى ھاورپىيانەيە ئومىد دەكەم تيايدا سەركەوتوۋىيەت،
مامۇستا عەزىز زۆر لەۋە زياتر ھەلدەگىرنت نەك كىتەپك بەلكو چەندىن
كىتەپى لەسەر بنووسىرنت.. نامەم بۆ كاك عومەر نارد... دواي نامەكە جەزى
دەكرد، رۆژى بەيەكەۋە دانىشتىن و ئەۋەي لەبىرى ماۋە بۆمبگىرنتەۋە...
سەرقالىي ھەردووكمان دانىشتىن و يەكتەپىنەكەي دواخستىن، تا رۆژى
۲۰۰۴/۴/۱۵ رەخساندو لەمالى خۇيان ماۋەيەكى زۆر دانىشتىن، لە رىنگاي
چەند پەرسىيارىكەۋە.. رامانكىشا بۆ ئەۋەي بەكەۋىتە گىرانتەۋەي
بىرەۋەرىيەكانى خۇي لەگەل مامۇستا عەزىزدا. دلنىام بەم بابەتەي كاك

عومەر كىتەپكە زۆر باش دەۋلەتمەند دەپىت و ناۋمروكىكى بەمىزىترو خوشترى دەپىت، چونكە كاك عومەر بەئاگايانەر بى پىنج و پەنا رووداۋەكان دەگىرېتەۋە.

* كاك عومەر.. دەكرىت پېرسىن، كەى و چۆن و لەكوئى مامۇستا عەزىز-ت ناسى و بوۋنە ھاۋپى؟

- يەكترناسىنى مەن و مامۇستا عەزىز كۆنە، ئەتوانم بلىم دەگىرېتەۋە بۇ سالى ۱۹۵۸-۱۹۵۹ .. كە ئەر كاتە ئەۋان مالىان لە گەرەكى سەرگۈل و ئىمەش مالىان لە گەرەكى سەرشەقام بوو. شەقامى بەر خانەقا ۋەكو شوئىنك لە ئىۋانى سەرگۈل و سەرشەقامدا، بوۋبوو بە ئىۋەندى بەيەگەيشتەن و يەكتر بىننىمان. لە قۇناغى خوئىندى ناۋمىدى ھەردوۋەكان لە قوتابخانەى ناۋمىدى جەمھورى و لە قوناغى نامادەيىش لە قوتابخانەى نامادەيى ۋەتەن بوۋىن. ئەو سالىك لە پىش مەۋەبوو. ئىمە كۆمەلى ھاۋپى بوۋىن، كە ھەر ھەموۋمان لە تەمەنىكدا بوۋىن. ئەو كۆمەلە ھاۋپىيە (شەھىد عەزىز) مەن و شەھىد جەمالەپرەش و شەھىد شىخ عەبدولى بەرخانەقاۋ خوالىخۇشبوو رەئوف بالابەرزو چەند ھاۋپىيەكىتر) كە تا ئىستا لە ژياندا ماۋن و نامەۋىت ئەۋانە ناۋ بېتىم. زورەى كاتمان بەيەكەۋە بەسەر دەبرد، زۆر يەكترىمان خۇشەۋىست. شەھىد عەزىز لە ھاۋپىيانەبوو، كە دانىشتەن و بەيەكەۋە گەرانمانى بە نوكتەۋ قەسى خۇش گەرمەكرد.

* نازام ئىۋە كەتەمەنتان بەيەكەۋە بەسەرىدوۋە و ھاۋپىنى يەكبوۋن، كارى سياسىيشتان يان با بلىن كوردايەتىشتان بەيەكەۋە دەكرد؟

- لەسەردەمى سالانى شەستەكاندا، لەناۋ رىزەكانى پارتى دىموكراتى كوردستان و يەككىتى قوتابىيانى كوردستاندا، بەنھىنى كارماندەكرد. بەلام

بەيەكەۋە نا، لەمەمان كاتدا يەك ئاگامان لەكارى يەكترى بوو... لە
شەستەكاندا.. شەھىدو من و كاك مەسعود مەمەد سەئىد بەيەكەۋە
داۋامانكرد بەمانكەنە پىنشمەرگەى ناو شارى سەلیمانى.. ھەرسىنكەمان پىنكەۋە
لە شانەيەكى پىنشمەرگەى ناوشاردا دانراين و (كاك قادىرى حاجى ھەرەج
ئاغا) پەيۋەندىي پىۋەكردىن و پىنى راگەياندىن كە ئەو لىپىرسراۋمانە... لەو
شانەيەو لە بولرى پىنشمەرگەى ناوشاردا لە سالى ۱۹۶۲ ھەتتا سالى ۱۹۶۴
ماينەو تا ئىنشىقاق ۋاتە تائەو كاتەى دوۋىرەكى كەوتە ناو پارتىيەۋە ،
ئىتر ئىمەش ۋازمان ھىناۋەرىكە بە لايەكدا رۆيشتىن ۋە لە سىياسەتدا
لەيەكتر دوۋرەكەۋەتەنەۋە، بەلام ھاۋپىيەتيمان ھەر خۆش و گەرم و پتەۋبوو.

ئەو كاتەى بەيەكەۋە پىنشمەرگەى ناوشاربوۋىن، رۇژنىك كاك قادىرى حاجى
ھەرەج ھات و پىنى ۋەتەن دەپىت ئەمشەو يەكە يەكە بچن بۇ گەردى سەيوان ،
كە ئەۋبەرى چەمەكە پىنيان دەۋت (كاسەو كەۋچك) ، بە فېكە لىدان بۇ ناو
خەزەنكەمان سەربەگەۋەن... ئىمە يەكە يەكە لەسەر ھەرمانى ئەۋ بە فېكە لىدان
سەركەۋەتەن. كاك قادىر لەسەرەۋە چاۋەپروانى دەكردىن... لەدۋاجاردا
پەرسىمان ئەمە چىبەۋو بۇ ۋامانكرد؟ كاك قادىر ۋەتى ئەۋە بۇ ئەۋەى بزانىن
ئەتۋانن ۋ زاتەكەن بەناۋ گۆرەستاندا، يگەپرىنن ۋ نەترەسن... ۋاتە بۇ
تاقىكردنەۋەمانبەۋو. تا بزانن بەغىرەتەن ۋ ناتەرسىن... ئەم رۋوداۋە كاك
مەسعود بىرى ھىناۋەۋە.

دۋاى سالى ۱۹۶۴ بە بەردەۋامى لاي كاك شەۋكەتى مەلاۋ لە مەلەكەى
شەھىد جەمالەپەش بەردەۋام يەكەمان دەپىتى ۋ مۇناقشەمان لەگەل يەكدا
دەكردو زۆرجارىش لەيەك ھەلەدەزىنەۋە ، بەلام مۇناقشەۋە
ھەلەزىنەۋەمان نەدەۋەۋە ھۆى دوۋرەكەۋەتەنەۋە لەيەكجىياۋەنەۋەمان. بەلكو

بە پىنچەۋانەۋە دىۋى ھەممۇ مۇناقەشەيەك ھاۋرىيەتى و براىەتيمان گەرمىتو
يەۋىتر دەپوۋ.

* دىكرىت بىزانرىت شەھىد غەزىز لە سالى ۱۹۷۴دا كە ھاتە دەرەۋە بۇ ناو
شۇپش .. لەو سالەدا يەكتەرتان دەپىنى؟

- بىگومان سالى ۱۹۷۴ كە ھاتە دەرەۋە مەن لە ناۋچەى چۇمان بىووم.
غەزىز-يىش ھاتە ئەو ناۋچەيەۋ لەۋى يەكتەرتان بىنى ، غەزىز دەپوۋىست
لەناو شۇپشدا كارىكى بىدەنى... بە داخەۋە بىرپىرسان ، زۇر گۇنيان بۇ
داۋاكەى نەدەگرت و نەياندەپوۋىست كارى بىدەنى. ئەو ماۋەيەى لەو
ناۋچەيەدا مايەۋە بە بىردەۋامىي يەكتەرتان دەپىنى... زۇر قەسەماندەكرد.
رۇژى پىم وت (غەزىز مەن ھەست دىكەم ئىۋە خەرىكى رىكخستنىكەن و لە
رىكخستنىكەدا ئىش دىكەن... مەنىش خەز دىكەم كارتان لە گەلدا بىكەم)...
ھىچ ۋەلامىكى پىرسىارەكەى نەدامەۋەۋ خۇى نەدا بە دەستەۋە.. رۇژىكىتر
لەم دىۋبارە كىردەۋە. ئەمبارەيان وتى ئىمە ھىچ رىكخستنىكەمان نىيەۋ
سەربەھىچ رىكخراۋىكەن. تەنھا ئەۋەيە ئىمە كۆمەلنى گەنجىن و لەبۋارى
رۇشنىبىرىي و ھوشىيارىدا كۆدەپىنەۋە ۋەكو ئەلقەيەكى رۇشنىبىرىي... تىنى
گەيشتم كە نايەۋىت لەو بارەيەۋە ھىچ لاي مەن بىركىننى . دىۋى ماۋەيەك كە
لەۋە بىنومىدەپوۋ ھىچ كارىكى نادەنى گەپايەۋە بۇ ناۋچەى سلىمانى، لە
پىنچوۋىن كىردىانە مامۇستا . ھەرچارىك بىچومايەتەۋە بۇ ئەو ناۋچەيە ،
يەكتەرتان دەپىنى بە تايىبەتى كاتى بە مۇلەت دەچۈۋە ناۋچەكەۋ چەندىرۇژ
دەمامەۋە ئەو رۇژانە بە بىردەۋامىي يەيەكەۋە دەپوۋىن.

* ئىۋە كە ئەۋەندە.. ھاپىزى يەكترى بوون.. دەپىت دۋاى نىسكۆى سالى
۱۹۷۵.. يەكترى تان بىنىيىتەۋە..؟ لەكۆى يەكتان دەپىنى؟ لەو يەكتر
بىنىنە تاندا باسى چىتاندەكرد؟

- دۋاى گەپانەۋەمان بۇ شارى سىلىمانى : لەبەر خانەقاۋ گەراجەكەى
شەھىد جەمالەپەش بە زۆرى يەكترىمان دەپىنى... لەو يەكترى بىنىنەدا،
قەسەمان دەكرد، مۇناقەشەمان لەسەر شۆپش و بارودۇخى كوردستان و
خەلكى كورد دەكرد، ھەلسۈكەتەكەنى بەعسمان تاروتۇندەكرد و
مەترسىيەكەنى سىياسەتى بەعسمان شىدەكردەۋە... رۆژى راشكاۋانە قەسە
لەگەل شەھىد جەمال و شەھىد عزىز-دا كورد ۋەكو دوو ھاپىزى زۆر نىزىك و
دلىسۆزۇ خۆشەۋىست. پىم وتن ئەۋە ئىستە ھىچ لەئارادا نەماۋە شۆپش
نەماۋە. حكومت و خەرىكى جىيەجى كوردنى سىياسەتى خۆپەتى دۇرى
گەلەكەمان، پىم خۆشە ئەگەر شتىك، تەنرىمىك، رىنخراۋىك ھەيمو ئاگاتان
لىنى ھەيە و ئىۋە ئىشى تىادا دەكەن، خەزەكەم مەنىش لە گەلتانابم و ئىشى
تىادا بىكەم و بىر رىنخىستەنەم بىناسىن. مەن ئەو كاتە رەۋانەى خواروۋى عىراق
كرابوۋم و لەشارى عەمارە بووم. ھەر جارىك بەاتەيەتەۋە يەكترىمان دەپىنى و
بەدۋاى ئەو قەسەيەمدا دەچوۋمەۋە. جارىك لە جارەكان كە ھاتەۋە..
مامۇستە عزىز پىزى راگەياندەم كە قەسەى لەگەل برادەراندە كرىۋەم و
دەيانەۋىت بىمىن.

لە ماۋەى دوو سىن سەفەرى رۇيشتەۋەم ھاتنەۋەمدا، بەسەريا خالە
شىھاب و ھاپىزىكەنى گىران.. ھەستەمكرد شىپزەيىيەكىان پىۋەدىارە ، لە
راستىدا مەن ئەو كاتە شارەزەى كۆمەلەو رىنخىستەنى نەبووم. نەمەزەنى
رىنخىستەنىان چۆنەم چۆن نىيە...

روژئی ماموستا عزیز.. منی لهگهل خویدا برد بۆلای (شهید نارام) که
 نهو کاته (شهید نارام) له مالمی ماموستا عزیز بوو... لهو سهردان و
 بهیهگه‌یشتنه‌ی من و شهید نارامدا ئیتر من دهستم به ئیشکردن کرد له
 کۆمهله‌دا .. (کاک نارام) پیتی راگه‌یاندم که به نیازن دهسته‌ی چه‌کدار
 دروستبکه‌ن، وتی بۆ نه‌م کاره پتووستیمان به کهسانی وه‌کو تۆیه که
 شارمزاییت هه‌یه، جا نازانم ده‌توانیت و تاقه‌ت و توانات هه‌یه. منیش وتم
 ناماندم و هرچیم پتیسپێرن و پیم بکرتت ده‌یکه‌م. وتی زۆرباشه من پیم
 باشه کار بۆ نه‌وه بکه‌ین.. نه‌و کهسانی که نه‌فسه‌ر بوون و ده‌یانفاسیت و
 متعانه‌ت پێیان هه‌یه قسه‌یان له‌گه‌لدا بکه‌یت، نه‌وانه‌ی ده‌یاننه‌وی ئیش
 له‌گه‌ل کۆمه‌له‌دا بکه‌ن، ئیشی پێده‌که‌ین و نه‌وه‌شی ده‌یه‌وێت له‌ناو
 (ی.ن.ک)دا و مکو پێشمه‌رگه کاربکات، ده‌یاننێزینه دهره‌وه و ده‌یانکه‌ینه
 پێشمه‌رگه. دوا‌ی نه‌و بینینه (شهید نارام) ناوبه‌ناو له‌گه‌ل کاک سالار
 عزیزو دواتر کاک مه‌لا به‌ختیار له‌ مالمی شه‌هید عزیزو شه‌هید
 جه‌ماله‌ره‌ش و کاک یونس غه‌فور داده‌نیشتن و کۆیوونه‌وه‌مان ده‌کرد، تا نه‌و
 روژه‌ی چوومه دهره‌وه من ته‌نها شه‌هید عزیزو شه‌هید نارام و کاک مه‌لا
 به‌ختیارو کاک سالار عزیزم ده‌ناسی .

(به‌شانا‌زییه‌وه ده‌یلیم سه‌روهری بوونم به کۆمه‌له به‌پله‌ی یه‌که‌م
 ده‌گیرمه‌وه بۆ شه‌هید ماموستا عزیز و شه‌هید جه‌ماله‌ره‌ش) .. هر
 چوومه دهره‌وه من ئیتر په‌یو‌مندیم له‌گه‌لیاندا بچرا ..

* عزیز دوا‌ی چوونه‌دهره‌وه‌ی جه‌نابت ئه‌ویش چووه دهره‌وه . که‌ی هاته
 دهره‌وه ، که‌هاته دهره‌وه یه‌کترتان له‌کوئی بینی ؟

- سالى (۱۹۷۷) شەھىد ھاتە دەررەھ ، ئەر و كۆمەلنى كادىرى تىرى كۆمەلە
 كەھاتىبۇنە دەررەھ ، لەشاربار ئېرەرە بەرمو ئاۋچەي بادىئان بەرپىكەوتىبۇن ،
 ھاتنە سى كۈچكەي نىۋان (عىراق - ئىران - تۈركىيا) مەن لەرئى بۇوم
 لەدامىنى چىاي (دالانىم) لە (دۆلى گۆستى) يەكمان بىنىيەھ .. بارەگاي
 بەرپىز (مام جەلال و كاك نەوشىروان) و ئەر تىكۆشەرانەي تر، كە لەسورىاۋە
 گەرپىبۇنەرە ھەممۇ بەيەكەھە لەر ئاۋچەيە دانرابو . ماۋەيەكى زۆر لەر
 ئاۋچەيە مايىنەرە ، لەر ماۋەيەدا تەشكىلاتى ەسكەرىي كرلر ھەم
 سەرگردايەتى (ى.ن.ك) دامەزرا ، لەيەكەم دامەزناندىنى سەرگردايەتى
 يەككىتىي ەزىز كرايە ئەندامى سەرگردايەتى يەككىتىي نىشتەمانىي
 كوردستان و بەلپىرسراۋى لقى دىۋى كەركوك دانرا بۇ ئاۋچەي قەرەداغ ..
 لە (۱۹۷۷/۱۲/۱) بەقافلەيەكى گەرە لەگەل كاك نەوشىروان و كۆمەلنى
 كادىرى كۆمەلەي يەككىتىي نىشتەمانىي كوردستان ەكو لەيىم بىت (۳۹)
 كەس بۇوين و (۱۰) بار چەكمان لەگەل خۇمان بەرپىخست و بەرمو ئاۋچەي
 سلىمانى و قەرەداغ بەرپىكەوتىن ، لەر قافلەيەدا ۋا دانرا ، ھەر (۳) كەس و
 بەرپىسى بارىك بىن ، (۲۵) رۆژ بەرپىۋەبۇوين ، بەسەر سىۋورى عىراق ئىراندا
 دەرۋىشتىن ، ئەر شۇننەھى دەكەوتنە سىۋورى ئىرانەرە بەشەر دەمانپىن
 و بەرپۆز دەھسايىنەرە .. ۋەزەكە ۋەزى زىستانبوو ، زۆر شەر و رۆژ
 تۈۋشى بەرپو زىيان دەبۇوين ، زۆر مەندوۋى دەرگىن و شىپىزە دەبۇوين ،
 رۇوداۋى قورس و ناخۇشمان دەھاتەرئى - رۆژىك لەسەر (چەمى گادەر)
 شەومان بەسەرداھات .. ئەر شەرە تا بارەكانمان لەچەمەكە پەرانەرە
 ئەرەندەمان لەئاۋەكەدا .. ھەممۇ جەكەكانمان تەپىۋو . بەيانى كەھەستەين و
 كەوتىنەرئى . مەن و مامۇستا سەلام ەبىدۇللا شەنەشەنى يەك لەگەل

قافلەكەدا دەرۋىشتىن ، مامۇستا غازى و شەھىد خەلىق ئامەخان بەيەكەو
لەپىشمانەو بوون ، گەرەنەو بەيەكەننەو وتيان مژەيەكى خوشتان
دەنەنى ، وتمان ئادەى ، وتيان دوو سەعاتى ترەگەينە شوئىنك دارى
لەيىمە دەتوانىن ئاگر بەيەنەو و خۇمان وشك بەيەنەو ، مامۇستا
سەلامىش كىتوپر وادەمى دانەو ، وتى خەلىكى خوپىداو ئىستا
لەتەيارەدايە .. ئاگادارىان دەكەنەو كە پاش دوو سەعاتى ترەپارىس يان
نىوئۆك دانەبەن . ئىووش دەئىن دواى دوو سەعات دەكەينە شوئىنك
تەنیا دارى لەيىمە ئاگر دەكەينەو خۇمان وشك دەكەينەو ، شوئىنكە
نەدىيە نەئاو دانىيە .. توخوا ئەو مژەيە .

رووداۋىكى تىرى مامۇستا غازى .. قافلەكەمان لەمەلشۇو گەيشتە شىننى ،
لەبەر ئەو بەفرىكى يەكجار زۆر بارىبوو .. رۆژى بوو لەرۆژە سەختەكانى
زىستان ، بۇيە ناچار بووين (۲) سى رۆژ لەشىننى بىيىنەو ، دواى سى
رۆژەكە لەخەلىكى شىننى (۱۵ تا ۲۰) كەسمان لەگەل خۇمان برد ، بۇ ئەو
رەگەكەمان بۇ بىشكىنن لەشاخى لەلشۇ .. ھەربە شاخەكەدا سەركەوتىن ،
كردى بەكپۇو زىيانكى زۆر سەخت و ھەوا بەتەواۋى گۆپاۋ ئەو
كەسانەى لەگوندى شىننى لەگەلماندا بوون ، سەيرمانكرد كەتوونەتە گريان
و ھەربەموو ھەزەيان زۆر خراپە ، كەلىمان پەرسىن بۇ وادەكەن ، وتيان
رۆژەكەى زۆر سەختە و دەرئىس ھەموومان رەق بىيىنەو .. بۇيە ئىمەش
بەناچارى لەشاخەكەو گەرەينەو بۇ ناو لەلشۇ .. لەناو لەلشۇ من و كاك
نەوشىروان چووينە ئاشىكەو ، بەدىار بارەكانەو مەينەو ، بەلام مامۇستا
غازى و ئەوان بەسەر مالاكاندا تەوزىع بوون ، بەيەنى كەپۆژ بۇو ،
چاۋەرۋانى مامۇستا غازى و ئەوان بووين ، كە بىن بۇلامان و بەكەينەى ،

به لām دیار نه بوون ، له گه ل کاک نهوشیواندا چووین بۆلایان ، که چووین له مالنیک خه ریکی نانخواردنی به یانی بوون ، هه ندی دهنگه دهنگان بوو له بهر شهوی له کاتی خۆیدا نه هاتبوون . شه دهنگه دهنگه کاک نهوشیوان له بهر شهویه کانی خۆیدا نووسیویه تی و من ناموینت دووباره ی بکه مه مه ، چووینه مه سه ر شاخ ، به کوئل باره کانهان هینایه مه خواره مه له و لاخه کانهان بارکرد و که وتینه مه پی ، وه کو وتم قافلکه وادابه شکرابوو هه رسی کهس و مه سنولی باریک بوو ، مامۆستا عزیز و شهید علی نامه خان و فوئاد یاسین که ناسرابوو به (هه ژل) مه سنولی باریک بوون ، له پنگا باره کیهان زوو زوو شل ده بووه و ده کرایه مه ده کوهت .. ناچار ده بوون باره که باره که مه مه بیبه ستنه مه ، له قافلایه دا حاجی مه حمودی گه ره دیمان له گه لدا بوو، روویکرده مامۆستا عزیز و پیی وت مامۆستا عزیز عه بیبه بۆ ئیه سی مه کسی مه سنولن ناتوانن باره که تان وا بار بکه ن تا قوئاغه که ته و او ده که ین شه منده نه کړیته مه نه که ویت وکو ئیمه له بارکردنه مه تا قوئاغه که ته و او ده که ین ناکه ویت ، مامۆستا عزیزیش له یهیناو ئه ییرد ، وتی کاکه حاجی بلیم چی ، چوو زانم رۆژم به م رۆژه ده گات ده به قه تارچی ، خو ئه گه ر به زمانیا به ده به قه تارچی ، نه ده چوو مه قوتابخانه و نه مه خویند ، نه چوو مه یه کیک له خانه کان و ده بووم به خانه چی بۆ شهوی فیتری بارکردن و قه تارچیتی بیه .

که قافلکه مه مان گه میشته گه ره دتی و ناوچه ی سلیمانی ، دیته مه یادم کاک نهوشیوان مامۆستا عزیز ی بانگکرد، بۆ هه ندی ئیشوکاری ریکخه سن ناردیه مه بۆ سلیمانی بۆلای (شهید شازاد سانیب) .. کاک نهوشیوان وای نارد مه دوا ی شه نجامدانی کاره که به دورسی رۆژ بگه ریته مه ، به لām شهید

ھەزىز لەكەتە بۇدانراۋدا نەگەرايەۋە ماۋەيەك لەناۋشاردا مايەۋە ۋ ئىيە ھەر
 چاۋمەۋانمان دەكرىد بۇ گەرايەۋە .. ناچار مەن نامەيەكم بۇ نوۋسى .. نامەكە
 ھەندى بەتۈندى ۋ بەعاجزىيەۋە بۇم نوۋسىيەۋە ، بۇم نوۋسىيەۋە ئىيە
 ھىزىكىن لەم ناۋچەيە ماۋىنەتەۋە چاۋمەۋانى گەرايەۋە تۇ دەكەين ۋ عەيب
 نىيە بۇ تۇ ماۋىتەتەۋە ئىيەشت لىرە مەقتەلكرىۋە ، نامەكەمان بەشەھىد
 عەلى نامەخان دا بۇ نارد .. شەھىد عەلى گىرايەۋە .. وتى كەچۈۋە سەلىمانى
 ماۋسەتقا ھەزىزە لەمالى نەسرەن خانى خوشكى لەسرەنار دۇزىيەۋە ،
 كەچۈۋەلەي ۋ نامەكەم دايە ، كرديەۋە كەنامەكەي خۇندەۋە توۋرە بوۋ ،
 نامەكەي دايەدەست سەبرەخانى ژنى ۋ وتى سەيركە مەن كاك عومەرم
 كررىۋە بەكۆمەلە ، كەچى ۋائىستە شو موخاسەبەي مەن دەكات ، بەدۋاي
 نامەكەدا گەرايەۋە ، ھەر گەرايەۋە دۋاي ماۋەيەك شەھىد شەمالى باخ
 نامەيەكى شەھىد ئارامى ھىناۋو ، بۇ كاك نەۋشەروان ، كەچەكەكانى بەرى
 قەرەداخ تەسلىمى شو بكرىت .. ماۋسەتقا ھەزىز لەگەل شەھىد شەمالدا
 گەرايەۋە بۇ قەرەداخ ، كەچۈۋە قەرەداخ ئىترەيەكمان نەبىنىيەۋە قاسالى
 داھاتوۋ ، قا بۇ كۆۋۈنەۋە سەركردايەتى ھات بۇ نۇكان ، ماۋەي مانگىك
 مايەۋە ، شو ماۋەيە شەۋانە ھەر بەيەكەۋە بوۋىن ، شەۋانە بەنۇكتەۋە قسە
 خۇشەكانى مەجلىسى بۇ گەرم دەكرىن ، شەۋىك كەبەيەكەۋە لەيەك
 خەيمەدا بوۋىن .. ژىسانى شو سەردەم ۋ كاتە لەژىيانى رۇژانەماندا ..
 ھەمۇومان لەخواردن ۋ لەھراسەتدا ۋەكو يەكبوۋىن ، جىاۋازى لەخواردن ۋ
 ھەراسەتدا لەنئۋان مەسئۇل ۋ پىشەمەرگەدا نەبوۋ ، ۋەكو ئىستە خواردن
 يەك خواردن بوۋ ، ھەرەمەۋوش بەپىيى كاتەكان ھەراسەت بۇ ھەمۇو
 دانەنرا، ھەمۇو پىشەمەرگەيەك ۋ مەسئۇلىك ھەراسەتى دەگرت ، شەۋىك

مامۇستا عزيز دائىرائىبو بۇ خىراسەت وتى من ئەمىشەر خىراسەت ناگىرم ،
 بىخەنە سىبەى شەر ، شەھىد شىركۆ جىدى ھەلىدايەر وتى ئەمە قبول نىيە
 ھەركەس دەبىت لەسەرەى خۆيدا خىراسەت بگىرى ، مامۇستا عزيز-ىش
 ۋەلامى دايموم خۆى لىتۈۋەرە کرد (بۇ گالتە و سوعبەت) وتى بزانە لەگەل
 كىندا قسە دەكەيت ، من لەسلىمانى و لەبەر خانەقا بەمامۇستا عزيز
 نەناسراوم بەعەزەى خورشە ناسراوم .. شەھىد شىركۆ وتى من ئەم ناۋەم
 نەبىستۈۋە لەسلىمانى ، وتى نەتبىستۈۋە لەئىستۈۋە بىبىستە ، منىش
 ھەلمدايە بۇ ئەۋەى گۆلمەزەكە خوشكەم .. وىم راستە مامۇستا عزيز
 پىاۋىكى تىكۆشەرى بەناۋيانگە ، بەلام لەبەر خانەقاى سلىمانى خەلك بەر
 ناۋەۋە دەيناسى ، كاتى شەھىد شىركۆ تىگەيشت قسەكان بۇ گالتەۋ
 پىكەننە .. ئىتر بوو بەپىكەننە .. لەگەرپانەۋەماندا لەبادىنانەۋە بۇ ناۋچەى
 سلىمانى ، رۆژى توۋشى تەق و تۆق و شەرىكى بچوك بوۋىن لەگەل
 مەفرەزەيەكى ئەۋكاتەى قىادە موفەتە . مامۇستا عزيز لەگەل كاك فوناد
 ياسىن بەشانى يەكەۋە ئەبن ، كە شەپكە تەۋاۋدەبىت ، بەكاك فوناد دەلەيت
 فوناد ئەمە دورەم جارە توۋشى شەپو تەقەبىم و لەمەردوۋجارەكەدا فرىاى
 ئەۋە نەكەۋتوم سەنگەر بگىرم و خۆم بىدەم بەئەرزدا .. ھەر بەپىۋە
 تەقەمكردۈۋە ، كاك فونادىش بەپىكەننەۋە ۋەلامى دەداتەۋە پىنى دەلەيت
 بۇ جارى سىيەم دەلەين مامۇستا عزيز بەپىۋە تەقەى دەکرد و شەھىد بوو .
 ئەم سەردەمە لەم ناۋچانە نەكارەبا ھەبوو نە تەلفىزىۋن ، شەۋانە گىانمان
 بە مامۇستا عزيز بوو بەقسە خوشەكانى مەجلىسى شەۋانەى بۇ گەرم
 دەكردىن ..

دەگىرپنەۋە كەلەبەرى قەرەداخ بوۋە بۇ ھەراسەت داياۋناۋە ، بەشەھىد ئارامى وتوۋە : كاك ئارام بۇ قازى ئەگىرپن شەۋى بېكەن بەھەرەس .. ھەر كەسنى بېت بەلايدا ئەۋ دەيكاتە قېرەقېر و ھەرا .. ھەراسەتەكەشى پىندەگىرپن و ھەر كاتىكىش برسېمان بوۋ سەرى دەبېرپن و گۆشتەكەى دەخۇرپن و قازىكى تر دەگىرپنەۋە .

* چى زانىارىيەكت لەگرتنەكەى شەھىد غەزىز ھەيە ؟

من ئاگام لەپۇشتەنەۋەى مامۇستا غەزىز نەبوۋ بۇ ناۋشار ، بەلام رۇژى من و كاك سەلام غەبىدوللا بەنەئىنى چوۋىنەۋە بۇ سەلىمانى ، خەبەرمان بۇ رىكخستىنى ناۋشار نارد ، ھەر زوۋ رىكخستىنى كۆمەلە لەناۋشاردا ، جوابيان بۇ ناردىن كە كارىكى باشيان نەكردوۋە ھاتوۋنەتە ناۋشار ، ۋەزەى ناۋشار زۇر خراپە ، دويىن مامۇستا غەزىز گىراۋە داۋايان لىكردىن كەنەمىنەنەۋە ھەر زوۋ بگىرپنەۋە بۇ دەرەۋە .. ئىمەش دۋاى چەند رۇژ گەپاينەۋە ، بەلام لەماۋەى ئەۋ چەند رۇژە كەلەسەلىمانى ماينەۋە ، سەبارەت بەمامۇستا غەزىز و شەھىد كاك مولازم ستارى سەعید خەلەف دەمەرىت شتىك بۇ مېزۋو بگىرپەۋە ، ئەۋ كاتەى من و كاك سەلام چوۋىنە ناۋ شارەۋە كە لەناۋشاردا ماينەۋە . شەھىد (مولازم ستارى سەعید خەلەف) كە پىشەمرگەيەكى ئازاۋ قارەمانى مەقرەزە سەرەتايىەكانى (ى . ن . ك) بوۋ .. تەسلىم بەرژىم بوۋبۇۋە .. لەبەر ئەۋەى من دۇنيا بوۋم كە خىانەت لە ئىمە ناكات .. خەبەرم بوۋنارد .. كە دەمەرىت بېبىنم و كارىكم پىنەتى .. يەكسەر ھات بۇلامان . بە ئوتومبىلەكەى شەۋى بردىنى بۇ مالى خۇيان .. پىم وت .. كاكە ئەگەر شتىكت لەدەست دىت بۇ مامۇستا غەزىز بەناۋى خۇمەۋە دۋات لىدەكەم ھەۋلى بۇ بەدەت ، چۈنكە تۇ تازە گەپراۋىتەۋە ناۋ پىژىم ئىحتىمالە

گوئې له قسهٔ بگرن .. شهید ستار وه لاسی داینهوه وټی دلنیاېن شهوی به من بکړنټ دهیکم و ههولې جیدی دهم ، جگه لهوهی ئیوه داوم لیده کهن ماموستا عزیز هاوړنیه کی نړیک و خو شهویستمه و لیه ک گهرکدا بهیه کموه گوره بووین .. شو شهوه که له مالیان بووین ههستان کرد که زور شلر ژاوه بیتا قهته .. پیم وت تو پیاوړکی بهیمهت بوویت بو ئیستا واشلر ژاویت پیوه دیاره .. وټی راستت دهریت من خمی شهوه که ئیوه له مالی ئیمه و تووشی شتیکن بو من زور زور ناخوشو دهیته کاره سات . وټی من هسته کم کارنکی زور خراپم کردوه که تسلیم بوومه شهوه .. وټی من داواتان لیده کم که دهیبت هر شهوه بگړننهوه و لئاوشار نه میئن . لهر شهوی منتان بینووه . رژی دواپی بو نیوهوکی گه رایه وه ، پیسی وټین شهوی به من کراوه کردووه بو پزگار کردنی ، کارنکی و امکردوه لایه نی که له پته تی سیداره رزگاری بیټ ، هر چند قه ناعه تم نییه هه وله که سهر بگړنټ لهر شهوی دهرگاگانی رژیم ماموستا عزیز به باشی دهناسن و دهرانن که یه کیکه له سهر کرده گانی شوپش و یه کیتی نیشتمانی کوردستان . لهر گه پراڼه ویدا مولازم مهنسووری شیخ کریمی لگه ل خوی هینابوو ... مولازم مهنسوور وټی ماله که مان له قهراخی شاره . ماله که تان بو چولټ دهم مانگی چند ده تانهویت بمیننهوه له مالی ئیمه بمیننهوه . مولازم ستار وټی نا شهویان لگه لدا مکه . بو خاتری خوا بابگړننهوه .. ههر ژواړه به سهاره کی خوی لگه ل مولازم مهنسووردا گه یان دینیا نه نړیک قه یوان و ئیتر گه پراڼه وه ، دواپی گه پراڼه مان په یوهندی پیوه کردینه وه نامه یه کی یوناردین . لئا مه که دا دواپی چه کی کاتمی کردبوو .. تا مدیر شهمن یان مولازم موحسن بکوژیت .. پاش ماوه یه ک

لەلەيەن رۇنمەۋە بە شىۋەيەك ئىقتىاليان كرد كەكەس نەزائىت چۇن شەھىد كراۋە . ئەمەي گىزپامەۋە راستىيەكى مېژۋويىيە ، داۋاي ئەۋەي ئىمە گەپىنەۋە لەسلىمانى ئىتەر ئاگام لەۋەزغى مامۇستا غەزىز نەما .

* كاك غومەر ۋەكو باس دەرگىت مامۇستا غەزىز حوكمى لە سىندارەدانى دراۋەو نىزىرلارۋەتە موسل .. رۇنم داۋاي لىكردۋە . نامە بۇ سەرگردايەتى بنووسى ، كە ئەفسەرىكى خزمى سەرەك كۇمار لاي پىشەمەرگە گىراۋە ، بەرىبەن ۋ كەئەو بەردرا مامۇستا غەزىز بەردەن .. جەنابت لەم بارەيەۋە چى دىزائىت ؟

- ۋەكو وىم ئىمە ھىچ ئاگايەكمان لە شەھىد غەزىز نەما ، تا رۇژى كاتىك زانى سەبىيە خانى خىزانى پەيدا بوو بۇ ئاۋزەنگ ..خەبەريان دايەن لە مقەرەكى خۇم . وىيان ژنىك ھاتۋەو دىلتىن من خىزانى مامۇستا غەزىز ۋ بە كارىكى تايبەت ھاتۋوم .. منىش يەكسەر چۈمە خوارۋە بۇ پىشۋازى كردنى لەسەر چەمەكە توۋشى بووم ۋ پەرانمەۋە بە خىرھاتنم كرد . پىنى راگەياندم كە بۇ شتىكى ۋا ھاتۋە . وى نامەيەكى مامۇستا غەزىز پىنە بۇ بەرپىز (مام جەلال) نامەكە بۇ ئەۋەيە .. ئەفسەرىكى خزمى سەرك كۇمار لاتان گىراۋە . ئەگەر ئەو بەرىدىرت ئەۋانىش بە موقايىل غەزىز بەرئەن .. لە نىۋەنگ كەسەردەكەۋتى يەكەم بارەگا بارەگاكى بەرپىز (مام جەلال) بوو : لەگەل خۇمدا بىردم بۇلای بەرپىز (مام جەلال) ... بەرپىزىشى زۇر بەگەرمى پىشۋازى باشى لىكردو ئەۋىش نامەكى دايە بەرپىز (مام جەلال) ، نامەكى خۇندەۋە ، نامەكى ۋانۋوسىيۋو (ئەگەر من بەشايستەي ئەۋە دىزانن بەر ئەفسەرە بىگۈنەرە : ئەۋا داۋا لەم كراۋە كەن ئەم نامەيە بنووسم ۋ داۋا لەبەرپىزىت ۋ ھەئالانى سەرگردايەتى بىكەم ، ئەۋ ئەفسەرە

بەربەرىيەت ۋە ئەۋلىيەش بەمۇقايىل مەن ئازاد ئەمكەن ، دىۋا بېرىيەش بۇ بەرپىزقان دەگىنچە (جەنابى (مام جەلال) يىش بەخىزنى شەھىدى ۋە خوشكۆلە مەن دىنىام كە مامۇستا غەزىز بەۋ ئاگۇرئەۋە ۋە بەرىنادەن ۋە ئازادى ئاگەن ، ئەم نامەيەشيان بۇ ئەۋە بەۋ نوۋسىۋەۋە تا بزانن مامۇستا غەزىز ئەھمىيەتى چىيە لەناۋ (ى.ن.ك.دا) ، مەن پىنم ۋايە زىياتر زەختى لىنمەكەن ۋە سىزى قورسىتى دەۋەن ، بەلام بۇ دىنىيى تۇش ۋە ئىرىش مەن ئەم نامەيەى بۇ دەۋەسۇم ئىمە ئامادەن ھەرچى ئەسىرىكەمان لايە لەبەر خاتىرى مامۇستا بەرى دەۋەن بەمەرجى ئەۋ بەرىدەن .. بۇيە باسى ناۋەپۇكى نامەكەى بەرپىز (مام جەلال) ئاگەم ، چۈنكە لە كىتەبەكەدا بۇ بىلۈكۈرئەۋە دانراۋە . بەرپىز (مام جەلال) بەسەبىرەخانى ۋە خوشكۆلە جگەلەۋەى مامۇستا غەزىز پىساۋىكى تىكۇشەرە ، ھەر خوشەۋىستى خوشەۋە غەزەكەى خۇمە ، مەن ھەركاتى بانگم كىردىن بۇ ئىشىنك ھەر بەناۋى غەزەكەى خۇم بانگم كىردۈۋە ، ئىتر سەبىرىيە خان كەنامەكەى بەرپىز (مام جەلال) ۋە مەگىرت ، گەپرايەۋە بۇ ناۋشار .

كاك سالار مەزىز :

مامۇستا مەزىز مەردانە ژيا و نەبەردانە شەھىدبوو

كاك (سالار مەزىز) يەككىك بوو لەھاوپى ئۆزىكەكانى مامۇستا مەزىز ، سالاننىكى تەمەنيان وەكو ھاوپىنى خەبات و رۇژانەى ژيان بەيەكمەو بەسەر بردوو ، وەكو خۇى دەلىت دوو ھاوپىنى گيانى بەگيانىبوون .. بۇيە كىتىنىك لەسەر رۇژانەى ژيان و خەباتى مامۇستا مەزىز بنووسرىتەو و چاپىكرىت ، ناكىرىت ھاوپىنىكى وا فەرامۇش بىكرىت و بوارى نەدرىتى بۇ ئەوۋى مافى ھاوپىنەتى مەزىز بەگىرانەوۋى بىرەمورىيەكانى بدات .. بەجىنى خۇيمان زانى پەيوەندىي پىنەو بەكەين .. رۇژى (۲۰۰۴/۴/۱۵) بەپىنى ئەو ھەلەى بەرپىز (كاك مولازم عومەر) لەمالى خۇيان بۇى رەخساندىن ، توانىمان لەگەل كاك سالاردا شىۋە چاوپىنكەوتنىك بەكەين .. بەچەند پىرسىيارىك رايكىشىن بۇ ئەوۋى بىرەمورى رۇژانەيان بەگىرانەوۋە .. بەمەبەستى ئەوۋى لەپىنگاى گىرانەوۋە نووسىنەوۋى بىرەمورىيەكانىمەو بىتوانىن زىاتر و باشتر مامۇستا مەزىز بەنەوۋى ئەمپوۋ دواپۇژى گەلەكەمان بىناسىنىن .. لەدانىشتەنكەماندا ئەم پىرسىيارانەمان ئاراستەى كاك سالار كرد و ئەوۋىش بەوپەپى پەروۋشى و شانازىيەوۋە .. كەوتە بىركردنەوۋە ولامدانەوۋەيان ..

* كاك سالار .. حمز دەكەين بزانىن كەى و چۇن لەگەل مامۇستا مەزىزدا يەكترتان ناسى و چۇن بوونە ھاوپى ؟

- وەكو بىرەبىت لەسالى (۱۹۶۹) بەھۇى كارى سىياسى لەناو رىزەكانى يەككىتىي قوتابىيانى كوردستان و پارتى دىموكراتى كوردستان ، يەكترمان

ئاسى .. ھەردووكمان لەرىزى قوتايىيان و پارتىيدا كارماندەكرد .. ھەرلەر
رنگايمە لەيەك نەزىكبووينەو و تىكەلەوى يەكتەر بووين و بووينە ھاوپرى
يەكترى و ھاوپرىيەتى و خوشەويستىيان بۇ يەكتەر رۇژ بەرۇژ و سال بەسال
زىيادى دەكرد .. لەراپەراندنى كار و چالاككەكانمادا مەمانەمان بەيەك
ھەبوو ، ھىچمان لەيەك نەدەشاردەو و رۇژانەش بەبىن كارى سىياسىش وەكو
ھاوپرى شەخسى يەكتەر بووين .

لەسانى (١٩٧٠)دا حكومەتى عراق لەسەر بىنەماي رىكەوتننامەي يانزەي
ئازار ، بارودۇخىكى لەبارو زۇر خوش بۇ كورد رەخسابوو .. ترسى پەلامار
و گوشارى دام و دەرگاكانى رۇژم نەبوو ، ئازادى دەرپرېنى بىرپا ھەبوو .
كوردستان باالى ئاشتى و ئارامى بەسەردا كسابوو . بارى ژيانى خەلكى
كوردستان باشبوو ، لەبولرى سىياسى و ئەدەبىي و گەشەي كۆمەلەيەتى ،
چالاكى رىكخراوېي پىشكەوتنىكى زۇر باشى ھەبوو ، خەلكى كوردستان
ھەستى بەجۇرىك لەسەرفرازى دەكرد .. ئالەوكات و سەردەمەدا كەلەبەغدا
بووين (كۆمەلەي ماركسى لىنىنى) دامەزرا .. ھەردووكمان كەسانى يەكەم
دەستەكانى دامەزرىنەرى ئەو كۆمەلەيە بووين ، ھەردووكمان ھاوپرى فيكر
و بىرو باوھو چالاككى رىكخست و رۇژانەي ژيانى ئاسايى بووين .. ئەو
سەردەمەمان سەردەمى ھەپەتى لاوتىيمانبوو .. رۇژانەو شەوانەمان
بەيەكەو بەسەردەرد ، پەيوەندى ھاوپرىيەتيمان رۇژ بەرۇژ پتەوتر و
بەتتەر دەبوو ، ھەردووكمان خەزمان بەسەفرەو سەيران و دانىشتن دەكرد .
زوو زوو سەفرەو سەيرانمان رىكەخست و شەوانەش لەگەل چەند
ھاوپرىيەكى تر دانەنىشتن .. غەزىز كەسى يەكەمى رىكخەرى سەفرەو
سەيرانەكانبوو . ھەر ئەويشبوو سەفرەو سەيران و دانىشتەكانى بەگۇرانى

ۋە نوۋىيەتتە قەسەي خۇش ۋە پىكىنەن مەزاق خۇش دەمىدە .. بەدەخەمە ھەممۇ سەيران ۋە سەفرەكانە لەمىز نەماۋە ئەگىنا لەمىز يەككىياندا چەندىن يادگار ۋە مەھەممۇ شىرىنمان ھەببۇ .. كەمەھەممۇ پەيۋەندىيە بە مامۇستقا غەزەلمۇ ھەببۇ .

* ئەمۇ سەردەمانەي لەبەغدا كارى سىياسىتان دەمىدە ، چۈن كارتان دەمىدە ۋە پەلەي حىزىيە مامۇستقا غەزەل چى ھەببۇ ۋە رۆلى لەكارىرىندا چۈن ھەببۇ ؟

- ۋەمۇ ۋەم : ۋەمۇ ۋەم لالەي خۇيىنگەم ۋە كامەل ۋە ھەۋلىكە ۋە بۇچۇن لەكۆمەلەدا كارمان دەمىدە ، لەپاستىدا ئەك ئەۋەي ھەم كارماندەمىدە ، بەلەكۇ خۇمان ھەلگەي ئەۋە ۋە بۇچۇن ۋە لىكە ۋە بۇيىن ، كەسانى خاۋەن لىكەي دامەزاندەن كۆمەلەبۇيىن .. غەزەل يەكەم شەنەي رىكخستىنى كۆمەلە ھەببۇ ، ئەگەر لەشەنەيەكىشدا پىكەمە نەبۇيىن ۋە ھەرىكە لەھىلىكىشدا كارمان بەردايە ، بەلام ھەم ئاگامان لەيەك دەبۇو ، رۇژانە بەيەكەمە دەبۇيىن ۋە ھەردولە ئەمانزانى كەلەمۇ رىكخستەدا كارەكەين ۋە مەمانەي تەۋامان بەيەك ھەببۇ .. مامۇستقا غەزەل يەككىبۇ ۋەمۇ كارمانەي خۇي بەدامەزىنەي لىكەي كۆمەلە دەمانى ، لەپاستىدا ۋەبۇو ، مامۇستقا غەزەل ۋەمۇ كەلەنەي لىكەتۋى ۋەمۇ ۋە چاۋنەترەس بەپەيى دۇسۇزى ۋە پەۋشەيەمە ، كارى بۇگەشەكەن ۋە پەۋكەرنى كۆمەلە دەمىدە ، رۇژانە لەمەممۇ كۆپۇ دانىشتەن ۋە كۆپۇنەمەكاندا مۇناقەشەي دەمىدە ۋە ئەفكارى نۇيى ھەردەبۇيى .

ئىمە نەبىت ئەۋەمان يەيچەت كەبەيانى يانزەي ئازار ھەلەكەي باشى بۇ گەلەكەمان رەخساندە لەمەممۇ رەۋىكەمە ، ئەۋە پىشكەۋەن ۋە گەشەكەن ۋە

بەرمە يېتىشچۈنەي كۆمەلە پەيۋەندى بەر بارودۇخە لەبارمە بوو ، مەن و مامۇستە غەزىز و كۆمەلەن ھاپۇتتى ترمەن ، كەلە بەغدا دوو سەرە كارى سىياسى و رىنكخراۋە يىمەن دەكرد ، لەلەيەك لەكۆمەلەدا و بۇ كۆمەلە زۆر بەجىدىدى كارماندەكرد ، لەلەيەككى ترمە بەھۇي يەككەوتنەھەي پارتى لەرىزەكانى پارتى و يەككىتى قوتابياندا كارماندەكرد .. لەناو يەككىتى قوتابىيانى كوردستاندا ھەردووكمان لەگەل چەند براندەرى ترمەن رۇلى بەرچاۋمان دەمىنى ..

لەسالى (۱۹۷۲) كەبىرىارى كوردنەھەي ئۆردوگەي قوتابىيان لەناۋچەكانى كەركوك و خانەقەن درا ، بەمەبەستى ھۇشياكردنەھەي تىگەياندىنى خەلكانى ئەر ناۋچانە لەمەسلەي گەلەكەمان ، داپىزەھەي فەيكرەكە لەراستىدا ئىمە بوۋىن ، ديارە ئەرەشمان بۇيە ھەلبىزارد بەر نيازەي لەم رىنگايەھە زىاتر بچىنە ناۋ جوتيارانى كوردستانەھە ھەم لەگەل ژمارەيەكى زۆر قوتابياندا شەۋانە رۇژانە تىنگلاۋ بېيىن و بەر تىنگلاۋ بوۋنەمان يىروباۋەرى كۆمەلە لەناۋياندا بىلەيكەينەھە .. ھەرچەندە لەكردنەھەي ئۆردوگەكاندا ، لەگەل مامۇستە غەزىزدا بەيەكەھە نەبوۋىن ، بەلام مامۇستە غەزىز رۇلى زۆر كاريگەرى گىزرا .. جارجار دەمىنى باسى دەكرد ، كە چۈن لەگەل جوتيارەكاندا ، كارى درۈنەنە گىزەو بژار و ئاۋدان دەكەن و شەۋانەش چۈن بۇ قوتابىيەكان كۆپ دەبەستىن و قەسيان بۇ دەكەن .. باسى ئەرەشى دەكرد كەچۈن رۇژانە بۇ جوتيارەكان قەسە دەكات ..

مامۇستە غەزىز لەكۇتايى سالى (۱۹۷۲)دا ، بوو بەسەرياز ، بەسەريازى ھاتەرە بەغدا .. ئەر سەلەش كەسەريازبوو ، ھەر لەيەكەھە نزيكبوۋىن ، كەخزەمتى سەريازىشى لەسالى (۱۹۷۲)دا تەۋاۋكرد ، بەمامۇستە لەقەزەي

عزیزیه دامعزرا ، ئەوکاتەش شەوانە لەبەغدا دەمایەمو بەڕۆژ دەچوو بۆ
عزیزیه و دەگەڕایەو ، زۆربەی کات یەکمان ئەبینی ، تا سەرەتای ساڵی
(١٩٧٤) بەهۆی پەشیمانبوونەوی حکومەت لەڕێکەوتنامەی ئازار ، من
چۆمە دەرەو ، ماموستا عزیز لەعزیزیه مایەو .

* ماموستا عزیز ساڵی (١٩٧٤) پەیوەندی بەشۆڕشەو کرد و هاو
دەرەو لەوسالەدا و لەکوردستان یەکتەرتان بینی ؟

- لەراسقیدا بیرم نەماوە کەچۆن و لەکوێ یەکتەرتان بینیوە بەلام
کەبێستم هاوتە دەرەو ، چەند جار یەکمان بینی بەلام هەر بینین بوو ، نە
بەیهکەو ژباڕین و کارمانکردبێت .

* نوای کارەساتی نسکۆی ساڵی ١٩٧٥ کە گەڕانەو سلیمانی ..
یەکتەرتان دەبینی ؟ بەرنامەتان لەو ساتەدا چی بوو ؟ ..

- بەئێ هەربەگەڕانەومان رایەئێ پەیوەندیکردنمان بە گەرم و گۆڕی
دەستی پێکرد .. من و ماموستا عزیزو ئەو برادرانە هەلگری فیکری
کۆمەلە بووین . هەربەزووی خۆمان رێکخستەو و بریارماندا کە بە
هەمووشێوەیەک کار بۆئەو بکەین کە شۆرش هەلگیرسێنێنەو
سەرکردایەتییهکی نوێ دابەزرێنین .. ماموستا عزیز یەکیک بوو لەو کادرە
هەلکەوتوو و مردانە ، کەئێ بارونۆخە ناھەموارو سەختەدا بەو پەڕی
دانسۆزیەو کاری دەکردو بەھەر چوارلادا هەڵپە دەکرد ... دەتوانم بڵێم
ماموستا عزیز یەکیکبوو لەو کەسانە کە دەموری هەبوو لە
هەلگیرساندنەوی شۆرش و دامەزاندنی یەکییتی نیشتییمانی
کوردستاندا . ئەو سالە هەرچەند ماموستا عزیز گەڕابوو بۆ (عزیزیه)
دەوامی لەوێبوو بەلام بەزۆری لە بەغدا دەژیا . بێ باکانە لە نیوان شاری

بەغداد سىلىمانىدا ھاتۇچۇى دەگردو ھەلى دىئىسۆزانى بۇ ھەلگىرساننەھەى شۆرش دەدا .

* باسى ئەمە دەگرتت كە مامۇستە عزىز لە سالى ۱۹۷۶دا سەردانى

دەرەھەى كرىوھ .. ۋەكو بزانىت سەردانەكەى بۇ كۆى بۇ چى بوھ ؟

- بەلى ئەمە راستە مامۇستە عزىز چوھ دەرەھە . لە سالى ۱۹۷۶ دا

كە كۆمىتەى ھەرنەمەكان دروستبوو . لە پەلامارى رۆنمدا بۇ سەر

رۆنكخستەكانى كۆمەلە .. چەند ھارپىيەكەمان گىران و ھەندىكەمان چوھە

دەرەھە ، ھەندىكەشمان بە نەئىنى لەناو شاردا ماينەھە و كارى رۆنكخستەمان

دەگرد . لە راستىدا سەردەمەكە سەردەمىكى زۆر سەخت و ئىزار بوو .

كۆمەلە لە ژۆرگوشارىكى زۆر توندا بوو ... بەھۆى گرتنى ئەم ھارپىيانەھە

رۆنكخستەكان تووشى لىكترازان و پەرتوبلۆىى بوو بوون ، زۆرى ئەم

كەسانەى لەناو رىزەكانى رۆنكخستنى كۆمەلەدا بوون وازىان دەھىناو

دەكشەنەھە .. ژمارەى ئەم كەسانەى لەكۆمەلەدا كارىاشدەگرد

كەمبەبوونەھە ، خەلىكى كوردستانىش بەگشتى تووشى ناھومىدى

بووبوون ، بالى رەشى بېھىوایى بەسەر خەلكەكەدا كىشابوو ، تەك و

تەرانەبى كەس ئامادەنەبوو كار بۇ شۆرش و ھەلگىرسانەھەى بىكات ..

لەبارودۇخە ناھەمەارەدا مامۇستە عزىز بەپەپرى جەسورىيەھە ئامادەى

كارگردن بوو ، بەھەموو شىۋەيەك كارى بۇ كۆمەلە دەگرد ، كاتى داۋاى

لىكرا بۇ بىنىنى برادەران و بەرپىز(مام جەلال) بچىت بۇ سورىا .. بى ئەھەى

رابوہستىت يەكسەر قىبولىكرد و بېرىارى سەفەرى سورىايدا ، كە ئەوكاتە

سەفەر و چوونەدەرەھە ، زۆر مەترسىيى ھەبوو ، بەتايبەتى بۇ ۋەلىكى ۋەكو

سورىا ، كەپزىم باش دەيزانى (مام جەلال) لەسورىايەو بەنيزى شۆرشە ..

عەزىزىيە دامەزرا ، ئەوكاتەش شەوانە لەبەغدا دەمايەمو بەرژۆ دەچوو بۆ
عەزىزىيە دەگەرايەو ، زۆربەى كات يەكمان ئەمىنى ، تا سەرەتاي سائى
(١٩٧٤) بەھۆى پەشيمانچو نەھۆى حكومت لەرىكەوتننامەى ئازار ، من
چۆمە دەرمو ، مامۇستا عەزىز لەعەزىزىيە مايەو .

* مامۇستا عەزىز سائى (١٩٧٤) پەيوەندىي بەشۆرەشەو کرد و ھاتە
دەرمو لەوسالەدا و لەگوردستان يەكتەرتان بىنى ؟

- لەراستیدا بىرم نەماو كەچۆن و لەكوئ يەكتەرتان بىنىو بەلام
كەبىستەم ھاتۆتە دەرمو ، چەند جار يەكمان بىتى بەلام ھەر بىنىن بوو ، نەك
بەيەگەرە ژباين و کارمانگەردبىت .

* دواى کارەساتى نەسكۆى سائى ١٩٧٥ كە گەرايەو سەلىمانى ..
يەكتەرتان دەمىنى ؟ بەرنامەتان لەو ساتەدا چى بوو ؟ ..

- بەئى ھەربەگەرايەو مان رايەلەى پەيوەندىکردنمان بە گەرم و گوپى
دەستى پىگەرد .. من و مامۇستا عەزىز ئەو برادەرمانەى ھەنگرى فىگرى
كۆمەلە بووين . ھەربەزووى خۆمان رىكخستەو و بریارماندا كە بە
ھەمووشىوئەيكە كار بۆئەو بەكەين كە شۆرش ھەلگىرسىنەو
سەرگردايەتییەكى نوئى دابەمەزىنەن .. مامۇستا عەزىز يەكەك بوو لەو كارە
ھەلگەوتوو و مەردانەى ، كەلەو بارونۇخە ناھەمولرو سەختەدا بەو پەپى
دەسۆزىيەو كارى ئەكەردو بەھەر چوارلادا ھەلپەى ئەكەرد ... نەتوانم بلىم
مامۇستا عەزىز يەكەكبوو لەو كەسانەى كە دەمورى ھەبوو لە
ھەلگىرسەندانەوئەى شۆرش و دامەزاندەنى يەكەتییى نیشستیمانى
گوردستاندا . ئەو سالە ھەرچەند مامۇستا عەزىز گەرايەو بۆ (عەزىزىيە)
نەوامى لەوئىو بەلام بەزۆرى لە بەغدا دەژيا . بى باكانە لە نىوان شارى

بەغداد سىلىمانىدا ھاتۇچۇى دەكرىد ھەلى دىسۇزانەى بۇ
ھەلگىر ساندەھەى شۇرش دەدا .

* باسى ئەمە دەكرىت كە مامۇستا غەزىز لە سالى ۱۹۷۶ دا سەردانى

دەرمەى كرىوۋە .. ۋەكو بزانىت سەردانەكەى بۇ كۆى بۇ چى بوۋە ؟

- بەلى ئەمە راستە مامۇستا غەزىز چوۋە دەرمە . لە سالى ۱۹۷۶ دا

كە كۆمىتەى ھەرىمەكان بروسىتبوو . لە پەلامارى رۇنىمدا بۇ سەس

رۇنكخستەكانى كۆمەلە .. چەند ھورپىيەكان گىران و ھەندىكان چوۋە

دەرمە ، ھەندىكىشمان بە نەنى لەناو شاردا ماينەۋە و كارى رۇنكخستمان

دەكرى . لە راستىدا سەردەمەكە سەردەمەكى زۆر سەخت و دۇۋار بوۋ .

كۆمەلە لە ژۇرگوشارىكى زۆر توندا بوۋ ... بەھۇى گرتنى ئەم ھورپىيە

رۇنكخستەكان توۋشى لىكترازان و پەرتۈيلۋىسى بوۋ بوۋ ، زۆرى ئەم

كەسانەى لەناو رىزەكانى رۇنكخستنى كۆمەلەدا بوۋ وازىان دەھىناو

دەكشانەۋە .. ژمارەى ئەم كەسانەى لەكۆمەلەدا كارىاندەكرى

كەمبۈبوۋەۋە ، خەلكى كوردستانىش بەگشتى توۋشى ئاۋمىدى

بوۋبوۋ ، بالى رەشى بېھىۋايسى بەسەر خەلكەكەدا كىشابوو ، تەك و

تەرانەبى كەس ئامادەنەبوۋ كار بۇ شۇرش و ھەلگىر ساندەھەى بىكات ..

لەبارودۇخە ئامەۋارەدا مامۇستا غەزىز بەۋپەرى جەسۋورىيەۋە ئامادەى

كاركرىد بوۋ ، بەھەموۋ شىۋەيەك كارى بۇ كۆمەلە دەكرى ، كاتى داۋاى

لىكرا بۇ بىنىنى برانەرەن و بەرپىز(مام جەلال) بچىت بۇ سورىا .. بى ئەمەى

رابوۋەستىت يەكسەر قىۋالىكرىد و پىريارى سەفەرى سورىايدا ، كە ئەۋكاتە

سەفەر و چوۋەدەرمە ، زۆر مەترسىى ھەبوۋ ، بەتايىبەتى بۇ ۋلاتىكى ۋەكو

سورىا ، كەپزىم باش دەيزانى (مام جەلال) لەسورىايەۋە بەنىيازى شۇرشە ..

لەگەن ئەمانەتتە مامۇستىغا غەزىز مائەكەنى تەرخانكردىبوو بۇ راپەراندەن و سەرپەرشتىكردىنى كارو ئەركەكانى شۆپرش و كۆمەلەر وەكو بىنكەيك و ابوو بۇ ئەنجامدانى كارەكان .. بەبەردەوامىي مائەكەيان پەريو لەھاوېنيان و زۆر لە كۆيۈنەنەرەكان لە مائەكەنى ئەودا جىنبەجى دەكران ، سەردانى سورىي كىرد و لەسورىا بەرپەز(مام جەلال) و برادەرانى بىنيبوو پاش چەند رۆژ گەپايەو راسپاردەو رىئەيەكانى(مام جەلال) و برادەرانى ھىنايەو بۇ برادەرانى سەلىمانى .

* مامۇستىغا غەزىز ھاتە دەرەو و بوو بە پىشەمەرگە .. وەكو بىزانىت چ سالىك ھاتە دەرەو ؟ كەھاتە دەرەو لەكوئى يەكتەتان بىنى ؟ پەلى لەناو پىشەمەرگەدا چى بوو ؟ چوو چ ناوچەيك ؟

سالى (۱۹۷۷) ھاتە دەرەو ، كەھاتە دەرەو مەن لەناوچەي سەرسەنورى (توركيا ، ئىران - عراق) كەپنى دەلەن (سەن كوچكەكە) بووم . لەوئى يەكتەمان بىنى ، ئەو كاتەبوو كە بەرپەز(مام جەلال) و برادەران لەسورىاوە گەپابوونەو كوردستان و لەو ناوچەيە بوون و ئىمەش چووبووين بۇ لايان .. بەھوكمى ئەوئى زۆر ھاوېنى يەكتەرى بووين ئەو ماوئەيە كە لەوئى ماينەو ، بەزۆرى ھەر بەيەكەو بووين ، ئەو كاتە ھەرەموومان ھەم پىشەمەرگە و ھەم مەسنوول بووين ، رۆژگارنىكى و ابوو نەدەكرەكەس بە ھوكمى مەسنولىەت ھەنسوكەوت بگات .. دەبوو ھەرەموومان ھەردەم سازو ئامانەين .. دەستمان لەسەر پەلە پىتكەي تەنگە بىت .. ھەرەموومان دەبوو ھەراسەتەمان بگرتايە .. چونكە بارودۇخكە و ابوو ، ئىمە جگە لەوئى كەپزەم زۆر بەسەختى و دەرندانە دۆرەنەيەتى دەكرەين ، دۆرەنە تەرىشمان لىرەو لەوئى ھەبوو .. مامۇستى

غەزىز بەھىرەست زۆر قارسىبوو ، ھەر شەيى ھىرەستى بۇ دائىرائىھ ..
بەزۇرىش رازى نەدەبوو ھىرەستەكە بىگىرى .. بۇ شو ھىرەستە چەندىن
نووكتە لەسەر غەزىز دەگىزىنەو ، مەن چەند شىتەك لەسەر شو ھىرەستە
لايە بەلام ھەن ناكەم بىيانگىزەمەو .

* ۋەكو باس دەكرىت ، مامۇستا غەزىز كە لەدەرەو بوو ، چەند جار
ھاتۇتەرە ناوشار ، ۋەكو بزانىت بۇ دەھاتەرە بۇ سىلەمانى و لەگەل كىدا
دەھاتەرە دەچوو مالى كى ؟

— مەن ئاگادارى شو ھاتۇچۇيەى نەبووم ..

* مامۇستا غەزىز كەى گىراو ھۇى گرتەكەى چى بوو ؟ لەمالى كىدا
گىرا ؟

— ۋەكو بزانم لەمالى (۱۹۷۸) لەمالىكدا لەناوشارى سىلەمانىدا گىرا ..
شو مالىى تىيىدا گىرا پىاۋەكەيان .. بەئاگادارى كۆمەلە پەيوەندى
بەھكومەتەرە ھەبوو . ئىشى زۆر باشى بۇ ئىمە دەكرى ، برايەكى و ھەندى
لەخزم و كەسەكانى پىشەمەرگە بوون .. كاتى پىاۋ بىر لەگرتەكەى
دەھاتەرە ، ناتوانىت بىرارى شوو بدات كەھۇى گرتەكەى شو پىاۋە بوو ،
چەند شتى تر تىكەلەۋى مەسەلەكەبوو كە ھىشتا ساخ نەبوونەتەرە ،
بەپاستى گرىيەكە تا ئىستا نەكراۋەتەرە ، بەلام دىنىام ھەموو كارىكى
خىانەتكارىى و تاۋانبارىى ، ئەمەق بىت يان سەبەى ئاشكرا دەبىت .

* كاتى مامۇستا غەزىز ھوكمەدراۋ ئىردرايە بەندىخانەى موسىل .. رۇم
داۋاى لىكرەدوۋ . ئەفسەرىكى خزمى سەرەك كۆمار لاي پىشەمەرگە گىراۋە ،
ئەگەر شو بەرىدەن ئەوانىش مامۇستا غەزىز بەرئەدەن . چى لەو مەسەلەيە
ئاگادارى ؟

- راستە ئەفسەرىڭ بەدىلىڭىز بار. داۋا لە مامۇستىغا غەزىز كىرگۈزۈپ بېرىدۇ، مامۇستىغا غەزىز-يىش نامەيەكى بۇ بەرپىز(مام جەلال) ۋە بىر ئادەم ئوقۇتقۇچى، بە سەبىيە خانى خىزانىدا ئوقۇتقۇچى. كە بە گۆرۈنۈش ئەمەس، ئەمەس بە گۆرۈنۈش، مەن بە شەخسە خالىي خۇم ئەمەس، بەمەلىكى بەمەلىكى بېمەلىكى دەمەلى. دۇنيا بۇم ئەمەس، كە رۇتەم بەرگىز مامۇستىغا غەزىز بە ئەفسەرىڭىز غەسكەرىي ئاقۇرۇنۇش، مەن ۋاي بۇ دەپتۇر ئەمەس، بەمەلىكى رۇتەم زىياتر بۇ ئەمەس، كە زىياتر بىز مامۇستىغا غەزىز لاي شۇرۇش چ بايەخىكى ئەمەس، نامەكە دىيارە لاي بەرپىز (مام جەلال) ۋە (مام جەلال) يىش نامەيەكى لە ۋەلىم ئەمەس، بەمەلىكى بۇ مامۇستىغا غەزىز ئوقۇتقۇچى بە سەبىيە خاندا بۇ ئادەم... ئەمەس، كەش بەرگىز مامۇستىغا غەزىز ئادەم لە سىنارىيەدا .

* ۋام پى باشە لە دىيارە پىرسىيارەكان بە كورتى بايىكى شەھىد بەكەت .
- بۇ ئەمەس داۋايەت راۋەستەنلىكى دەپتۇر. مامۇستىغا غەزىز بە بەرگەلىرى تىكەلەي بىزۋەتتە ۋە سىياسىي ۋە كوردايەتلى گەلەكەي بۇ. بەمەلىكى بەرگەلىرى ئەزىز، دۇستۇر، مەردانە نامەدەپتۇر بەرگەلىرى شۇرۇش پى بىر پىرسىيارەت جىيەجىي بەكەت. مامۇستىغا غەزىز. بەرگەلىرى پىيادىكى تا بىلى ئازاۋ ئەمەس، رۇتەم شۇرۇش ۋە قەسەخۇش بەمەلىكى دۇستۇر بۇ، بۇ مەلەكە ۋە بۇ بەكەلىكى ھاۋىلىكى، كەسەك بۇ بە ئادەم لەگەل ئەمەس، كەسەك بەگەل، ئىمە سالانىكى تەمەنمان لەگەل مامۇستىغا غەزىز كۆمەلى ھاۋىلى تىر ۋەكە كۆپى بەك خىزان بە سەبىيە. بەكەل بەرگەلىرى خۇشەمەست ۋە بەرگەلىرى لە پىيادى بەك مەسەلە خەبەرمان بەكەل، ئەمەس مەسەلى گەلەكەمەن بۇ. ئەمەس پەيۋەندىيە ئوقۇتقۇچى مامۇستىغا غەزىز ئىمە، پەيۋەندىيەكى ئەمەس پەيۋەندە پەيۋەندە، ھىچ كىشە مەلەمەت ۋە

مامۇستا غەزىز كەلە خەباتى نەيىنىدا ئەتىيىنى و كارى لەگەلدا ئەكردى، ئەمەندە ئازايانەو بىن باكانە كارى ئەكرد.. تىن و تەورمىكى بە ئىنساندەدا كە بىن سەكەندە، كارو چالاكىيەكان ئەنجام بەدات و اى لىدەكردىت كە گوئى بە هېچ ئەمەيت.. لەسەروو ئەمانەشەو مامۇستا غەزىز ەتا خەزكەيت پىاويكى رووخۇش و قەخۇش و دۇپاك و گەشەين بوو ، بەناسانى ەموو كەسىك ئەيتوانى بىيىتە ەاوپىنى.. بىرواناكەم كەسىك ەبوو بىن خۇشىنەويستىن يان رقى لىنى بوو بىن، پىاويكى ئەمەندە مېەرەبان و ساغبوو لە ەلەسوكەوت و كاركردندا، يەكسەر سەرنجى ەموو كەسىكى بە ئاسانى بەلەي خۇيدا رەمكىشاو اى ئەكرد كە يەكسەر خۇشى بوئت و بىيىتە ەاوپىنى.. مەن سەدان بىرەمەرى و مەناسەبەتى خۇش و ناخۇشەم لەگەلدا ەبوو لەبەارى ژيانى شەخسىي رۇزانەو سىياسىدا.. بە جۇرئەتە ئىستاش سەرمەراي ئەمەي مامۇستا غەزىز لە ئاوماندا ئەماو. كاتى دادەنىشىن قەخۇش و نوكتەكانى ئەگىرەنەو لە بۇنە جىياجىاكاندا، وا ەستەكەين ەرومكو ئەو اىە لەگەلماندايەو ماو و قەمەي خۇشمان بۇ ئەكات... ئەمەر بە ەق قەمەكەين راستىي مەسلەكان وەكو خۇي سەلمەننن ئەمەيت بىلنن

بەپراستى مامۇستىلار غەزىز پىياۋنىكى شۇپۇشكىچى، كورد پىروھى، دىئىسۇزۇ
مەردى رۇژە سەخت و دىئولاركانى خەياتى نەپىساۋەي گەلەكەيىبوو. مەردانە
ژىياو نەبەردانەش شەھىد بوو.

ماموستا عزیز ژيانينكى پاك و شهيدى دەستىنگى ناپاک

مه لا بهختيار

هه موومان .. قهرزاري (ماموستا عزیزين)

جاري.. ټوځن شه و شههیده قاره مانانه ی شۆږشی نوځ، که مافی خۆیان نه درلوه تن و نه وه ی نوځ نایانناسن. ماموستا (عزیز مه حمود) یه کتیکه له وانه، بههق ههقی به سه ره کتیی نیشتمانیی کوردستان و هاوړیکانیوه ههیه. نه شههیده، ههتا له ژاندا بوو، نه له خهباتی نهینیو، نه له پیشمه رگه یاتیو، نه له زینداندا نه یه یشت قهرزاري گه له که ی، کوردستانه که ی، کۆمه له ی ره نجه رانه که ی، به کتیی نیشتمانیه کوردستانیه که ی و هاوړیکانی بی. به لام ئینسا که له دونیای نه مریدایه، قهرزی وه فاداری به سه ره موومانوه ههیه.

من.. وه کو هاوړی هه ره نزیکه کانی له نزیکه وه هاوړی ته مه ن و پیکه وه خهبات کردن له لاویتی یه وه له گه لیا نیم، به لام له هاوړیه کی که مدا بووین به دوو هاوړی نزیکی یه کتر. شه ره فی هاوړیه تیم.. سه ره تاکه ی ده گه پرتمه بو سه ره تای خهباتی (کۆمه له ی مارکسی - لینینی کوردستان). نه واکاته، کۆمه له خهباتی له نهیتیدا بوو، به لام له ململانییه کی بهرچاوی فکری و فله سه فی گه شتی دا بوو به ناشکرا. به زوړیش.. له ناو قوتاییانی نه وساو لاواندا چالاکیمان ده تواند.

لەناو يەككىتى قوتايياند، نوای به يانی (۱۱) ى نازارى (۱۹۷۰) نەرتى ئۆردوگای قوتايان داهىنرابوو، كە بەراستى نەرتىكى جوان و چەپگەرا بوو. سالانە لەشويىنىك و دوواندا، ئۆردوگای قوتايان لەلادىكاندا دەكرایەموو قوتايىەكى زۆر خۆبەخش كۆدەكرانەموو ھاوینان، ھارىكارى جوتيارانىان بۇساوھى دوو ھەفتەيەك دەكرىد. ئىتر.. رۇژانە گروپ گروپ قوتايان دابەشەمكرانە سەر گوندەكان و ھەتائىوارە يارمەتيان دەدان لەدروىنەو بۇ قوركارى، جۇگە ھەنبەستىو، گىرە: شەنكرىدو.. خەرمەن ھەنگرتن. ئىشقىكى زۆر جوان لەر ئۆردوگایاندا لەناو قوتايان خولقابوو. ئەوكاتەش.. تەنھا چەپەكان ناسراوبوون بەخزمەتكرى جوتيارو كرىكارو زەحمەتكىش، بۇيە ئەم ئۆردوگایانە مۆركىكى چەپیان وەرگرتبوو.

كۆمەلە.. سالانە ھاوپىيانی خۇى دەناردە ناو ئۆردوگاکان، ھەم لەبەرئەمەى باوھەى بەخزمەتكرى جوتيارانى ھەژار ھەبوو، ھەم لەبەرئەمەى يىرۇپاى خۇى بىلەكەتەموو باشتىن جوتيارو باشتىن قوتايىش بىخاتەر كارىگەرى رىبازەكەيەموو، سەرمەنجام، رىكىشىانباخا.

دووسال ئەم ئۆردوگایانەى قوتايان بەر خانەقەن كەوت. سالىكىيان لە (باوھەمەموو) كە منى تيا نەبووم. سالى (۱۹۷۲) یش لەناوچەى (بەكۆرە)، تازە رۇژم ئەمەى گرتنى دەركردبووم و ھەلھاتم بۇ گوندەكان. كە زانىم ئۆردوگاكە ھەيە، بەبزیوى خۇم، خۇم پىكارىد. لەوى.. شەوانە كۆپ دەبەسترا، ھەم بۇ تاوتوكرى كاروبارەكانى رۇژانە، ھەم بۇ مشتومرى سىياسى و فەكرى و لەكۇتايىشدا تىكرا كۆدەبووینەموو دەكرایە كۆپى گۇرانى و گەرەلاوژى و نوكتە. لەر كۆپانەدا (مامۇستا عەزىز مەحمود) ھەم وەكو چەپىك و ھەم وەكو قەسەخۇشەك و ھەم وەكو سرود گوتن بەدەنگى

بەرزو، ھەم ۋەكو بەزم و رەزمى (سەلىمانىيە) سەرنجى راكىشام. دووھ
رۇژى ئۆردوگاگە، لەمشتومېرىدا پائىشتم كىرد، ئىتر نىزىك كەوتىنەۋەو
ھەموو رۇژىك.. قەسمان دەكرد و بووین بەدۇست.

كۆپى مشتومېرىكان.. گەرم بوون. چونكە كادىرى دىيارى كۆمەلە لە
سەرتارىيەتى خۇندىكاران بوون و ھاتىبون، ۋەكو (كەك سالار غەزىن)
مامۇستا غەزىز خۇى. ھەروا، كادىرو ئەندام و لایەنگىرى تىرىش. كادىرەكانى
كۆمەلە و ئەندامەكانى لەچاۋ قوتابىيانى تر، وشىارتىر بون. ئەو سالە، كۆپە
سىياسىيەكان بۇيە خۇشتىر بەجۇشتىر بوون، چونكە قوتابىيانى فەلەستىنى و
يەمەنى دىموكراتى جازان و ئەرەبىيىش، مىوان بوون. زۆرەشىيان چەپ و
چەپى ئەندىشەى ماوتسىتۇنگىش بوون، ئەمەش پىشتىۋانىيەكى باش بوو بۇ
ھاۋپىيانى كۆمەلە. بەتايىبەتى (بەرەى مىللى فەلەستىن - جۇرچ ھەبەش).

مامۇستا غەزىز.. چەند لە مشتومېرىكاندا گەرم وگۇپ و لەسروودگوتندا
دەنگ دلىرىو، ھىندەش لەبەزم و رەزم و گەپەلاۋژىدا جىگەى سەرنج بوو.
يەكەك بوو لە ھەرە خۇشەۋىستەكان. ھەموو شەۋىكىش بەدەنگىكى بەرز
گۇزانى قۇشە باۋى ئەۋكاتە (فەتەپۇ.. فەتەح اللە رۇى) چەندجارتىك
دەچپى و ئۆردوگا بەچەپلەرىزان لىنى كۆنەبوونەۋە. كە قەشەشى دەكرد و
يىرۇپايەكىشى دەردەبېرى، قوتابىيان قىبۇلىيان دەكرد. ھەتا لەئۆردوگاگەدا
بوون، ۋەكو يىرۇباۋەپ لىك ئاشكەراۋو بووین. بەلام نەپنى رىكخستىنمان
ئەدركاند. لەۋاى ئۆردوگا، ئەۋان گەپەنەۋە بۇ سەلىمانى و مەنىش..
لەبەرەۋەى ئەمرى گەرتەم دەرچوۋو، رىم گەرتەبەر بەرەۋ دىنى (گۆرە شەلە)
خانەقەن، يىرە رۇژىكى دلتەنگ بوو بۇ مەن. ھەژدە سالىك بووم.. دىنارىك
پىبوو، ناچار، چوۋمە مائە ناسىۋاۋىكەم و چارمانگ دالەدىاندام.

مامۇستا.. نىزىدراوى سەركردايەتى كۆمەلە

مامۇستا غەزىزىم نەدىرە ھەتتا شۆبىشى ئەيىل (۱۹۷۴) دەستى پىكرىدە. ھاپىيانى كۆمەلەى خانەقەن، كەوتىنە دىنى (مەھمۇد قەجىر) ناخۇشەكەى ئەرەبىو (ھەشت - ئوق) مانگىنك دابىراين لەسەركردايەتى كۆمەلە. ھەموشمان لەلاواندا كۆپۈيىنە. مەن ئەرەكاتە مەسئۇلى رىئەستىنى كۆمەلەبىوم لەخانەقەن. ھاپىيان: (مامۇستا جەغەر، عىماد ئەھمەد، غەنى شامار، شەھىد سەلام عەبدولرەزاق) و چەند ئۇستىكى كۆمەلە لەلاواندا بىووين. ھەر لەناو خۇماندا، خەرىكى خۇندىنەمۇر مەشتۇمۇ چالاكى بىووين، بەئى ئەھەى بزانىن سىياسەتى سەركردايەتى كۆمەلەش چىيە! ھاپىنەكەى.. زۆرچالاك بىووين و كارىگەرى باشىشمان لەناو لاواندا ھەبىو، رۇزىكىيان لەپەر مامۇستا غەزىز خۇى كرد بەبارەگە كەمانداو لەدەرگاۋە بەدەنگى بەرز گوتى: كاك حىكمەت لىرەيە؟ تومەزە ناچىتەمۇ سەرم و بىو دەنگ بەرز كەندەيە وىستىيەتى وەلامى بىدەمۇر بىناسىتەمۇ. مەن ناسىمەمۇر بەرەبىرى چووم، باۋەشم پىاكرد. ئەرەش وى باۋەش پىاكردم كە گوايە باشم دەناسى. لەكاتى تەرەدا نامەيەكى بەنەننى خستەدەسم. دەست بەجى زانىم ھى كۆمەلەيە، نامەكە زۆر دىخۇشكەرمۇو. بەئى ئەھەى بىخۇندەمۇر، ھەستىكى جىوان لام پەيدابىو. كە خۇندەمۇر، زانىم كە:

سەركردايەتى كۆمەلە ناردىبويىسان بماندۇزىتەمەۋ پەيۋەندىمان بۇ
 دروستى بىكەتەمەۋ. شەۋىك لىمان بىۋ، بىۋ بەئاشقائى ھەمەۋ ھاپىيان.
 بەتەنھاش دانىشتىن ۋە دىنگوئاسى سەركردايەتى كۆمەلە شەھىد شىھابى
 بۇگىرەمەۋ. كاتىكى دىيارىكرائىشى بۇ دانام كە بچە پىنجوئىن ۋە رەھمەتى
 (ھەمەۋ مىرزا سەھىد) بىيىنم. كاتىك گەيشتە ئەۋى، رىكەتتەنەمەۋ
 جەزائىر مۇركرا ۋە دىۋ رۇژىك سىۋور داخرا. قىسەۋاسمان لەگەل (ھاپىي)
 ھەمەۋ مىرزا سەھىد) كە ئەندامى سەركردايەتى كۆمەلە بىۋ، ۋابىۋ كە ئەگەر
 سەركردايەتى پارتى سازشى لەگەل رۇژىم كىردى ئۇتۇنۇمى راستەقىنەۋى
 ۋەرنەگىرت، كۆمەلە مەۋەت دەكە. پىش ئەۋەش... كۆمەلە
 (لەبەياننامەيەكى ناۋخۇدا پىشېيىنى سازشىكى سىياسى بەدەستەكەۋىتىكى
 كەم لەگەل رۇژىمدا كىردىبىۋ) لەبەيانەكەدا گىيانى مەۋەت ۋە دىۋەپىدانى
 خەباتى شۇپشېگىرەنەۋى چەكداربى جۇشدرابىۋ. كاتىك رىكەتتەنەمەۋى
 جەزائىر مۇركرا. ئىتر بەبەرنەمەۋى مەۋەتەمەۋ گەپامەۋە خانەقىن. داخەكەم،
 نەك سازش، بەلكى ھەرسىش بەشۇپشەكە ھىنرا، كەچى، مەۋەت نەكرا!
 بەبىيارى سەركردايەتى كۆمەلە، ھاپىيانى كۆمەلە گەپەنەۋە كوردستان.

پەلاماردانى كۆمەلە ۋە يېنىنە ۋە مامۇستا غەزىز

لە (۱۹۷۵/۹/۲) شەھىد ئەنۋەر زۆرەپ كە لىپىرسراۋى ئىمە بو، لەبەغدا گىرا. بەرەبەرە (ھەمەى مىزا سەئىد) ىش گىرا، كە پىشتەر لىپىرسراۋمان بو، ھىروا دەيان ھاۋىتى. ئىتەر شىرازەى رىڭخىستىن پىچرا. سەركرداىەتى كۆمەلە خۇى شارەمە. مەنىش ھەلھاتەم بۇ سەلىمانى. تەنھا مالى كاك سالار-م دەزانى. ئەۋىش جۋامىزانە ھاۋكارىى كىردەم سەركرداىەتى كۆمەلەى پىناسانەم. كاك ەۋمەرى سەئىد ەلى ۋ پاشان كاك فەرەيدەن ەبەدولقادىر-م يىنى. تەگىر، دىسان خۇپاگرى ۋ خۇئامەمەكەردن بو بۇ شۇپش. مەن ئىتەر لەسلىمانىدا مامەۋە. چەند مانگىك لەمەلى شەھىد جەمالەمەش-ىش خۇمشارەمە. تومەزە شەھىد جەمال باسى مەن لای شەھىد مامۇستا غەزىز دەكا، ناۋى راستەقىنەشم لای دەھىتى. شەھىدەش بىستەبى كە لەسلىمانىدا خۇم شاردۇتەۋە، ھەرچەندەى ھەلىدەبو، نەيزانىبوۋ لەكۆم (ئەۋكاتە لەمەلى شەھىد بەكرى دارتاش بوۋم) ئىۋارەىەكىان.. مامۇستا غەزىز ھات بۇلام ۋ لەدورەۋە خۇىناسا بەدەنگى بەرەگوتى:

ھا كاكە ھىكەت.. چۇنى، ئەۋكاتە مەنىش ناۋى نەئىم بەختىار بو (نەك مەلەبەختىار) ھەرچەند چاۋوم لى داگرت سوۋدى نەبو. تازە ناۋى دىكانەم. ئىتەر لەۋرۇزەۋە كە سەرمەتەى زىستانى (۱۹۷۶) بو، شەۋرۇزە يەكەمان دەبىنى. ئىشەكانىش ۋاىان لى ھات، مامۇستا غەزىز كرايە لىپىرسراۋى ھىلىكى رىڭخىستىنى يەكىتى. مەنىش سەرىپەرشىم دەكەردن.

شهید چه مالهرهش و شهید شیخ عول و شهید ناشتی (نېوبهکر) و کاک یونس و کاک مسعود و شهید ناشتی چه سه عید و شوکری خان و رووناکي شیخ جناب و کومه لیک هاوړی و هه فانی تر، شهید ماموستا عزیز سهرپرشتی دهکردن.

نهم هیله.. لهرووی رنکخستنوه چالاک بوون، لهرهش گرنگتر، کاروباری سه یاره و مال و شوینی چهوانه وه و کوبوونه وه هه لگرقتی بلاوکه روه بهرزیی نهم هیله رایده پرانندن. یه که مین به یاننامه ی چاپکراویش، هر لهړنی کاک مسعود و یونس - موه که لهم هیله دا بوون له دایره ی زراعه دا جیبه جیکړا. به شیکي پاره ی قهرزیش بۆ کړینی چه ک و تهقه مینی، لای نه مان و چه مالهرهش، دابین دهکرا. له هه مووش گرنگتر، په یوه مندی پیوه کړینی سوریو و دهسته ی دامه زیننه رو (مام چه لال) یش هر لهړنی نهم هیله موه بوو (شهید چه مال، پاشان حاجی عوسمان) یه که مین جار، جی به جییان کرد. ماموستا عزیز.. به راستی لهم کارانه و نه رکانه، بئ درنغ کاری دهکرد. هاوړنکانیشی زور متعانه یان پتی هه بوو. خویشی رنزیکی تایبه تی هه بوو. که شوپشیش بهرپا بوو، هه ندیک له نه فسه رو کانه عهسکرییه کان له مانی ماموستا عزیزدا، شهید نارام و کاک سالار ده یانینین و سازیان دهان بۆ چوونه موه.

دهوروبه ری (A) مانگ.. له دروارترین روژگاری سهختدا، له گه ل ماموستا عزیز هه ردهم پیکه وه بووین. پیکه وه کارمان دهکرد. نه رکه مان پئ نه سپاردن. به ملاوبه ولادا ده مان ناردن. بۆده موه ی ولات، بۆ به غدا، کهرکوک، هه ولیر، شاره کانی تر، روژی له روژان له ماموستا عزیزم نه بیست بلی:

- ئاتقانمىز مەن ئاتقان بۇ چۆل بىكەم بۇ كۆيۈنۈش.
 - يان ئاپۇم بۇ شارەكان.
 - ياخود ئەم كارە بەمەن ئاكرى.
 - يارەككە ئايەم بۇ كۆيۈنۈش.
 - يا... پارەم پىن پەيدان ئاكرى... قاد.
- رۇڭنىڭ... ۋەرسىيىسى، يان كەمتەرخەمىيىسى، يارەككە بۇلۇڭىكىشىم
ئىنەنەنەستە ۋەندى.

مالىكى بچوك ۋە خانەخونىيەكى گەورە

بەپراستى... مامۇستە غەزىز... كۆپى رۇڭگارى تەنگەنەبوو. ھەمىشە
ئامادەباش ۋەم بەپىكەنەن ۋە بەرەزىبوو. بەقسەيخۇش ۋە گىيانى بەرەزى بە
دەلسۇزى ھەمەم كارىكى رادەپەرەندە ھەمەم كىشەيەكىشى چارەسەرەكرد.
زۇرجار... لەمەلىيان ئامەندەخوارد. بەتايىبەتى ماۋەي مانگىك شەھىد
ئارام لەمەلىياندا بوو. ھەربەزۇر دەيىردەم بۇمەلەۋە. مەلەكەشىيان لە (گاۋران)
بوو، مالىكى بچوك... بەلام خانەخونىيەكى گەورەمە ئاۋەدان.

مامۇستە غەزىز، لەكۆپدا، تاقانەبوو. دايكى زۇر لىنەدەترسا. ھەركەسىك
بچوايە بۇ مەلىيان، ۋە دەزانى بۇ سىياسەت دەپرا. خواخۋاي بوو مامۇستە
غەزىز توخنى سىياسەت نەكەمەي. كە شەھىد ئارام لەۋى دەپى... مامۇستە
غەزىز پىنى دەلى:

ئەمە ئەندازىارەم شۈيىنى نىيە، يەك دەۋ ھەفتە مەۋانمان دەپى. كە
مەۋانكە زۇر دەمىنىتەۋە. دايكى شەھىد غەزىز (پورە خورشە) گومانى

لىق پەيدا بولما... رۇڭنىڭيان لەھەشە بېچىۋەكە ياندا، خۇي و شەھىد ئارام
پىكەۋە دادەنىش. چەند پىرسىياريك لەشەھىد ئارام دەكا بۇئەۋى راستى
مەسەلەكە بزانى. تومەزە بەگومان ئىزاتى كىيە يادگارى كۈنى لەيىرماۋە.
ئاخىرى ئەيدا لەبنى ھەمانەكەۋ دەلى:

- ئىرى... تۆكۈرەكەي ئاتەخان نىت...؟

پىكەۋى، بەلام شەھىد ئارام خۇي نەبان كىيەۋ، گوتىۋى:

- نە... مەن دايىك ناۋى غورىيەتە..

شەھىد ئارام.. زۆرھازىيەدەم بىۋ. يەكسىر قىسەي بۇدەھات. بۇيە،
ناۋىكى كۈنى بۇ دايىكى ھەلبىر ئىزدەۋ كە ناۋى ژنە قەيمەكانە. ھەتا
خورشەخان باۋەپىكا. كە گوتىۋى دايىك ناۋى (غورىيەت) ئىتر پۈرە
(خورشە) لەسەرى نەۋىشتىۋى. دۋاي چەند رۇڭنىك شەھىد ئارام مائەكەي
جىيەشتىۋى، چۈنكە زانىبىۋى ھەموۋ جارى لە لىكۈلىنەۋى خورشە خان..
بەرنەچى!

ھەلەتتى مامۇستا غەزىز

كاتىك كۈمەلە.. شالۋىكى بىر قىراۋانى دۋاي لىدانى پارىزگارى
سلىمانى، كرايسەر، مەن ئىتر (۱۹۷۶/۱۲/۱۴) بىرە قىراغ و گەرميان و
پاشان بىرە شاربازىرو دۆلى جاقايەتى رۇيشتەم. ئىتر مامۇستا غەزىز
بەھەرۋال و بەنامە بەسەر كۈدەۋە، دەمزانى چىدەكاۋ چى ئاكا. دۋاي مەن
بەچەند مانگىك، ئەۋىش و جەمالە رەش-يىش و دلىرى سەيد مەجىد و
چەندىن ھاۋىيى تر، شاربان جىيەشت. نەمبىيەۋە ھەتا لە (نۇكان) پىش

ھەممەتى ھەكەرى، يەكەمەن كۆيۈنۈمەي فراۋانى كادىرلى كۆمەلەمان، دۋاي شەھىدبۈۋى كاكە ئارام لە (۱۹۷۸/۱/۳۱) دا ئەنجامدا .

مامۇستا غەزىز.. بۇ شەھىد ئارام، جەرگى يېراۋو، ئەتگوت ئەم مامۇستا غەزىزە نىيە. شەۋان لەدەرەۋەي كۆيۈنۈمەكەدا، قىسەبەسى زۆرى لەگەل كىردم. يېرۋاي خۇي لەسەر كۆمەلەم سەرگىدايەتى كۆمەلەم مەترسىيەكانى لەروداۋەكان و ئايندەي كۆمەلە، بۇدەرپرېم. شەھىد، كەمتر تاقەتى خويندەن و نووسىن و مەشت و مېرى تىۋرى و فەلسەفىي ھەبۋو لەھەموو ژيانىشىا، دوو سىن و تارى كورتى نوسىيۋو. يەككە لەو كورتە گوتارانە لە (ھاۋكەرى) لەسەر (روانگە) شانازى پىۋەدەكەرد. بەلام پىۋەتەكى ئەزمۇندىدەمۇ قالىۋى كۆپى خەبەت و سىياسەت بۈو. زوو ھەستى بەكىشەكان دەرگىد و باشىش دەيزانى لەسەر روداۋەكان قىسەبكا. بۇيە، بەشىكى بەرچاۋ لەقسەم بۇچۈن و پىشېنىيەكانى لەسەر روداۋەكان و ئايندەي كۆمەلە، راست دەرچۈن.

ھەلېژاردنى مامۇستا غەزىز بۇ سەرگىدايەتى يەككىتىي

ئەۋكەتە.. ئالوگۈرېك لەسەرگىدايەتى يەككىتىدا كىرا. كۆمەلە، مامۇستا غەزىز و كاك ئازاد ھەۋرامى بۇ سەرگىدايەتى ھەلېژارد. ئەۋەندە دلى بەم ئەركە خۇشېۋو، ھەردەتگوت تازەلەدايك بۈۋە. دۋاي دەرچۈنى بېرەركە، يەكەيەكە سەردانى سەرگىدايەتى كىردى گەتتىدا ھەموو تۈۋاناي بختەكار بۇ خزمەتەردنى يەككىتىي و شۇپش، وا بەجۈانى، ھىمەن ھىمەن دەۋا.. مامۇستا غەزىز بۈۋە ھاۋرېيەكى ترو جدىيەتتىكى زۆرى تىبابەدىكرا، ئىتر لەم شۈرېن بۇ ئەم شۈرېن، لەبەن دارىك بۇ پال بەردىك، لەگەل ھەلغاندا قىسەم دەرگىد و

دەريوىست ھەرقىسى كىرىدۇ ۋە ھەرقىسى دەك، بۇ ھەقتە ۋە ھەرقىسىنى
بىلىمىنى كە بەل ۋە بەلگىيان، زىياترو باشقا لىجاران، ئىزىزە بەخەبات ۋە
خىزمەت دەدا .

ھەر لىكاتەدا، نەزىرى (۱۹۷۸) پىش بەرىكىرىنى كاروانى ھەكارى،
يەكەمىن كۆپۈنەمەي قىراۋانى كۆمەلە بەسترا . مامۇستە غىزىزۇ كاك ئازاد
ھەرقىسى ۋە زىياترلە (۳۰) ھەرقىسى كۆمەلە بەشدارىيان تىياكرد . نەز
كۆپۈنەمەي، دىۋى شەھىدىۋىنى كاك ئازام بىو ، لىنامەيەكدا مە پىشنىيازىم
بۇ (مام جەلال) كىرد، ھەتا سەركىردايەتەكى تازە بۇ كۆمەلە ھەلېزىرىن (مام
جەلال دىلى نامەكەم ھەتا ئىستە ھەلگىرتۈۋە) ئىكاتە، كاك ئازام شەھىد
بىو، كاك سىلار لىدەرەۋەي ۋلات بىو، مەن شەھىد ئازاد ھەرقىسى
لەكۆمىتەي ھەرقىسى كۆمەلەدا مابىۋىنەۋە . لىپاستىيا، سەركىردايەتى
كۆمەلە بەكەسمەن نەدەكراۋ كەسىشمان نەماندەتۋانى جىگەي شەھىد ئازام
بىرىنەۋە . بۇيە، لىكاتى چۈۈم بۇ قىراغ بۇ لىكۆلىنەۋە لىچۈنەتەي
شەھىد كىردى كاك ئازام ۋە نەفەتۋانى بەلگە نامەكەنى، نەز نامەيەم بۇ (مام
جەلال) نارد ۋە پىشنىيازى كۆپۈنەۋەكەم بۆكرد . كۆپۈنەۋەكە بۇ
رىكخىستەنەۋەي كۆمەلە ۋە دەرشتەنەۋەي سىياسەت ۋە راپەراندىنى ئىركەكەنى
گىرنگ بىو . چەندىن ھەرقىسى خۇيان بۇ سەركىردايەتى كۆمەلە ھەلېزىرد كە
ھەندىكىيان نەيانتۋانى كارىگەرىەكى ئىتۋىيان لىسەر كۆمەلە ھەيى،
مامۇستە غىزىز . تەكلىپىشى لىكرا خۇيەلەنەبىزىرد . گوتى: ئىركى
سەركىردايەتى كۆمەلە قورسە .

سەروپىكەنى مامۇستا غەزىزى

رۇڭنىڭيان دۇو جەيوان سەربىرېابو بۇ كۆيۈنەنەكە. مامۇستا غەزىزى
چەند ھاپىيەكى سىلىمانى ھەردو سەروپىكەنى پاك كىردەموو لەناو
كۆيۈنەنەكەدا گوتيان، بەيائى لەنانو چا رىزگارتان دەكەين و ھەموومان
سەروپى دەخۇيىن. بەلام بەيائىكەنى زو، مامۇستا غەزىزى شەھىد غەلى
ئامەخان و چەند ھاپىيەكى سىلىمانى ھەلسابوون و ھەموويان خواردېو.
ئەوئى مابومو، كەس پىنى رازى نەبوو. بۆلەبۆل و (گارەگار) نىڭ دەستى پىكىرد.
مامۇستا غەزىزىش.. بەيىكەننى و تەغلىق وەلامى ھەمووى دايەو.

مامۇستا غەزىزى دۇو عىشق

دۇاى ئەوئى كۆيۈنەنەكە فراوانى كۆمەلە كراو كۆيۈنەنەكە
سەركىردايەتى يەككىتى تەواوېو، كاروانى ھەكارى، بەفەرماندەو چەك و
بىچەكەو، لەبە ھارىكى ساردوسېدا، كەوتنەپى بەرمو ئاچەكانى (دۇلى
گوستى) و (ھەكارى) و (برادۇست).. رۇشتىنىكى پىر لەھىوا، بەلام نەمزانرا
رىڭاى ھات و نەھات بوو. سالەكەش -- سەبارەت بە شۇپش، سالىكى شووم
بوو. كاروان لە (۱۴-۱۸/۴/۱۹۷۸) ۋە بەرىكەوت.. منىش، لەگەل
مەفرەزەيەكى بچووكى ھەشت كەسى، كاك شىوان شىروھندى-يش
لەگەلمان بوو دەچو بۇ ئاچەى شىلىر، بەرىكەوتىن بۇ شارھوزور و
ھەرامان. مامۇستا غەزىزى-يش ئىتر خۇي ئامادەمكرد بەرىكەوتى بۇ

قەراغ. ھەر بىر پىرس و ھېزىك.. ئىركىيان بەسەردا دابەشكراو ھىوايەكى گەورە ھەبوو چەك بگەيەنن و بتوانن پەرە بەشۆپش و جوتيارانىش بۇ بەرگىرى جۇش بدەين.

ئەو نەورۇزە.. دىلەپراو كىنى راگواسىتنى گوندەكان ھەمووانى داگرتىبوو. نەمانى گوندو جوتيار، بەنىسبەت پىشەمەرگەو شۆپشەو، لەمىژوودا تاقى نەكرابوۋە. لەراستيا، ھىچ شۆپشكىكى دىرژخايەن لەمىژوۋى كورددا بەرپانەكرابوۋ. شۆپشى ئەيلول (۱۴) سانى خاياندو لەوسالانەدا، گوند كاۋل دەكرا، بەلام ناۋچەيەكى فراۋان رانەدەگوۋىزان. بۇيە، سەرەتا پىشەمەرگە گەرم وگوپ بەرىكەوتن بۇ ھەكارى، بەلكو چەك و تفاقى بەرگىرى فرىيە جوتياران بخەن. باقى مەسئولەكانىش ھەريەكە بۇ شۆيىنىك و مەسئولەتيەك، ھەم بۇ راپەراندنى ئىركەكان و، ھەم بۇ دەست لەدورژمن وەشانەن و، ھەم بۇ ئامادەكردنى خەلك، دابەش بووين.

دەبوو.. مامۇستا غەزىز، بەپىنى ئەو گىفتەي پىنى دابووين، بچى بۇلقى كەركوك و ئىتر لەۋى بى، ھاتوچۇى شار نەكا. خۇي و ھەقالانىش بپارىزى ھەتا سەرمەنجامى كارۋانى ھەكارى دەردەكەۋى.

لەوماۋەيەدا.. مامۇستا غەزىز داخەكەم ئەو بەلئىنەي نەھىنايەدى و چەندجارىك خۇي كەردبوۋە بەسلىمانىدا. عىشقىكى سەير لەنىۋان مامۇستا غەزىزو شارى سلىمانىدا ھەبوو. نەيدەتۋانى بۇساتەكاتىكىش ناۋى شار فرامۇش بكا. خۇشەويستىەكى لەپادەبەدەرىش لەنىۋان مامۇستا غەزىزو سەبرىخانى ھاۋسەرىدا ھەبوو. دۈۈركەتسەر، لەدوۋ عىشقى، عىشقى شارو عىشقى ھاۋسەر، بۇ شەھىد سەخت بوو، نەيدەتۋانى بەرگەي بگرى. چاكام لەبىرە.. كە خواحافىزىم لىكرد، دەستەم دامىنى بووم و پىم گوت:

- مامۇستا غەزىز.. خۇت يىگرەو يا تووش نەبى. دوژمن گىل نىيە. گەفتىدا، ئىتر سەرى شار ئەدا.

ھەركە لە (ئۆكان) ىش بووين؛ كاتىك لەگەل (مام جەلال) باسى ئەو ھەمان كورد مامۇستا غەزىز بېيىتە ئەندامى سەركردايەتى گوتى: رازىم، بىر مەرجەي نەچىتە شار. كە (مام) ىش بىنى، خۇشى پىنى گوتەو. دىسان گەفتىدا. ھەموو جار ئىكش كە (مام) مامۇستاي دەبىنى، پىنى دەگوت قۇ:

- ماركسى لىنىنىت، يان مەرىشك لىدەرى؟

(مام) .. مەبەستى ئەو ھەبوو كە مامۇستا ھەزى لە خواردن و لە شارو لەداوت بوو. بۇيە (مەرىشك لىدەرى) ىشى پىنى دەگوت. چۈنكە مەرىشك بە (م) م و لىدەرىش بە (ل) م دەستى پىدەكرد. ماركسىزم - لىنىنىزىم ىش ھەربە (م) ل كوردەكرايەو. يەرىشە، (مام) مامۇستاي ئەو نەدە خۇش دەو ىست، ھەپشەي لىكردو پىنى گوت: بچىتەو شارو بگىرىي و شەھىد بگىرىي، ھىچت لەسەرتان و سەم. چۈنكە مەگەر بلىم لەسەر (مەرىشك لىدان) گىراو.

مەخابىن.. ھىچى ئەو فشارو ھەپشەو ترساندەنە، دەستى بە مامۇستا ھەلنەگرت كە ماو ەيەك نەچىتەو شار. ئىتر لەداو سەردانىدا، بۇنەو ەي دوژمن گومانى لىنەك، نەچىتە مائى ھاوپىيەكى دىسوزى كۆمەلە، كە بەبەرىي شەھىد ئارام كاروبارى تاييەتى ناو دەزگايەكى رىژىمى پىنى سىپىرا بوو. بەراستىش ئەو ھاوپىيە، دىسوزانە كارى دەكردو زانىارى سودبەخشى دەنارد، جىگەي مەمانەش بوو. پىش دەستپىكردنى شۇپش، شەھىد ئارامو كاك سالارو مەن و چەندىن ھەلسوپاوى تىرى كۆمەلەي دەناسى دەبىنى.

ئاپاكىنى سزانەدراۋ!

مامۇستا.. بۇ دۇنيا بويىن ئىمۇ شوۋىنە بىگومانەى ھەلبىر ئىردىبو، تومەزە،
ئاپاكىنى خىزمى ئىمۇ ھاپىيە، پىيى دەزانى. زىمانى لىندەداۋ ئىمۇ ھاپىيە
مامۇستا غەزەل پىنكەۋە دەگىرىن. ھاپىيەكە چەند سالىك زىندانى دەكرى
مامۇستا غەزەل-يىش لەسىدارە دەكرى. كاپراى (ئاپاك) يىش.. ئىستاش
بەجامانەى سەرى و پىشتوۋىنى پىشتى و جل و بەرگى كوردىيەۋە پىي وايە
كەس لەئىمۇ كوردتر نىيە. بەداخەۋە، شۆپش و شۆپشگىرىتى ئىمۇ چىرۋكە
دلتەنگانەى تىايە. تىكۋشەرى پاك شەھىدەكرى و ئاپاكىش سزانادى!!
مامۇستا.. كە دەشگىرى.. ئەشكەنجە تۇقاندن، بچوكتىن نەنىنى
پىنار كىنن. (فایل) مەكان گىراۋن و گەۋھى دەدەن كە مامۇستا غەزەل چەند
قارەمان و چەندىش بەرامبەر دوزىمىن بىياك بوۋە.

راۋمىدوۋنانى جەلادىمەكان

لەكاتى لەسىدارە دانىشىيا.. دەستى بەزىچىر بەستراۋە بەپەنجەرى
زىندانەكە يەۋە، كاتىك دايك و ھاسەرو خوشك و كەسوكارى دەچن بۇ
دواچاۋپىكەۋتتى، نەۋونەى قارەمانى زىندان دەپن و لەپىشتى پەنجەرەكەۋە،
ھەموو ئىمۇ سىرودانەى كۆمەلە (رىنى خەبات و پىشمەرگە.. تاد) كە لە
ئۆردۈگاكانى قوتاياندا، شەۋانە بۇ قوتايىانى دەخۇندەۋە تىپەكانى
كار كىردى بىمۇ سىرودانە دەپ دەسەر ھەروەزى جوتياران، لەۋاساتەكانى

ژىيانىشدا (لە چاۋپىنكەۋىتىنى دايىك ۋاۋسەرو كەسۋىكارو ھاۋپىنكەنىيا، سىرۋىدەكانى بەدەنگى زولالتىر، بۇ غىشقى كوردستان ۋە بۇ غىشقى شۇپش ۋە بۇ غىشقى رىزگارىيى، دەگۈتەۋە، پىشتى پەنجەرى مەرىگى، كىرەبۈۋە بىلىدگۈي جۋامىرى ۋە ناسنامەي شۇپشگىرى راستەقىنە).

ئەۋەتە... شايەتە دۋاسەردان ۋە دۋاساتى ژىيانى مامۇستا غەزىز بوۋى ۋە ئەۋ دىمەنە دەگىنەۋە، دەگىنەۋە كە: مامۇستا غەزىز... بەنەرىي مەردانە ۋە بە يىرۋاۋەرى پۇلايىنى، جەلەكانى تۇقاندېۋ، تەنەت كە چۈۋبوۋى دەستى لەنجىر بىكەنەۋە، كەۋتېۋە گىيانى جەلەكان ۋە راۋى نابوۋى.

گىيانى سۆزى دايىك ۋە گىيانى غىشقى ھاۋسەرو گىيانى خوشكە جەرگى بىراۋەكانى ۋە گىيانى ھاۋپى ۋە كەسۋىكارى مامۇستا غەزىز... بەچەشنى ئاۋىتەي نەپەي شىرانەي شەھىد بوۋە، كەمجار مېژۋى زىندانەكانى رېژىم... دىمەنى ۋەيان بەخۇيانەۋە دىۋە. مەگەر... دىمەنى لەسىدارەدانى مۇلازىم جۋامىرو شەھىد سەلمان ۋە، دىمەنى شەھىد كىرنى جەمالەپەش ۋە شەھىد مەلا غەلى ۋە ھاۋپى شەھىدەكانى دۋا ئەۋان... دىمەنى ۋەيان بەخۇيانەۋە دىيىن. ئەمەش بۇ كۆمەلەۋە يەككىتىيى بوۋىۋە نەرىتېكى بىرەۋام چۈنكە شەھىد شىھاب ۋە شەھىد جەغفىر بىناغەي نەرىتەكەيان لەشەرەنگى فاشىيەكاندا، داپشېۋو.

ھەر نەپەي... ئەۋ شەھىدانەۋ... قىرەژنى چەكى پىنشىمەرگە قارەمانەكانى رۇژگارى سەختى پارتىزانى سەرەتاي شۇپش ۋە دۋا ئەنفال ۋە ھاۋپى ۋە ھەئالە بىياكەكانى رۇكخستىن زىندانەكان بوۋ، بىرگەي كارەساتەكان ۋە

نہنفال و کیمیا بارانیان گرت، ہمتا روژگار یان گہیاندہ.. نہم سمرکہرتنانہی
نیستہ.. و دوژمنیش.. بہسزای تاوانہکانی گہیشٹ.

- بنوو.. ماموستا عزیز.. نووستنی نہمری بنوو.
- بنوون شہیدان.. نہمردوہ ناوو ناوونیشانتان.

مامۇستا ئەزىز كۆمەلى خەسلەتى چاكى بوو

ھەمىد بىلباس

لەپايىزى سانى ۱۹۶۸ دا شەھىد ئەزىز ئەبەغدا ئاسى. ئەمە كاتە مەن تازە
لەكۆلىجى قانۇن و سىياسە ھەرگىز بووم ئەمىش لەبەشى كوردىي كۆلىجى
(ئاداب) بوو.

ئەمە كاتە ھەردوكمەن ئەندامى يەككىتى قوتابىيانى كوردستان بووین ،
ھەرەھا ھەردوكمەن ئەندامى پارتى دىموكراتى كوردستان بالى مەكتەبى
سىياسى بووین .

لەمە كاتەندا كەبەيەكەمە دەبووین، ھەك دور بىراندەرى گەنجى ئەمە سەردەمە
زۆربەي بەباسكردنى بارودۇخى سىياسى و قسەي خۇش و گەران و چوونە
سەيران و دانىشتنى شەوانە بەسەرمان دەبرد.

مەن لەلەي خۇمەمە نازانم كەي و لە پىنگاي كىنە شەھىد ئەزىز تىكەلەي
خەباتى سىياسى و كوردايەتى بوو ، بەلام ئەمەي دۇنيام لىنى ھەر لە
مەندالىيەمە تىكەلەي سىياسەت بوو و پەلەي لەكارى حزبى و رىكخراویدا
مەبوو ، پىش ھاتنى بۇ بەغدا زۆرى لىنازانم ، بەلام يەككى بوو لەئەندامە
ھەرە چالاكەكانى حزب و يەككىتى قوتابىيانى كوردستان ، پىش ئەمەي بىت
بۇزانكۆ، شەھىد ئەزىز ئەبەغدا، لەكۆنفرانسى يەككىتى قوتابىيانى
كوردستاندا ، كە لەلەي رىكەوتنى ئازار بەنھىنى لەبەغدا گىرا ، شەھىد

عەزىز بە ئىندامى (يەنەگە) لىژنەسى بەرپۈەبەرايەتى (سەرکردايەتى) يەككىتى قوتايان ھەلبۇزۇردا.

لەبارەى پىشەمەرگايەتى شەھىد عەزىز-يشەۋە ئەۋەى من بىزانم و ئاگادارىم دووجار چۈۋەتە رىزى پىشەمەرگەۋە جارى يەگەم لەسانى ۱۹۷۴ تا تىكچۈۋى شۇپش لە ۱۹۷۵ دلو ، لە شۇپشى نوئىشدا ھەر لەزۋەۋە بوو بەپىشەمەرگە رۇژو سالەگەم لەبىر نەماۋە. نازانم پىشەى ۱۹۷۴ ھىچ جارى دىكە چۈتە رىزى پىشەمەرگەۋە يان نا؟ بەلام لەزۇر كەسم بىستۈۋە كە سەردەمىك لە شەستەكاندا پىشەمەرگەى ئاۋشار بوۋە.

لەسانى ۱۹۷۸ لەسلىمانى گىرا و ، نازانم پلەى چى بوو لەكاتى گرتنىدا ، دواى گرتنى بەماۋەيكە لەموسل لەسەدارە درا ، پىم واىە لەسانى ۱۹۷۹ دا بوو ، پرسەكەى لەمالى زاۋايەكى بوو ، نايەتە خەيالەم نووسىنى شەھىد عەزىزم لەھىچ بلاۋكراۋەيكەدا خويندىتەۋەو ، خۇشم ھىچ نووسىنىكى ئەۋم لەلا نىيە ئەگەر نووسىنىكى ھەبوۋى ديارە ھەر لەبارەى ئەدەبى كوردىۋە بوۋە، بەلام جارىك لەكۇلچەكەى خۇيان لەكۇپىكدا كەزۇرەى قوتايىانى بەشى كوردىى بەكۇپۇكچەۋە ئامانەيبوون ، باسكى لەسەر شىعەرە ھەجوەكانى (شىخ رەزاي قالەبانى) پىشەكەش كوردبوو ، دەقەكانى ۋەك خۇى و بەبى پەردە خويندىۋەو و ، باسى لەسەر كوردبوون بەبى ئەۋەى كۇى بداتە ھەبوۋى كچ لە ھۆلەكەدا ۋەك چەند جار كۇم ئى بوۋە باسيان دەكرد ، يەكەمجار بوۋە لەكۇپىكى گشتىدا كەنپرو مى بەشداربىن ئەۋ دەقانە بخۇنپىرئەۋە باسيان لە سەر بگرى .

شەھىد ئەمىز كەسكىنى قەسەخۇش ۋە دەم بەيىكەنەن بولۇپ، كەمجار بەرپەۋى
گەرۋە بېنىمە، لەھەر بېنىن ۋە لەھەر كۆپۈ مەجلىسىنىڭدا كەمەن بەشدارىم
تېداكردىيۇ چەندەن قەسەخۇش ۋە نۆكتەي تېدا باسكردوۋە .

ھەروەك لەپىشەمە گوتە نامەۋى درىژە بە باسكردەن لەبارەي شەھىد
ئەمىزەمە بەدەم ، چۈنكە كەسەنە لەمەن شەرھەزەرو ناگادارتەر لەزىيانى ئەمە
ھەن ، نەشمەۋى ۋەك لەنەۋ كۆمەلگەي رۇژھەلاتدا باۋە ۋەبەكەم كە دۋەي كۆچ
كردەن ھەرچى خەسەلەتى چاك ھەيە دەيدەنە پال ئەمە كەسەمە كە لەزىيانىشدا
بولۇپ بەيىچەۋەنەمە باسەن كەردوۋە . بەلام مەن بەدەنلەيىمە دەلەم شەھىد
ئەمىز كۆمەلەك خەسەلەتى چاكى ھەبۈ مەۋلەئىكى چاك ۋە ئازاۋ راستگۈۋە بى
پىنچ ۋە پەنە بولۇپ . لەگەل دۆست ۋە ھەرپە ۋە بىرەنەنە بەپەپە ۋە فەۋ
راستىمە ھەلسۈكەۋەتە دەكرد ، نەيەتە يادەم رۇژىك بەخراپە باسەي يەكەك
لەبەرەنەكەنە كەردىيۇ ، زۆر دەلساف بولۇپ كەتەي لەكەس ھەلەدەگەرت .

لەزەدا جىنى خۇيەتەي كەمەك باسەي ئەمە بەكەم كەلەدۋەي ئەمەي شەھىد
ئەمىز چۈۋەۋە دەمەۋە بۇنەۋ پىشەمەرگە ، لەمە كاتەمە تەكۈ رۇژى
دەستگەي كەردەن مەن دۈۋە بېنىمە جارنىكەن لەمەلەي خوشكى لەسەرچەنەر ،
جارنىك لەمەلەي كەك شەزادە سەئىپ . ھەردوۋە جارنىش دۋەي خوشەئەلەي
دەپەپەن بەبېنىنى ۋە بەنەرەزۋەي خۇم دەنگە دەنگە لەگەل كەرد ، كەۋە
ھاتەنەۋەي بۇنەۋ شەر كەرنەي چاك نەيەمە لەۋەنەيە تۈۋش بېي ۋە خۇيە ۋە خانە
خۇيە ۋە كەسۈكەرنەي سەرىان تېدا بېچى ، ئەمەش ھەردوۋە جار
بەيىكەنەنەمە بەقەسەي خۇش پەيمەنە دەدا كە بەقەسەمان دەكەت ۋە
جارنىكى دى نەيەتەمە ناۋشار .

جارىڭكى دىكە كە كاك شازاد ئىنوارە ھات بۇ مەكتەبەكە مان گوتى (عەزە)
 ھاتۇتەمە ۋە لەمالى ئىمەيە دەيگوت شەيى بۇلام ، منىش گوتە پىنى بلى
 نايەت ۋە نايەرى بىيىنى ئىش ئىمە پەيمانى نە دابو كەھىچىكە نەيەتەمە
 سىلمانى ، نەچووم بۇلاي بەلام شە پەشيمان بوومەمە ، بىرماردا سەبى
 ئىنوارە سەردانى بگەم . بۇ بەيانى كاتى لەگەل كاك شازاد سەرقالى كارى
 خۇمان بووين لەدادگا ، لەمالەمە تەلەفۇنيان بۇ كرديو ، كەوا عزيز چۇتە
 سەربان لەگەل كچە بچكۆلەكەي كاك شازادى يەككە كەسەر بە رىكخستنى
 (بەس) بوو ، دراوسىنى مالى كاك شازاد بوو بىنيويانە ، كاك شازاد بەپەلە
 چوبو شۇنەكەي پى گواستبوومە ، بەلام ترسى ئىمە ھەبوو كە ئىمە
 كەسە خەبەريان لىيەدا ، لەدوايدا خزمىكى ئىمە پىاۋەمان ناردىۋلاي ئىمەش
 زۇر بەپىاۋانە گوتبووى ، نەك ھەر مەترسىيان نەبى من ئامادەم لەمالەكەي
 خۇشەدا مىۋاندارى بگەم ۋە بىشارمەمە ، ئىمە جارەشيان خۇي ۋە كاك شازادى
 مال ۋە مىندالى سەلامەت بوون ئىمە بوو دىۋاجار لەمالى يەككە گوايە دۇستى
 بوو ۋە سەر بەرىكخستنى يەككىتى بوو دەستگىركا ۋە سەرى تىداچوو ،
 داخىكى گەمەشنى لەدلى كەس ۋە كار ۋە برانەرانىدا جى ھىشت بەتايىبەتى
 لەدلى دايكە پىرەكەيدا كەتەنيا يەك تاقە كوپى ھەبوو ئىمەش عزيز بوو ...
 عزيزى مىللەت ۋە ۋلات ۋە برادەرەكانى .

هه مهو کاته کانی ژبانی ته رخانکردیوو یو کومه له

کمال علی

بېرەمۈرىم لەگەل شەھىد غەزىز كۆرتە و دەگەرتىنەۋە بۇ سانى ۱۹۷۴ ، كاتىك كەشەرى نىۋان ھۆكۈمەت و پارتى دەستى پى كىرەمۈ. كۆمەلى ماركسى لىنىنى كوردستان ئەۋكات گەشە كوردنىكى بەرچاۋى بەخۇۋە بىنىبۇر ، لەپوۋى چەندايەتى و چۆنايەتەۋە . لەناۋ شارەكانى كوردستاندا رەگ و رىشەى بەچاكى داکوتابوۋ، بۇزە كۆمەلە دەيۈست بەمەمان شىۋە لەناۋ دىھاتەكانى كوردستانىشدا گەشە بكات. سەر كىردايەتى ئەۋساي كۆمەلە بەپىنى بەرنامەيەكى داپىژراۋ ئەۋكادىرو ئەندامانى ھەيىۋو كە بەھۋى شۆپشى ئەيلولەۋە يان بەھۋى چالاكى زۆريان لەناۋ رىزەكانى كۆمەلەدا دەرگەتەۋون، ھەم بۇ ئەۋەى ئەكەۋنە بەر دەستى رۇڭم ھەم بۇ پىر كىرەنەۋەى ئەۋ بۇشايبە رىڭخراۋەيىەى لەدىھاتەكان ھەمان بوۋ، كادىرەكانى بەسەر ناۋچە جىاجىاكانى كوردستاندا دابەشكرد. لەپوۋى پەيۋەندىشەۋە، بە شىۋەيەكى رىڭ و پىڭ بەيەكەۋە بەستراۋە. مەن يەكەك بوۋم لەۋ كادىرانەى بەر ناۋچەى پىنجوۋىن كەۋم ناۋى نەينى و شۆۋنى ئەۋ ھاپرىيانەى كە كەۋتەۋونە بەشەكەى مەۋە پىم سىپىردا، تا پەيۋەندىان پىۋە بىكەم لەشانەدا كۆيانىكەمەۋە .

يەككە لەس ھاوڕێيانە (شەھید عەزىن بوو) ، كە پەيوەندىي بەرێكخستنى
منەو ھەبوو، شەھید عەزىز تا بلێنى كۆرنگى رووخۆش و قسەخۆش بوو ،

لەپسۇ كۆمەلەيە تىمەۋە ناۋو ئاۋايانگىنى باشى ھەبۇو، زۆر كۆمەلەيە تى بوو،
 بەھۇي ئەر خەسلەتە باشانەيەۋە ، كۆمەلەي ھاپۇنى زۆرباشى ھەبۇو ، توانى
 زۆربەيان بەننىتە رىزەكانى رىكخستەنەۋە ، رۆلىكى باشى ئەبىيى
 لەگەشەكردنى رىكخستىنى بەشەكەدا (تا بلىنى دىئىسۆزىبوو ، بەراستى
 ھەمموكاتەكانى ژيانى تەرخانكردبوو بۇ كۆمەلە ، كۆمەلەي بەشتىكى
 بىنەرەتتى دانابوۋ لەژيانى خۇيدا، ھەموو خۇشى و لەزەتتىكى ژيانى
 بەخشىبوو بە كۆمەلە). ئەۋەي لىرەدا دەمەۋى باسى بىكەم ھەرگىز بىرەم
 ناچىتەۋە ئەۋەبوو ، شەھىد ەزىز لەژيانى گەنجىي خۇيدا پىش ئەۋەي بىتە
 رىزەكانى كۆمەلەۋە ، ۋەكو ھەموو گەنجەكانى سەرەمى خۇي دلى
 بەكچىكەۋە بوو زۆرى خۇش ئەۋىست ، مالى باۋكى كچەكەش سالى ۱۹۷۴
 كە شەپ دەستى پى كىرەۋە بەخىزانەۋە روۋيان لەئاۋچەي ھەورامانكرد و
 لەئەنجامدا چوۋنە شارى پاۋەي ئىران ، چەند جارنك پىش ھاتنە دەرۋەو
 دۋاي ھاتنە دەرۋەش نۇست و خزماتى و ھاپۇنىانى شەھىد ەزىز
 داخۋازى كچەكەيان لەباۋكى كىرەبوو ، ھەر رازى ئەئەبوو ، تا نىزىكى
 ھەرەس ، ئەۋسا باۋكى رازى بوو، شەھىد ەزىز بۇ جى بەجى كىردنى
 مەسروقاتى ئەر مەراسىمە ، جۋابى ناردبوو بۇ شار بۇ كەس و كارى تا
 پارەي بۇ بىننەن لەبىرەم دى (۱۷۰) دىنارى ئەۋكاتەيان بۇ ناردبوو ، چەند
 رۆژى پىش ھەرەسەننەنى شۇپشى ئەيلول ، پارەكەي بەدەست گەشتىبوو.
 ئەۋەبوو ھەرەس بوو كۆمەلەش ئەۋكات خۇي ئامانە ئەكرد بۇ بەرەنگارىي ،
 دەمانۋىست بەرگىرىكەين لەگەل ھەرەس ئىمەش نەۋىنەۋە بۇ ئەم
 مەبەستەش سەرەكردايتى كۆمەلە تەعمىمىكى دەرەكرد بۇ ئەندامەكانى ، كە
 ھەرچى ئەتۈۋن لەكۆكردنەۋەي چەك و تەقەمەنى و ئازوقە و كەرەسەي چاپ

بىرەۋەرىيەكى كۆرت

مام رۇستەم كەركۈكى

مامۇستا غەزىز تابلېنى پىياۋىكى چاك وئازابوو، لە رىنگەى كاك ئارام (شەھىد ئارام) موە تىكەل بەخەباتى سىياسى و كوردايەتى بوو بوو ، من لەقەرەداغ ناسىم، پىيمان ئەوت (موحى) چونكە ناۋى نەينى پىشەمەرگايەتى (مەيدىن) بوو مامۇستا غەزىز كە گەيشتېوۋە پلەى سەركردايەتى سال و نيوئك پىشەمەرگە بوو، لە نيوشارى سلىمانىدا لەلايەن رۇئىمى عىراقوۋە گىرا ، ئەگەرچى شارەزاي نووسىن و بەرھەمى مامۇستا غەزىز نىم و نازانم چى ھەبوۋە و چى نوسىوۋە ، بەلام پىياۋىكى زۇر زىرەك و زانا بوو.

جارتىكىان من بىرىندار بووم ، شەھىد ئارام بىراپىدا كەلەشېرىنكەم بۇ بىكرى، مامۇستا غەزىز-ىش وتى با پىنكەۋە بىخۇين، بۇ بەيانى رەخنەيەكى زۇريان لىگرت ، وتيان خۇتۇ بىرىندار نەبوۋىت، نە ئەبوو تۇ لەو گۆشتەت بخواردايە ، زۇر لەسەرى رۇيشتن، وتى بابە زەھرم خوارد، وازم ئۇبەيغىن، ھەز ئەكەن تاماوم ئىتر گۆشت ناخۇم .

ماۋەيەكى بەسەردا تىنەپرى ، رۇژىكىان غەزىز وتى: مام رۇستەم باقازىك بىكرىن، وىم قازت بۇچىيە ؟ ئەى تۇ نەتووت ئىتر گۆشت ناخۇم؟ وتى بۇ خواردنم نىيە، بۇ ھەراسەت قاز زۇر وريايە .

جارتىكىان كاك ئارام بىراپىرى دەرگەدبوو كەلەرگە رۇيشتندا ماۋەى نىوان پىشەمەرگە تىك نەدرىت، ئەۋەى تىكى بىدات سەعاتىك زىاتر ھەراسەتى

پىنەمگىرى، جا ھەركەسىڭ رىزى تىڭ بىدائىيە مامۇستىا غەزىز پىشتى مىلى
ئەگرت و ئەيوت : سەعاتەتكەى مىنت حەلأل كىرد ، چۈنكە زۆر رقى
لەھىراسەت بوو پىيارىكى تا بلىيت قسە خوشبوو ئىنسان قەت بىتاقەت
نەئەبوو لەگەلىيا . سالى ۱۹۷۷ كە بىر ياردرا بچىت بو سەركىردايەتى من
لەمانگى (۷)ى ئوسالەدا بىردم بو سەركىردايەتى ئوبىردنەم دوايىنىم بوو ،
لەسالى ۱۹۷۸ دا لەلەين رىژىمى بەغسەرە لەناوشارى سلىمانىدا گىرا وەكو
بزانم لەسالى ۱۹۷۹ بەداخوۋە لەموسىل لەسىدارەدرا ، لەوكاتەو زۆر بەداخم
بو ئو مامۇستىا قسە خوش و دەم بەقاقاي پىكەنىنە ، بەلەي مەو ھەرچى
لەسەر بوتىرى و بنووسىرى ھەركەمە ، بەداخوۋە ھەرچەندە تەمەنى ھەموو
بو خەبات و تىڭوۋشان تەرخانكردبوو لەپىناۋى گەلەكەيسدا تەمەنى
پىشەمەرگايەتى لەشۋرەشى نويدا زۆر كورتبوو ، ھەروەھا لەتەمەنىكى كورتدا
ژيانى بەكورد و كوردستان بەخشى (بىراستى بەجوانەمەرگى خەباتى
نەتەوۋىي دەژمىرلىرىت) ھەزار سلاۋ لەگيانى ئو شەھىدە جوانەمەرگە و
شەھىدانى كوردستان .

ماموستا عزيز مه حمود و بيرهه ريهه کي ڪورٽ

عومر غريب

من له سالي ۱۹۶۱ چوومه قوناعي ناومندي و له ناومندي سليماني
 وهرگيرام ، له پولهه ڪه مني ٿي بووم ماموستا عزيز-يش خونديڪار بوو ،
 ماموستا عزيز ڪورٽي ٺاڙاو گورج و گول و قسه خوش و نوڪته بازو به
 جموجول بوو هر له سالهه شوقشي ٺهيلول له دايڪ بوو ، بويه ڪهوتينه
 خولياي ڪارڪردن ، له ناو ريزهڪاني قوتابيان و پارتيدا ، من له بهر ڪهي
 تهمن له حزب وهرنگيرام ، به ٺام له قوتابيان وهرگيرام ، ڪاڪ عزيز
 مه حمود-يش يڪئي بوو لهو قوتابيانهي ڪه خولياي ٺيشڪردن بوو ، بو
 يهڪه مچار له مائي نه جات عبدالستاردا ڪوبونهوه مان ڪرد ، نزيهه ۱۶-
 ۱۷ قوتابي بووين ڪه ٺيستا هنديڪيانم لهيرماهه لهوانه (ماموستا عزيزو
 حمه سهعيد نه حمه شيوهڪي و عهيدوللا مه حمود شيوهڪي و نه حمه
 محمدهد سليمان و عهيدوللا حاجي سهعيد و ٺاڙاد جهلال و رفعت بابجهان و
 ٺاڙاد ناويڪي ترو نهوڙاد حمه ٺاغا له سابوونڪهران) پاش ڪوبونهوهڪه ،
 دابه شڪراين بهسر شانهي ڪهم ڪهم و بووين به بناغيههڪي باش له
 خوندينگهي ناومندي ڪهسريه ٺامادهي سليماني بوو ، پاش ماهيهڪ
 گوڙڙاينهوه بو سرڪاريزو لهو قوتابخانهيهه قوناعي ناومنديمان تهاو
 ڪرد ، لهو سني سالهه ڇهندين جار ڪوبونهوهو ڪاري حزي و قوتابيانمان
 ڪرد ، مائي باوڪي ماموستا عزيز له گهرهڪي سرگول بوو ، ٺيئه له بهر

ئەمەلى شۇنچىمان نەبىو ، ئەچىۋىنە ئەمە مالا ئە كۆپۈنە ئەمەمان ئەمەرد .
ئەمەندە ھۆگىرى يەككىدى بىۋىن لەسەر جەئەدى كاۋەى ئىنستادا زۆرىيەى
كاتەكانمان بە يەكەمە بەسەر ئەمەرد . (كۆپە كۆردىكى زۆر دۇسۇز بوو ،
خەزى لە قەسەى خۇش و نۆكتە بوو ، ھەمەو كات دەم بە پىكەنن بوو ،
ھەرگىز بە بوو گىزى نەماندەبىنى) .

لە دىۋى ناۋەندىى بە ھۆى بارى خۇنقندە ئەمە لە يەك داپراين ، بەلام رۇژانە
يەكترەمان ئەبىنى ، رۇژ بە رۇژ ئەمە كۆپە گۇپانكارى باشى بەسەردا ئەمەت ،
زىاترو زىاترو دۇسۇزو پەروشى كۆردا ئەتەى ئەبوو ، بۇ دىۋا جار مەن لە جەزنى
رەمەزانى سالى ۱۹۷۷ دا ، چىۋوم بۇ (سۆلەى قەمەداغ) ، لەمەى
دانىشتەبىۋىن ، كاتىكەم زانى پۇن پىشەمەرگە خۇيان كۆرد بەناۋ دىكەدا
خەللى گۈندەكە لەگەل بەخىرەتتەياندا تەۋقەيان لەگەلدا دىكەردن ، مەنىش
ۋەكۆ ئەۋان تەۋقەم لەگەلدا كۆردن و بەخىرەتتەم كۆردن ، كەسەيرمەكە يەككى
لەناۋ پىشەمەرگەكاندا (مامۇستەمەزىزە) بەنىازبىۋوم باۋەشى پىادا بىكەم و
ئەمەلاۋى ماچ بىكەم ، يەكسەر بەنىشارەت تىگەيەندەم كەۋانەكەم ، لەبەر
ئەمە خەللىكە نەزانن يەكتر دەناسىن . ئەۋەشى دىارە لەبەر خاترى مەن بوو .
پاش ماۋەيەك مەن بە ھۆى دەم وچاۋ شۇرىنەۋە چىۋوم بۇ سەر جەۋزەكە ،
يەكسەر خۇى پىگەيەندەم پاش ئەمەلاۋى ئەمەلاۋى يەكتر ماچ كۆردن ، لە
جەۋجول و ھەلەس كەۋتى شۇپش ئاگادارى كۆردەم مەنىش ئاگادارم كۆردە
مەن بى خەبەر نىم لە ئىش و كار ، ئەمەندەى تر باۋەشمان بەيەكدا كۆردە خوا
خافىزىمان لە گەل يەكتر كۆرد ، ئەمەى لەبىرەم ماۋە ئەمەبوو لەگەل ئەمە
مەفرەزەيەدا (مۇلازم جۋامىر و شەھىد جەمە سەعەد سى تەلانى و شەھىد
ئەحمەد خارىس و شەھىد فەرەج سى تەلانى و شەھىد خارىس) يان لەگەلدا

بوو ، که کشف بوو بوون و پایانکردبوو په یوه نډیيان به شوږشوه کردبو
 هندیکيان بی چک بوون .. شتر شوه دوا جار بوو که شو هاو
 خوشه یستم بیني و به دیداری شادبووم ، پاش ماوه یه ک گه پرایه وه
 سلیماني و ، لهوئ له مالی (عومر مارف) دهستگیر کړاو پاشان له سید
 درا ، هزار سلو له گیانی پاکی شو شهیده سربهرزه .

بىرەۋەرىيەكانىم لەگەل شەھىد (عەزىز مەھمۇد) ى سەركردە ئەحمەد سالىح

ئەگەرچى دەمىك بوو كاكە (عەزىز مەھمۇد)م ەك لاۋىكى رووخۇش و
كراۋە، خۇش مەشەرو رەفلىق دۇست، ەك لاۋىكى خۇنىگەرمى
مەلسوۋپاۋى شارى سلىمانى ئەناسى، كە ھاۋپىۋ ھاۋخەباتى كۆمەنىك
لاۋى تىكۇشەرى رىزەكانى (لاۋان و خۇنىدكاران) بوو، بەلام ەك نىزىكى و
يەكتەناسىن و پىكەۋە كاركردن لەرىكخستىن و كارۋانى تىكۇشاندا، ئەۋە
ئەگەرپىتەۋە بۇ سالانى كۇتايى شەستەكان (۱۹۶۸ - ۱۹۶۹) كاتى كەبەندە
ەك خۇنىدكارىك لەبەشى (جوگرافىا) ى كۇلىزى ئادابى زانكۇى بەغدا
ۋەركىرابووم، ئەۋەبوو لەسەرەتاي سالى (۱۹۶۹) ۋە لەرىگەى (يەكىتى
قوتايىانى كوردستان) ەۋە يەكتەمانناسى و پىكەۋە كارمان كرد، ئىتر سالى
(۱۹۷۰) كە بەشى جوگرافىاۋ بەشى زمانى كوردى و چەندىن بەشى تر
لەچۋار چىۋەى كۇلىزى ئادابى زانكۇى بەغدا كۇكرانەۋە، نىزىكى و پىكەۋە
كاركرنەمان لە (ى.ق.ك) و رىكخستنى (پارتى) بالى مەكتەبى سىياسىدا،
ۋاىكرد كەلەيەكتەر نىزىك بىيىنەۋە كارى ھاۋبەش بەكىن و ، خۇشەۋىستى و
ھاۋپىيەتىمان زىاترو پتەۋتر بىيىت .. لەمىانەى ھاۋپىيەتىيەۋە بۇم دەرەكەت
كاكە (عەزىز) ھاۋپىيەكى بەۋەفاۋ خاۋەن كەسايەتى و چالاكە . ديارە بۇتەى
خەباتىش ھىندەى تر ئامادەۋ قالى كرەبوو ، بۇ ژيانى سىياسى و
رىكخراۋەى و بوۋبوۋە مۇۋلىكى ھۇشيارو جىگەى مەمانەۋ جەربەزەۋ

لەخۇبۇردى، بۇيە جىنگەي خۇي لەدل ۋە ھەروونى ھەموواندا كىرىۋەتەر
ھەموو ھارپى ۋە دۆستەكانى رىزىسان لىئەنگەرت ۋە لەناخەمە خۇشىيان
ئەمىست ۋە ھاسابى تايىبەتايان بۇ ئەكەرد، بۇ سەلماندى راسىتى ئەو
بۇچۇنەشمان ئەتوانىن ئەم نەمووانە بەيئىنەمە:

۱- بەدرىزايى ئەم ماۋەيەي پىكەمە خۇندىكار بوۋىن لەزانكۇي بەغدا،
لەھەموو بۇنەمە يادە (نەتەمەيى ۋە نىشتەمانى ۋە خۇندىكارى) يەكاندا،
ھەئالەكانان (بەكۇپ كچەمە، بەخەللى شارى سەلمانى ۋە ھەلىرو
كەركوك ۋە ھەكەمە) لەسەر ئەمە كۆك بوۋىن كە (كاكە ئەمىن) سەپەرشتىار
يان ئەندامى لىزئەي ئاھەنگە ۋە سەيرانەكان بىت، چۈنكە كەسنىكى
ھەنسۇپاۋو شارەزاۋ بەتەگىرو بەھىمەت بوو، رۇجسوك ۋە زمان شىرىن بوو،
كارەكانى بەناسانى رايىنەكەرد، ھەموو كارە گران ۋە گىرگەكانى بۇ خۇي
دائەناۋ بەگوتەي (كاكە .. ئاسانە جىيەجى ئەبىت) بەرئى ئەكەرد، كارە
ئاسان ۋە نىزىكەكانى بۇ ھارپىكانى دائەنا، بەلام لەگەل ئەمەشدا (دور بوو
لەخۇھەللىشان ۋە خۇبەزلزانىن ۋە نازكەردن ۋە مەتكەردن بەسەر ھارپىكانىدا،
تەنە دەسكەوتى بىرىتى بوو لەو شادى ۋە خۇشىيەي لەكاتى بۇنەمە يادەكاندا
بەدل ۋە ھەروون ۋە سەرو سىمايەمە دىاربوو) بەم قاقاي پىكەمەنە بىگەردانەي
كە دەيكەرنە مەدالايى سەركەوتنى ئىشوكارەكانى، ھەلبەتتە ئاھەنگەكانى
(كۆلىزى ئاداب ۋە سەيرانەكانى ھەبەنىيە سەدەي ھىندىمە باقۇبە)
شاھەتلىكى راستگۇي ئەم بۇچۇنەمانە..

۲- كاتى (كاكە غەزىز ۋە ياسىن ئەنۋەر^(۱) چەند ھەتلىكى تر...) خانوۋىيەكەن بەككى گرتىۋو لەگەرەكى (راغبە خاتون) ى بەغدا، مائەكەيان بوۋە مەلەبەندى بەيەككە يىشتى ۋە كۆيۈنەرە ۋە خۋانى ھەتلىن، چۈنكە لاي كاكە غەزىز ۋە ھاپرىكانى (روى خۇش ۋە قەسە نەستەق ۋە خۋانى رازاۋە، رىنمايى ۋە پەخىشنامەكانى رىكخستى ۋە كىتىب ۋە سەرچاۋە ھەمەچەشنى ۋە ھەتلى شارە ھەياتەكە (سلىمانى) نەست ئەكەت)...

۳- سانى (۱۹۷۲) كاتى بېرىداردا ھەردو يالەكەي (يەككىتى قوتابيانى كوردستان) لەيەك رىكخارلۇدا كۆيۈنەرە ۋە كۆنگرەي يەكگرتنەرە بېيەستى ھەتلى زانكۆي سلىمانى، ھەر كاكە غەزىز نۆتىرە رىكخەي ئىشۋكارەكان بوۋ : لە نۆتىماندا چۈنكە يەككى بوۋ لەكادىرە ھەرە چالاكەكان ۋە بەھق رىكخەرو رىخۇشكەرو ئاسانكارى ئىشۋكارەكانمان بوۋ، نۆزبەي پىۋىستىيەكانى ئەو سەفەرە بەشدارىكردەي بۇ دابىنكردىن ھەر لەرەنگەي ئەۋىشەرە رىنمايى ۋە بەرنامەي كاركردنمان پىدەكەيشت تا كۆتايى كۆنگرەكە، كاتىكەش گەپاينەرە بۇ بەغدا ھەر ئەو رىكخەي سەفەرە گەپاينەرەمان بوۋ، بەلام ئەمجارە جگە لەمزگىنى يەكگرتنەرە يەكخستىنەرەي رىزەكانى خۇيىندكارانى كوردستان بى گۆيدانە مەترسى ۋە سەريەشەي رىگاۋ بازگەكانى ھكۈمەتى مەركەزى ۋە ئەمەنەكانى، بەچاۋقايىمى خۇي دەمانچەيەككى لەگەل خۇي ھىنا بۇ (بەغدا)، وتمان (غەزىن) ئەو دەمانچەيەت بۇ چيە؟ بۇ ھىناۋتە؟ چۆنى نەرباز ئەكەيت بۇ بەغدا؟ نازانى چەك قەدەغىيە مۆلەتى ياسايى دەۋىت؟ خۇ (بەغدا) سلىمانى نىە، وتى

(۱) كاكە (ياسىن ئەنۋەر) ئىپتىدائىي خۇيىندكارانى باشۋور بوۋ لەمەردانىكىدا بۇ باشۋورى بەغدا يەكەرمەتلى ئوتتومبىل شەھىد بوۋ.

(كاكە) .. ھەقتان نەبىت مەن خۇم نەربازى ئەكەم و لای نەرگای پاسەكەرە
دائەنىشەم و نەمانچەكە لای خۇم دائەنىم، لەھەموو بازگەكاندا مەن دائەبەزەم و
ئەمنى بازگەكە مەن لەبەر ئەچىن و داواى (ناسنامە) لەئىوہ دەكات، ھەرۋەھا
وتى كاكە پىنويستەمان پىيەتەنى ئىمە سەرئەكەين بە ھەموو شۆيىنىكداو
دوژمەن و ناھەزەمان نۆرە ، با ئەم نەمانچەيە ھاپىرمان بىت ... لەراستىدا
چۆنى وت والەرچوو بەوشۆيەيەى كەخۆى وەك كەسىكى كىرەو لىھاتوو
(پەرە نەمانچەى!) گەيانەنە بەغدا..

۱- ھەمان سال كاتى (مەكتەبى سىياسى) خولىكى رۆشەنبىرى رىكخست بو
ژمارەيەك كادىرى خاوەن ئەزەموون و خويىندىكارى زانكۆى بەغداو
فەرماندەكانى پىنشمەرگە، كە ژمارەيان (۲۰) ھەقال بوو ، لەبارەگاگەى
(شارع فلسطين) لەبەغدا، خولەكە تايبەت بوو بەكتىبى (الجبهة الوطنية...) ى
ھەقال مام جەلال ھەر بەرئىزىشى وانەكانى ئەوتەموو كىتەبەكەى
شىئەكەردەو، كاكە عەزىزە بەندە لەو خويىندىكارانە بووين كە بەشدارىمان
تياكرد، لەرئىش لەكاتى (پشوو) مەكاندا كاك (عەزىزى) نوكتەبازو قسەخۇش و
مەجلىسى گەرم و ئاوەدان بوو ، جارجارە قاقاى پىكەنىنىكى تىكەل ئەكردو
تام و چىزىكى ئەدا بەدانىشتەكانەمان و خويىشى ھىندەى تر جىگەى خۆى
ئەكەردەو لەئەو دلمانداو ھاپىيەتەمان پتەوتر ئەبوو.

۵- سانى خويىندى (۱۹۷۲-۱۹۷۳) كاتى زانكۆمان تەواوكرد ، كاكە عەزىز
وەك مامۇستەى زەمانى كوردى لەشارۆچكەى (عەزىزىيە) ى سەر بە
(پارنىزگەى كوت) دامەزرا، لەھاتنەویدا بو سەلىمانى لەكاتى پشووئى نىوہى
سالىدا يەكترەمان بىنى و ، ئەو مەوزوعى (كۆمەلە) و پەيوەندىكەردنى
لاكەردەموو داواى پەيوەندىيى لىكەردم، بەندەش وەلام مە دايەو كە

بىنراوم^(۱) ۋە پىش گەپراڭە ۋەت بىراندەرتكى تر ئىم مەرزوعەى لاکردومەتەرە،
تۆلای خۆتەرە دۇنیاپەر مەرزوعەكە دابخە، ئىتەر ۋازى ھىنا ۋە دەرگایەى
نەكردەرە.

۶- ئىتەر تا دەست پىكردەنەۋى شەر لە سالى ۱۹۷۴ د۱ لەنىۋان (كوردو رۇئم)
پاش شىكست ھىنانى گەفتوگۇكانى بەیاننامەى (۱۱ى ئازار) كە (ەمزىن)
ەمزىزىيەى بەجىھىشت ۋە ھاتەرە بۇ سەلىمانى ۋە داۋاى لەئىمەش كەرد كە
بەچىنە دەرەۋەر پەيوەندى بە شاخەرە بەكەين ۋە چارەنوۋسى خۇمان
بەشۇر شەرە بىسەتىن...

۷- سالى (۱۹۷۵) داۋاى ھەرەس ۋە بۆۋە پىكرەن، (مامۇستا ەمزىن) گەپرايەرە
باشوۋرى ەئىراق (ەمزىزىيە) ۋە ەزىكى دەرۋونى ۋە ئاسايشى ناھەموارى
گوزەراندەبو، بىزاربەبوۋ لەقسەى پىلارى پىاۋانى رۇئم، بۇيە جارىكى تر
رنگەى كوردەستكانى گرتە ۋەبەرە، رىبازى (كەم رىزان ۋە كەل رىزان) ى
ھەلبىزاردو چوۋە شاخ ۋە پەيوەندى كەرد بە (شۇپشى نۆى) ۋە، ئىمەش
خۇشحال ۋە ئاسوۋدە بوۋىن چۈنكە بىزاربەبوۋ لەرئانى رۇئەستى ۋە زەبوۋنى
رۇئەسەلاتى داگىركەر، بەلام مەخابن سالى (۱۹۷۸) لەكاتى گەپراڭە ۋە یدا
بۇ ناۋشارى سەلىمانى بۇ ئەنجامدانى كارىكى رىكخست، كەوتە (بۇسەى)
دورمەنەرە لەلەين دەرگا داپلۇسىنەرەكانەرە دەسگىركەر، داۋاى داستانىكى
خۇپراگرى ۋە جوامىرى ۋە نەئىنى نەركاندەن، كە دورمەن ھىچ سوۋدىكى ئى
نەبىنى ۋە نەئىنى ھەموۋانى پاراست، سەربەرزانە گىيانى پىرۋى بەخشىيە

(۱) مەبەستەم لە بىراندەرە ھەللاز رورەناكىرى بىسەرۋىتەنكرەۋ كاكە (فەھمى ەلەرەداش) بوۋ كە ھەر زور
پەيوەندى پىۋە كەرد ۋە ھەموۋ جارىكە لەفەرمانگەكى خۇى يان لەمالەرە نوۋسەرلەرەكانە ئىۋەردەگرت ۋە
كۆلەبوۋىنەرە زانبارەمان ئىگۈرەرە.

سەرورىي گەل و نىشتەمان بۇيە دوژمن لەشەوى (١٩٧٩/٣/ ٢٥/٢٤)
 لەقە سابخانە مەرگسىنەكەي (موسل) لەسىدارەيدا ، تەرمى پىرۆزى كرا
 بەمىوانى گۆرستانى (وادى الحجر)ى موسل، بەلام گيانى بەرزو مەزنى
 گەيشتمەو بەر قافلەي كاروانى شەهيدانى شۆرشى نوئى (خالە شىهاب و
 جەغفرو ئەنومەر ...)و ئەمىش بوو يەككە لەشەهيدە سەركردەكان و سەرى
 شۆرشى نوئى و يەككىتى و كۆمەلە كەسوكارو ئىمەي ھاوپۇنى بەرزتر
 كردهو بوو مایەي شانازيمان و قەرزارى كرىنو ، ئوبالى درىژمەدان
 بەرنگو رىبازەكەي خستە ئەستۆمان....

ئىمە لەكاتىكدا يادى ئەو شەهيدە قارەمانە، ئەو سەركردە جوامىرە
 ئەكەينمە وىرەي دانەواندىنى سەرى رىزو نەوازش بۆ خەبات و
 گيانەخشىنى، ئەلەين:-

كوردو كوردستان و كوردايەتى، كەسوكارو ھاوپۇنيانى مامۇستا عەزىز
 مەحمود .. بەشەهیدبوونی (هەقال و تىكۆشەرىكى خۆشەويست و
 بەئەمەك و، رۆلەيەكى دلىرو جوامىرو، كادرو سەركردەيەكى جەربەزەو
 لىهاتوو، كوردپەروەرو نىشتەمانپەروەرىكى پاك و بىگەردو
 لەخۆبوردوويان لەدەستدا مەگەر رىزگاركردىنى كوردستان و ئازادى و
 پىشكەوتنى كوردو سەركەوتنى كوردايەتى بىيتە ئازارشىكىنى ئەو
 زامە قوولەي كەمەرگى (عەزىز) لەدل و دەروونماندا دروستى كرد،
 مەگەر هيفانەدى ئاواتەكانمان برىنەكەي ساپىژ بكات.)
 لەكۆتايدا ئەلەين:

نەهری و سەرورەری بۆ شەهیدی سەرکردە ماموستا (عەزیز مەحمود) و سەرچەم شەهیدانی رەنگی رزگاری و سەرفرازی کورد و کوردستان .

—سەر بەرزى و رووسوورى بۇ كەسوكارىيان ، ھەزاران درودو سەلۇ لەگيانى
بەرزو پەرۆز ئەى ئەستىرە پەرشنگدارەكەى بەشى كوردىى زانكۆى بەغدا،
ئەى ھاپۆئى ھەنسوپاوو دەم بە پىنگەنەنەكەى خويندكاران، ئەى كادىرى گيان
لەسەر دەستى (كۆمەلەى يەكئىتى) ئەى تىكۆشەرى رۆزگارى سەختى و
مەينەتى، ئەى قارەمانى زىندان و مەركەبەزىنى زىندان و سىندارە، ئەى مەوانە
ئازىزەكەى گۆرستانە بىنازەكەى (وادى الحىرى) موسىل، بنسو
بەناسودەىى ھاكا ھاپۆبازانت بگەنە لات و سەرى رۆزو تەعزىم لەسەر
مەزارەكەت نەوى بگەن و مەزگىنى كۆتايەاتنى دىكتاتورىەت و مۆدەى
سەركەوتنى كوردایەتیت بۇ بەيئەن و چەپكە گولنى بەھارى ئازادى و رەزگارى
بەخەنە سەر جەننەزگەكەت و ، دواتر لە مەراسىمىكى پەرشكۆو شایستەدا
تەرمى پەرۆز لەیەخسىرى قوتار بگەن و بىگنەنەو كوردستانى رەزگاركر او
تۆى ھاپۆئى خەبات و شەھىدى دورە نىشتەمان لە گەردى (شەھىدان –
سەىوان) بە مەجلىسەكەى خالە شىھاب و مامۆستا جەمال تاهىرو جەمالە
رەش و ياسىنە رەش و شەھىدە سەروەرەكانى تر شاد بىیت، تا ئەوكات و
ساتە رووخسەتت ئى ئەخوازىن، جارى مائاوا و رۆخت شاد ... رۆخت
شاد...

له کاتیکدا که سهرقانی پاکووسکردنی ئهم بابته بووم بپرێز کاک (جه مال
حه کیم ئاغا) نوێنهری هه قال مام جه لال له مەلبەندی ریکخستنی سلیمانی،
بەسهراتیکی سهردهمی خهباتی شاخی (شههید عزیز)ی بۆ گێڕاموه
به یۆستهم زانی که ئه مهشیان وه که به لگه یه که له سهر گیانی نوکته بازیی و

قسه خوشی شهادت عزیز تو مار بکیم، که تمنانت لهکاتی هل و ممرجی
سهخت و ناله باریشدا لهقسه ی خوش و نهستمق نهکه وتووه، به سهرهاته که
بهی شیوه یه یه:

ماموستا عزیز نهیموئ به کارنکی شوپش له سهرکردایه تیهوه دابه زنت و
بچینه نمر شوینه ی بوی دیاری کرابوو، بو نه و مبهسته و لاخیک به کری
نه گری و شتهکانی ئی بار نه کاو له گه ل و لاخداره که نه که ونه پئی، له پینگه
گوریس و قه یاسه که شل نه بنهوه و باره که نه که ونیت، کابرای و لاخدار توووه
نه بی له ماموستا عزیزو نه ئی کا که به که نکی هاو پنیه تی نه مجوره سه فمرانه
نایه یه، (عزیز) یش هیچ خوی سه غله ت ناکات و به میمنی وه لامی
نه داتهوه و نه لیت، و هلا باب به تو راست نه که یه، به لام به خوا خه تای من
نه بوو، خه تای که سوکارم بوو به زور منیان خسته بهر خویندن و زانکویان
پی تهواو کردم، بهروات بیت به زانیایه رۆژم بهم رۆژه نه گات، نه چووم له
(خانی حه مه) له سلیمانی نه بووم به شاگردو خوم فیری و لاخدار ی و بار
بارکردن ده کرد به لام بلیم چی ناوچه وانم نه یهینا، ناوا ده ستو پی سپی
دهرچووم، کابرای و لاخدار که گوئی لهو قسانه ده بیت، به سهرسورمانیکه وه
سهیری ده کاو بیده نگ باره که باردهکات و پیکه وه ده که ونه پئی....

هاو پنیه کی شهادت عزیز ... گپرایه وه وتی لهوا سهرداندا بو لای
شهادت له زیندانی موسل له ژووری ئیعدام، لهکاتی قسه کردندا کوپنکی
نیشاندام وتی نهو برادره نه بینی نه شه ئی... وتم به ئی، وتی نهوه له چالاکی
حزینکی کوردستانیدا به برینداری ده سگرکراوه حوکمی ئیعدامی هیه،
که سوکاری نه یان زانیوهو (مواجهه ی) نییه کردوومه به برای خوم، نه وه نده
یه که ترمان خوش دهوئ و له یه که تر نزی که بووینه تهوه که پینش شهادت بوون

بۆتە (كۆمەلە)، راستە لەسىر ئىمۇ خەزىپە گىراۋىمۇ لەچالاكىي ئىۋاد،
 دەسگىر كراۋە بەيرىندارى، بەلەم بېرىرى داۋە لەكاتى ئىعدام كىردىنا ھۈۋە
 بەگيانى (يەككىتى ۋە كۆمەلە) دا بىلى .. لەراستىدا زۆر دىلەم خۇشە بەۋەي
 لىرەش بەردەۋام لەسىر كارى رىئەستى ۋە ھىنانە رىزى خەلك، ئىۋەتا
 گىرام تەنھا خۇم بووم، ئىستە بوۋىنەتە دوو، گىرەنگ ئىۋەيە گىرە بە
 مەركىش بېرۇن كارۋانى تىكۇشانمان ئاۋەدان بەردەۋامە .. ئەمە !
 ھەلۋىستى شەھىد (غەزىن) لەپىش ئىعدام كىردىدا بوۋە مایەى شانان،
 ھەمۋان ...

بەلگەنامەکان باشتر راستییەکان دەسەلمێنن

عوومەر فەتاح

لە نووسینی کەدا وەکۆ بیرھەریی لەگەڵ شەھید عەزیزدا ، کە بۆ ئەم کتێبەم نووسیوە .. باسی ھەلۆیستی مەردانەو کورد پەرھەزانە و قارەمانی عەزیزم کردووە .. دواى رژگارکردنى عێراق لە دکتاتۆریت و رووخانی رژیمی بەعس ، بە ھەزاران ھەزار بەلگەنامەی گەرنە ، کەوتنە دەست حزب و لایەنە سیاسییەکانی کوردستان و عێراق .. لەو بەلگەنامانەی کە دەست ئێمە کەوتن سێ بەلگەنامەی شەھید مامۆستا عەزیزە ، کە ھەر یەک لە بەلگەنامەکان بە جیا جیا قارەمانی عەزیز دەسەلمێنن و دەبنە پالێشتی نووسینەکەم ، بە پێویستەم زانی کە ئەسەر ئەو سێ بەلگەنامەیە چەند دێرێک بنووسم و ئەم کتێبەدا پلاویبکەمەو ، بۆ ئەوێ ھاوڕێیان و خەڵکی کوردستان بزانن کە ئێمە لە خۆرا باسی ئەبەردی و دلیری ئەو پیاوێ ناکەین و بەرھەمی خەبات و جوامیری ئەوانە ئەم رۆژنارادییە بۆ ھەراھەمکردوین .. لێرەو دەچمە ناو ھەرسێ بەلگەنامەکەو .

بەلگەنامەسى يەكەم : بەلگەنامەسى يەكەم برىتېيە لە ئىفادە ۋە مرگرتنى لە رۇژى ۱۴/۱۰/۱۹۷۸ لەم لاپەرەى ئىفادەيەى شەھىددا بۇ جەلادەكانى بەعس (۷) پرسىياری ئاراستە كراۋە .. من لەم پرسىيارانەۋە دەست پىندەكەم كە بەلامەۋە گرنگن لە پەۋى پرسىيارەكان ۋە لامەكانى شەھىدەۋە ..

لە پرسىياری (۳) ى جەلادەكاندا : لىسى دەپرسن ، پەيۋەندىت بە چ حزىنكەۋە ھەيە ؟ كەى ۋ چۆن پەيۋەندىت كىرۋەۋە پەلى حزىت چى بوۋە ؟ لە ۋەلامدا .. پىيان دەلىت : تا رۇژى پەيۋەندى كىرەنم بە پىشمەرگەۋە ھىچ پەيۋەندىيەكى رىكخستىم لە گەل ھىچ حزب ۋ رىكخراۋىكى سىياسىدا نەبوۋە ، كە پەيۋەندىم بە بزۋوتنەۋەى يەكىتى نىشتەمانى كوردستانەۋە كىرۋە لە ۱/۸/۱۹۷۷ بە سىفەتى ئەندامىكى (ھىلى پان) بوۋە كادر لە قەرەداخ ۋ لە مانگى حوزەيرانى سالى ۱۵/۱۹۷۸ ، ھەلبرتەردام بۇ لىرنەى مەركەزى ۋ ، لە يەكەم كۆپۈنەۋەى لىرنەى مەركەزى لە ۲۷/۷/۱۹۷۸ ھەليانئەردم بۇ مەسئۇلىيەتى لىقى دۋى كەركوك لە قەرەداخ .

شەھىد بەم ۋەلامە ھەموو رىيەكى لە دۋرەن گرتۋە ، تا داۋاى كەسانى رىكخستەكانى ناۋ شارو چۆنىتى رىكخستى لى نەكەن ، پىيان دەلىت لە رۇژى چۈنە دەرۋەم كە بوۋەتە پىشمەرگە بوۋم بە ئەندامى (ھىلى پان) ۋ پىشمەرگەۋە بىر پرسىم ۋ مرگرتۋە ، لە كاتىكدا ھەر ھەموو دەزانىن كە عزىز لە مېردەندالەيەۋە ، بە خەباتى كوردايەتى ۋ شۆرشگىرى گۆشكراۋە ، پىش ئەۋەى بېيتە پىشمەرگە ، لە ناۋ شار بەرپرسىتى ھەبوۋە تىكۆشەرنكى چالاک ۋ نەترس ۋ بە ھەلپەى رىكخستەكانى (كۆمەلەى ماركسى لىنىنى كوردستان) بوۋە ، پەيۋەندى بە دەيان كەسەۋە كىرۋە ، چەندىن كەسى رىكخستۋە ، كۆپۈنەۋەى بە دەيان ئەندامى كۆمەلە

كردۇمۇ ناسىئونى ۋە ناسىيوانە .. ئىزدەدا ئىزدەش دەردەكەمۇت كە دۆزمن
چەند گىل ۋە نەھام بوو .. چۆن كەسنىك لە ۱/۸/۱۹۷۷ دا بېچىتە ناو
بىزوتتەمۇمەكەمۇ ، بە پەلەي پىشەمەرگە .. مانكى حوزەيرانى سالى دوايى
يەكسەر دەيكەنە ئەندامى لىژنەي مەركەزى ئىو خەبەر لە ۲۷/۷ ھەمان
سالدا دەيكەنە لىپىرسراوى لىقكى خەبەرگە دەينىرن بۇ ناوچەيەكى گىرنگى
ۋەكو قەرەداخ ؟ ..

لە پرسىياري (۴) ئىفانەكەدا ، لىي دەپرسن ئايا پىشەر پەيۋەندىت بە
لايەنى جەمەتەنى مەلا مستەفاۋە لە ياخىيۋونى پىشۋودا كردۇمۇ ؟
لە ۋەلامى ئىم پرسىياردە .. زىرەكانە دۈۋرىيەنە ، بە يەك ۋە ۋەلامىيان
دەداتەمۇ دەلىت (نا) نەخىر .. ديارە ۋەلامى ئىم پرسىياردەش بۇيە بە
شۋەيە دەداتەمۇ ، چۈنكە زانىۋىتى ئەگەر بىلىرىكىنى كە پىشەر پەيۋەندىي
بە شۋەشى مەلا مستەفاۋە بوو ، دەكەنە سىم ۋە جىم لەگەلىدا ۋە بە زوۋىي
قوتارى نايىت ، لە كاتىكدا ھەمۇ ھارپىيەنە دەزانن كە شەھىد لە سالانى
شەستەكانەمۇ ، ئەندامى پارتى بوو لە سالانى شۋەشدا رۆلى بىنىۋەمۇ لە
سالى ۱۹۷۴ دا چۆتە دەردەمۇ ۋەكو پىشەمەرگەيەكى مامۇستە لە ناو
شۋەشدا بوو ، تا كارەساتى ھەرس .

لە پرسىياري (۵) ئىفانەكەدا لىي دەپرسن .. ئايا پىشەر لە گەل
جەمەتەنى بە كىرگىزلۈن راتكردۇمۇ بۇ ئىران ۋە كەي گەراۋىتەمۇ ؟ لە ۋەلامى
ئىم پرسىياردەدا ۋەدەكارانە ۋە زۆر زىرەكانە دىتە دەست ۋە بە يەك ۋە ۋەلامىيان
ۋەلامىيان دەداتەمۇ دەلىت (نا) نەخىر .. ديارە بۇيە ئىم ۋەلامەشى بەم
شۋەيە داۋەتەمۇ .. زانىۋىتى كە ئەگەر ناۋى ئىران ۋە چۈنە ناو ئىرانەمۇ

بەئینەت .. وا بە زوویی لە لیکۆئینەرمەیان پرزگاری نابێت ، لە کاتیکدا
 ھەموومان ھەزانین کە عەزیز ، لە کاتی شۆڤش دا چۆتە ناو ئێرانەوہ ..
 لە پرسسیاری (٦) ی ئیفادەکەیدا جارێکی تر لایی دەپرسنەوہ کە ی
 پەییوەندیت بە لایەنی ئەر زومەرەوہ کرد کە ناوی خۆی ناوہ (یەکییتی
 نیشتمانیی کوردستان) لە رووی سیاسی و عەسکەرییەوہ ؟ بە بێ ئەوہ ی
 بگەرێتەوہ بۆ پرسسیاری سینیەم دەلێت لە مێژووی ١٩٧٧/٨/١ لە ناوچە ی
 قەرەداخ پەییوەندیم پێوہ کردوہ ..

لە پرسسیاری (٧) ی ئیفادەکەدا لایی دەپرسن . ئەر کاتە ئەرک و کار و پلەت
 لای یەکییتی نیشتمانی چی بووہ ؟ لە وەلامیاندا دەلێت یەکەمجار وەکو
 پێشمەرگە یەک پەییوەندیم پێوہکردن ، لە ماوہ یەکی کەمدا کرام بە
 لایرسراوی سیاسی لقی دوو و کرامە ئەندامی لیژنە ی مەرکەزی .
 لە وەلامی ئەم پرسسیاراندا شەھید زۆر زیرەکانە دوژمنی چەواشە کردوہ
 .. خۆی لە قورە شیلە ی پرسسیاری زۆر دەرپاز کرێوہ . لە کاتیکدا دوژمن
 زانیویتی کە عەزیز کادریکی لایەتووی ناو ریزەکانی یەکییتی نیشتمانیی
 کوردستانە ، بەلام وەلامەکانی عەزیز وایلیکردوون بێتاقەتیان بکات و کوڵی
 لایبەدن .

بەلگەنامە ی دەھەم : ئەم بەلگەنامە یە نووسراویکی (لیژنە ی بالای
 کاروباری شمال) زۆر بەنەینی کە بەژمارە (٦٨٤٦/٢٧) لەپوژی
 (١٩٧٨/١٢/٧) نێردراوہ بۆ مەنزومە ی ئیستیخباراتی مەنتیقە ی شیمالی بۆ
 لەرپرسی رایان .. سەبارەت بەنووسراوہ کە ژمارە (٤٢٤٠) لە
 (٢٩/١/١٩٧٨) کە نووسیویانە :

(تکایه راتان دهریچین سه بارهت تیکدهر عزیزم محمود که لیبوردن بیگریتموه
یان نهیگریتموه و بهزویی ناگادرمان بکهتموه که عمید روکن سه عدون
علوان مصلح سکریتی لیزنه ی بالای کاروباری شمال نیمزای کردوه)
ئهم نو سراوه ئهوه دهگه یه نیت که دهرزگاگانی رژیم چون سلیان لهوه
کردوتموه لهوه ی کاتی لیبوردن دهرچیت که سیک ی وه (عزیزم) بگریتموه ،
بویه ئهوانیش ههرزوو بهنووسراوێک که له بهلگه نامه ی سینه مده دهرده که کویت
چون وه لامیان دهمنهوه .

بەلگەنامەى سېتىم : لە بەلگەنامەى سېتىمدا كە نووسراوىكى نۆز نھىنى
مديرىيەتى ئىستىخباراتى عەسكەرىي مەنزومەى ئىستىخباراتى مەنتىقەى
شىمالىيە بە ژمارە /س/ ۲ / ق/ ۸ / ۵۰۰۶ لە مېژوى ۲۱/ك/ ۱۹۷۸ نيردراوه
بۆ سكرتارىەتى لوجنەى عولىيى شىمال و بە مەزوعى / بيان
رەئى .

ئىم نووسراۋە ۋەلامى نووسراۋىكى زۆر نەتىجىيە كە بە ژمارە ۶۸۴۶/۲۷ لە ۱۹۷۸/۱۲/۷ بۇ مەنزۇمەى ئىستىخباراتى مەنتىقەى شىمالى نىرراۋە : ۋەلامەكە لە (۴) خالدا كۆكراۋە تەۋە يەم شىۋمە ..

۱- ناوبرا واته (شهید عزیز) (مراوغو سەلبه) پێده چیت که بهر عهفو بکهوێت، لهوانهیه بهو بهێتانهی پێشی نهدن په یومندی به پێشمهگهوه بکاتهوه، لهبهر ئهمهی عونسرفکی روشنیری کاریگهروه له نموونهی کهمه له ناو ریزهکانهاندا.

٢- ناوبراو دواي پرميوني هيچ نيلقيزما تيك ناكات يي پاك دهيت .

۳- ناوبرلو خاومنی لایه‌نی عه‌شائیری نسه له ناوجه‌کدا .

۴- پېشنياز دهكەين كه هېچ جوړه لېبورنېك نه ېگرېتېوه .

ئەم نووسراوې دهزگای ئیستیخباراتی رژیم ، دهریدەخات كه زۆر به وردی هەموو كەسایەتی شەهیدیان خویندۆتەموو به تەواوی لێی شارەزا بوون . دانفانی دوژمن به (زۆرانی یان زیرەکی و خۆپاگری) شەهیدا ئەمە خۆی له خۆیدا گمراوی كەسایەتی بەمیزی شەهیدە . كەسێك دوژمن پێی بلیت زۆرزان و خۆپاگرە . ئەگەر بهر بدرت يكسەر دەبیتەوه به پېشمەرگە، له بهر ئەوې كەسێكی رۆشنیرو کاریگەرە لەناو ریزەكانی ئەو حزبەدا كەسێكی ناوازمو هەلەكەوتوو . دوژمن به شەهید بلیت كەسێكی رۆشنیری ئەوتۆیه کاریگری لەسەر خەلك و جەماوەر هەیه و كەسێكی (بێ وێنەو بێ باكه) نێتر چي دەمینیتەوه ؟ تا هاوڕێانی و خەلكی كوردستان پېنبێلن ، یان دوژمن پێی دەلێت كەسێكە گوێ به هېچ نادات له كاتی لېبوردن و بهربوونیدا بهو واتایەي یەكسەر دژی رژیم دەرەستیتەوه ، دەست بەكار دەرکاتەوه ، یان دەلێت شەهید كەسێكی خاوەن عەشیرەت نییه له ناوچەكەدا . دیارە مەبەستیان ئەوێه شەهید سەر به هېچ خێل و عەشیرەتیکی ناوداری كوردستان نییه، تا گرتن و یەشتنەوې له زینداندا ، عەشیرەتەكەي له رژیم و دام و دهزگاكانی دنگیر بكات یان دوریان بختەوه .. ئەمەش راستە عزیز له بنەمالەیهكی هەژاری ناو شاری سلێمانی بوو ، خۆی به هېچ خێل و عەشیرەتیكەوه نەبەستبۆوه . كۆمەلەیهكی راستی كۆمەلەي رەنجەرانی كوردستان بوو .

كاتی له خالی چواری نووسراوەكه یاندا ، داواو پېشنیازدەكەن كه به هېچ جوړنك لېبوردن نه ېگرېتەوه . ئەمە ئەو دەرەستەلمینیت كه دوژمن له جەربەزەیی و لێهاتوویی شەهید ئەومندە ترساوه و سلەمیوتەوه بۆیه داوا

دەكەن بىر نەسرەت و نەيەن بچىتەۋە ناۋ جەماۋەرى خەلىكى كوردستان و رىزى شۆپش و پىشەمەرگە .

خەلىكىنە چى لەۋ سەربەرزىتەر ، دوژمن دان بەئازايەتى و خۇپاگرى و پالەۋانىتى كەسىكىدا بىئىت ، دوژمنىكى سەرسەخت و دېندەي ۋەكو بەعس راشكاۋانە بە شەھىدىكى ناۋ بزوۋتەۋەي شۆپشگىزى كوردايەتى و ئەندامىكى سەركردايەتى (يەككىي نىشتەمانىي كوردستان) بىئىت (غونسورىكى خۇپاگرو زۆرزان و رۆشنىپىر ناۋازەو كارايە و كارىگەرىي لەسەر ئاشكرا كىردى رۆنمەكەيان ھەيە . ھەموو ئەو نووسىن و يىرەۋەرىانە لەسەر شەھىد نووسراۋن لەم كىتەبەدا ، كەمىيان بەقەدەر ئەم ئىو بەلگەيە بە ھىزىن و لە ھەمان كاتىشدا دەيتە شايتەتخالى ھەموو نووسىن و يىرەۋەرىيەكان و دەقى ھەردوۋ بەلگەنامەكە بەعەرەبى سەرنج بىدەن ئەوسا قارەمانىتى ئەو سەركىردە خۇنەرىستەتان بۆ دەردەكەۋىت ، بۆيە لىرەدا بەلگەنامەكان بەعەرەبى بۆلۈدەكەينەۋە .

بە لکەمی یەكەم

١٩٧٨/١٠/١٤

افادة المتهم المخرب عزيز محمود علي واسمه السري شيخ محي الدين من اهالي محافظة السليمانية محلة كويژه قرب جامع بابہ علي رقم ٦٣/٢ مهنته السابقة مدرس في متوسطة ناحية عربت التابعة لمركز قضاء السليمانية ومن مواليد ١٩٤٣ .

س١. هل انك متزوج وما عدد اولادك ؟

ج١. نعم متزوج من صبرية عارف امين من سكة السليمانية وهي معلمة في مدرسة بكرة جو الابتدائية للبنات ولا تزال موجودة في بكرة جو وليس له اولاد .

س٢. انكر نبذة عن تاريخ حياتك ؟

ج٢. في عام ١٩٤٣ ولدت في مدينة السليمانية واكملت الدراسة الابتدائية والمتوسطة والثانوية في السليمانية وفي عام ١٩٧٢-١٩٧٣ تخرج من كلية الادب ببغداد ثم التحق الى الخدمة الالزامية في مدرسة الموسيقى العسكرية لمدة سنة واحدة . وفي عام ١٩٧٤ جرى تعيينه مدرسا على ملاك تربية محافظة الكوت-العزيرية . ويتأريخ ١٩٧٦/١٠/١ جرى نقله الى تربية محافظة السليمانية ونسب الى متوسطة عربت .

والدي متوفي ووالدتي (خوا رشيدة امين) تقيم مع شقيقتي نازنين زوجة علي توفيق وكيل شركة منتوجات الالبان في السليمانية ودارنا تقيم مع شقيقتي الثانية نسرين زوجة رؤوف محمد عامل في معمل السمنت في سرجنار .

س٣. الى اي حزب تنتمي ؟ متى وكيف انتميت وما درجتك الحزبية ؟

ج. الى حد يوم التحاقني الى جانب المخربين لم يكن لي اي ارتباط او تنظيم مع أي حزب أو منظمة سياسية . وانتميت الى حركة الاتحاد الوطني الكردستاني في يوم التحاقني الى جانب المخربين بتاريخ ١٩٧٧/٨/١ بصفة عضو في الخط العريض ثم كادر في منطقة قره داغ

وفي شهر حزيران ١٩٧٨ . رشحت الى عضوية اللجنة المركزية وفي الاجتماع الاول للجنة المركزية في ١٩٧٨/٧/٢٧ رشحت الى مسؤولية الفرع الثاني لمنطة قره داغ وكركوك .

س٤. هل سبق وان التحقت الى جانب زمرة الملا مصطفى في التمرد للمابق ؟

ج. كلا .

س٥. هل سبق وان هربت مع الزمرة العميلة الى ايران ومتى عدت ؟

ج. كلا .

س٦. متى انتميت الى جانب زمرة مائسمى نفسه بالاتحاد الوطني الكردستاني سياسيا وعسكريا ؟

ج. بتاريخ ١٩٧٧/٨/١ التحقت الى جانب المخربين المذكورين في منطقة قره داغ .

س٧. ماذا كان واجبك أو درجتك لدى زمرة الاتحاد الوطني ؟

ج. التحقت في باديء الامر كمخرب ثم انتميت الى حزبهم وتدرجت خلال فترة قصيرة الى مسؤولية الفرع الثاني سياسيا وعضوا في اللجنة المركزية .

به التكمين دووهم :

بسم الله الرحمن الرحيم

الجمهورية العراقية
مجلس قيادة الثورة
اللجنة العليا لشؤون الشمال ((سري للغاية))

العدد / ٦٨٤٦/٢٧
التاريخ / ٩٧٨/١٢/٧

منظومة استخبارات المنطقة الشمالية

م/ بيان رأي

كتابكم المرقم (٤٣٤٠) في (٢٩/١٠/٩٧٨) نرجو بيان رأيكم بصدد
شمول المخرب عزيز محمود علي بالعفو من عدمه اعلامنا بالسرعة
للممكنة

العقيد الركن

سعدون علوان مصلح

سكرتير اللجنة العليا لشؤون الشمال

بەلگەى سىيەم

سرى للغاىة

مديرية الاستخبارات العسكرية

منظومة استخبارات المنطقة الشمالية

العند/ من ٢/ ق ٨ / ٥٠٠٦

التاريخ / ٢١/ ك ١ / ١٩٧٨

الى / سكرتارية اللجنة العليا لشؤون الشمال

الموضوع / بيان رأى

كتابكم السرى للغاىة ٦٨٤٦/٢٧ فى ١٩٧٨/١٢/٧

١- الموما اليه مزلوغ وصلب ويحتمل للتحاقه بجانب العصاة بعد

شموله بالعفو من خلال الاغرائات التي سيقدمها له المخربين

كونه عنصر منقف ومؤثر ولندرة مثل هذه العناصر في صفوفهم

٢- سيصبح شخص غير مقيد بعد اغفائه .

٣- ليس لديه نقل عشائري في المنطقة .

٤- نقترح عدم شموله بالعفو .

يرجى التفصل بالاطلاع مع التقدير

المقدم

طارق زياده

مدير منظومة استخبارات المنطقة الشمالية

سرى للغاىة

قارەمانىيىتى شەھىد غەزىز لەدۋا بېقىنىدا

ھەممە جاۋشىن

لەڭگەل كاك غەزىز مەخمۇدا، مۇشۇ يىلى دۈۋرۈ دىرئىژمان بەيە كىرە بەسەربىر ، كەپەر بوۋ لەيىرە ۋەرى خۇش و بىرە ۋەرى زۇرمان كارى خەبات بوۋ بۇ گە يىشتىن بە ئاۋاتى رىزگارى كوردىستان و كامىرانى بۇ گەلەكە مان ، ھاپىرتى تەۋامان و ايكرد بوۋ بېرواى بەھىزۇ پتەومان بەيەك يىت ، لەھەموو قۇناغەكاندا لەيەكمان نەپرىسى و بۇچوۋنەكانمان لەيەك شاراۋە نەبوۋ ، ھەلگىرى يىرۋاۋەرى كوردايەتتى پىشكەتۋانە بوۋىن، قسەي خۇشى لەكاتى چالاككەيەكان و گىرپانەۋەي ھەۋالەكانداۋ نوكتە جوانەكانى ھەمىشە كۆپۈ دانىشتەنەكانمانى نەگەشانەۋە ، ھەر لەسەرەتاي ژيانىدا ئىركى ژيانى كەۋتەۋە سەر باجى خورشىدى دايكى، كە ژنىكى كەم وئەنە بوۋ ، بەنە بوۋنى و نەست كورتى بەھىزى بازوۋى قۇناغەكانى خۇنىندى پىتەۋاۋەرد ، ئەۋدايكە ئىو شەھىدە دىلەرى پىنگەياندا ، شەھىد غەزىز سالى ۱۹۷۴ لەپايزىكى درمىنگدا ھاتەلامان لەڭگەل ھەقال (عومەر فەتاح)دا لەپاۋە كەشارۋچكەيەكى ئىرانە لەبەردەم نەرگاۋە نەستى كرد بەپىكەنەن و تى فرىامكەن دلدەرم توۋشبوۋم ئىمژنۇم شكاۋە ، وئە جارى لەكۆتە . رۇژنىكى پەر لەيىرە ۋەرى خۇشبوۋ كەبەپىكەنەن بىرمانەسەر ، كەۋتەنە كار لەڭگەل كاك عومەردا خولزىنىيەكى سەر كەۋتەۋانەمان بۇ كرد ، چەندىن جار توۋشى دلە خورپە و گالتەۋ گە پەمان نەكرد ، تا دواچار ھەموۋشنىكى

گه پراڻهوى له كاروانه پېر كارمسات و نه ما مه تيبه كې (ههكارى) بؤ چاوينكوتن گه پرايموه سلیماني ، جوايى بؤ ناردم خيږا چووم بؤلای له مالى هه قال (حاجى عوسمانى مام ئيراهيمى) تيكوشمر بوو ، چمند شهو روژنك ييكهوه كاتمان برده سر، زؤرم ئى كرد كه زؤر زوو بگه پرتوه ، وتى چمند چه كيك شك ده بهم هه ولئه دم بيا نكړين و بگه پرتوه ، بؤ شهوى دوايى چووبو بؤ مالى كسيك كه خوئى بېرواى پى بوو ، شهيد عزيز شيوه خه باتكردنى وابوو كه هميشه لايى سوعبه ت و نوكته تى ده واويشت ، دواى دوو روژ حاجى به پله هات و وتى عزيز گيراوه ، زؤر هه ول و تهقه لمانداوه بؤ شهوى هه والى بزائين كووترولكردنى زؤر قايم بووه ، ناردبوياى بؤ كه ركوك بؤ ماوه يه كى دوورو درنژ هيچ هه واليكى و امان ده ست نه كوت ، حاجى عوسمان كه هه ميشه هاريكارى دل سوزانه كاره كانمانى نه كرد بؤ شوپش ، پيشنيزانكى بؤ كردم كه پياويكى عه رب هيه له موسل به ده وله مندى به ناوبانگه و نازايه و به عسييه كان خوشيان نه ويټ ، وتى بچن بؤلای بيبينن، نه مانده ويست خو مان بچين و هر چه ندمان كرد كسى و امان ده ست نه كوت كه له جياتى خو مان بيبنرين ، له برئوه خو مان چوين و نهو كه سه مان دؤزيه وه ، وتمان ئيمه كه سوكارى نزيكى نه وين مال و منالى له ويه پى نا خوشيان ، چونكه بى سهر شوينه زؤر شوين به وايدا گه روين تنيا نه سجنه موسى نه بيټ ، نهوكاته جينگاي له سيډاره دانى كورد بوو . نه مانزانى پاش گرتنى هه هه فاليكمان دواى چمند مانگيك نه نيردرنټ بؤ موسل ، نه مانزانى ماوه كى نزيكه بؤ سهره لدانى نه گه له سيډاره بدرنټ نهو كه سه به ده نكمانوه هات و به ئينى داينى تا يهك دوو روژ چاوهرى بين . كه بينمانوه به يه ژاره يه كى زؤره وه

پىنى وتىن ناۋى گەيشىقوۋە بەلەم خۇى نەھاتوۋە و مەرزەكەشى
تىگەياندىن كەلە لىستى سىدارەدان دايە ، بەدلىكى گوشراۋ و نازەھەت و
ناخۇشەۋە گەپاينەۋە بۇ سلىمانى ، لە ماۋەيەكى كورتدا بروسكى
مواجهەى ھات بۇ كەسوكارى ، ئىمەش لەگەل چەند ھەئالىنكدا چوۋىن
بۇلاى پاش ەزىتىكى زۆر بردىانين بۇ ھەۋشەى زىندانەكە ، لەگەل كاك
عومەر فەتاح راۋەستابوۋىن كاتىكمان زانى شەھىد بەروۋىەكى خۇش و
پىكەننەۋە دەستى كرىدە ملەمان و لەكاتى ماچكردنى يەكتردا بەگوۋىيدا
چەپاندم كە كى توۋشى كرىدەۋە .

چەند كەسىكى زۆر ھاتتەدەرەۋە كەمەموۋىان ئامانەكراپوۋن بۇ
لەسىدارەدان ، ئەرپەرى ئازايەتى و مەردايەتپان ئى بەدىدەكرا ، ھەموۋىان
بەھۋى بىنىنى كەمى رۆۋەۋە سىپى ھەنگەپراپوۋن ، زۆرىان ھۇنراۋەى جوان
جوانيان ۋەكو بەرھەمىكى رۆژانى تەغزىب و خۇشەرىستپان بۇ نىشتەمان و
شۇپش و مىللەت بۇ ئەۋتىن ، شەھىد ەزىزمان توۋپەكرد بەۋەى كەقافىەى
شەيەرەكەى ئەۋ لەنگە ، ماۋەيەك جىمان ھىشت بۇ ئەۋەى خىزان و
كەسوكارى لەگەلىدەن ، چوۋىنەلاى تىكۇشەرانى تر لەسەريان و پەنجەرى
ھەۋشەكە لەژىر چاۋدىرىيەكى توتدا بوۋ ، شەھىد ھاتەۋە لامان وتى
دەستبەكەن بەگىرھاننانا پارە دەرەكەن ، وتەمان ديارە پىشە كۆنەكەتە
كەپارەت ئى لەسەندىن بۇ سەيرانەكانى ئەھمەدئاۋاۋ بىارەۋ پىرەمەگرون ،
وتى كوپىنە ۋەرن سەيرى ئەۋ دوۋ برا جوامىرەبەكەن كە بادىنانين و ژنو
مئالەكانيان داۋا لەۋ دوۋ ھەژارە ئەكەن كەماۋەيەكى زۆرە لە زىندانن و
ھىچيان پى نىيە ، لىيان نەزىك بوۋىنەۋە مئالە بچكۆلەكان خۇيان ھەلۋاسى بوۋ
بەسەرۋ مىلاندا دوۋ ژنەكەۋ مئالە گەۋرەكانىش دەرەيان بەجلى شېرۋ

شىنۋاۋمۇ بى ئىمۇ دىيارىيەكىشىيان پى بى بۇيان ، زۇر دىۋانمان چۈنكە ئىنجىگار بۇزار بوون دىريانخست كە پارەى گەرانىمۇيان پىئىيە لەبەرئەۋى چىيان پى بوۋ لەبەرئەم دەرگاي زىندان لىيان سەندىبوون ، بۇيە بەپەلە ھەلىكى زۇرماندا پارەيەكى باشمان بۇ كۆكردىمۇە و زۇر گەشانمۇە ، تەنانتە دىيانوت چاكەتانمان لەياد ناچىت ، بەتايىبەتى دىو شەھىدەكە دىيانوت خودا چاكەتان بداتەۋە ، غەزىز وتى كە رۇشتەنە دەرۋە بەدىقەت سەيرى لاي دەستە چەپ بگەن چەند زوورىكى تىدايە براتان سەيىنى لەۋى ھەلدەۋاسرىت ، كەچۈرىنە دەرۋە چوار زورمان يىنى بەكەتتەي ئەستۈور دەرگاگانى داخرايوون ، چاومان بەقەنارەكان كەوت كەمەر قەنارەيەى (۷) قولاپ و (۷) پەت و (۷) كورسى لەلاۋە بوو ، جۇگايەكى ئاۋىش لەزىرياندا ئەرۋى ، دەرۋەبەرى زەۋىيەكە ھەمۋى دىياربوو ، پاشماۋەى لەسىدارەدانى پىۋەبوو بەدلىشكاۋى گەرايتەۋە پىرەدەل ئاۋاتمان نەمانى ئەم رۇئە بىرندەيەبوو كەۋا ئەم ھاۋپى ئازىز و تىكۇشەرمەمانى لەم زىندانە زىندانىكردىۋە دەيەۋىت لەۋايىبەرىت .

بیرہوہ ریہ کانم لہ گہل ماموستا ((عزیز مہ محمود)) ی نہ مردا

سہ لاج باہر

((لننمن))

ژینگہ ی لہ دایکبوی و گہ شہ کردن :

گہرمکی دہرگہزین یه کیکه لہ گہرکه کؤنه کانی شاری سلیمانی ، به شینک
لہم گہرکه به (سہرگؤل) ناوہ برئ ، لہناوہ راستی سہرگؤلدا . گؤرہ پانیکی
شینوہ باز نہیی ہہبوو ، ماموستا عزیز لہ یه کی لہو مالانہدا لہ دایکبوی ، پاش
ہندی دہستکاری یه کی لہو خانوانہ ی ہہتا شہموش ماوہ ، شو
خانووہ یه کہ ماموستا عزیز ی نہمری تیادا پەرورده بووہ . لہ سلیمانیدا
خہلکی سہرگؤل بہ تیکوشہر ناسراون ، شم گہرکه چہندین سیاستمدار و
قارہمانی نیستمان پەرورہ تیادا ہلکہ تووہ ، وکو (شین شہابی شینخ
نوری و ماموستا عزیزت رہشید ، ماموستا موحررم موحمہد شمین ،
حہمہ علی ، عوسمانی مہلا ، ماموستا عزیز مہ محمود .. تاد) . نمونہ ی
چہند شہید یکی شم گہرکہ کن .. خانوانہ ی ماموستا عزیز ی شہید
لہ پینچ لہندام (باوکی کاکہ مہ محمود ، دایکی دایہ خورشید ، دوو خوشکی
بہناوی نازہنین خان و نہسرین خان) پیکہاتبوو ، ماموستای نہمر برای
نہبوو بلکو تاقانہ ی خیزانہ کہ ی بوو ، لہ سالی ۱۹۶۴-۱۹۶۵ دا مالہ کہ یان

گواستوہ گہرہ کی قاوہ خانہ ی سرچیمین ، بڑ ہرامبر مالی شمومری
مہجید سولتان ۔

دانیشتوانی گہرہ کی سرگول لہناویہ کدا تہ بابوون ، پھیوہندیہ
کومہ لایہ تیہ کان و ریزگرتن لہنیوانیاندہ تابلیی بہہیز بوو ، گہرہ کہہ
خیزانیکی گہرہ بوو ، شو خہلکے ی بہ میہرہ بانى لہنامیزگرتبوو ،
چاوہ لہننان و گہرہ بوون لہزینگہ یہ کی وا یہ گرتوودا یاریدہ ی شہید و
زور کہسی تریدا بڑ شوہ ی لہناو خہلکداین و ہریو خہلکیش بڑین ۔

ماموستاؤ من :

ماموستا (عزیز مہمود) ی نہمر (۱۰) سال ہر لہمن واتہ لہسالی
۱۹۴۲ء لہدایک بووہ بہلام ہہمیشہ وک ہاوپڑی و ہاوتہ منی خوی مامہلہ ی
لہگہلدا دہکردم۔

ہر لہمندالیہوہ بہماموستای نہمرہوہ پھیوہست بووم۔ ہاتوچوی
خیزانیی گہرہ لہنیوان مالی ٹیمو لہواندا ہہبوو۔ کورد گوتہنی یہ خیزان
بووین ، بہلام لہدو جی بووین۔ نہک ہر خودی ماموستا بہلکو
خوشہ ویستی دایک و خوشکہکانیشی بڑ من مانایہ کی گہرہ ی دہگیاندہ ۔
زور باش لہیادہ لہلہلوہ کی ہریہلہدیہ کہہ کشاگردی شو بووم ، شو
ماویہ ہاوکاری بووم ، چہندین کارو کاسبییمان بہیہکہوہ کردوہ ،
لہنیشدا خوی بہخواوہ نیش دانہدناو شو ماویہ ی بہیہکہوہ بوین
رہفتاریکی نزوم لینہدی ، ہیچ شیوہ یہ کی چہوساندنہوم بہدہستوہ
نہچیشٹ ۔ نہم وہسفہ بڑ شو سہردہہ گہرہ یی ماموستا نیشان دہدات ۔

مامۇستا كۆپىنكى قەسەخۇش و نوكتەزەن بوو، دەنگى گەمىرەو دىلیر بوو. ھەمیشە رووخۇش بوو، تووپەبوون و گىرژو مۇنى نەدەزەنى. خۇشەوئىستى چواردەمەكەى بوو. تەواو راستى دەپىنك ئەگەر بلىم خۇشەوئىستى يەك بەيەكى گەرەك و ئەو كەسانەى تىرىش بوو كەژيان و گوزەران بەيەكى دەناساندن:-----

پاش تەواو كىردنى قۇناغى دواناۋەندى ، مامۇستا لەگەل ھەندى خۇندىكارى گەرەكەكە بوونە خۇندىكار لەزەنگۇى بەغداد . پاش دەرچوون بوو مامۇستەى قۇناغى ناۋەندى ، سالى ۱۹۷۵ گەرايەو بۇشارى ((عەزىزىيە))ى سەر بەپارىزگای كوت . لەو ماۋەيەدا، دووجار لەبەغداد مامۇستام بىنى ، ھەر لەو ماۋەيەدا بوو كە مامۇستا ژيانى ھاۋسەرى پىكەمەنا ، بەداخەو مەندالىشى نەبوو ، دواى ھەلگىرساندەنەو شۇرۇشى نوخۋازى گەلەكەمان مامۇستا عەزىزى رووناكچىو بەھەلۈنىست. بى دواكەوتن پەيۋەندى پىۋەكردو بوو ھاۋپى پارتىزانە سەرەتايەكان، لەم سەنگەردە مايمە تاكۇتايى ژيانى .

ئەگەرچى دور بەدور ھەۋالى مامۇستام دەزەنى، بەلام ۋەك جەستە لەيەك داپراين و يەكمان نەدەيەو، تا لەبەندىخانەى موسى لەژوورى ئىعدام دا بوو بەپرو دىمەو .

سەرەتەى كارەساتى گىرانى مامۇستا :

ئەو رۇژە رۇژىكى زۆر رەش و شووم بوو ، كە تىايىدا ھەۋالى دەستگىر كىردنى مامۇستامان بەدەستى رۇژمى بەغس، پىن گەيشت :

ماموستا لہ مالیکدا دستگیرکرا کہ خاوندہکھی سر بہدہزگای شہمنی رڑیم بوو ، من بہشہ خسی لہوہ سہرہدہرناکہم کہچی ٹہوی گہیانندہ ٹہو مالہ و بو چارہنووہسی بہم جوڑہی لیکہوتہوہ ؟ گیران و بی سہروشونکرہدی یہکن بوو دہہراوکیٹی ٹیمہو درنڑہی کیٹشا تا رڑئی لہناکاو، نامہیہک کہ لہ بہندیخانہی موسلہوہ نیڑدراہوو، بہدہست کہسوکاری درا ، لہو نامہیہدا ہاتہوو کہ ماموستا لہ بہندیخانہی موسلہوہ بوتان ہہیہ لہفلانہ رڑو بہرلردا چاوتان پنی بکہوئی ، نامہکہ کہسوکار، خوشہوہرستان و گہرہکی شہیواند چونکہ نامہکانی موسلہوہ بو خہلکی کورد تاکہ ہہوالیکی دہگہیانند کہ خنکاندن بوو چ دہستہجئی یان دواتر !

یہکہہین دیدار:

من شاہیدیکی راستگزی ٹہو رڑہم کہ بو یہکہہمینجار ماموستامان لہموسلہوہ بیٹی، نہک ہہر لہخوہہوہ بہلکو لہدہمی ہاوپرکانی ژووری ٹیعدامیہوہ، ہاوپرکانی کہوتنہ باسی ورہ بہرزی، کوٹنہدہری، خوڑاگری و نازایہتی ماموستای نہمر، ٹہوان ہینندہ شہہیدیان خوش دہویست تا ٹہو راندہیہی دہیانگوت، ژسانی ٹیمہ کاتئی ہینورو روو لہ ٹاسایی ہووہ کہ ماموستایان ہیناوتہ لامان ، بہہاتنی نہم ، ژووری ٹیعدامان ہیر چوٹہوہو بہدہگہمن ہہست دہکہہین زیندانی و دہستہسہرین چونکہ ماموستای زیندان بہدہنگہ ہلندو قسہ خوش و نوکتہکانی کاتمان لہگہلدا دہباتہ سہر .

دىيارى بولۇپ ھەلۋىست دىگەن گەرەمكەي مامۇستىسىمۇ جىگە سامدىرى
نەگىرىسىمۇ بىلەنلەن دەريوىن جەستە زامىدىرى ھەلۋىستىمۇ
ھەلۋىستىمۇ سەكەنىمۇ چۈشۈرۈپ -

لەم سەردانىدا باسى دادگاۋ بەندىخانەمان ئى پىرسى ، ۋەلامى ۋابىرى:
"پىيان گوتىم ھۆكەمكەي تۈ خىنكەندە تا مردن، بەدۋاي خىنكەندىشدا
لاشەكت ، لەشۋىنىكى نادىداردا، بۆلۈمۋەي (۲۰) سال دەستەسەر دەپى،
مىنىش بەگالتە پىكىرىمۇ گوتىم : (ئەي نابى) (۲۰) سال بەند بىمۇ لەدۋاي
(۲۰) سالەكە ئىعدام بىكەن؟ مەن ئەمەيان بەيلىش دەزەم) ، كارىيەدەستەنى
دادگا ناپەۋاكە بەجەرى رەنگىيان تىنچچۈۋ. پىلارمەكەي مەن زۆر تۈۋرەيىكەن،
بەخىرايى راپىچى دەرمۇەي ھۆلەكەيان كىردىمۇ پىيان گوتىم : (تۈ چۈن غىرەت
دەكەي لەمۋىلى دادگاۋا ۋا بىلى؟) مىنىش گوتىم: (ئەمۋەي ۋىستەم كىردىمۇ گوتىم
ئىۋەش ئەي نامرۇۋىنە چ نامەردىيەكتەن لەدەست دى تىغى مەكەن!".
ئەمەش بەلگەي خۇپلەگىرى ۋە بەرپەرىچەدەنەمۋەي ئەمۇ بىكۆرۈ دېندەنەيە
لەمىزۋىتەن شۋىنىيەندا !!

دۋا دىدار:

لەمەرتى ۱۹۷۹دا نامەيك لەمۋىستەمۇ بەندەست كەسۋەكەي مامۇستىسىمۇ نەم
گەمىشت. لەنامەكەدا ناماۋە بەدۋا زىيارەت كىراپۇ ۋەپراستى نامەيەكەي رەزا
تال بولۇپ ھەمۋەمانى تاساند.

مەن رۇڭنى پىش چاۋپىنكەۋتەنكە خۇم گەيەندە مۇستەل ۋەلەيى لەبەشى
ناۋخۇيى لاي كۆمەلى خۇيتەدكارى ئىراۋسىمان مەۋە ۋەباس ھەم باسى

ئىعدام چۈنەيتى سۇراغ كىردى ئەو شۇنە بوو، كە ئىعدامكراۋەكانى ئى
دەشارنەمە.

ئەو خۇندىكارانە زانىارى ئەمەيان دامى كە گۇپستانىك بەناۋى گۇپستانى
"الشواف" ھەيە تەرمى ئىعدامكراۋەكانى تىبا دەشارنەمە. ناۋى ئەم
گۇپستانە لەناۋى ئەفسەرىكى غىراقىيەمە ھاتوۋە، كە لەسەردەمى
عەبدولكەرىم قاسىمدا ويستويەتى كۈدەتايەكى سەربازى دژ بەقاسم بىكات!
بەلام نىمۇوستى دىننە لەئاكامدا دىكۇژىننە بىرەو ئەم گۇپستانە
رادەكىشەرنن. گۇپستانى "الشواف" لەسەرىگەي "تەلەغىم" ھە پىمە وايە
نەزىكەي نىمۇ سەعاتى دورە. رەببەيەكى سەربازى، كە لەسەردىكى
نەزىكە، بەسەر گۇپستانەكەدا دىپوانى. ئەم رەببەيە بۇ ئەمە قوتكراۋەتەمە
تا چاۋدىرى گۇپستانەكە بىكات، ۋەك ئەمەي تەرمەكانىش بۇ ئەمە رىژىمە
ھەرى جىنى نىگەرانىن ۋە دىپى چاۋى ھەرى لەسەرىانىيەت!

بۇ بەيانى بەرەو بەندىخانەي مۇسلى رۇيشتىن، ژمارەمان نۇر بوو، ئەمە دوا
دىدار بوو. ئەمە رۇژە باران بەلىزە دەبارى، لىپىرسراۋانى ئەم بەندىخانەمە
قەسەبەخانەيە، دوو سەعات لەبەردەم ئەمە يارانەدا رايانگىرتىن ۋە ھەمەمە
جەستەمان تەپىبوو، ژمارەي نۇرى ئىمە ناچارىكىردن ھەرى ھەمەمە پۇلىسەكان
بەچەكەمە بىكەنە پاسەوان، بەلكو داۋايان لەسەروو خۇيان كىرد تا ھىزى
نۇرتىريان بۇ بىننن. چەند دۇكان ۋە چايخانەيەك نەزىك بەمەي ھەبۇن
خاۋەنەكانىان سەرى بە رىژىمە بۇن، ئەوانىش بە ھىچ شىۋەيەك رىنگەيان
نەمەداين بىچىنە بەردۇكانەكانىان بۇ ئەمەي بارانەكە كەمەتر بەمانشۋاتەمە،
ھىزى پۇلىس ئەمە ناۋەي تەنى. باران ۋە ياساۋل ئەمە دۇكاندارە بىي
بەزەبىيانە، ھەرىكەيان بەشىۋىزى خۇي ئىھانەمە، ھەشەريان پىي دىكرىدىن ۋە

بارى سەرشانمانيان گراتر دەکرد. بەمەشەۋە نەۋەستان، بەلگو
ئاگا دارىانكردىن كەنبەئى ئەر ناۋە چۆل بىكەن چۈنكە چاۋپىنكەرتن ھەر بۇ
خىزان، دايك، خوشك، براۋ ئامۇزايە. ئەرەبى رىگەيان پى درا بچنە دوا
دېدەنى بىرىتى بوون لەدايك و خىزان و دوو خوشك . (۲-۳) ئامۇزاي شەھىد
، ھەرچەند ئەر ھىزە ھەلىياندا دورمان بىخەنەۋە ، نەيانتوانى ، لەكاتى شەم
بەربەرەكانىيەدابووين كە دەنگىكى گەرەۋ بەرز ، بىدەنگ و خامۇشى
كردىن ، ئەر دەنگە دلپەرە دەنگى مامۇستا غەزىز بوو ، ھاۋارىكرد
فادىستىنە، ترسنۇكىنە دەمەۋى جەماۋەرى بەربارانەكە بىكەن ژورەۋە ،
ئىنجا كەۋتە چىرىنى سىروۋدى شۇپشگىرى ، دىمەنىكى وابوۋ مۇۋف
موچىركى پىادا دەھات ، ھەموۋ لەۋرەي پۇلايىن و جەسۋورى ئەر واقمان
ۋە مابوۋ .

ھەۋلىكى سەرگەۋتوۋ :

چاۋپىنكەرتنى كەسوكار كۇتايى پى ھىنراۋ، بەشىۋازىكى زۆر ناشىرىن،
ھەموۋمانيان لەۋ ناۋە دەرکرد. ئەر خەلكە دلزامدارو پىر ھەسەرەتە بە
ناچارى روۋو سلىمانى گەرەنەۋە، مەن لەمۇسل مامەۋە، بۇ ئەرەي سۇراغى
لاشەكەي مامۇستاي نەمەرى بىكەم. شەۋ تا بەيانى ھەر لەبىرى ئەرەدا بووم
چۈن سەبەينى ئەر كارە جى بەجى بىكەم. ئەر گۆرستانە چۈن بىۋ ناخۇ ئەر
زانباريانەي خۇنىدكارەكان دويىنى شەۋ پىيان دام تا چەند راست بىۋ تا
چەند بەكەلكم بىۋ زۆر لىكدانەرەي تىرى لەۋ جۈرە ! لەھەۋلى كۆكردنەرەي
زانبارىدا لەۋە ھالى بووم كە زۆرجار پىاۋەكانى رۇم لە ژىر پەرەي

تارىكى شەودا تەرمەكان لەقەسابخانەكەمە بەنەننى دەبەنە ناو
 گۆپستانەكەم پىش ھەلەتتى رۇژ كارەكەيان تەواو دەكەن ، ھەروھە
 لەوھش گەيشتم كە كارگەيەكى گەچ نەزىك بەگۆپستانەكە ھەيە . ژمارەيەك
 كەركار كارى تىدا دەكەن ، ئەوان كەم تا زۆر ئاگادارى رووداوەكانى
 دەرووبەرن! سەعات (۹)ى بەيانی ئۆتۆمبىلىك بەكرى گرت و بەرو جىنى
 مەبەست كەوتەپرى. بەشۇفەرەكەم گوت: دەمەوى سەردانى فلانە گۆپستان
 بكەم، ئەو بوو تا بەردەمى كارگەي گەچەكى بەردەم ، ھەر خۇشى پەرسىارى
 گۆپستانەكەي لەكرىكارەكان كرد ، گوتيان لەپشتەوھەيە. شۇفەرەكەمەنى
 گەياندە گۆپستانەكەم گەپرايەو بەلای كاسپى خۇيەو ، بەم لاو ئەولای
 خۇمدا پوانىم پەرمەردىكەم بىنى و كەوتە پەرسىار كردن لىتى. پەرمەردەكە
 پاسەوانى بىناو شارمەزى ئەو ناو بوو ، ئاوبرا و پەردان زىندو و پىاو چاك
 بوو، ماندووبوونى خۇي بۇ گەپرايەو و لەدەزىھەي قەسەكانىدا پىنى گوتەكە:
 "ئەم بەيەننىيە بەئۆتۆمبىلىكى رەشى پىكەبى دوو جەنەزەي لەوئى نەشتووەو
 راستەوخۇش گوتى: ئەوئى تۆ بەدواید و ئىلى ئەوانەيە" و پەنجەي بۇ
 ئارامگاكان راکىشا، پەرمەردەكەمە يان راستەر بلىم دەلەلەكە راستى قەرمو،
 دۇنيا بووم كەئەو دوو گۆرە يەكەنكىيان گۆپرى مامۇستايەو ئەوئى تەريان گۆپرى
 "شەھىد كەمال"ە كە دانىشتووى شارى ھەلەزى بوو ، لەگەل مامۇستادا
 لەسەندەرە درابو، ئەم "شەھىد كەمال"ە ھەندە ئەشكەنجە درابو،
 ئاۋىشانى كەسوكارى لە بىر چووبۇو ، بەدەخەو تا لەسەندەرە دانىشتى
 كەسەيكى نەھات بەلەيدا! پىاۋە بەسالاچوۋەكە خاۋاھەفەزى لىكەردم و
 مەنەش راستەوخۇ گەپرايەو بەرو سەلەمانى و ھەوالەكەم بەكەسوكار گەياندە.
 ھاۋكات كاك (جەمەي وەستە غەباس) كە پەرزەي مامۇستا بوو ھەروھە

(مەھمەد فەرەجى) ئامۇزىي ۋەك مەن مەشۇرىيەن خواردېو ئىسرائىل مەھمەد ئاكام گەيشتېوون تەننەت گۆرەكانىشيان ئىشانە كىردېو. لەبەر شېرەزىيە كەس نەدەپەرزاىيە سەر كەس، تە مەن ئىوانم بېنىيىوون نە ئىسرائىل مەن بېنىيىوون ! كىيەركىمان دەكرد لەسەر دۆزىنەمى ئارامگاي شەھىدانى رىنگاي سەرفرازى ، تۇقاندەن وىستى كەس و كار و تىكۆشەرانى نەدەگلەند بۇ گەيشتەن بەراستى سۇراغ و دۆزىنەمى جەستەي ھەمىشە زىندوويان .

دۆزىنەمى ساغكردنەو:

رژىم نەيەشت پەرسەي بۇ دابىتىن. بەنھىتى لەمالى نازەنن خانى خوشكى لەتووى مەلىك بۇي دانىشتىن. بېراردرا ھەرچى زووترە بە كۆمەل سەردانى گۆرەكەي بىكەن. بەرمو موسل بېرىكەوتىن و نىك نىمەز گەيشتىنە ئىو. كات بەھار بوو، زۆر بووین و بازەنەكەمان بەدەورى ھەردو گۆرەكەدا ئىروستكرد ، بۇ ئىو تەواو دۇنيانىن و بەجيا دەستىشانىان بىكەن. زۆرى ژمارەمان سەرنجى دوو پاسەوانەكەي سەرەو راکىشاو ، ھاتنە خوارەمو گوتىان: "بۇتان ھەيە فاتحە دابدەن و بەس، بۇتان نىيە دەستكارى گۆرەكان بىكەن، دەنا توشى كىشەي گەورە دەبن و ئىمە لەم گۆرەستانە بەرپەسپارىن". ئەمەيان پىزاگەياندەن ھەردووكيان گەرانەمە شۆنەكەي خۇيان. پوزاىەكى مامۇستا كەناوى كاكا ئازاد شەپۆلەو برادەرىكى نىكەمە گوتى "ئەبى ساغىكەيئەمە كاميان مامۇستايە".

بۇ ئەنجامدانى كارەكە رىكەوتىن، لەسەر ئىو بەجۆرى ژنەكان لەيەكتەر نىك بەيئەمە دەستەي ئاۋەمە بەھىچ جۆرى لەمەمە "واتە لاي

رەببىيەكە "نەبىئىيى". ئىنجا داۋامانكرد ھەركەسە لەجىيى خۇيسەۋە بەستىيى يان بەجام بىگەيىتە گۆل لادان. كات كاتى نانخوردىنى نىۋەپۇ بوو، رەببىيەكە سىرقالى نانخوردىن بوون و ئىمەش بە گورجىيى خەرىكى كارەكەي خۇمانبووين ، ئازاد لەلەي سىرەۋە و منىش لەلەي خوارەۋە دەبوو سىرى شەھىد لەلەيەۋە بى كەمن كارم تىادا دەكرد . كەچى قاقى شەھىدى تىادەركەموت ، واتە نىژمەرانى تەرمى ئەو شەھىدانە بى گۆندەنە ھىچ رىۋە سىمىكى ئاينىش قوربانىيەكانيان دەشاردەۋە، لەكاتىكدا من سىرقالى داپۇشىنەۋەي لای خۇم بووم كاك ئازاد گەيىشتە سىر كەنەكە كاتى دېرەمان ھەم و چاى مامۇستا دەركەموت ، خۇيىنىكى زۆر چاۋەكانى داپۇشىبوو ، بەخىرايى ۋەكو خۇيمان لىكردەۋە ، من يەكەمجار بوو كارەساتى لەجۆۋە بىيىنم ، گرىبانى كاك ئازاد نەدەۋەستا بەدايىكى بوۋايە ھەرنەر ساقە تەرمەكەي لەگەل خۇيدا بېردايەۋە بۇ سلىمانى ، ھەموو قوۋلايى گۆرەكە لە (۴۰) سىم تىپەرى نەدەكرد . ئەم دىمەنە تا بلىنى گورچىكېر بوو، كەسوكارو خۇشەۋىستانى ئەو شەھىدە نەمەرى لەناخەۋە ۋاھەژاند پېرمەي گرىبان سەدەي دايەۋە گەيىشتە رەببىيەكە . چەند سىربازى، جارىكى تر، ھاتنەۋە خوارى و گوتيان: ماۋەي سىردان تەۋاۋ بوۋە دەبى بېۋىن .

ھەردىو گۆرەكەمان بەۋورە بەرد دىارى و نىشانە كرد. دۋاى ئەۋەي لەچارەنۋوسى كەم ژىاۋو كەل ژىاۋەكانەمان دۇنياۋبووين ، بەدلىكى پېر لەغەم و پەزىرەۋە بۇ لە دەستدانى ئەم قارەمانانە بەناچارى مالىئاۋايىمان لەگيانى بەرزو لەگۆپى دۋورە كەس و خۇشەۋىستانىانكرد و پىنى سلىمانيان گرتەۋەبەر.

شەھىد غەزىز قۇتايخانەيەك بۇ بۆلەك كوردايەتى

ئازاد جەلال

پاش تىنچىر بۇنى (۲۲) سال بەسەر لەسىدارەدانى، شەھىد مامۇستا غەزىز مەحمۇددا، كە لەقسەساخانى فاشىيەكان لەمۇسل لەسىدارە درا ، وا ئەمىرۆ لەسەر داواى بەرىز شىخ مەمەد عبدولكەرىم سۆلەيى، ئەم چەند دىرە بۇ مىژۋى نەتەۋەيەك دەنۇوسم كە رۆلەيەكى جەريەزەى وەكو غەزىزى پەروەردە كىرۋە .

مامۇستا غەزىز ئەرمەندە پەروەرى لەلامە نازانم لەكەى و لەكۆفۈ دەست پىنكەم . غەزىزى قارەمان و دلسۆزۇ خۇيەختكەرى گەلەكەى، مامۇستاي رابەر رىئەشانەرۋ فەركەرى رىيازى كوردايەتى و نىشتەمانپەروەرىمان بۇ ، ئىمە قۇتايەكى كۆپرايەل و خۇشەويستى بووين ، بۇيە كە لەلايەن جەلادەكانى بەعسەۋە لەناۋ شارى سەلىمانىدا، دەستگىر كرا .. بەرادەيەك شىپىزەو سەر لىشىئولو بووين، لەھەلپەكردن و ھەلس و كەۋتەكانماندا بۇ سۇراخى وەكو شىتەمان لىھەتتەبوو.

ئىمە ھەموو خەزان و ھارپىيازانى مامۇستا، كەۋتەنە ھەلپەۋ ھەلەدان، بۇ دۆزىنەۋەى بەپارەو بەرتىل ، بەلام ھەموو ھەلەكانان بى سود بوو، داۋا شەش مانگ بى سەروشۋىنكردن ، داۋا شەش مانگ ئازارو ئەشكەنجەدان، داۋا شەش مانگ خۇپاگىرى، داۋا ئەۋەى جەلادەكانى ئەمن و ئىستەخباراتى سەلىمانى و كەركوك و مۇسل ئەمەنتۋانى وشەيەكى پىنچىركىنن

، ھەمىيىتى بىر يارى لەسىنداردەندىمان لەقسەسا بىخانىكەي موسىلەرە پىنگە يىشت ،
بەبىستىنى ھەمىيىتى چوۋىن بۇ سەردان و بىنىنى .

يەكەم سەردانمان :

بەبىستىنى ھەمىيىتى ئىكەي كەمى لەقسەسا بىخانىكەي موسىلەرە ، لەگەن كۆمەلى
لەخزمان و ھەمىيىتى مامۇستادا ، كۆبۈرۈنەمۇ چوۋىن بۇ سەردانى ، ئاى
لەر رۇزە چەند خۇشبوۋ كە دواى شەش مانگ ونبوۋى ، لەبەندىخانىكەي
موسىلەرە پىرەي خۇشى و بەپىنگە نىيەمە ھات بەپىرمانەمۇ پىشوازىيەكەي
زۇر گەرمى خۇ ئاساىي لىكردىن ، ئىمە بەبىنىنى ھەر ھەمۇ دىل پىر
لەگىرمان و چاۋ بەفەرمىسك بوۋىن . بەلام ئىكەي بەپىنچەمەنى ئىمەمە دەم
بەپىنگەنەن دىلى ئىمەي ئەدەيمەمۇ ئىيوت : (ئەر رۇزە رىنگاى كوردەيەتى و
ئەم رىبازەم ھەلبۇزۇر سۈر دەمزانى ئەم رىنگاى شەم دىتەپىرەي دەمزانى كە
رىنگاى خەبات و تىكۇشان بەگۈل نەچىراۋەم دۈژمانمان نازانن ھىندەي
شاخەكانمان سەرسەختىن ، دەيان بەلگۈ سەدانى ۋەكەم سىندەركەنەيان
شەرمەزەر دەكەن . ئىمە ۋا دەپۇيەن و داۋام لەئىۋە ئىكەي رىنگاكەم بەرەندەمەن و
دەپۇزە بەخەباتتان بەدەن بۇ تەۋا كوردەي رىبازەكەمان) ، دواى ھەمەنەمۇ
كەمىتەنە پىرسىار كەردن لەچۈنىتى گەرتنى و ئەشكەمەندەنى .

ۋەتى : (ھەمەت و دام و ئەزگەكانى ھەمۇ زانىارىيەكەيان ، لەپىنگاى
خۇفۇشە كوردەكانەمە ، بەناۋى تەپىنى پىشەمەركاىە تىشەمەمۇ لەھەبۇ
دەيانزانى ، ھەرچى جۇرۇ شىۋەي ئەشكەمەنە ھەيە لەگەلمە بەكارىانەپىناۋە .
خۇم ھەلئانەم بەلام سۈپاس بۇ ئىكەي پىرەۋاۋەپەي كە پىنى پىرەۋەمە كرابوۋم ،

نە يانتۇانى يەك وشەي يەك زاتىيىسى لەمەن ۋەرىگىزىن ۋە سوۋدى لىن ۋەرىگىزىن ،
 ھەناسە يەككى ھەلگىشەۋ وتى: (ئەۋ كەسەي مەنى بەگرتەدا ، ئەۋ شتانەي
 لەسەر مەنى زاتىيىۋ ھەر ھەمۋى دابۋە دەزگاكانى ھۆكۈمەت ، پىاۋ ھەق
 بلىت ئەۋەندە بەدلىسۋى بۇ ھۆكۈمەت كارىيانكردىۋو ، ھەزىانە كىردىۋو
 وشەيەك لەمىر بىكەن ۋە نەيدەنە دەزگا سىخۇرپىيەكەيان ...)
 لەم سەردان ۋە ۋاجە ھەيدە لەسەر قەسەي مامۇستە خۇي بۇمان دەركەۋت كە
 كى بەگرتىداۋو چۇن گىراۋو چىيى پىنكاراۋ .

سەردانى دوۋم:

لەم ۋاجە ھەيدەدا ، مامۇستە ۋەكۋ پىشەي ھەمىشەيى جارىئىكتر بەرۋە
 خۇش ۋە مەپپەنكەننە خۇشەكەيەۋ ، پىشۋانى لىكردىن ۋە لەۋ زىندانە
 ناخۇشەي مۇسلىدا ، بە ۋەيەككى بەرزو گەشپىنانەۋە باسى بەندىخانە ۋە
 شىۋازەكانى ئەشكەنچەي بۇ دەكردىن ، دەيۋىست پىمان بىسەلمىنىت كە
 تىكۋشەران ، لەمەۋو جۇرە رىگايەككى دېندانەي فاشىيەكان بەتۋانا ترو
 بەھىزترىن ، لەم سەردانەدا ، نامەيەككى نوۋسىيۋو ، خىستىۋىيە بنى پاكەتتىكى
 جگەرەۋە ، بەنپازى ئەۋى لەۋا ئەۋ پاكەتەدا ، ئەۋ نامەيە بگاتە دەرۋەۋ
 بگاتە دەستى برادەران . پاكەتە جگەرەكەي لەگەل يەككى لەپاكەتەكانى
 بەردەمى مېۋانەكاندا گۆرپەۋو نازەننىنى خوشكى ۋە كاك يۈنسى مامى ۋە
 (كاك غومەر فەتەخ) كە لەم سەردانەدا لەۋىيۋون . ئاگادارى كىردەۋە كە لەم
 پاكەتەدا نامەيەككى تىيادايەۋ بۇ دەرۋەۋى نوۋسىيۋو ، لەراستىدا مەن ھەر
 ئەۋەندە لەبارەي ئەۋ نامەيەي ناۋ پاكەتەكەۋە دەزانم ، ئاگادارى ناۋەرۋكى

نامەكمۇ بۇ كۆي ئووسراپوۋ ئىم و زانىيارىم لەسەرى ئىيىمۇ ئىم كەسانەي
ناوم ھىناون لەناومپۇكى نامەكمە ئاگادارن .

سەردانى سىيەم و ھەلىكىي ھەكمەت :

جارىكىتەر ، كەوتىنەمپۇ بۇ ئىم شارى موسلىمى ، كە بوو بوو قەستى
سەرى مامۇستا و ئەمجارەش ھەرچوۋىنە ژورەو ، بەھمان شىۋەي
جاران و بەپىكىمىن و قەسەي خۇشەو ھات بەپىرمانەم و پىشۋازى كەرمى
لىكىردىن ... موسل شارىكە لەشارە خۇشەكانى عىراق ، بەلام لەمكاتەمەي كە
بوو بە شارى جەلادان و مامۇستايان تىيادا لەسەيدارەدا ، لام ناخۇشتىن و
قىزەمىتىن شارە ، ھەزناكمە بەپىرمانەش پىيادا گوزەر بكم .

چوۋنى ئەمجارەمان جىاواز بوو لەجارەكانى تەر ، ھەرگەشىتىنە ناو
بەندىخانەكمۇ نەختى ھەيائەم ، مامۇستا پىنى و تىن دام و دەزگاكانى رۇم
بە بەپىتەبەرى بەندىخانەكەيان و توو قەسەم لەگەلدا بكات . پىيان و تېو ،
خوشكەزايەكى (ئەھمەد ھەسەن بەكى) سەركۇمارى ئەمكاتە ، لاي
پىشەمەرگە گىراو ئەگەر پىشەمەرگە ئەو بەرىدەن ئەمانىش مەن بەرئەدەن ، بۇ
بەدواداچوۋنى ئەم قەسەيە ، پەيۋەندىمان بەپىرمانەبەرى بەندىخانەمە كىرد
ئەرىش دىۋاي پەيۋەندىكىردن بە دەزگاكانى سەرو خۇيەم ، رەزەمەندىيان
نەشاندا ، كە بەگۈپنەمە لەگەل خوشكەزاي (ئەھمەد ھەسەن بەكى) دا
مامۇستا بەگۈپنەمە ، خەزەن سەبىرەخانى خىزانى و منيان لەبەر مەندالى
ھەلبەزارد ، بۇ بەپىرمانەچوۋنى ئەم كارە ، ھەرچەند لەخەزەن و بىرەنەرانى
مامۇستا خەلىكى تىرى خۇبەخش و چاۋنەترە ھەبۋون كە ئامانەيى خۇيان

نېشاندا ئىكەن ئىكەن بىرگە ئىستىقۇ، بەلەم لەبەر بارىدۇخى ئىمەنى و بۇ سەلامەتى بىرادران ، منيان بە پەسەند زانى لەگەل سەبىرەخاندان ئىكەنكە ئەنجام بەدىن .

ھەر ئىكەن رۇزە دەزگاكانى ئاۋ بەندىخانە دەروەھى ھۆكۈمەت پەيۋەندىيان بەدەزگاى ئىستىخباراتى قەلەزىۋە كىردو ئاۋى ئىمەيان دانى و ئىمەيان خىستە رى بۇ قەلەزى، ئىمە بەرپەۋەبىر ئىستىخباراتى قەلەزى پەيۋەندى بەئاخر رەبايەى سەر سىۋورى قەلەزىۋە كىردىو . لە ئىستىخباراتى قەلەزى بەئىمەيان وت نابى بەيەك كەس بىلەن بۇچى ئەچىن بۇ ئەۋدىو لەئىستىخباراتى عەسكەرىى قەلەزىۋە، بە ئوتومبىلى خۇيان ئىمەيان بۇ دوا رەبايەى سەر سىۋور رەۋانە كىرد .

ھەر گەيشتىنە لاي رەببىيەكە ئەفسەرىك ھات بەپىرمانەۋە بىردىنە ئاۋ رەببىيەكەۋە، چەند ئامۇزگارەكى كىردىن لەۋانە وتى ئىمە ھەۋو رەببىيەكانان ئاگادار كىردوۋە كەتا ماۋەى (۵) رۇز ھەركەسى ھاتوۋچۇ كىرد لەۋ ئاۋچانەى كەپپىيان ئوت (موھەرەمە) لەزىر نەستى پىشەمەرگەدا بوو، تەقەى لىنەكەن، تا ئىمە دەچىن دەگەپپىنەۋە.

لەقەسەكانى ئەفسەمەرگەدا ئەۋەم بۇ دەركەۋە، كە ئىكەن نەيدەزانى ئىمە چىن بۇچى ئەچىن بۇ ئاۋ پىشەمەرگە دەگەپپىنەۋە، تەنھا ئىكەن ئەۋەندەى پىشەپىردابو، كە ئىكەن رىگايە بۇ ئىمە دابىن بىكات بۇ رۇيشتن و ھاتتەۋەمان ، دواى قەسەكانى ئىمە لەگەل چەند سەربازىكى مفاۋىردا ئىمەى ئارە خوارەۋە لەگەلماندان ھاتن ، تا سەر رىگا خۇلەكەۋە ئىمە بە رىگا خۇلەكەدا كەۋتەنەپى و ئەۋانەش گەپپەنەۋە بۇ شەۋنەكەى خۇيان ، ماۋەيەكى باش بەپى بەۋ رىگايەدا رۇيشتن ھەرچەندە رىگا كە سەخت و ناخۇشبوو، بەلەم

ھەستمان بەمانبويون نەدەكرد . لەبەرئەھەدى دلمان خۇشبوو ، كەمامۇستا بەگۈپىنەمە بەردەندىرت و دلتىابويون لەھەدى بەرئىز (مام جەلال) بەداواكە قايل دەيىت و بېرىار لەسەر گۈپىنەمەكە دەدات .

باش لەيادە لەر رىگا چۆلە كەسمان تەوش نەبوو ، تەنھا بەرىكەوت لووتمان بوو بەلووتى شوانىكى مەندالەمە ، بەناچارىي لەبەرئەھەدى شارھانەبويون كەسى تىرىشى لى نەبوو ، لىمان پىرسى كاكە سەرگىرايەتى يەكەتتى لەكوئىيە ؟ پىش ئەھەدى شۆيىنەكەمان پى بلىت وتى ئىنە لەكوئىيە ھاتوون و سەرگىرايەتتەن بۇچىيە ؟ وتمان لەقەلەزىنە ھاتوون و دەچىن بۇ سەرگىرايەتى و ئىشمان ھەيە . پاش ئەھەدى تۆزى راماو بەجل و بەرگەكەماندا روانى ، دياربوو كە گەيشتە قەناعەتن گومانى لىمان نەما ، بۇيە وتى وھرن و پىشمان كەوت تا بىردىنبە لاي كۆمەلى پىشەمەرگە ، پىشەمەرگەكانىش ئىمەيان گەياندە بارمەكەي بەرئىز (مام جەلال) لەھەدى مەن و سەبىرەخان چاھروانى (مام جەلال) مان دەكرد . كاتىكمان زانى بەرئىزى پەيدا بوو ، چاھومان پىيەكەوت و راسپاردەكەمان بۇ مەسەلەي گۈپىنەمە بۇ باسكرد ، بەرئىزى وتى : (مەن بۇ گۈپىنەھەدى غەزىز گومانە لەقسەكانى حكومت ھەيە . دەنا نەك ئەو خوشكەزايەي (ئەھمەد ھەسەن بەكر) كىي تىرىش لامانگىراو لەبەرخاترى غەزىز بەريانئەدەين و ئەياندەينەمە ئىمان ئەگەر راست دەكەن غەزىزمان بۇ ئازاد بىكەن ، بۇ دلتىابويون و مەمانەي حكومت ، كە تىيگەن و بزانن ئىمە بەراستمانە ، كە گەپانەمە لەگەل خۇتاندان ئەو (ئەندازىار) مىسرىيەي لەگەل ئەو خوشكەزايەي ئەھمەد ھەسەن بەكردا گىراو بىيەنەمە . كە ئەمەش ئىمەستا لامان بەندە .. بۇ ئەھەدى بزانن كەئىمە نىازمان پاكە بۇ گۈپىنەھەدى لەگەل مامۇستا غەزىز !) .

ئىمەش زۆر بەخۇش بولۇپ سۇپاسى بەرپىز (مام جەلال) مان كىردى، بۇ ئىش ھەلۋىستى ، سەبىر خانى ئاردا بۇلاي (ھىرۇخان) كە تازە لىدىيى ئىران گەربۇزە. مەنىشى ئاردا بۇلاي (كاك نەشىروان) كە بارماكەي لىدىيە بولۇپ بولۇپ. شۇ لىدىيە مەمە، بۇ بەيلى كاك نەشىروان ئارداي خوشكەزەكەي ئەخمەد خەسەن بەگىرىان ھىنا كاپرايەك بولۇپ بەجلى سەربازىيە، كە ھىنايانە ژورە، وتى ئەمە ئىكەن كاپرايە، كاپرا ھە ھاتە ژورە، بەيلى ھۇ دەستى كىردى بەگىرىان ۋە پارانە. كاك نەشىروان پىيوت : (ئەمە بۇ ئەگىرىت لىمانداي، ئازارمانداي ئەمە لوشكە لوشكە گىرمانەت لىچىيە؟ قارەمانەكانى ئىمە پاش ئىش ھەمە ئىشكەنجە لىدانەي ئىشە لىمانەكانى موسىل ۋە شارەكانى تىرەلەنە رانەستى ۋە خۇرادەگىر ۋە گالتە بە ئازار ۋە ئىشكەنجەكانتەن دەكەن. كەچى تۇ بەيلى ئىشە كەس دەستى يان زەلەيەكى لىدانەي، يان قەسەيەكى پىيوتىيە، بەيلى ھۇ دەگىرىت ؟ عەيە عەيە، مەگىرى ئىنجا وتى بىيەنە ۋە بۇ شۇنەكەي خۇي) .

ھەر ئىش رۇزە، دەستەيەك پىشەمەگەي لىگەندە ئارداي ۋە بەرپىيان كىردىن تا ئىش شۇنەي كەلەنە دەستەلەي پىشەمەگە بولۇپ، كاپراي ئىندازىرىشمان لىگەندە بولۇپ. بىر رىگەيدە بىرە ئىش شۇنەي لىشە ھاتىبەي كەتەنەي، گەشتىنە نىزىكى رەبەيەكە سەرباز چولارە بىرە دىيەن، بىرەيەن بۇلاي كاپراي ئەفسەر، ئىش بەلەسلىكى ئىستىخباراتى قەلەزنى ئاگادار كىردى ئىشەنە ئوتومبىلىيان بۇ ئارداي، بە ئوتومبىلەكە بىرەيەنە ئا ۋەلەزنى، تا شار لىكەنەزەرىكىيان بۇ ھىنايەن ۋە ئىمەيان سوار كىردى، يەكسەر بۇ (ئەمەنى كەركوك). ئىشەنە ھەر بەگەشتەن سوارى ئوتومبىلىيان كىردى ۋە ئاردايەن بۇ كۆشكى كۆمەرى، ئىش ئوتومبىلەي ئىمەيان پىدادا ئاردا بۇ

بەغدا ھەز دەكەم بزانرىت كە لەھىچ بازگەيەك رانەۋەستا تا ناۋ كۆشكى كۆمارىي . پاش ئەۋەي بەسەر دوو سى سىكرىتىدا رۆيشتىن ، بردىانن تا گەيشتىنە يەككە لەۋرەكەنى كۆشك و بەرۋەبەرى ئەر شۇنە ھات و ئىمەي بىنى و پىنى وتىن، ئەۋان رازىن بەگۋىنەۋەكە ، بەلام دەبى سەيد نايىب كە ئەۋكاتە (سەدام ھىسەن) بوو، رازى بىت، ئىۋە بېۋەۋە ئىمە ئاگادارتان دەكەينەۋە ئىتر ئىمە گەرايەۋە چاۋەرۋانى ۋە لاممان دەكرىدو دلمان خۇشبوو كە مامۇستا بەگۋىنەۋە رىزگارى دەبىت .

ئىمە رازى بوۋىن بەۋەي، ئەگەر بەرىش نەدرىت، ھۆكىمى ئىعدامەكەي بۇ بىكرىتە ئەبەدى بىمىنىت و نەكۆررىت، بەلام پاش چەند رۆزى كاتىكمانزانى دوانامەي ئەۋمان پىگەيشت، كەتيا ئاگادار كرابوۋىن بچىن بۇ دوابىنىنى مامۇستا، چۈنكە بۇ بەيىنى لەسىدارە دەدرا، ۋەكو ھەۋالمان زانى و پىيان راگەياندىن كەسەيد ئالاب (سەدام ھىسەن) بەو گۋىنەۋەيە رازى نەبوۋە .

ژمارەيەكى زۆر لەخزم و كەس و كارو ھاپىيانى مامۇستا بەرەو مۇسلى كوتىنەپرى . گەيشتىنە بەرەرگاى بەندىخانەكە ، دەرگاى بەرۋەبەردى بەندىخانەكە ژمارە زۆرەكەي خەلكەكەي بىنى و سەپرىانكرىد، ناتوان كۆتۈرۈلى بەرەرگاىكە بىكەن، داۋاي پۇلىس و ھىزى تىرانكرىد ، بۇ يارمەتيدان و دوۋرخستەنەۋەي خەلكەكە . بىرپارەكەشيان دەركرىد پىيان راگەياندىن جگە لەدايك و خوشك و براۋ ژن و خرمى دەرەجە يەكى نەبىت نايىت كەس بچى و بىيىنىت .. كاتى داكى و نازمىن و نەسرىن و سەبىرە چۈۋە زۆرەۋە بۇلاي، بەكەلەپچەكرەۋى بىنىبىۋىان، دەستيان بەگىيان كرىدبوو، (پىنى و تىۋوۋ مەگىرىن و نايىت بگىرىن كەلەپچە پەت ئەكرىتە

دەست و پىنى پىياو ، منىش كوپو براۋ ھاسەرى ئىۋەم و بەپىڭكەننەۋە
 و تېۋى پىياوم پىياو ەمزىزم ەمزىز قېۋل ئاكەم كەستەن بگىرن) .
 سەعاتەكەي دەستى كىرد بەدىيارى بۇ جىھانى نازەننى خوشكى و
 سەردان و ۋاجەھەي تەۋاۋ بوو. لەۋىز لىزمەي باراندا ئەۋ شارەمان
 بەجىھىشت. بۇ ئەۋەي بزانن لەكۆي دەنىژىت ، بەنەننى (جەمەي ۋەستە
 ەباس) و (جەمە فەرەج) لەلەيەكەۋە و (سەلاح باين) مان لای (جەمال
 ئەحمەد بچكۆل) يەشتەۋە ، لەلەيەكەي تەرەۋ ئەمانە بۇ ئەۋەي چاۋدىرى بكن
 بزانن كەبەيانى لەسىدارە دەدرىن، دەيىن بۇ كۆي و لەكۆي دەنىژىن، ھەر
 بەۋى ئەمانەشەۋە تۋانرا بزانرىت لەكۆي ئىژراۋە .

مامۇستا ۋە لۇنىست

ھەلۋىستى يەكەم پىش گرتى :

مامۇستا بەۋپەرى چاۋنە ترسىيەۋە ، بە بەردەۋامى بەبى گۆندەنە دامو
 ەزگا سەركۈتەرو دېرەنەكانى رۆژىم رۆژانە لەجىبە جىكردنى چالاكى و
 كارى سىياسىدا بوو ، رۆژانە لەناۋ شارى سلىمانى و ، ئىۋاران ەگەپايەۋە بۇ
 مالى (نەسرین خان)ى خوشكى لەسەرچنار .

ئىۋارەك پىنى ۋەم (ئوتومبىلىك بۇ پەيداكە دەمەۋىت بگەرنەۋە بۇ
 سەرچنار) .. منىش ئۆتۈمبىلى براندرىك بۇ پەيدا كىردو ئەۋكاتەي خۆي
 دەۋىست ، بەۋ ئوتومبىلە برەمەۋە بۇ سەرچنار .. مەن و براندرەكەم
 لەپىشەۋە ئەۋىش لەۋاۋە سۋارىۋو ، گەيشقىنە دۈپانەكەي سەرچنارو
 كاتىكمانزانى (مولازم موحسەن) بە مەفرەزەيەكەۋە پەيداۋو ، دابەزىن بۇ

ئەمەلى سەيىتەرە دابىئىن ، مەن ھەستەم بەمەترسىمى كىردۇ ئاۋرىنكەم بۇ دىۋاۋە بۇلاى مامۇستا دايەۋە ، بەۋرىيەكەى خۇى لە ئاۋرەكەم گەشىتە ۋە چاۋمى خۇندەمۋە بەبى ئەمەلى بىلەن مەن ھىچ قەسەكە بىكەم ۋە خەمەت نەبى ۋە خۇت تىكەمەدە ھەيەم پىيەم مەترسە ، رىكەۋەت ۋە بىۋە كەئىمە گەشىتەن ھىشتا سەيىتەرەيان دانەنابىۋە ، دەيانىست سەيىتەرە دابىئىن ۋە تەۋە دانەمەزىبىۋە ، لەۋ نىۋانەدا ئىمە بەبى پىرسىيارىۋە رەۋەستەن ئوتومبىلەكەمان رىزگارىمان بىۋە .

ھەلىۋىستى دىۋەمى مامۇستالە ئاۋ بەندىخانەدا :

دەۋ پىشەمەرگەى (ى.ن.ك) لەندەۋرەبەرى ھەلىۋىز گىرابىۋە ، ھەردەۋ پىشەمەرگەكە بىرابىۋە . ھەۋكەى لەسەندەۋرەدانىيان ئەرا بىۋە بەسەردا . ھەمەۋجارى كە ئەچۋەۋىن بۇ ۋەجەھەى مامۇستا ئەمان بىيىن ئەۋ دەۋىرەيە ، ھەرى جارە دايەكەيان يان باۋكەكەيان دەھاتە بۇلايان ۋە كەسى تەرنەدەھاتە بۇ ۋەجەھەيان . جارى ۋە ھەبىۋە باۋكەكەى پىش ئەمەلى ۋەجەھە تەۋەۋ بىيىت بەچاۋى پىر لەفرمىسكەۋە دەستى ئەكرەمە مىلى كۆپەكەنى ، بەبى دەنگى ۋە فرمىسكە بەرىشە سەپپىيەكەيدا دەھاتە خەۋەرە دەۋرىشتە دەمەۋە . دىۋەى يەكەنكە لەۋەجەھەكان مامۇستا كۆپەكەنى بانگىردىۋە . پىنى ۋە تەۋەۋ پىم نالەن ئىۋە بۇچى ھەمەۋ جارى دايە ۋە باۋكەكان بەيەكەۋە نايەن بۇلاتان ۋە ھەرى جارەى يەكەنكەيان دىت ، كۆپەكان لەۋەلامدا بەمامۇستايان ۋە تەۋەۋ رەستە دەۋرىت ئىمە خىزانىكى ھەزەرىن . . دەرامەتەمان نىيە بۇيە دايەكان ۋە

باۋكەن تۈنەن ئىيە لەبەر كىرى ئوتوموبىل ۋ ھاتتىش پارەى دەۋىت بۇيە
كردىۋىانە بەنۆرە ھىرجارە يەكىكىيان دىن .

كاتى بۇ ۋاجە ھە چۈۋىنەرە بۇلاى مامۇستقا ، ھەرگەشتىنە لاى و
ھەلەنەرە كاك يونسى مامى بانگكرد . راسپارد كەپارە بۇ ئەر خىزان و
ئەر كۈپە لەۋانەى كەھاتىۋون بۇ ۋاجە ھە كۆپكەتەرە ، كاك يونسىش
دەستبەجى راسپاردەكى مامۇستقاى جىبەجى كىردو پارەيەكى بۇ
كۆكردنەرە مامۇستقا بۇى بىردن ، دواى ئەرە ھەمۋىجار دايك و باۋكەكە
بەيەكەرە دەھاتن بۇ ۋاجە ھەى كۈپەكانىيان، ناۋى يەكىكىيانم لەر دەرە براىە
لەيادماۋە ناۋى (ئازاد) بۈر . ئازاد تەمەنەكەى ئەرەندە بچۈۋكېۋو، نەدەكرا
ئىعدام بىكىت بەپىنى ياسا . بەلام ئەرە دىرندە موالىدەكەيان گۆپىۋو
تەمەنىان گەرەكردىۋو بۇ ئەرەى ئىعدام بىكىت .

هاوسەرى شەهید عزیز و چەند ھەسرەتک

سەبرەمى عارف ئاغا

سەرەتای یەگترناسینمان:

سالى ۱۹۶۸ لەبەشى كوردىي كۆليژى زمان لە زانكۆى بەغدا وەرگىرام، ژمارەى خویندكارەكانى ئەر سالىو بۆئەو بەشە نزىكەى (۹۰) خویندكار بوو. كە خویندكارى شارەكانى سلىمانى، ھەولير، دھۆك و خانەقین و ئاكرى و رواندزو بەغداى تىيادا بوو. كاتى دەوامكردن خویندكارەكانى پۆلەكەمان لەبەشەو بەسەر دوو گرۇپدا دابەشكران ... گرۇپەكەى منى بەركەوتە (۴۴) خویندكارى بەركەوت ... نزىكەى (۱۴) خویندكارى كوپو كچى خەلكى سلىمانى بوون... لەبەر ئەوێ يەكەم سالى زانكۆ بەغدامانبوو، پەيوەنديەكى توندو تۆل لەنىوانى خویندكارەكانى سلىمانيدا ھەبوو .. يەكێك لەو خویندكارانەى كە لەگەلماندا بوو شەهید (عەزیز) بوو...

عەزیز لەناو خویندكارەكاندا ، لەزۆر شتدا خۆى جیا كردبۆو، ئەويش بەوێ كەسىكى رووخۆش و قسەخۆش و كرلەو ھەردەم دەم بەپێكەنن بوو، زوو دەچوووە دڵسە،بۆیە ھەر زوو لەیەكتر نزىكبووینەووە لەكاتى ھەوانەووە وانە شاغیرەكاندا بەزۆرى لەكافترىای كۆليژەكەمان لەگەلیدا دادەنيشتین ، ئەوانەى كە حەزمان دەكرد، وەكو عەزیز لەگەلماندا، كاك شىخ محەمەدو كاك ئەنوەر مەحمود و كاك بورھان شەرعى و كاك ھىوا و

نورى جەيران بولون ... ھەر لەسەرەتاي يەكتەر ئاسىنمانەرە لەنىوانماندا،
 شىتېك ئىروستېبۇو. سالى ۱۹۶۹ بەمەبەستى بېنىنى شوئىنەۋارەكانى سامەرا،
 سەيرانىكمان بۇ سامەرا كىرد. ھەردو پۆلەكە چەند خويندكارىكى تر
 لەپۆلەكانى تىرىش لەگەلمان ھاتقن. لەو سەيرانەدا.. ھەردووكمان
 پەيۋەندىيەكى خوشەويستى لەنىوانماندا ئىروستېبۇو .. بەلام نە ئەو قەسى
 لەگەلدا كىردىم نەمەنىش خۇم وانىشانەدا كە خوشم دەۋى ... بەلام لە
 دانىشتىرو سەيرانەكاندا، ھاپۇنكانان ھەستىيان پى كىردىۋىن. بە تايىبەتى
 دەستە خوشكەكانىو كاك شىنخ مەمەد چۈنكە ئەو ھىچى لەو
 نەدەشاردەۋەو مەنىش لاي چەند دەستە خوشكىكى خۇم قەسەمكىدەۋى.
 سالى ۱۹۷۰ رۇژى لەكۆلۇڭ داۋاي لىكىردىم كە پىياسەيەكى لەگەلدا بىكم ..
 لەپىياسەكەدا مەبەستى دلى خۇي بۇ ھەلپشتم ، ئەۋەى ئىركاند كە
 خوشىدەۋىم دەيەۋىت داۋاي تەۋاۋكىردنى خويندنى بىمكاتە ھاسەرى خۇي
 ... مەنىش قەسەكانىم بەشتىكى سەير نەزانىو دەمىك بۈۋ چاۋەپۋانىم
 نەكىرد، كەخۇي يان يەككىك لەھاۋپۇنكانى مەن يان ئەو ... ئەو قەسەيەم لەگەلدا
 بىكەن .. ھەر ئەو رۇژە بەلىنمان بەيەكتى داۋ بەبى ئەۋەى ھىچمان ھىچ
 مەرجى بۇ يەكتەر دابىن . ئىتەر لەھەۋەۋ سەفرەو سەيرانەكاندا ئەو و شىنخ
 مەمەدو كاك ئەنۋەرو كاك بۇرھان لەگەل ئىمەدا خۋاردىيان نەكىرد . ئىمەش
 مەن و گىلاس و نەرمىن مىرزا قادىر بۈۋىن .

ھاۋرىكانى ئەكۈلىزۇ دەرمەۋى كۈلىزۇدا:

عەزىز . بەزۋىسى ھەلسو كەۋتى لىگەل ئەم كەسانەدا بوو، لەناو كۈلىزۇ دەرمەۋى كۈلىزۇ :

(شەھىد ياسىن ئەنومەر، ئەنومەر مەحمۇد، شەيخ مەھمەد، بورھان شەرى، سوعاد سالىح، نەرمىن، گىلاس، رووناك مەحمۇد، خەرامان، سەرگۈل غەرىب، پەخشان جەلال، ئەرسەلان بايز، ئەھمەد سالىح، عوسمان خەنزەۋى، نورى ھەيران، شەرىن نورى، پەرشىنگ خان، شازاد سايىپ، شاسوار جەلال، فازلى مەلا مەحمۇد، فازلى تەيب، ئەمىرى بەكرى قەساب، سالار عەزىز، بەھادىن، نەرىمان .. ۋەكو بىزانم بەداخسە ھەندى لەۋانە شەھىد بوون. (ياسىن، نەرىمان، شاسوار، فازلى مەلا مەحمۇد، شازاد) كە ھەر يەكەيان لەبۇنەيەك ۋە لەرۇڭگارىكدا شەھىد بوون... عەزىز كەسكىكى زۇر خۇشەۋىستىبوو لەناو ھاۋرىكانىدا . لەو كەسانە بوو .. نەتەتەۋانى لىتى دوۋرىكەۋىتەۋى ۋەزى ئى بەيىنىت ، زۇر پەروۋشى كوردو كوردستان بوو.. ھەموو شتىكى لەرۇڭگارىسى كوردو كوردستاندا دەيىنەۋە ... زۇر ھەۋلىدەدا كە مەنىش ۋەكو ئەو لەسىاسەتدا كار بىكەم بەلام مەنەدەۋاۋ قايل نەدەۋوم، ھەموو جار پىم نەۋت تۇ چى نەكەيت بىكە بەلام لەو بارەيەۋە ۋەز لەمەن بەيىنە.

تەۋاۋكردنى كۈلىزۇ دامەززانن ۋە داۋرا ئەمان ئەيەكتەر:

سالى ۱۹۷۲ كۈلىزۇمان تەۋاۋ كورد. عەزىز چوۋ بۇ سەربازىسى .. لەكەركوۋك ۋە بەغدا. مەنىش لەمانەۋە دانىشتىم ۋەئە سالىە دانەمەزرام. لە ۱۹۷۳/۱۰/۳ بە

(مەمۇرىي جامە) دامەزنام. نۆردرامە قوتابخانەى شاھۇى سەرەتايى لەقەزاي ھەلەبجە .

ئەر سالە كەئەر سەرياز بوو من لەمەئەرە بووم . كەم كەم يەكتەمان دەيىنى،
جار جەرە بەھۇى (ھەمەى) ېرامەو، كەبوو بەھاورىنى و ئىمە مالمەن
لەگەرەكى گۆيژەو ئەوان مالىان لەگەرەكى سەرگۆل بوو. دەھاتە دوكانى
ياوكمو بەھۇى ھەمەو جەر جەرە يەكتەمان دەيىنى.

كە غەزىز خەمەتى سەريازى تەواو كەرد ، بەھامۇستاي زمانى كوردىيى
دامەزراو نۆردرا بۇ پارىژگاي كوت و بۇ ئامادەيى غەزىزە لە قەزاي غەزىزە،
ئەر ماوہەيى كە لە غەزىزە بوو ، لە وئەرە زوو زوو دەھات بۇ لام بۇ
ھەلەبجەو يەكتەمان دەيىنى، ھەرەھا لەئاوشارى سەليمانىش زۆرجەر
چاومان بەيەك دەكەوت .

ئەركاتە كەمن لەھەلەبجە بووم يەككىتى مامۇستايانى كوردستان گۆنگرەيان
بەدەستەو بوو. من بەنۆيئەرى كۆنگرە ھەلەبژىرام و لەمانگى ۱۹۷۲/۱ بۇ
يەستنى كۆنگرە لەگەل نۆيئەرانى لقى سەليمانى چووم بۇ بەغدا.

لەبەغدا چووينە ئوتتۇل سەرچنار، غەزىز لەو ئوتتۇلە بوو، ژوور نەمايوو،
ئىمەش بى جىنگا بووين. ژوورەكەى خۇى داپىئمان و خۇى گەرايەو بۇ
سەليمانى. ئىمە نۆيكەى دەكەس دەبووين من و چەند كچىك لەژوورەكەى
ئەودا مايئەو.

تىنچچۈنلەرنى شۇرش و ھۆكۈمەت و دەستىيىگۈچىلەرنى شۇرش :

سالى ۱۹۷۴ مەن لەمەلەبجە بووم .. ئالۋىزى كەتە ئىۋانى شۇرش و ھۆكۈمەت، مالى باۋىك ھاتتە ھەلەبجە دۋى ماۋىيەك بەمالەۋە چۈيىنە بيارە تەۋىلە، دۋى مانگىن لەۋى مائىنەۋە. دۋى ئەۋە چۈيىنە گۈندى ھانە گەرمەلە، دۋى مانگىش لەۋى مائىنەۋە دۋى بۇمبارانى ھەلەبجە چۈيىنە ئىرانەۋە، لەمەسۋو دۋاچار لەپاۋە جىگىرەۋىن .. لەۋى كرام بە مامۇستاي ناۋەندى .. كە ئىمە لەپاۋە بوۋىن لەناۋەراستى سالىكەدا، غەزىن ھاتىۋە دەرەۋە، چۈۋىۋو بۇ پىنجۋىن، لەپىنجۋىنە ھات بۇ پاۋە بەنيازى ئەۋە داخۋازىم بىكات. مالى مەمەد قەرەداخى لەپاۋە بوۋ، چۈۋىۋو بۇلە مەمەد ئەۋى نارەۋىۋو بۇلە باۋىك بۇ خۋازىيىنى. باۋىك لەبەر بارودۇخەكە داخۋازىيەكە مەمەد قەرەداخى بەپەسەند نەزائىۋو رازى نەۋىۋو بوۋ، ئىتر گەراۋەۋە بۇ پىنجۋىن.

ھەرمى شۇرش و گەرانەۋە :

دۋى پىلانەكەى جەزائىر .. شۇرشى كورد توۋشى شىكستىكى سىياسى بوۋ. دەرەتە ئىقلىمىيەكان، بۇ بەرژۋەندى خۇيان لەجەزائىر رىكەرتتەننامىيەكەيان ئىمزا كورد. دەرەتە ئىكەتەى ئىران كە دۋستى شۇرشى كورد بوۋ، پىشتى كىرە شۇرش و دۋى ئەۋە بېرىرى كۋتايىپىنەننى شۇرش درا . مەن لەمانگى (۳) دا گەراۋەۋە بۇ سلىمانى. غەزىزىش لەمانگى (۵) دا گەراۋەۋە. ئەۋەكە مەن لەقۇتەبخانەى زىانى

سەرەتايى دائىرا بولۇپ، غەزىزىتىش گەپلىرىمۇ بۇ قىزنى غەزىزىيە ... ھەر
 ئەھمەت سالىد ئارىدىيە خوتۇنلىرىمۇ ئەھمەت (۹)نى سالىدكە مەنى گەپلىرىمۇ،
 چۈنكى بۇ بەغداد تىرىك ۋە غەزىزىيە ھەلىقى شەرقىدە . ئەھمەت چۈنكى
 مەنى مەنى ۋە مەنى مەنى مەنى مەنى ... مەنى گەپلىرىمۇ بىردىن
 مەنى نەسىر خەلىپە خەلىپە . مەنى گەپلىرىمۇ بۇ ھەلىقى . ھەممۇ جەن
 ئەھمەتلىرىمۇ مەنى بۇ ھەلىقى ۋە ئەھمەتلىرىمۇ مەنى مەنى مەنى بۇ
 سەلىمەنى بۇ مەنى .

سالی ۱۹۷۶ به قاعیدمی زوجی عزیز نه قلی سلیمانی کرایه‌موه، ناردیانه
ناوندیی عربت له عربت و متیشیان نقلی سلیمانی کرده‌موه ناردمیانه
به‌کره‌جو...

ئەسسالە ئەزىزىز ھاپىزىكەنى بەشىنە يەك كاروچالاکى رىئەستىيان دەکرد
 كە شەمىيان دەخستە سەر رۇژۇ رۇژيان دەخستە سەر شەمى، رانە دەوہەستان.
 زۇر بە پەرۋشەمە جەموجوولیان دەکرد . مەن ھەرچەندە وەكو ئەندامىكى ئەو
 رىئەخستە نەبووم، ھىچ پەلەوپايە يەكەم نەبوو، بەلام لەبەر ئەزىز پىئەكەم لە
 ئابلاخ بووبۇ مالى ئەھمەدى موھەندىس و پىئەكەم لەمالى نەسرین خانى
 خوشكى بوو لە سەرچنارو يەككىتەر بۇ مالى ئەو كەسانەى لەسەرەوہ ناوم
 ھىنان، زۇر بىخەم بووم و دلم زۇر خوشبوو كە دەمىيىنى ئەو ھەموو خەلكە
 باشە رۇژانە دىنە مالى ئىمەو ھاپىزى دىئەسۇزى ئەزىزىز و ئەزىز قەسىيان بۇ
 دەمەكات و كارىيان پىئەسپىزىت.

سالى ۱۹۷۷ و گۇرەنگارىيە كان :

ئەزىز ھەستى كەردبوو، لەلايەن ھەكومەتەو خراوەتە ژىر چاودىزى
 دەزگاكانى ئەمەنەو ، بۇيە ھەولیداو جەوازى بۇ ھەردووكەمان دەرهىنايەوہ
 بەمەبەستى سەفەر كەردن بۇ دەروەى عىراق ، كە جەوازەكان تەواو بوون.
 خۇمان پىنچايەوہ بەتيازى سەفەر لەرنگاى دەھوك - زاخۇوہ بەرەو توركىيا
 رۇشتىن .

لەبازگەى نىوان زاخۇو توركىيا . جەوازەكەى ئەزىزىان گەرت، پىيان
 راگەياندىن كە ناوہكەى مەنەى لەسەرەو ناتوانىت سەفەر بكات ، بۇيە
 بەناچارى گەپراينەوہ بۇ سەلىمانى و سەفەرەكەمان بۇ نەكرا .. دواى چەند
 رۇژى ئەزىز بېرياردا بېچىتە دەروەو لەناوشاردا نەمىنىت. بەرەو ناوچەى
 پىنجوین بەرنگەوت و چووە گوندەكانى وەرزیارەو گولئى .. منى نەبرد ..

ئەمە مەدەيە لەۋناۋچەيە بوو زوۋ زوۋ ھاتوۋچۇي ناۋشارى دەگرد ...
 ھەمموچارى پىم دەوت ئەمەندە مەيمەرەۋە ناۋشار ، توۋشى بەزمى دەيىت .
 توۋرە دەبوۋ دەيوت ئەگەر مەن و برادرانى تر نەيەينەۋە ناۋشار ئەي كى
 كارەكان جى بەجى بىكات .. پىاۋ نايىت بىرسىت ، ترسنۇكى لەفەرەنگى
 ئىمەدا نىيە ، لەۋايندا جۈبى بۇ ناردەم كە منىش بچەم بۇلای چووم بۇلای
 لەگوندى ۋەرزىارە بوون .

مەن و خىزانى ەلى ئامەخان و برازاىەكى كاك سالار غەزىز لەۋى بوون ،
 غەزىز و برادرانىش لەۋاۋ دىيەكەبوون . بەيانىەكى زوۋ كاتىكمان زانى
 پىاۋانى رىژىم دەۋرى گۈندەكەياندە ، بەپەلە غەزىز و پىشەمەرگەكان
 دەرچوون . ئىمە مەينەۋە .. مەن پوۋمكرە چەند مالى نەياندەھىشت بچەم
 مەلەۋە ، تا دۈجار مالىك پىاۋەكەي بىردىيە مالى خۇيان و چەند دەفتەر
 نفوسىكى داسى و تى كەپرسىيارىانكرە بلىنى ھاتووم بۇ تەسكەرە
 دەرھىنانى ئەم مەندالانە . گۈللەخانىان خستە ناۋ توۋتەۋە براۋنەكەي كاك
 سالار يان دانا بەدىارلانكى مەندالەۋە ، ئىمە بىو شىۋەيە رزگارمان بوو . شەۋ
 دۋاي پاشەكشەي پىاۋانى رىژىم غەزىز و ئەۋان ھاتتەۋە ناۋدى و بەيانى
 ئىمەيان رەۋانەي سلىمانى كىردەۋە .

كە گەرەمەۋە بۇناۋشار .. غەزىز زوۋزۋ دەھاتەۋە زۇرچار كەدەشەتەۋە
 مەن نەدەيىنى . چۈنكە بەزۋرىي بۇ كارى خىزى دەھاتەۋە ، جارىك ھاتتەۋە ،
 گەرەكى بەرمانان تازە مالى لىدروسىت كرابوۋ . ھاتتەۋە ئەۋ گەرەكە ،
 بەرەكەت دايەم بىنىبوۋنى ، خۇي و (عوسمان) بوو بوون . ھىتابوۋنىيەۋە بۇ
 مەلەۋە نانپانخوردبوۋ (عوسمان) و (عوسمان) دۋو برا بوون عوسمان سەر بە
 دائىرەي ئەمەن بوو (عوسمان) لەدەرەۋە بوو بە (نەرىمان) ناسرابوۋ . دۋاي

با لەناوشار نەمىنىيەت ۋە بېجىتە دەرەۋە ، باۋىكەم ھەر ئەر رۇۋە بەپەلە منى نارد بۇلاي غەزىز ، كەبچەم ئەر ھەۋالەي پى بىلىم ، چووم بۇلاي لەمالىي عومەر بوو . راسپاردەكەي باۋىكەم پىئوت وتى شىتى وانىيە ، ئىۋە دەترىسەن ، شەر لەمالىي عومەر بوۋىن لەنەنەۋە عومەريان بانگىر زىاتر لەدوۋ سەعاتى پىچوۋ . كەھاتەرە لىمان پىرسى بۇ بانگىيانكەردى ، وتى ھىچ نەبوو ، بۇ ھەندى ئىشى خۇم بوو ، مەن شەر چوومەرە بۇ مالىي باۋىكەم . بەيانىي زوۋ بەئۇتۇمبىلەكەي خۇم چوومەرە بۇلاي بەزۇر خۇم پى لەبەر كىردو لەگەل خۇما بىردەم بۇ مالىي نەسرىن خانى خوشكى لەسەرچىنار ، پىم وت دەخىلىت بىم نەچىتەرە بۇ ئەر مالا (نەسرىن خان) ۋە پورىشىم توندىكەرەۋە كە نەمىنلەن بېجىتەرە بۇ ئەر مالا ، مەن چووم بۇ دەرەۋە ھەر دىۋى مەن پىش نىۋەرۇ گەپاۋۇۋە بۇ ئەر مالا ، ھەر ئەر رۇۋە جۋابى بۇ (عومەرى ھەمەغەلى) ناردىبوو بېجىت بۇلاي . ئەۋىش راسپاردەي كىردىبوو كەلەسەعات (۱) نىۋەرۇۋە تا (۵) ئىۋارە بەھىچ لايەكەدا نەچىت سەرى لىدەدات . رىك لەسەعات يەكە نىۋەرۇدا ئەمەن چوۋنە سەرى ۋە لەۋ مالا دا گىرتىيان ، دىۋى گىرتەنەكەي كاتىكەم زانى لەدەرگەي مالىي باۋىكەم درا ، كەچوۋن بەدەمىيەرە ئازادى پورى غەزىز بوو بانگى منى كىرد كەچوۋم بەدەنگىيەرە رەنگى ھەلپىزكابوۋ ، زۇر شىپىزە بوو وتى غەزىزىيان گىرت وتە لەمالىي نەسرىن خان يان لەكۆي؟ وتى نەۋەلا لەمالىي عومەر .

ھەۋلەدان يۇدۇزىنىڭ ھەممىسى :

ھەر ئىمىر رۆژىدە لەگەل كاك يونسو ئازادى خوشكەكانى كەوتىنە ھەلپە، بەملاو بەملادا. بەھۆى پىيائىكەرە كەناوى (جەواد) بوو، مەدىرى ئىدارەى كارگەى شەكرەكە بوو، خەلكى بەغدا بوو. ئىستا ئازانم بەھۆى كىنە بوو. چوونە لای، بۇ ئىمەرى ھەللىكەمان بۇ بەدا، بەھۆى (حاجى عەبد) ھە كە رەفىقى بوو، بەللىنى داینى بەپەپرى تەواناىە ھەللىكەمان بۇ بەدا. دواى چەند رۆژى، بەھۆى ئىمەرى مەن و جەلالى خالى تەوانىمان (حاجى عەبد) بىيىن. لە بىيىنە كەدا وتى مەن عەزىز مەگرت، كە چوومە سەرى يارى ئاپلىونى ئەكردو ئاگای لەخۆى نەبوو، پىم وت فەرموو ھەرە لەگەلەمانا. دواى ئىمەرى بىيىنەى حاجى عەبد رۆژى جەوابى ئارەبىو يەكەكەمان بىيىنى، خالە جەلال كە ئەكەتە مەدىرى پۆلىسى پىنجوین بوو، چوو بۆلای حاجى عەبد بىنى وتبوو ئەگەر عەزىز ئەم شتەنەمان بۇ بەكات بەرى ئەدەین.

۱- دوانزه بیشمارگه بهجه که وه تهسلیم بکاتوه.

۲- دوو له بهرپر سه گموره کانی پښممرگه ی بو دست نیشان ده که یی بیانکوژت .

۲- بهئین بدات که هاوکاریمان بکات و کارمان له گه لدا، بکات خاله جه لالی هاته و هو ئهم مەرجانهی باسکرد. وه کو له یادم بئیت نازانم به چ پڕنگایه کدا ئه و داوایانهی حاجی عهبدی گه یاندبووه عزیزو عزیزیش و تبووی هیچ یه که لهو داوایانه جینه چی ناکهم با بمکوژن .. دواى ئه وه عزیز ره وانهی ئه منى عام کراو له نه منى عامه ره گیرایانه وه بۆ که رکوک ، که زانیمان له که رکوک به ههزی که سنکه وه که ناوی (بورهان ههرازمی) سو که وتنه

ھەلۋەدەن ھەلۋەكەي بۇرھان گەيشتە ئەۋەي بەرىبەندەن . رۇڭئى مەدىرى ئەمەن
 بانگى ئەكەت و پىنى دەلىت : وا بەرتەندەين كە بەر بوويت ھەكو جازان
 چاكەت و پانتۇل لەبەر ئەكەيت و بۇيتباخ دەبەستيت ؟ غەزىزىش دەلى :
 بىگومان . رۇڭئى لەژۋورى زىندان دەيەتتەن دەرمەو بۇ بەردان ، گەيشتەوۋە
 ناو ھەشەي زىندانكە . لەپەر دەيگىرئەۋە بۇ ژۋورمەو ھەكو زانىمان ئەو
 كەسەي بەسەريەۋە بوو ، بەۋەي زانىبوو كە بەنىازن غەزىز بەرىبەندەن ،
 لەترسى خۇي ئەمەي سەلىمانى ئاگادار كەردبوو ، كە غەزىز بەرپەرسى
 ئىقتىلاتى ناو شارەو ئەندامى سەركردايەتتە چۈنى بەر ئەمەن ؟ ئەمەي
 سەلىمانىشەۋە ، ئاگادارى ئەمەي كەركوك كرابوو . بۇيە غەزىزىيان
 لەھەشەۋە گىرەپوۋە بۇناو ژۋورەكەي و بەريان نەدابوو ، دۋاي ئەۋە
 رەۋانەي ھەلۋىر كراو كە لەكەركوك ئەمە (بۇرھان) پىنى راگەياندىن ، ئىتر
 ھىچ لەدەستى ئەۋەدا نەۋەۋە ھىچى پىناكرىت ، دۋاي ئەۋە لەگەل كاك
 يونسدا چۈۋىن بۇ بەغدا بۇ ئەۋەي ھەلۋەيدىن پارىزەرىكى بۇ بگىرەن لەبەغدا
 . پارىزەرىكى تەكرىتى خەزمى (سەدام) مان دۇزىەۋە كەردمانە پارىزەرى تا
 ئىمە ئەمەمانكەد غەزىزىيان رەۋانەي مۇسەل كەرد . پارىزەرىكە چۈۋ بۇلاي بۇ
 مۇسەل . مۇجەھەدە مۇقابەلەي لەگەلدا كەردبوو ، دۋاي چاۋپىكەۋتەكەي ئىمە
 چۈۋىنەۋە بۇلاي . پىنى راگەياندىن كە ھەكەي ئىمەدەم دراۋە تازە ھىچ
 ناكىرت . نەزىكەي چۈۋ مانگ لە بەندىخانەي مۇسەل مەيەۋە ، ھەمۇ سەرى
 مانگان و پانزەي مانگىك سەرمەن لىدەمداۋ دەمانىنى ، نەزىكەي شەش
 مۇجەھەمانكەد ، لەيەكەي لەمۇجەھەكاندا كە كەۋتە پىش بۇمۇجەھە ،
 مەدىرى بەندىخانەكە بانگى كەردم لەگەل غەزىزدا داينايىن و پىنى و تەم .
 ئەتۋانى چىي بۇلاي مەم جەلال ، پىنى بلىنى زابىتىكى خەزمى سەيد

ئەلرەئىسىيان گىرتوۋمو لايانە، ئەگەر ئۇ زابىتە بىرىدەن ئىمەش غىزىرتان بۇ بىرىدەن ؟ ۋەم بىلى ئەتۋانم بچم دواۋاكەتان بگىيەنم وتيان كە گىپايتەم بۇ سىلىمانى پامەۋەستە خىرا بچۇ بۇ قەلادىزى ۋ بچۇ بۇ ئىستىخباراتى عەسكەرى ۋ لەرىڭاى ئەۋانەم رەۋانەتدەكەن ، ھەر كە گىپامەۋە بۇ سىلىمانى بىرار درا كەبچم بەلای كارمەسەۋە . زۆركەس لەھاۋپى ۋ خزمەكانى ئامانەبوون لەگەلم بىن ، بەلام بىرەزامەندىي ھەموولايەك (كاك ئازاد)يان دەستىشانىكرد كەلەگەلما بىت ، لەبىرئەۋەى تەمەنى زۆر نەبوو بەيەكەۋە كەۋتەنەپى بۇ قەلادىزى ، چۈينە قەلادىزى خۇمانىكرد بە ئىستىخباراتەكەدا كە چۈينە ئىستىخبارات . ديار بوو ئاگادار كرابوون خىرا ئۇتۇمبىليان بۇ پەيداكرىدین ۋ بىرئىيان خستىن ، بۇ سەركردايەتى، كەچۈينە شىنى خەبەريان دايە برادەران كاك نەوشىروان ۋ كاك مولازم عومەر ھات بۇلامان . بىردىنى بۇلای (مام جەلال) راسپاردەۋ دواۋاكەى حكومەت پىۋوتن ئەۋ نامەيەى كەغىزىز بۇ مام جەلالى نوۋسىيۋو دامە دەست مام جەلال ، وتيان راستە ئىمە ئامۇزايەكى ئەحمەد ھەسەن بەكرمان لەلايە . بىرئىز(مام جەلال) ۋتى: (ئىمە دلىنباين ئەگەر ئىمە ئىۋىش بىرىدەن ئەۋان غىزىز بىرئانەن ۋ دىۋ دەكەن ، بەلام ئىمە ئەۋ بىرئەدەن ، با ئەۋانىش غىزىز بىرىدەن . بۇ دلىنبايش زابىتەكە مۋەندىسىنكى لەگەلدا گىراۋە ، ئىمە ئەۋ مۋەندەستەن لەگەلدا دەنئىرئەۋە) ، رۇژى دوايى كە لەگەل مۋەندىسەكەدا گىپايتەم بۇ قەلادىزى، ئاردىانين بۇ بەغداۋ گەياندىانينە ۋەزەرتى دىفاع . لەگەل ۋەزىرى دىفاع دانىشتىن، پىرسىيارى زۆر ھەمەلايانەيان لىكىردم . مورايقەكەيان بىردىۋ كەۋتەنە تحقيق لەگەلداۋ زانىارىيان لىۋەرگرت، دىلخۇشىي ئىمەيان دەدايەۋە بىۋەى كە غىزىز بىرىدەن، بەنياز بوون ئىمە (سەدام) بمانىينى

بەلەم نەمانبىنى ، بەئىمەيان وت بگەرپىتەمە بۇ سلىمانى خۇمان ئاگادارتان
دەكەينەمە. دواى گەرەنەمەمان بۇ سلىمانى پاش چەند رۇزى ئاگادارتان
کردىن بچىن بۇ دواى مەجەمە. ھەر ئەر رۇزە بەپەلە لەگەل كاك يونسدا
چووينەمە بۇ بەغدا بۇلاى ۋەزىرى دىفاع ، كەچووينەلاى ۋەزىر پىمان وت ،
جوابيان بۇ ناردوين غەزىز ئىعدام دەكرىت ، ئىۋە بەلىنى چىتان بەئىمەدا .
ۋەزىر وتى وانىيە ئىۋە بچن بۇ موسل ، ئىمەش بەتەيارە دىينە موسل و
لەوى غەزىز بەرئەدەين .

ئىمەش بەپەلە سوارى ئۇتۇمبىل بووين ، خۇمان گەياندە موسل كەچووينە
بەردەمى زىندانەكە خەللىكى زۆرى سلىمانى ۋەستابوون و ھاتبوون بۇ
مەجەمە غەزىز. ھەر ئىمە گەيشتىن بەرئەبەرى زىندان ئاگادارى کردىن
كە تەمەئا ژن و دايك و خوشكەكانى دەبىت بىنە ژوورەمە بۇ مەجەمە
غەزىز ناپىت كەسى تریت .

كەچووينە ژوورەمە ، غەزىزىان ھىنا ، وتى چىتان بۇ كردم ، مەسەلەكەم
بەدوور دىزى بۇ گىرپەمە. وتى دىزىان لەگەلدا كردون ، ئەم بەيانىە
سەعات ھەشت بىرارى لەسىدارەدانەكەيان بۇ خۇندەمەمە ، كە سەعات
(۱۲)ى شەو لەسىدارە دەرىم ، كە ھەوالەكەى پىتوتىن ھەر ھەموومان
دەستمان كىرەبەگىران ، وتى رازى ناپم كەس بۇ من بگىرى ، من لەسەر بى
رەوشتى و دىزى نەگىراوم ، من لەسەر مەسەلەى مىللەتەكەم گىراوم ، شانازىە
بۇ خۇم و بۇ ئىۋەش كە ئەم جەلادانە لەسەر مالى رەواى مىللەتەكەم
لەسىدارەم دەمن ، بەلەسىدارەدانم شۇرش لەناوناچىت بەلکو دەبىتە
ھاندەمىكى تریق پتەكردنى شۇرش .

ھەروەھا وتى وا ئەم كەسانەى زەخمەتپان بىنىومو ھاتوون بۇ بىنىنم، مئيان نەبىنى و مەيش ئىتر نايان بىنمەو بەتاوى مەو خوا خاھىزى لەمكەبەيەكەيان بكن و داواى لىيۇوردنپان لىبكن، كە مۇاجەھە تەواو بوو خواخاھىزىمان لىكرو ھاتىنە ھەروە ، خزمان بېرىارىندا كەسك بىنننمەو لە موسل و لەنزىكى بەندىخانەكە بۇ ئەوئى بزانرئىت لەكوئى دەنئىرئىت، ئىسماعىلى پورزايان ئارە مائىك بەرامبەر بە زىندانەكە ، ئەو شەو كە $\frac{24}{25}$ / 3 1978 بوو. ەزىزان لەسندارەدا بەيانىكەى سەعات (۵) تەرمەكەيان ئاردبوو بۇ توبى ەمدلى ، لەوئو ەوانەى تەلەغەرىيان كىردبوو، بۇ ئەوئى لەگۇرستانەكەى ئەوئى بىنئىرئىت ئىسماعىل ئاگادارى ئەوئو بوو. خىرا لەگەل ەوانەكردنى تەرمەكەدا سولرى ئۆتۆمبىل دەبىت و بەدايدا ەپرات. دواى ئاشتىنى دەچىتە سەر گۇرەكەو قوتوويەك بۇيە ەكات بەسەر گۇرەكەداو ەگەرئەو ، بۇ ئەوئى بزانرئىت و بىناسرئەو. واتە بەباشى گۇرەكەى دىارىكرىبوو ، كە گەرئەو نەيانئىشت پىرسەى پىاوان داىنرئىت. بەلام (جەواد) موافەقەتى بۇ پىرسەى ژئان بۇ ەرگىرتىن و پىرسەيەكى چەند رۇژىمان بۇ دانا. دواى سىانزە رۇژ لەگەل خەلگىكى زۇر لەخزمان و كەس و كارو ئۇستانى چووين بۇ تەلەغەر بۇسەر گۇرەكەى، گۇرەكەمان ەلدايەو. دلىابووين كە ئەو گۇرەكەيەتى، دامانپۇشەيەو گەرئەو بۇ سلىمانى دواى ماوئەك بۇماندەركەوت ئەو ئەفسەرەى ئامۇزاي ئەحمەد ەسەن بەكر كە دەيانوئىست بەگۇرئەو لەگەل ەزىزدا بىر بىرئىت لەبەندىخانەى پىشەمرگە رەفاندوويانەو گەياندوويانەو دەستى ەكومت ، لەگەل ەركردنى بېرىارى ەوكمى لەسندارەدانەكەيدا ئەوئىش دىارىكرابوو

كەندەيىت بۇ ماۋەي (۱۰) سان لىق كۆپەدايىت نەگۈزىرتەۋە ، عزىز
پىياۋىكى بەھىمەتبۇ تىكۈشەرىكى زۆر ئازابوۋ ، خەمخۇرىكى دىلسۆزى
گەل نىشتەمانەكەيىبوۋ ، ھەمىشە گەشىن ، دەم بەپىكەنن بىوۋ .
توپرەبوۋنەكەشى ھەر خۇشبوۋ . ھىچى لەدەدا نەبوۋ شەرىشمان بىۋايە زوۋ
ناشتى دەكرەمەۋە ، ھەرچەندە بىلىت ئەۋەندە قەسە لەپوۋ راستگۇۋ راشكاۋ
بوۋ ، شەرمى لەكەس نەدەكرە ، زۆر سەخى بوۋ ، خەزى بەپىياۋەتى زۆر
دەكرە . خەزى لەسەيران و گەپران بوۋ ، لەھەر كۆپىكدا دانىشتايە دەنگى و
قەسە پىكەننى دىيارىبوۋ . لەناۋ ھەموۋ ھاپرىكانىدا جىيا دەكرەيەۋە ، لەيەكەم
رۇژى ۋاجەھەيەۋە پىنى راگەياندىن كە ئايىت كەس بۇم بگىرى و نامەۋىت
فرمىسك بەچاۋى كەستانەۋە بېيىنم ، دەيوت ئەگەر ئىۋە گىران ئەم
سەگبايانە دلخۇش دەپن ، بەراستى عزىز بەمەردى ژىاۋ بەمەردى سەرى
نايەۋە ، لەھەموۋ ۋاجەھەيەكدا ، كارىكى وايدەكرە بەنۋوكتە گىپرانەۋەۋ
قەسەي خۇش و پىكەنن ، ئەم ماۋەيەي كە لەگەلىيا دادەنىشتىن لەيىرى
دەبردىنەۋە ، كە ئەم گىراۋەۋ ئىمە ھاتوۋىن بۇلاي ، خوكىمى ئىعدامە .
ۋاجەھە لەگەل ۋاجەھە روۋگەشترو قەسەخۇشترو دەم بەپىكەنن تر دەبوۋ
، خۇزگە مەن بەردمايەۋ بە شىۋەيە مەركى عزىزم نەبىنيايە ، خۇزگە ھەر
لەسەرەتاۋە عزىزم نەناسىيەيە ، خۇزگە ئەم پىياۋە ئازاۋ روۋخۇش و
قارەمانە ، كەلەپىياۋى مەن و كۆپى كەس و كارى دەرچوۋ بوۋ . بوۋبوۋ بەپىياۋە
كۆپى گەلەكەي تۇلەي دەسەنرايەۋە ، ۋەكو پىۋىست بايەخ بەرەنچ و ماندوۋ
بوۋون و خەبات و تىكۈشەنى ئەدرا ، مەن زۆر سىۋاسى كاك شىخ مەمەد
دەكەم كەلەناۋ ھەموۋ ھاپرىكانىدا ، ۋەكو ۋەفايەك بۇ ھاپرىيەتى ئەركى
نوۋسىنەۋەي مىژۋى ژىانى عزىزى گرتە ئەستۇۋ بەدلىسۆزىيەۋە كارى بۇ

دەككات ، خۇزگە ئەس ھاپۇنىيەنى كە يادھومرىيان لەگەل شەھىد غەزىزدا
 ھەيە، بەدەنگ كاك شەيخ مەمەدھوم دەھاتن و بىرەومرىيەكانيان
 دھنوو سىيەرە ، خۇزگە سالانە يادى غەزىز دھكرايەرە . رېز لەكەس و كارى
 دھگىراو وھكو ئەندامىكى سەركردايەتى حىسابى بۇ دھكرا . خۇزگە شۇنۇنك
 لەشۇنە گشتىيەكان لەشارى سلىمانى بەناوى شەھىد غەزىزەرە ناو دھنرا ،
 خۇزگە مەندالنىكم لەغەزىز دھبىو، ناوى ھەرچى بوايە ھەرنام دھنايەرە
 (غەزىن) .

شەھىد عزىز ئامۇزكارى ئەكرىن بېيەخ بە ئاستى رۆشنىبىرمان بەدىن

جەمال شېخ نورى

شەھىد عزىز مەحمۇد ناسراۋ بە مامۇستا عزىز ، لەسالى ۱۹۷۲ بۇ
ماۋەيەكى كەم بوو بەلپىرسراۋم لەئەلقە رووناكپىرىيەكانى (كۆمەلەى
ماركسىۋ لىنىنى كوردستانى) ئەۋسا .

شەھىد عزىز مەحمۇد كۆپىكى رووناكپىرو ھوشيارو نىشتانپىرور بوو ،
زۇر پەروشى ئازادىي و بەدەست ھىننى مافى ئەتەۋايەتى بوو ،
لەدىارىكرىنى مافى چارەى خۇنۋوسىندا . شەھىد عزىز زۆرىەى كات
لەكۆبونەۋەكاندا ئەۋ دەستەۋازەيەى دوۋپات ئەكرىمەۋە كە ئەلى ھەرگەلىك
ژۇردەستەۋىل دىل بى بىنگومان خاۋەنى ھىچ شىتىكى خۇى نىيە .

ھەمىشە جەختى لەخۇ رووناكپىر كىردن ئەكرىمەۋە ، ھەرۋە ھەئەيوت
پىۋىستە كىورد لەپىش ھەموو شىتىكەۋە خۇى رووناكپىر بىكات ،
لەھەمانكاتدا سوۋد لە ئەزموۋنى سەركەۋتى شۇپشەكانى گەلانى تر
ۋەربىگىرى ، چونكە بەبى ھەبوۋنى رووناكپىرىەكى ئەتەۋايەتى گىيانى
شۇپشگىپىۋ نىشتانپىرور رىتى راسستەقىنە بەھىز ناپى لەناۋ كورد .

شەھىد مامۇستا عزىز ھەمىشە شىۋازى رىبازە كۆنەكانى شۇپشەكانى
كوردى كە عەقلىۋ بىرۋېچۋونى خىلەيەتى بوۋن رەتىنەكرىمەۋە ، ئەيوت

پىئويىستە لەمەودوا كورد بەعەقلى تازەو رىئازى تازەوە يىرۇبۇچوونى تازەو
بەئەزموونىكى تازە دىرئە بە شۆپش بدات و بچىتە كۆپى خەباتەو .

ئەگىنا ئەگەر وانەكەين ئەمجارەيش وەكو ھەموو جارەكانى تر ، چەند
سالىكى تر لەگەل دۆژمن بەسەر ئەبەين و كۆمەلىك ئەھامەتى تر بەسەر
گەلەكەماندا ئەھىنن ، دواجارىش بەبىيانوى ئەو سەرگەوتن بە دەست
نايەت و دۆژمنەكانمان زۆر بەھىزىن و سنورەكانمان خراپىن و دەورمان بە
دۆژمن گىراو ، ياخود ھەلەكانى كورد خۇى تووشى شىكستىكى گەورەى
ئەكات و شۆپش تىك ئەشكى و ھەندىك خۇى دەرباز ئەكات و كارەساتىكى
خراپ بەسەر گەلەكەماندا دىنن و گەلەكەمان ئەكەوتىتە بەردەم بەزەى
دۆژمنەكانى رووبەرەوى خراپترىن سىياسەتى دۆژمنكارانە ئەبىتەو ، ھەر
بۆيە پىئويىستە ئەمەز كورد ئەم باروئۇخەى ئىستاش بە شىوۋىيەكى
زانستىيانە ھەلبەسەنگىنن ، دۆست و دۆژمنەكانى خۇى دىارى بىكات .
شەھىد غەزىز ھەمىشە ئامۇزگارى دىكرىن و پىنى لەسەر ئەو دانەگرت ،
زىاد لەپىئويىست بايەخ بەدەين بە ئاستى ھۇشيارى لەھەمان كاتىشدا لەناو
خەلكدا ھىمن و لەسەرخۇيىن و توندېرەو ئەيىن ، بەلام بەپىچەوانەو ئەمە
ھەندىجار تووشى سەرچىلى و توندېرەوى ئەبووين لەكارو قسەكرىندا ،
مامۇستا غەزىز بەپىكەنىنەو ئەى وت ئەگەر وابكەن رۆژنىك دى
بەسەرۇچاوى شكاوۋە ئەتەبىنمەو .

ئەمە شتىكى كەم بوو لەو يادگارو ئامۇزگارىانەى شەھىد كە تاكو ئىستا
لەيادام ماون ، لەپاش ماوۋىيەك شەھىد غەزىز لاى ئىمە ئەما ، بەلام ئەوۋەتا
پاش ئەو ھەموو سائە يادگارى و قسەخۇش و ئامۇزگارى بەنرخەكانىم ھەر
لەياد ماوۋە .

سەردە مانىك لىگەل مامۇستا عزیزدا

نەنۇر مەھمۇد ەمبۇلا

كەسكەك ھاۋپىي ۋە دۇست ۋە ھاۋپىي شەھىدان (كاكە ئارام، كاكە شا، مامۇستا جەمال تاهىر، جەبارى حاجى رەشىد، جەمالە رەش، ياسىن نەنۇر...) دەيان ۋە سەدانى تىرلە سەروەرانى رىنگاى رىزگارىي ۋە سەرفرازى گەل ۋە نىشتەمانەكى بىت. بىنگومان ھەمىشە رىنى ئىمان دەگىرتەبەر بەيادى ئىمانەۋە نەزى، يەككى لىمۇ كەلەپياۋانەى ئاسىيۋومەن مامۇستا (عەزىز مەھمۇد) شەھىد ۋە نەمرە، كە رۇلەيەكى قارەمان ۋە كۆلنەدەر مۇۋەپپەقىي كىرەمە بلىمەت ۋە خەباتكارلىكى بىي ۋەنە بوو. ھەر لەسەرەتەى لاۋىيەۋە تارۇۋى لەسەندەرەدانى ھەمىشە كىيانى خۇي بەختكردبوو بۇ مىللەت ۋە خاكەكى، بىنۇچان لەرەزەكانى قوتابيان ۋە لاۋان ۋە مامۇستايان ۋە لەشارو شاخ لەخەباتدا بوو بەرەيەكى پۇلەين ۋە بەرزەۋە .

مامۇستا عەزىز ھاۋپىيەكى دۇسۇز ۋە بەۋەۋاۋ چالاك ۋە گەشىپىن بوو. سەرەتەى ئاشناۋومەن لىگەل ئىمۇ زاتەدا دەگىرتەۋە بۇ سالى ۱۹۶۶ كە ھەردوۋكمان قوتابى بوو لىمۇ ئادەتلىك ۋە تەنى كوپان، لەرەزەكانى يەككىتى قوتابيانى كوردستاندا كارمان دەكرد، لە شانەكاندا، ھاۋپىيەكى زۇر نەزىك ۋە دۇسۇزى يەكتەر بوو، رۇل لەۋاى رۇل ھاۋپىيەتى ۋە دۇستايەتيمان زىاتەر پەرەى دەسەند. چۈنكە ھەردوۋكمان ھاۋپىيەۋىن لەبۇچۈنەكاندا .

لەپاش تەۋاۋىرىنى قۇناغى ئامانەتلىرىگە ئاستى مانگى ۱۰ى ۱۹۶۸دا ، بىندىم شەھىد لەزىزلىكىگە بەغداد لەكۈلىرى زامان بەشى كوردى ۋەزىرلىرى ، كە ئەۋكەتە لەتەنىشت يارىگى دىمەۋىيە ۋە ۋە. لەزىزلىكىگە يەككىتى قۇتايىيان چالاكانە كارەكانىمان ئەنجام دەدا. لە كۆپ كۆپۈنە ۋە ئەلقە رۇشنىرىيەكاندا بەشىدارىمان دەكرد، زىاتىر خۇمان رۇشنىرى دەكرد ۋە سەردانى كىتەبخانى يىرى ئۆتەمان دەكرد ۋە كىتەبخانى ئالوگۇر دەكرد. لە سەردەماندا ھەندىجار سەيران ۋە گەشت رىكەدخرا بۇ قۇتايىيە كوردەكانى كۆلىرىكان ، بۇ زىاتىر ئاشناۋىي ۋە كۆپۈنە ۋە يىرۋا ۋە ئەنجامدانى چالاكى ۋە رىكەستى ۋە پەۋكردى رىزەكانىمان ۋە قۇۋانىسى ئاسۋى يىرۋە ۋە مان بىنايدۇلۇزىيە ماركسى لىنىن ۋە بەشىدارىكانىمان لەئۇردوگاكانى قۇتايىياندا بۇ ھەمەۋەز كورد لەگەل جۇتايىيانى كوردستاندا .

لەمانگى ئازارى ۱۹۷۰دا ئەۋكەتە ئىمە چەند برادەرىك بىۋىن ، خانۋىيەكان گرتىۋو لەبەرامبەر كۆلىرى پەۋرەمەۋ نىزىك كۆپەستانى بىرىتەنى. رۇزىك مامۇستە غەزىز لە زانكۇۋتى: ئەگەر رىگامان پى بىدەن ھەندى شت بىيىننە لاتان مەنىش بەبى ئەۋە پەرسىيار بىكە شتەكان چىن ۋە پىۋىست بە پەرسىيار ناكات ۋە مالى خۇتە. بۇ رۇزى دوايى بە پىكەيىك لەگەل ۋە برادەرى تەردا شتەكانىيان ھىنا، لەچەند كارتۇنىكى قەۋارە جىۋازدا بىۋىن ۋە داخراۋىي. پاش ماۋەيەك شتەكانىيان گۈستەۋەۋ دوايى زانىم كەۋەل ۋە شتەكانى بارمەگى يەككىتى قۇتايىيان بىۋە لەگەل چەند پارچە چەككىدا .

لەۋ سەردەماندا توۋشى گەلى گىرگەن ۋە كېيىن بويىن لەگەل يەككىتى قوتايىنى پارتىدا. چۈنكى ئىمە لەسالى ۱۹۷۰ ۋە كارمان لەرىزەكانى رىكخستنى كۆمەلدا دەكرد .

پاش ئەۋى خويىندى كۆلىجىمان تەۋاۋكرد ، لەسەرەتاي مانگى ۱۰ سالى ۱۹۷۲ ۱۰ جارىكى تر لەگەل مامۇستا عەزىزدا لە (مەركىز تەدرىب كركوك) يەكمان گەرتەۋە زىاتر لە مانگىكمان بەسەر برد ، پاشان ھەموو رۆژنىك كۆيان ئەكەردىنەۋە ئىمەش دەمانگوت بۇ (نەقە) ھەياتەكەيە .

رۆژنىكىان ناۋى مەن مامۇستا عەزىزىان خويىندەۋە نووسراۋىكىان دايىنى ۋە تىيان نەقەل بويىن بۇ ۋەزەرتى بەرگى لەبەغداد . لەراستىدا ھەردوۋكمان زۆرمان پى خوش بوو ، مەن لەبەرئەۋى كارم دەكرد لەرۆژنامەى ھاۋكارىدا ۋە ئىمەش بۇ ئەۋى زىاتر بەشدارى بىكات لە كارو چالاكى رىكخستەكانى كۆمەلدا . بۇ رۆژى دوۋم كەچۈۋىنە ۋەزەرتى بەرگى لەپەرسەكە نووسراۋەكەيان لىۋەرگەرتىن ، پاش ھاۋەيەك ئەفسەرىك ھاتە لامان ۋە چەند پەرسىارىكى لىكەردىن ۋە پىي راگەياندىن : ئىۋە بەھەلە نەقەل بويىن بۇ ئىۋە نووسراۋىان بۇ كەردىن ۋە گەپاينەۋە بۇ مەركەز تەدرىبى كەركوك . پاش ھاۋەيەكى تر ھەردوۋكمان نەقەلكرائىن بۇ (مەدرسە المۇسىقى العسكىرى) لە باب المعظم بەرامبەر كۆلىڭرى ئەندازىارى . لەۋى كاتى لىپەرسراۋى خويىندىكە زانى ھەرچوۋى زانكۆيىن ۋە برانەرى تىرى عەربىش ھەر ھەرچوۋى زانكۆ بويىن لەۋى بويىن ، زۆر يارمەتى دايىن ، ۋەتى رۆژانە بۇ خۇتان سەپەرشتى باخچەكەى ھەرمەۋە بىكەن .

لەسەر شەقامى رەشىد بەرامبەر دوكانەكەى ۋەستا بەشىر لەنوتىلىكدا زۆرۈرۈكمان گەرت مانگى بە دوانزە دىنار . بەيانىان بەجلى مەدەنىيەۋە

دەچپوۋىن بۇ دەۋام بەرامبەر خويندنگاي مۇسىقاي سەربازىلى لەئوتىلىكى كۆندە يەككى بەقەد شىۋىنى بزمارىكمان ۋەرگرتىۋو ، كە جەلە سەربازىيەكانمان پىيادەكردو خۇمان ئى دىگۆپى . بەيانيان تا كاترۇمىرى نۇ لەۋئى ئەبۋوۋىن ۋە پاشان ئەچپوۋىن لە ئوتىلەكەي بەرامبەرمان خۇمان دىگۆپى ۋە مەن ئەچپوۋم بۇ رۇژنامەي ھاۋكارى كەنزىك شىۋىنى سەربازىيەكەم بوو ، لە (دار المجاهير) ئىمىش ئەچپوۋ بەلەي كاروبارو چالاكى كۆمەلەمو نىۋەپران پىش دەۋام تەۋاۋ بوۋن : خۇمان دىگۆپىرەمو دەچپوۋىنەۋە بۇ شىۋىنى سەربازىيەكەمان . لەناۋ سەربازگەكەشدا ھەمىشە باسى رۇشنىيرى ۋە بزوتنەۋەي كوردايەتيمان بۇ ئەكردن .

جارىئىكان رۇژى عارفە بوو بەتەماي ئەرە بوۋىن ، ئىجازەمان بەدەنى بۇ جەژن ۋە بگەپىنەۋە بۇ سەلىمانى . مامۇستا غەزىز چاۋەپىنى ئەرەۋى ئەكرد تا ئىجازەكە دەرەچى . وتى : كارىكى پىۋىستە ھەيە دەچمە دەرەۋەي سەربازگەكە زوۋ دىگەپتەۋە ، پاش ماۋەيەك لىپرسراۋى سەربازگەكە كۆيكرىنەۋە بۇ پىۋىزبايى جەژن ۋە ئىجازەكانمان بداتى ناۋى مامۇستا غەزىزى خويندەۋە لەۋئى ئەبۋو . بېيارىدا ئىجازەكەي رەتبىكەتەۋە بۇ ماۋەي چۈار رۇژ زىندانى كرا نەيتۋانى بگەپتەۋە بۇ سەلىمانى ۋە جەژنەكەي لەۋئى كىرد ھەر ئەر رۇداۋە بوۋەۋەۋى ئەرەۋى ماۋەيەك دۋاى مەن لەسەربازىلى رىزگارى بىت .

پاش تەۋاۋكردىنى سەربازى بۇ جارىكى تر ھەردوۋكمان ناۋمان دەرچوۋ بۇ دامەزندانىن ۋەك مامۇستا لە قەزەي (غەزىزىيە) ئەرە پەيۋەندىكرد بەكارەكەيەمو مەن پەيۋەندىم ئەكرد ، لەبەر ئەرەۋى مەن رۇژانە لەرۇژنامەي ھاۋكارى ۋە بىرايەتى ۋە رۇشنىيرى نۇئى كارم ئەكرد ، ماۋەيەك لەيەكتر داپراين ،

پاشان لەشۋېشى ئەيلوولدا لەمانگى جەمئىيەت سالى ۱۹۷۴ جارىكى تر لەناوپردان و چۆمان يەكمان گرتەمە ، چەند رۇژنىك بەيەكەمە بووين ، دواتر گەپرايەمە بۇ ناوچەي پېنجوين ، لە پۇژانى كۇتايى نىسكۇدا لەمەربەندى رايات جارىكى تر چاومان بەيەكتر كەتەمە ، چاومېنى ئەمە بووين كە شۋېش بەردەوام يېت ، دوايى روومانكردە ناوچەي پېنجوين پاش چەند رۇژنىك گەپرايەمە بۇ سلىمانى بۇ جارىكى تر لەيەكتر داپراين ، بەلام ھەمىشە دەنگوباس و ھەوالى يەكترمان دەزنى.

لەمانگى شەشى سالى ۱۹۷۸ د زانيم كە مامۇستا غەزىز لەلايەن رۇژمەمە دەستگىر كراو لەمالىكىدا لەسلىمانى. پاش ئەمەي بەندىخانەكەي گواسترايەمە بۇ قەسباخانەكەي موسىل ، چەند جارىكى سەردانم كىردو لەسەردانەكاندا ھەمىشە رووخۇش و دەم بەپىكەنەن و ۋە بەرزو خۇپراگر و گەشەين بو ، دەيگوت : گيانبەخشەين لەپىناۋى گەل و نىشتەمان و بىرو باومەدا ، ھىماي سەربەرزى و سەرمەريە بۇ خۇمان و ھاپرىكانەمان و ھىزب و بىروباومېرى پۇلاينەمان و نەمەكانى داھاتوومان. بۇيە پىنويستە خۇراگرو قارەمان و پىشوو دىرژ بىن بەرامبەر جەلانەكانى دوزمەن ، لەكۇتايىدا سەرفرازى و سەركەوتەن بۇ ئىمەي كورد دەيىت. جارىكىيان پىش لەسەيدارەدانى پىنى وتىن كە ئەپۇينە دەرمە بەلاي چەپدا سەيركەن ئەمە ژوورى لەسەيدارەدانەكەيە. كاتى ھاتىنە دەرمە سەيرمان كىرد ژوورىكى زۇر ترسناك و تارىك چەند پەتىكى سەيدارەي پىادا ھەلواسرابوو.

لەمانگى سىنى ۱۹۷۹ كاك جەزا غەلى شاپوور ئاگادارىكىردم كەمپىرارى لەسەيدارەدانى مامۇستا غەزىز دەرجوومە بەياني جىن بەجى دەكرىت. ھەرنەمە رۇژە لەگەل كاك جەزا و برادەرىكى تردا چووين بۇ قەسباخانەكەي

موسىلى ، بۇ ئىمىرى دىۋاندار دىدەننى ھاۋپىۋى بىرلۈك دۈستى دىرىنم بىكم .
 بەلەم بەداخىمە كاتىك گەيشتىنە ئىمىرى ژمارەيەكى زۆر لە ھاۋپىۋى دۈست و
 بىرلەھران و خىزم و كەس و كارى مامۇستا لەبەردەم بەندىخانەكە دابوۋىن .
 پۇلىسەكان خەلەكەكەيان دورخستەۋە ، پاشان پىيان راگەياندىن كە دىدەنى
 مامۇستا غەزىز نىيە ، تەنھا بۇ خىزان و خوشك و دايكى نەبىت ، بەھلە
 نەچوۋىم سەبىرەخانى خىزانى و كاك يونس چوۋبوۋىن بۇ بەغداد كە حوكمى
 لەسیدارەدانەكە رابگىرى ، چونكە بەلنىيان دابوۋ . بەلەم ديار بوۋ بى سود
 بوۋ لەدەۋرەسەرى نىۋەپۇدا بوۋ ، بەئۆتۆمبىلنىك گەيشتەنە بەردەم
 بەندىخانەكە و ئەوانيان كىردە ژورەۋە بۇ بىنىنى بۇ دىۋاندار ، بەزۆر
 بلەۋەشيان بەخەلەكەكە كىردە ئىمەش بەغەم و پىزارە نىگەرەنەكە زۆرەۋە
 مىلى رىگامان گىرت و گىرەنەۋە ، ئەۋ ئىۋارەيە باراننىكى زۆر بوۋ ئاسمانىش
 شىنى بۇ ئىمە كەلە پىاۋە دەكرد .

لەسەعات دىۋانزەۋى شەۋى ۲۵/۲۴ ى مانگى سىندا رۇخى پاكى گەيشتە
 كارۋانى شەھىدان و گەيشتە ھاۋپىۋى و ھاۋپىرەكانى و مىژۋىيەكى پىر
 لەسەرەۋىرى و شكۆمەندى بۇ خۇى تۆماركرد .

شەھىدى نەمىر بەراستى ھاۋپىيەكى دىسۆزۈ بەۋەۋاۋ چالاك و گەشپىن و
 بەۋرە بوۋ ، لەبۋارى رىكخستىن و كاركردندا و ئازاۋ چاپوك و چاۋنەترس و
 بەھلەمەت بوۋ ، كوپى تەنگانە بوۋ لەزىندانىشدا پالەۋان و خۇراگر بوۋ .
 مامۇستا غەزىزى نەمىر ھەمىشە رووخۇش و دەم بەخەندەۋ قەسەخۇش و
 رەفتار جوان و خۇشەۋىستى قوتابيان و پىشەمەرگە ھاۋپىكانى بوۋ ،
 ھەرچى بوترى و بىۋوسىرى لەئاستى ئەۋشەھىدە نەمىردە ھىشتا كەمە .

چەند پەيغەمبەر بۇ ھاۋىرىنى زىندانىم

باپىر مەھمەد ئەمىن

سالانىك بوو بىرىم لەننوسىنەمەي ژياننامەي شەھىدى سەركردە (مامۇستا
 ەمزىن) دەكرەمە ، ئەمەش ئەگەر ئەمە بۇ ئەمەي كەبۇ ماوەيك لەزىنداندا
 لە (هەينەي كەركوك) بەيەكەمە بووین ، ئەمە يادىكارى و كاتە پەر لەپوودا و
 بەسەرھاتە گرنگانە ئەگەر كەمىش بىن بەلامە زۆر گەمەن ، بەمە خزمەتەك
 بەگيانى پاكي شەھىد مامۇستا ەمزىرۇ رىبازمەكەي دەكمە .

سالى ۱۹۷۸ بوو لەمەرىمى (۱۱) - ۵۰ ي ئەمە كاتە پىشەمەركە بووم ،
 لەناوچەي پشەمە ، زستانىكى سەرد بوو، بارەگاگەمان لەنەزىك ناوچەي
 نىوان سەردەشت و قەلادزى لەسەر سنوورى ئىران بوو، بەفرىكى زۆر
 بارىبوو ناوچەكەش تا بلىنى كوستان بوو، ەمەرىمى (۱۱) لەنەزىك گوندى
 (بىوران) لەنەزىكدا بارەگاگەمان دانابوو پىيان ئەوت (دۆلى قەلەندە) ، رۇمى
 شای ئەمەكەتە لەگەل رۇمى عىراقدا پەيمانىكىيان ئىمزا كەردىبوو ، كەمەرىش
 بەكەنە سەر سنوورەكان و ھاوکارىيە كەتر بەكەن ، ئىرانىش بە پەيمانى
 نەينى لەگەل رۇمى عىراقدا بېرىدەبوو، كەپشەمەركە تەسلىم بەرپەرىمى
 عىراق بەكاتەمە لەكاتى گەرتنىندا، ئەمەبوو رۇمى عىراق ەنزىكى زۆرى
 لەسوپا و جاش ەينايە نەزىك بارەگاگەكانى سەركردەيەتە لەناوژەنگ و نەزىك
 سنوورەكانى ناوچەي (بىوران) بەكەكانى ئىمە، لەمە و لەشەمەيكە
 نامەيەكى بەرپەز (مام جەلال) ەات بۇمان كەئەمەكەتە مەن فەرمەندەي مەفرەمە

ھەرىكەتمەن بەرمە ژورنىك بىراين، كاتىك يەككىك لىمەرگاكانيان كىردەۋە منيان
 فېئى دايە ژورنىكەۋە .. بەمەر چولارلاى ژورەكەدا خەكك دانىشتىبوو رىش
 درىژ .. رەنگ زەرد لەۋە ئەچچوۋ ماۋەى چەند مانگىك بىت لەۋى مابىنەۋە،
 يەككىك لەۋان خېلەيەكى سەيىل رەش بوو بەھىمىنى ھاتە لامەۋە، وتى تۆ
 كىنى و لەكۆى گىراۋى ؟ ھەموۋىم ۋەك خۆى بۆ باسكرد بەلام دۋاى ئەۋەى
 تىگەياندەم كەئەۋانىش پىنشمەرگەن و گىراۋن ، وتى ھىچ مەترسە ھەموۋمان
 ۋەكو تۆۋىن ، ئىنجا مەن پىرسىيارم لىكرد كەتۆ كىنى و ناۋت چىيە ؟ وتى : مەن
 (مامۇستا غەزىن) ئەم بىرادەرەى تەنىشتىشەم كاك (عەبدولرەزاق) . ئىنجا
 كەۋتە رىنمايى كىردەم پىنى ۋەم كەپىۋىستە لەۋى چۆن ھەئس و كەۋت بىكەم ،
 پىنى ۋەم نابى ئىعتىراف بىكەم ، نابى نەئىنى شوۋىن و جىنگاى پىنشمەرگە
 بىركىنەم ، تىگەياندەم كەئەگەر نەئىنىيەكەيان بىركىنەم ئەۋا ئىعدام دەكرىم ،
 تىگەياندەم دىركاندەن نەئىنىيەكەيان شوۋىش كەلكى نىيەۋ خراپە ، خۇپاگرى
 كارى مەردانەيە . زۆر رىگاۋ شوۋىنى بۆ دانام مەن پىشتەر مامۇستا غەزىن
 نەبىنى بوو ، پىۋاۋىكى لەسەرخۆۋ ھىمەن بوو . ھەرچارى منيان ئەبىرد بۆ
 لىكۆلەنەۋە ، ئەيانەئىنماۋە ژورەكە بەبى ھۆشىيى، كەخەبەرم دەبۆۋە
 (مامۇستا غەزىن) لەسەر سەرم بوو ۋەرزىش بەقاچ ۋەستەم ئەكرد ۋاۋى بۆ
 ئەھىنام تاكو ئەھاتەۋە ھالەتى ئاسايى خزمەتى ئەكردەم . دۋاى ماۋەيەك
 لەزمانى يەككىك لەگىراۋەكانەۋە زانىم كە (مامۇستا غەزىن) ئەندامى
 سەركىردايتى (ى.ن.ك)، چونكە خۆى باسى نەئەكرد، بەلام رۆژنىك
 مامۇستا غەزىن بۆى باسكردەم كەپىش ئەۋەى بىتە ئەم ژورە، لەژورنىكى
 (ئىنفرادى) تەنبا بوۋە، بۆ ماۋەيەك باسى ئەۋەى دەكرد كەلەۋى بىزار بوۋە
 بەتەنباۋ توندو تىژىي دەرۋونىيان بەكارھىتاۋە لەگەلەدا . بۆمان دەرەكەۋت

دوای گرتنى مامۇستا لەسلىمانىيەمۇ راپۇرتى زۆرى لەسەر ھاتوۋە كەشم
پىاۋە ئەندامى سەركردايە تىيەمۇ ئەمەش زىاتروا يەكرد پىاۋانى رۇنم
گرنىيەكى زىاترى پىيىدەن و بەقوۋلى لىكۆلىنەمۇ لىكەلدا بىكەن .

زۇرچار بۇ زاخاۋى مېشك مەن و مامۇستا مەزىزى كاك مەبدولرەزاق
لەسۇچىكىدا دانەنىشتىن يادگاريمان ئەگىزايەمۇ زۇرچار بەمنى ئەت ئەگەر
بارودۇخىك ھاتە پىشەمۇ بەربوۋىن ئەيىن بەھاۋىنى ھەتە ھەتايى يەكتەر، ئەم
زۆرەي ئىمەي تىابوۋىن كۆمەلنىك پىشەمەرگەي تىرىشى تىابوۋ ،
كەمەرىكەيان خەلكى ئاۋچەيەكى كوردستان بوۋن. ھەركاتىك يەكەك بانگ
بىكرايە بۇ لىكۆلىنەمۇ مامۇستا مەزىز پىش رۇيشتىن رىنەمايى دەكردو ۋەي
بەزى ئەكردەمۇ، كە ئەيانەيتايەمۇ ئەگەر زوۋ پەنجە مۇرى بىكرايە ئەيوت
ئىعتراقى كىردوۋە ، زۇر رقى لەوانە بوۋ كەئىعتراقىيان دەكردو نەيتىيان
ئەدركاند ، (شەھىد مەبدولرەزاق) ىش يەكەك بوۋ لەوانەي كەزىو زوۋ
لىكۆلىنەمۇيان لەگەلدا ئەكرد ، چۈنكە ئىعتراقى ئەكەكرد بۇيە زۇر ئازارىيان
ئەدا. بەبى ھىچ ئىعتراقىكىش (۱۰) سال ھوكمىاندا ، ئەوكاتە كەسەرەتاي
شۇپشى نوۋى بوۋ ، ھەركەسىك پىشەمەرگە يان ئەندامىكى رۇنخستىن
دەستگىرىكرايە زۆرىي ھوكمى ئىعدام ئەدران ، رۇنم شۇننىكى لەكەركوك
دروست كىردبوۋ، بەناۋى (ھەيشەي خاسە) كەتايەت بوۋ بەكوردستان.
بۇئەمۇ شۇپش پەمە نەسىنى ئەرپەرى ئازارو توندوتىزى تىادا بەكار
ئەمەت. ئەم دەزگا سەركوتكەرە ئەوكاتە يىرە پىيان ئەت (مەكتەب سەدەم
لشۇن الشمال) واتە نوۋسىنگەي سەدەم بۇ سەركوتكىرنى شۇپشى كورد،
كەئەوكاتە سەدەم جىگىرى سەركوك كۇمار بوۋ. ھەيشەي كەركوك ئەوكاتە
پىكەتابوۋ لەچەند زۆرىنىك، ئەم زۆرەي ئىمەي تىابوۋىن دوۋ زۆر بوۋ

نيوانەكەى لاىراىبوو كراىبوو بەيەك ژوور. جارى واهەبوو ژمارەمان شەبوو بەهەشتا كەس بەچەند دووشەمە جارنك كۆمەلنك نەبران بۇ دادگايىكردن. ئىو دادگايەش (مەككەمە خاسە)بوو كەدوسەد مەترنك لەهەينەى خاسەو دووربوو، ئىو دادگايەش دادگايەك بوو تاييەت بوو بەكورد دادگايەكى ياسايى نەبوو دانورەكانيش خەلكى عەسكەرى بوون ، ھەيەكە لەشوننەكەو ھاتىبون .

له‌برئەوه‌ی مامۆستا عەزیز چەند مانگێك له‌پێش ئێمه‌وه‌ گیرابوو، لێكو‌ئێنه‌وه‌ی ته‌واو بوو بوو، ئاما‌ه‌كرا‌بوو بۆ دادگا‌یی‌كردن، شه‌وه‌بوو روژێكی دووشه‌مه‌ ناو خوێندرایه‌وه‌ ناوی مامۆستا عەزیز یه‌كێك بوو له‌وانه‌ كاتی دادگا‌ییان ته‌واو بوو، بۆ شه‌وی كه‌ گه‌ڕانه‌وه‌ لای ئێمه‌ و زانیان مامۆستا عەزیز حوكمی ئێعدام درا‌وه‌و كا‌ك عه‌بدولپه‌زا قییش به‌ (١٠) ساڵ زیندانیی، دوا‌ی ئه‌وانیش به‌ مانگێك ئێمه‌ش به‌رمو (دادگا‌ی خاسه‌) براین، دوا‌ی ما‌وه‌یه‌ك هه‌ولمان پێ گه‌یشته‌ كه‌ (مامۆستا عەزیز) له‌زیندانی موسڵ په‌لاماری یه‌كێك له‌جه‌لا‌هه‌كانی دا‌وه‌و گوێچه‌گی قرتانه‌وه‌، بۆشه‌وه‌ی رقو كینه‌ی شوێشگینه‌وه‌ی خۆی له‌وێش بسه‌لمینی كه‌ ده‌سته‌وه‌ستان نییه‌ به‌رامبه‌ر شه‌و جه‌لا‌دانه‌ كه‌ دا‌وا‌ی ره‌وا‌یی می‌لله‌تێك ناسه‌لمینن له‌برئەوه‌ مامۆستای نه‌م (مامۆستا عەزیز مه‌حمود) كه‌م ژبان و كه‌ن ژبانی هه‌لبه‌ژارد. .. س‌لا‌و له‌گیانی پا‌کی شه‌هیدی نه‌مرو ها‌وپێ‌ی زیندانم (مامۆستا عەزیز مه‌حمود). حه‌زده‌كه‌م به‌زانین شه‌و س‌پی پێشه‌مه‌رگه‌یه‌ی له‌گه‌ڵ مندا ده‌ستگیرابووین شه‌مانه‌ بوون :-

- سلیم سلیم خدر جو کمی ۱۵ سال دراو خلیکی - پشدر- و نندامی
فرماندهی یو.

- سليمان رسول حوکمي ئيعدم دراو خټکي مرگه بوو .
- رهشيد همزه وسو حوکمي ئيعدم دراو خټکي پشدر بوو .
- منيش به (۱۵) سال حوکمدرام ..
- هزار سلاو لهگيانې شهيد سليمان و رهشيد همزه هاوپښمان

شەھىد غەزىز لەسالى يەكەمى خويندندا زۆربەى خويندكارەكانى رىكخست

عەبۇلقادر ھەمەئەمىن مەھمەد

پاش ئىمەى خويندندە لەئامانەى (وەتەن)ى كوپان لەسلىمانى تەواوكر،
كە بىنئى قوتابخانەكە بىنئى رىكخراو دىموكراتىيەكانى ئىستايەو
لەپۇژانى رۇندە (دائىرەى ئەمەن) بوو، سالى ۱۹۶۸، كەچووينە زانكۆى
بەغداد - لەكۆلىژى زمان - بەشى كوردىى وەرگىراين، دواتر بوو بە كۆلىژى
ئاداب، لەقۇناغى يەكەمەدا بەرىكەت لەگەل شەھىد (غەزىز مەحمۇد) دا
لەيك گروپى خويندندە بووين و بووينە ھاپۇنى يەكترىى ، لەماوہى ئەو چوار
سالەى كۆلىژدا، ھەرۈە ھا لەپرووى رىكخراویشمە شەھىد غەزىز
لەپرسراو مەبوو .

كوپىكى دلسۆزو دەستپاك و چالاک بوو، ھەمىشە خۆى بە خويندكارىكى
پىشەنگ دەزانى ، ھەر لە سەرەتای سالى يەكەمى خويندندەو زۆربەى
خويندكارانى رىكخست، دواى خويندندى وانەكانىش دەگەرە بەسەر
ھاپۇنكانىدا لەگەل خۆیدا دەيىردن بۆ مەكتەبى رووناكپىرى لە(شارع
سعدون) بۆ وەرگرتنى ئەو كىتەب و گۇقارو نامىلكانەى، كە لەر كاتانەدا باو
بوون .

شەھىد غەزىز خويندكارىكى ھىندە زىنگ بوو، ھەمىشە بابەتە
سىياسىيەكانى دەخويندەو، لەسەفارەتى (چىن) لەبەشە رووناكپىرىكەيدا

ھاۋىيەشەيى ھەببۇ، ئىمۇ نامىلىكىمۇ گۇۋاھنامە ۋە مەدەنىيەت، كەلەسەر (ماۋتسى تۈنگ) بۇيۇن دۈيىش، كە دەگەپرايمە بۇ شوقەكە يەسەر ھاۋىيەشەيى دابەشى دەكرىدۇ پىنى دەۋتەن (با فەيكرەتەن فراۋان يىت).

كاتى خۇمالى كىردى نەرت، مەن ۋە شەھىد غەزىز شەھىد ياسەن كەركۈكى لەيەكەك لەيەكەكەنى گەپرىكى (اعظمىة) دانىشتىبۇيىن لەكاتى خۇيىندەۋەي بەيەنەكەدا لەلەين (ئەھمەد ھەسەن بەكرەۋە شەھىد غەزىز ھەستايە سەرىپى ۋە دەستى كىرد بەچەپلەيىدان ۋەتى كۈپىنە (ئەمە سەركەۋتە خۋاردەكەتەن لەسەر مە).

ئەۋەي زىاتە كارىگەرىي ھەببۇ لەسەر شەھىد غەزىز، كەرسەتە دلتەزىنەكەي ھاۋىيەشەيى ياسەن بۇ، كە بەكارى رىكخراۋەيى چۈۋوبۇ بۇ كۈت لەرپىگا بەكارەساتى ئوتومبىل شەھىد بۇ، بەتايىبەتى ئىكەتەي بۇ پىرسەكەي چۈيىنە گەپرىكى ئىمام قاسم لەكەركۈك، لەماۋەي ئىمۇ دۈۋ رۇژەدا كە لەكەركۈك بۇيىن جامانەكەي لەمەل ئالەندىۋۇ دەگىرىا .

شەيخى مەزىزنى شەيخى شەيخى

شەيخى مەزىز

سالى ۱۹۶۱ كە شۇبىشى ئەيلول بەرپايوو ، مەن بەرپو بەرپى قوتابخانەى
(عەبابەيلى) بووم . لەچەند بولرىكدا يارمەتى ئەوكاتەى شۇبىشمەدا ، پاش
شكىستى لەشكىرى كوردستان لەدەربەندىخان ۋە بازىان ، ئەو بوو رىئەسى ئەو
سەردەمە دەستى كىرد بەگرتتى ئەوانەى يارمەتى لەشكىرى كوردستانيان
دابوو ، مەنىش يەككىك بووم لەوانەى كەبەندىكرام ۋە بردىيانىن بۇ دەربەندىخان ۋە
دوایی بۇ سەلىمانى ، لەپىكەرتى ۱۱/۱۰/۱۹۶۱دا لەكاتەدا خەزانەكەم تازە
مەندالى بوو بوو ، كچى پوورى خوالىخوشبوو مامۇستا عەزىز بوو ، لە
سەلىمانى ۋە باوكى خەزانەكەم شەھىد عەزىزى ئارەبوو بۇ گوندى عەبابەيلى
بزانىت چى پىويستە بىكات ، گەپابوۋە بۇ سەلىمانى بارودۇخى
خەزانەكەمى باسكردبوو ، ھەر ئەو رۆژە بۇ جارى دووم گەپابوۋە بۇ
عەبابەيلى ، خەزانەكەم مەندالەكەى ھىنا بوو بۇ سەلىمانى ئەمە نىشانەى
ھەستى خەزمايەتى ۋە كوردايەتى ۋە دىسۆزى شەھىدى نەم بوو .

۱۹۷۰/۱/۱ بوو ، خەزانەكەم تووشى شەھەلى نەسفى بوو ، بردمان بۇ
بەغدا بۇلاى دىكتۇر لەگەل خورشىدە خانى دايكى شەھىد عەزىزدا ، كە
زانىبووى لەبەغداين ، بەپەلە ھات بۇلامان كە خەزانەكەم برد عەزىز بەكۆلى
خۇى سەرى ئەخست بۇ لاى دىكتۇرەكان ، لەھەمان كاتدا خەزەتتىكى زۆرى

كردىن ، ھەر لەۋكەتەدا بوو وتى كاك قايق مۇئەللىمى دەرچوونى رۇژنامەى ھاۋكارىت ئىدەمى .

لەسالى ۱۹۶۴دا مالمان لەگەرەكى گۇيرە بوو نىزىك مالى ئەوان ، جارجار ئەچووين بەمىۋانىي بۇلاي خورشىدە خان، شەھىد غەزىز كەم ئەكمۇتە مالمۇ ، كەماتەمۇ سەيرى كرد من زۇر بى تاقەتم وتى كاك قايق بۇچى بى تاقەتى؟ وتم: غەزىز گىيان نەزادى بىرام لىم عاجز بوومۇ ئەيەۋىت واز لەخۇنىندىن بەيئىت. وتى: لەكۇنىيە ؟ وتم لەمالى خوشكەم ، چوۋە دەرۋە پاش چارەكە سەعاتىك نەزادى ھىتايە ژورۋە ئاشتىكرىنەمۇ ، بوۋە ھۇي دەرچوونى نەزاد لەو سالەدا ئەگەر دۇسۇزىي و لەخۇبۇردۇيى نەبىت وابدانم كەم كەس ھەبىت وابدەتەنگ خەلكەمۇ بىت و ھەرزو بەدەنگىيەمۇ بېچىت .

سالى ۱۹۷۹ مالمان لەگەرەكى سەرشەقام بوو (جەھان)ى خوشكەزى بەپەلە خۇي كرد بەمالا وتم جىھان گىيان ئەۋە چىيە ؟ وتى خالم لەبەندىخانەى موسلە ، بەپەلە رۇيشتەم بۇلاي نازەنن خانى خوشكى خەبەرمانداۋ چوۋم پاسىكى (۲۱) نەقەرىمان گرت و سەعات شەشى بەياني كەۋتەنەرى بۇ موسل ، ئەۋ رۇژە ۋاجەھە نەبوو ، ئىمەش خزمان چوۋىنە ئوتىل (لوپنان) ئەۋ شەۋە ماينەۋە ، بۇ رۇژى دوايى لەبەر دەرگاي سجن ئامانەبوۋىن ، بۇ بىنىمى چوۋىنە ژورۋەمۇ پاش مۇرى دەست و لىپرسىنەمۇ جىنۇي زۇرۇ قەسەى ئاشىرىن لەھوشە بچوۋكەكەى بەردەم ژورۋەكانى سىدارە ، كاتىك بەجلى سىدارەۋە ھاتە دەرۋە ھەمۇومان دەستمان كرد بەگريان و ئەۋىش بەقاقاي پىكەنىنەۋە بەۋەۋى خۇشەۋە ھاتە دەرۋە، ھاۋپىكانى ژورۋى سىدارە زۇر سەريان سوۋما لەقارەمانىتى

شاهییدی نہمر ، بہمچورہ (۶-۷) جار بینیمان کہ ہمیش نیشانی
ٹازاہتی شہیدی نہمر ہوو .

جاریکیان لهکاتی مواجهمهدا له (زیندان) دا ، لاوئیکی تمهن (۱۶-۱۷) سالم بینی بهیرینداری ، به (دارشعق) هاتووچوی شهکرد ، زور نارهحت بووم و خهفته خوارد ، وتم عزیز گیان هم لاوه لهگه ئیوه دایه وتی بئلی پیشمهرگه بوو له پردی گیراوه ، به لام تا ئیستا کهس و کاری نه یانزانیهوه ، هر لهو کاته دا ژماره یهکی زور له برانهرانی شهیدی نه مر لهوی بوون وهک بهرینز کاک (عومر له تاج) و (شهید ره فیک توفیق) ی خزمی و ژماره یهکی زور شهندازیارو دوستی شهیدی نه مر له ماوه ی چهند دهقیقه یه کدا بری پاره کوکرایهوه و پیشککش بهو لاوه برینداره کرا ، له هه مان کاتدا ناو نیشانی تهواویان لی وهرگرت و له گه رانه وه ماندا له هه ولیر لامان دایه مالی باوکی که خه لکی هه ولیر بوو ، پیمان راگه یانندن . بو جاری نوایی هاتینه وه بو مواجهمه ته ماشا مانکرد ژماره یهکی زور خزم و کهسوکاری هاتبوون بۆلای . ئه مهش نیشانه ی دلسوزی و وه فاداری بوو بو تیکۆشهرانی گه له که ی له ناو زیندانا .

له ۱۹۷۹/۳/۲۳ بوو هر له سمرش مقام بووین ئیولره بوو، به په له جیهانی خوشکمزای هات و وتی ، کاک فایه ق بروسکه ی له سیداره دانی خانم هاتوه ، نه بیټ بچین بۆ موسل، هر وه ک جاران و به خیزایی پاسمان گرت و رویشتمین بۆ موسل ، به لام زور به داخله وه نه یانه نیشتم ئیمه مواجهه ی بکه یین ، ته نه ا دایکی و خیزانه ک ی و خوشکه کانی نه بیټ ، زور دلگران بووین به غم و یزاره یه کی زوره وه گهرینه وه بۆ سلطمانی .

پاشا خەلقئەيەك لەگەل خىزىمان چۆرىن بۇ سىر قەبرىان لەرىنگاي (تەلەغىس)
كام سىر قەبرىان كام گۆپ ئەمەيان زىياتر كارى تىكرىدم ھەتا ماوم لەيىم
ناچىتەھ ، ئومىدھوارم خۇنىيان بە فېقۇ نەچىت ...

شەھىد ئەزىز

(شۆپشگىرۋ كورد پەرۋەر ... قارەمانى بەر پەتى سىدارە)

مەھمەد شىخ عبدولكەرىم سۆلەمى

لەمىزۋى بزووتنەۋى رىزگار يىخۋازى گەلاند، كەسانى تىكۋشەرى ئەۋتۈ
 ھەلەكەتۋون، كە رۆلى شۆپشگىرۋىيان لەۋتەكەدا دەدرەۋشىتەۋە.
 بەشىۋەيەك نەترسانە، خەمخۇرانە، دىسۇزانە، گەشىپىنانە ۋە نەفەس دىرئانە
 شەۋيان خىستۋتە سەر رۆزۋ بەسات بەرنامەى كار كىردىيان، لەپىناۋى
 سەر كەۋتنى رىبازەكە ياندا قىرامۇش نەكر دۋە. بەرپەرى جەسۋورىيەۋە
 چەلەنگانە بەگژ ھەمۋە بەرنامەى سىياسەتتىكى دۋمىنكارانەى دۋمىناندا
 چۈنەتەۋە ... زىرەكانە بەرنامەىيان بۇ دەستەۋشاندىن ۋە پۈۋچەلكر دىنەۋەى
 سىياسەتى دۋمىنان داپشتۋە. سىفیان لەراۋەدونان ۋە گىرتن ۋە ئەشكەنجەۋ
 گۈللەۋ شەۋخونى ۋە زىندان ۋە پەتى سىدارە نەكر دۋتەۋە، گۈللەيان بەگۈللە
 ۋە لەمداۋەتەۋە. زىندان ۋە ئەشكەنجەيان بەخۇپاگرى ۋە رىسۋاكر دىنى
 جەندرمەكان شكاندۋتەۋە. كۈنجى تارىكى بەندىخانەيان كىردۋتە قوتابخانەۋ
 ۋانەى شۆپش ۋە شۆپشگىرۋىيان تىيادا ۋەتەۋە، لەمىزۋى بزووتنەۋەى
 رىزگار يىخۋازى گەلى كوردىشدا، دەيان ۋە بگرە سەدان تىكۋشەر لەگۈرەپانى
 خەباتى نەندى ۋە زىندان ۋە پىشەمەرگايە تىيادا ھەلەكەتۋون، بەيىرۋاۋەپى
 شۆپشگىرۋى پىشەكەۋتخۋازۋ كورد پەرۋەرانە، خەبات ۋە كوردايەتتىيان
 كىردۋە. لەپىناۋى بەرگرى ۋە بەدەست ھىفانى مافە رەۋاكانى گەلەكەماندا،

چاۋى دوژمىنانىيان شىكاندوھو سىياسەتى رەگىزپەرستانەى رۇئىمە يەك لەدوۋى يەكەكانى داگىر كەرانىيان رىسوا كىردوھ . يەكەك لەو تىكۆشەرانە : كە بىياكانە لەبەر امبەر سىياسەتەكانى رۇئىمدا راوھىستاۋە ، لەنەنجامى خەباتى نەينى و پىنشىمەرگايەتيدا ، لەكونجى زىندانى فاشىيەكاندا ، پەتى سىندارەى بەعسى سەر شوپۇر شەرمەزار كىردوھ ، مىلى بەرزى كوردپەرورانەى لەبەردەم مەرگدا كەلەمىردانە بەرز راگرتوھ . رۇلەى جەربەزو بەنەمەك بۇ نەتەۋەكەيى و خاكى پىرۇزى كوردستان ، مامۇستەى شەھىدى بەر پەتى سىندارەى قەسابخانەكەى موسىل (عەزىز مەحمود)ى نەمەر بوو . نەبەردانە مىژۋىيەكى پىر سەرورەى بۇ خۇى و بنەمالەكەى و ھاۋپىكانى و پىنازەكەى تۇمار كىرد .

كاتى دەمەرىت قەلەم بەدەستەۋە بگىرم . چەند يىرەۋەرىيەك بۇ مىژۋىيە رىيانى نەمەرىيى بنووسمەۋە . قەلەمەكەم لەنىۋانى پەنجەكاندا مائىدەگىرىت ، رازى نايىت ھەروا بەناسايى ناۋى ئەو كەلە مىژدە بەينىم و بەچەند دىپرو لاپەرەيەك باسى دىلىرى و شىكۆدارى بىكەم . بەلەم ۋەفەى ھاۋپىيەتى واملەيدەكات بەنواز شەۋە ، زۆر لەپىنۋوسەكەم بىكەم .. ئەۋەى لەيادەۋەرىمدا تۇمار كىراۋن بىياننۋوسمەۋە سەرى خۇم و قەلەمەكەم لەناستى گەۋرەيى ئەو ھاۋپىيەك و تىكۆشەرو نەبەرد و گەشپىن و دىسۆزە بۇ كوردو كوردستان دابىنەۋىنەم ئەۋەندەى لەيىم ماۋە دەگىرىت تۇمارىيان بىكەم و بىياننۋوسمەۋە . بەكورتى بەم كارەم بىتوانم مەلۇمەكەم بىخەمە سەر خەرمانى گەۋرەيى مىژۋىيە رىيانى ئەو رۇلە نەبەزە .

بەو ئومىدەى مىژۋىيە رىياننامەكەى ، بەرپادەيەك دەۋلەمەند بىگىرىت كە نەۋەكانى دوا رۇزى گەلەكەمان ، نامۇ نەبىن بەمىژۋىيە بىزۋەتەۋەى

بىزگە رىخىۋى گەلەكە مان ، بىز ئان كە لە بىز ئۆتەنە يەدا پىياۋىنى ھەبۇن
 گىيان ۋى ئانىيان لە پىناۋى گەلەكە ياندا بەختكردوۋە ، سەريان بۇ ئوژمانان
 دانەنەندوۋە ، با ئەۋەشيان لاپەرچەستە بىت كە كورد ، لەدىر زەمانەۋە ۋەكو
 نەتەۋە يەككى دابەشكراۋ ، خاك داگىركراۋ بەدىر ئىزايسى مېژوۋى تىكۋشاۋە ،
 خەباتى كىردوۋە . لە پىناۋى سەرفرازى ۋە سەربەخۇيىدا ، قورىيانى بى
 ئەندازەى داۋە ، لەرۋىگارىكى ۋەكو ئەمۇدا ، كەوا ئەتوانرىت ئەم
 بىرەۋەرىيانەى تىدا بىنوسىرتەۋە ، لەدوۋتوۋى كىتېبىدا چاپ بىرىت ۋە
 رۇژانەشى دۋاى ئەم سەربەمە كەدەتوانرىت بە ئاسانى ۋە مەمتەنەۋە . كىتېبى
 چاپكراۋى لەم بابەتە لەكىتېبخانەى كوردىدا بىپارىزىت ۋە نەۋەى نوۋى لىنى
 بەئىگابىن .. كەئەمە ئەنجامى خەباتىكى دۋوۋى دىرژى گەلەكە مان ۋە بەرھەمى
 رەنج ۋە گىيانبەخشىنى سەدان رۆلەى ۋەكو مامۇستا (عەزىزە ... ئەفەرموۋى
 لەرىگەى ئەم يادەۋەرىيەۋە تىكۋشەرىكى خەمخۇرى گەلەكە مان بىناسى .

چۇن ۋەكەى يەكترمان ناسى؟

سالى خۇيىندىنى (۱۹۶۲/۱۹۶۱) لەپۇلى دۋوۋى ناۋەندى ۋە لەقوتابخانەى
 ناۋەندى (جەمھۇرى) لە گەپرەكى سەركارىزى سەلىمانى بۇ يەكەمجار لەسەر
 دۋو (رحلە) بەتەنىشتى يەكەۋە يەكترمان ناسى . رۇژىك (ئەنۋەر ئەزەۋە)
 كەخەلكى گۈندى زىۋى بوۋ ، پىش عەزىز ھات لەسەر رحلەكەى عەزىز
 دانىشت . كەعەزىز ھات بىنى لەسەر كورسىيەكەى ئەۋە دانىشتۋە
 تۈۋەبۈۋ بوۋ بىشەريان ، عەزىز بەتۈناتر بوۋ ئەنۋەرى خەستە ژىر
 كورسىيەكانەۋە بەھەزار ھال من (ۋىشارى قالە) ۋەگە لەيەكمان

جيا كوردنمە ، لەناكاو مامۇستا بەسەر شەپكەدا ھاتەرئورمە ، ھەردوکیانی لەگەل موراقيیدا نارد بۆلای بەرتۆمبەر لەئەتجامدا ئەنومەر لەر قوتابخانەيە گوینزرایمە .

سالەكە گەرمەى شۆپشى ئەیلوول بوو . پېشمەرگە زۆر ناوچەى كوردستانی لەدەقەرى سلیمانی رزگار کردبوو . بئەكو بارەگایان لەچەندین ناوچە دانابوو . چالاکی پېشمەرگە لەگرتنى مەخفەر بئەكەى پۆلیس و كەمین دانان لەسەر شەقامە گشتییەكان ، دەستوەشاندن لەسوپا و سەرانى حكومت رۆژانە بەردەوامبوو . حكومەتیان لەھەموو لایەكەرە شپۆزە کردبوو . حكومەتیش رۆژانە دەیان فېرۆكەى دەناردە سەر گوندو ناوچەكان ، بەناپالم و شەستیر و ساروخ بۆردومانى دەکردن .. چالاکی پېشمەرگەى ئەینى ناوشاریش ، رۆژانە لەئەتجامى چالاکی و دەستوەشاندىان شاریان دەخۆشان و پیاوانى رۆژم و دام و دەزگاكانیان دەشلەژاند . وایان لێھاتبوو لەسببەرى خۆشیان سلیان دەکرد ، مەتەنەیان بەنزیكترین كەسیان نەمابوو . كۆمەلانى خەلكى شارەكانیش بەھەموو توانایان و بەھەموو شیوہیەك یارمەتى شۆپش و ھیزی پېشمەرگەیان دەدا .

ئەو سەردەمە لەكوردستاندا دوو حزب دەوریان لەناو كۆمەلانى خەلكدا دەبینى : یەكەم پارتى دیموكراتى كوردستان و دووھم حزبى شیوعى عیراق . ھەردوو حزبەكە بئەمایەكەى جەماوەرى فراوان و باشیان لەناو چین و توێژەكانى كۆمەلانى كوردەواریدا ھەبوو .

پارتى خۆى بەخاوەنى شۆپش و پېشمەرگە ئەزانى .. رێكخستنىكى فراوان و پتەوى لەناو شارەكاندا ھەبوو . رەگى لەناو ھەموو دام و دەزگاكانى حكومت ، كاسبكاران ، كرىكاران ، مامۇستایان ، ژنان ، خۆئىندىكاران ،

پۇلىس و سوپادا داكوتا بوو.. ھىزى پىشمرگە رووبەرپوى دەسلەلاتى
 ھۆكۈمەت راوېستابوو. دروشمى (كوردستان يان ئەمان) ى بەرزكردبۆۈە ،
 حزبى شيوعىش بەمەمان شىۋە بىنەماي لەناو كۆمەلانى خەلەكدا ھەبوو.
 خۇيان بەيەكەم دۆست و دىسۆزى (عەبدولكەرىم قاسم) و كۆمارى عىراق
 دەزانى. ھۆكۈمەتكەيان بەھۆكۈمەتى خۇيان دەزمارى بەناشكر او پاشكاوانە
 نژى پارتى و شۆپشى كورد بوون.. شۆپشيان بەياخى بوون ، پىلانى كۆنە
 پەرسەتان و ناغاو دەرمەگ دادەنا .

بۆيە بەھەممو شىۋەيەك و زۆر بەتوندى لەنژى شۆپش و پارتى
 پەروپاگەندەى خراپىيان دەكرد .. پارتىش سىياسەتى حزبى شيوعى
 بەسىياسەتتىكى ناپاست و ھەلەو وابەستەى عەبدولكەرىم دەزانى .

لەھەممو قوتابخانەكاندا ، رىكخستنى ھەردوو حزبەكە ھەبوو. قوتابخانەى
 (جەمھور) ىش يەكەك بوو لەو قوتابخانەى پارتىش و شيوعىشى تىادا بوو.
 . قوتابيان لەبەرئەۋەى تۆنژىكى خوين گەرم و بى ئەزموون بوون . رۆژانە
 لەناو قوتابىيانى سەر بە پارتى و شيوعى مەملەت و ناكۆكى دەخولقا ..
 (عەزىن) يەكەكبوو لەو خويندكارە ورياو چاۋنەترس و چالاك و زىرەك و
 بىزۋانەى كەبى سەكردنەۋە كارى دەكرد .

عەزىز دوسەرە بۇ پارتى نىشى دەكرد. لەرىكخستەكانى پارتى و
 لەرىزەكانى يەكەتتى قوتابىيانى كوردستانىشدا ، رۆژانە ھەردەھاتە
 قوتابخانە ، يەكەيەكە پەيۋەندى بەقوتابىيەكانەۋە دەكرد ، ھەلىدەدا
 رايانېكىشەيت بۇ ناو رىزەكانى پارتى و قوتابىيان ... بەياننامەو
 بۆۈكرەۋەكانى پارتى ، ھەۋالەكانى شۆپش و پىشمرگەى لەناو

دەفتەرەكانىدا دەھىنا بۇ قوتابخانە دەيدايە قوتايەكان ... چالاككەكانى
پېشمەرگەى بۇ باسەكردن .

ئەگەر چالاككەكان لىبادىنان يان ھەولئىر بىكرايە ، چالاككەكان ھەكو
پېشستىش نەبووايە . غەزىز گەمەرى دەكردن ھەموو قوتايەكانى
قوتابخانەكەى تېدەگەياند .

مەن ئەوكاتە شىوعى بووم و بەرپىرسى رېكخستنى حەزى شىوعى
قوتابخانەكە بووم ... بەھەمان شىوۋەى غەزىز مەنىش چالاک و بەھەپە بووم
بۇ كاركردن ... ھارپىيەتەيمان يەكجار خۇشبوو ، مەمانەى تەماومان
بەيەكبوو ... ھەردوكان لىناو قوتايەكاندا خۇشەوېستبوو ، غەزىز بە
بەردەوامى ھەولئى لىگەلدا دەدام كەولز لەحەزى شىوعى بەھىند و بېم بەپارتى
... مەنىش بەھەمان شىوۋە ، بەخەيالى خۇم ھەولم ئەدا كە غەزىز يەكەم
بەشىوعى ... غەزىز لەر بلۆكرادو بەياننامەنى پارتى كەدەھەئەنان بۇ
قوتابخانە بەشى مەنى دادەئا . مەنىش بەھەمان شىوۋە ھەرچى بەياننامە و
بلۆكرادەيەكى حەزى شىوعىم دەست دەكەوت دەمدا بەغەزىز ... ئېمە
سەرەپەى ئەوۋەى لەپۇلدا لەتەنەشت يەكەوۋە دادەنەشتەن لەپشووۋەكانەشتا
لەھەشەو رارەوۋى قوتابخانە ھەر بەيەكەوۋە دەگەپەين ... ھەر رۆژى
بەياننامە و بلۆكرادەم بەدەتەن بۇ بەيەنى دەكەوتە مۇناقەشە لىگەلما لەسەر
سىياسەت و بۇچوۋەكانى حەزى شىوعى . ئەوۋەندە رېزى يەكەمان لىبوو . ھەر
كېشەيەك لىناو قوتايەكاندا لە پارتى و شىوعى روۋى بەدەيە ،
بەھەردوكان زوۋ بەزۋو چارەمان دەكردن نەماندەھەشت گەمەرى بېت ...

پۇلى دوۋمان تەماوكرەد ، مەن بۇ ھارەين چوۋمەوۋە بۇ سۆلە ، پېش ئەوۋەى
بۇمەوۋە ... وتى كە نەمەيان دا نەمەكانت بۇ دەنەرمەوۋە ، ئەگەر بۇشم كرا

سەردانىكت دەكم . وتى ھىوادارم كەچوويتەو سۆلەي پىشمەرگەت بىنى بەعەشقى پىشمەرگەو ۋاز لەشيوغىتى بەننىت . وتى كاك عوسمانى عەلى بەگ لە ناوئەھ .. ھەر ئىش و كارىكت ھەبوو بەناوى منەو بچۆرەلای بۇت جىبەجى دەكات .

زۆرى پىنەچو كاتىك زانى نامەيەكم پىگەشىت ، كە كەردمەو نامەي عەزىز بوو . لەگەل نامەكەدا نەرمەكانى بۇ ناردبووم ، لەنامەكەدا سەربارى ئەوئەي پىرۆزىيەي نەرجوونى لىكەردبووم . كۆمەللى دەنگ و باس و قەسەي خۆشىشى بۇ نوسىبووم ، مژدەشى دابوومى كە خۆشى نەرجوو ، نامەكە لەبوو سەرەو بۆمەن خۆشىبوو . يەكەم ھەرائى عەزىز زانى و دوو مەژدەي نەرجوونى ھەردووكەمان مەرگەت .

سالى خويىلىنى ۱۹۶۲ - ۱۹۶۲ :

كاتى دەستىنكەردنەو دەوام ، چوومەو بۇ سەلیمانى ... كەل و پەلەكانم لەبەشى ناوخۆى (دارولتەلەبە)دانا و راستەوخۇ چووم بۇ مالى عەزىز ، كە ئەوكاتە مالىان لەگەرەكى سەرگۆل بوو . لەمالەو بوو . وتى شىو بەيەكەو دەكەين ، بەدايكى وت دایە قەبۇلىيەكەمان بۇ بکە . وتى دایە دەزانىت ئەم (شىخە)مان شىوئە ، توخوا شىخ و شىوئەيان وتووە ؟ .. پورە خورشە وتى : ئەمەپۆ ... بۇ خاترى خوا شىخ و شىوئە ... ؟ وتى : عەزىز لەشىخى كۆيە ؟ وتى : شىخى سۆلەي دىلئەزەيە . پورە خورشە وتى كۆپە عەزىز ، شىخ رەزاي دىلئەزە زاتىكى زۆر موبارەك و چاكبوو . ۋەللا زۆر پى ناخۆشە نەوئەيان شىوئەي يىت .

عەزىز وتى تۇقۇبلىيەكى چەورمان بۇ لىبنى. خەمت نەبى نەيكەمە پارتى .. ئەمى دوو سى سەعاتى لە مائەروەيان بەيەكەمە بووین ، كۆمەلى بۆلۈكلەمە بەيانتامەى لاپوۋ ، ھەر ھەموى داسى و زۆرەيانم خويندەمەو، باسى زۆر شتى بۆكردم، باسى ئەمەى كرد كەلەھاويندا چوۋە بۇ ناوچەى شارباژئرو يىشمەرگەى براۋەرانى زۆرى يىنمەو .

زەعیم سلېق و ھەروشە لە ماموستایان :

زۇر جار لەكاتى وانه خوئىندندا يەخەي بە مامۇستاكانى دەگرت و پرسىياری
لېدەمکردن، مامۇستقا ئىمزا دەكەيت؟..... مامۇستقا ھەبوو ... مونا قەشەي
لەگەلدا دەمکرد و ھەشبوو دەبووت ئىمزاى ناکەم ، ھەشبوو پىنى دەوت عزیز
واز بېنە باوانەكەمان بخوئىنن و من ھەقى سىياسەتم نىيە .

سالى ۱۹۶۲ او روودا وەكان :

لەسەرەتاي سالەكەدا ، عزیز وتى .. ئەمسال وەزە دەگۆزىت لەغىراقدا .
مەنىش پىم وت چۆن و كەي...؟ وتى ھەر ئەوئەندە دەزانم ئىتر نازانم كەي و
چۆن دەبىت ، بەلام ئەم قەسەيەم باھەر لاي خۆت بىت بۆكەسى باس مەكە .
زۆرى نەخاياندا ئەوئەبوو بەغسىيەكان لە (۸) شىوايتى ئەو سالەدا ،
عەبدولكەرىمیان لەناو برد دەسەلاتيان گرتەدەست عزیز وتى شىخە
قەسەكەم راست دەرچوو ، ئەوا شىوئەيەكان عەبدولكەرىم قاسمیان ئەما .
ئىنجا چى دەلەين بەشان و بالى كىندا ھەلەدەن ، بەپارتى و شۆرش دەلەين
چى؟... ئەوئەبوو ھەر بەدواى ئىنقلابەكەدا لە (۱۰) شىوايت بەيانى
ژمارە (۱۲) بۆ لەناو بردنى شىوئەيەكان دەرچوو .

لەبەغداو شارەكانى تىرى عىراق بىپەزەييانە كەوتنە قەتل و عامكردنى
شىوئەيەكان... شىوئەيەكانى سلىمانىش كەوتنە خۆپىشاندان دژى بەغس
... عزیز وتى شىخە ورياي خۆت بە بەقەسى شىوئەيەكان ھەل
نەخەلەتەيت خۆت بەكوشت بەدەيت ... چەند رۆژى شەقامەكانى شارى
سلىمانى بۆنى خوئىنن لىدەھات ... سەر شەقام و سەر كۆلانەكان ھەر
ھەموو بەمودەرەعو دەبابەو ھىزى عەسكەرى گىرابوو . رۆژانە

لەدارولتەلەبەۋە تا دەگەيشتىنە قوتابخانە دەگەپرايىنەۋە، چەندىن جار رادەگىرايىن ۋە دىيانپىشكىن...

بەھۇي ئىۋەي لەنۇيان پارىتى ۋە بەسىيەكاندا رۇكەۋتن ھەبۇۋ، شەپ راۋەستابۇۋ. پىشەمرگە چالاكى نەدەكرد... شىۋەيەكانى كەركوك ۋە شامەكانى تىرى خواروۋ ناۋەراسىتى عىراق ئىۋەي دەردەچوۋ، خۇي دەگەيانىدە كوردستان... كە ژمارەيان زۆر بۇۋ كەۋتنە بىنكەدانان لەمەندى شۇيىن. لەبەرئىۋەي لەسەر ھىچ بىنەمايەك نەھاتىبۇۋنە ناۋچەكانى ژۆردەسەلاتى شۇپش ۋە رۇكەۋتن لەنۇياندا نەبۇۋ، بۇيە پىشەمرگە چوۋە سەريان ۋە لىيدان ۋە زۆريان لىنگىراۋ ھەندىكىشىيان لى كۆژا.

ئەۋ سالا ھەردوۋىكەمان داخلى تاقىكىردنەۋەي پۇلى سىنى ناۋەندى بۇۋىن. مەن بۇ كۆشش چوۋمەۋە بۇ سۆلە. غەزىز ۋەتى نامەم بۇ بىنۇرەۋ نامەت بۇ دەنۇيرىم، با ئاگامان لەيەكەيت. لەگەرمەي كۆشەمكىردندا بۇۋىن، بەس لەگەل كوردىشدا تىكى داۋ لەرئىكەۋتنەكە پاشگەزبۇۋە... پىشەمرگە بىنكەي لەچنارەۋ مىرگەپان ۋە دارىكەلى ۋە ئەشكەتە رەش داناۋۇ... غەقىد نۇرى ۋە مۇلازم عومەر كەرىم ۋە شىنخ سقارۋ عوسمان غەلى بەگ لەۋ ناۋەبۇۋن... رۇژى لەگەل چەند كەسىكى ئاۋايى لەچنارە سەردانغان كەردن... غەقىد نۇرى قەسەي بۇ پىشەمرگەكان دەكرد. پىنى دەۋتن شەپەرۋ ھەرەمۇۋ خۇتان بۇ پەلامارۋ دەست ۋە شاندىن ئامانە بىكەن، دەبىت چىمان بەغەبدولكەرىم ۋە سۇپاكەي كەربەمان زىاتەر بىكەين... دەبى دەرسىكى ۋە دابىرىن كە كالەك بەنۇرئۇ بىشكىن، ۋە لەبەلىتىيان پەشىمان بۇۋنەۋە، كەئەۋ ھالەم بىنى كە ۋەتە سەروپەرى ئىۋەي چۇن بچمەۋە بۇ سەلىمانى، چۇن ئىمتىحان بىدەم؟ لاي خۇمەۋە پىريارمدا بۇۋ كەنەپۇمەۋە بۇ سەلىمانى ۋە بۇ ئىمتىحان... رۇژى

نامەيەككە لەمىزىزە ۋە بۇ ھات لەنامەكەدا نوسىيىۋى.. شىۋىيەكەكان زۆريان گىراۋىن ۋە ناۋيان داۋىت ، ئىستىقائەتلىرى گىرەتتە ھەيە . بەزۋرىش باسى (عومىرى دارتاش)ى گەپكى خۇيانى بۇ كىرەپو، كەمال بەمال گەپراۋە ، بەر نامەيە مەن لەدلەپراۋىكى بېرۋە ۋە نەپۋە ۋە بۇ ئىمتىھان كەتەم بىرى چۈنەنەم لەمىشكى خۇم سېرىپە ۋە .

۱۹۹۲ / ۶ / ۹ ھۆكۈمەت بېرەسىمى شەپرى لەگەل كوردا راگەياندا ، لەگەل راگەياندىنى شەپدا (مەنى تەجەل) لەشارى سىلمانى دەستىيەكرد . لەو مەنى تەجەلەدا بەسەدان خەللى شارىان دەستىگىر كىر ، راپىچى ئەستەبلەكانى ھامىيە سىلمانى كىردى ، زۆرەس لەو شالۋەدا بەناۋ زىراب ۋە شىۋەكانى ناۋشاردا دەريازىۋىۋى ۋە خۇيان گەياندا ناۋچە رىزگار كىرەكان ، خەللىكى زۆر روىان كىرە ناۋچە قىرەداخ ۋە كۆمەلنىك ھاتى بۇ سۆلە . ھەرچى دەھات مەن پىرسىيىرى غەزىم لىدە كىردى ، كەسىكى ۋەنەپو ھەۋالى غەزىم بەداتى ، بەرەستى رۆزگارنىكى رەش ۋە ناھەۋار بوو ، شار بەر ھالە بىرەپو . فېۋكەش رۆژانە گۈندەكانى بۇمباراندا كىردى ۋە ھەۋالمانزى كەخەللىكى زۆرە ھامىيەكە بەمەن دادگاي كىردى كۆزراۋى كەمۇستە ۋە كاسىكارىشيان تىبابوۋە .

دەۋرى دوۋم ۋە ئىمتىھاندا ۋە :

لەپايىزى سالىكەدا ، ھۆكۈمەت بېرىرى لىيۋردنى دەكرد ، غەزىز كاغەزنىكى بۇ ناردىم لەكاغەزەكەدا نوسىيىۋى ، بېرىرى لىيۋردن دەرچۈۋە . بەر بېرىرەكە دەكەۋىت ، ئەگەر بېيىتەۋە بۇ سىلمانى مەترەسى نىيە . بېرىرداۋە نەپ

قوتايىانەي لەدەمورى يەكەمدا نەيانتوانىۋە لەتاقىکردنەۋەدا بەشداربىن و ئىمتىحان بىدەن دەتۈزىن لەھەممو وانەكاندا تاقىکردنەۋە يەكەنەۋە ، بۇيە ھەز دەكەم بەزۋويى بىيىتەۋە بىۋ سەلىمانى ، مەنىش بەشدار نەبۋوم لەتاقىکردنەۋەكاندا و بەنىازم لەدەمورى دوۋەمدا ئىمتىحانبەدەۋە .

مەنىش ھەر زۋو خۆمكۆكردەۋە ، ھاتەۋە بىۋ سەلىمانى كەل و پەلەكانم بىرە بەشى ناوخۆيى دارولتەلەبەر چۈوم بىۋ مالى عەزىز. پورە خورشە بەخىرھاتنەۋەيەكى زۆرى كردم و وتى عەزىز لەباخچەي گشتىيە خەرىكى سەعيە و پىنى وتوم ئەگەر ھات با بىت بۆلام بۇ ئەۋى، كەچۈوم لەۋى بوو. زىياتر لەدو سەعات باسى ۋەزعى شارو رووداۋەكانى بۆكردم ، وتى شىخە ئۆرە بۇ سەعى رۆژ زۆر باشەۋ بۇ شەۋىش كىتەبخانەي گشتىيە ھەيە. ئەم ماۋەيە زۆر بەجدى سەعى دەكەين بەشكەم دەرېچىن..

ئىتر رۆژانە دوو بەدو لەباخچەي گشتى و كىتەبخانەي گشتى سەعيەمان دەكرد .. دووسەعات سەعيەمان دەكرد. لەپىرى عەزىز بانگى دەكرد شىخە شەربەتى، چلورەيەك نەخۆين... ئەم ماۋەيە دەيكرە قسەي خۇش و فۇشقىيات دەيووت دەرچۈوين ئەۋا دەخۆئىن ، دەریش نەچۈوين دەيىنە پىشەمەرگە ، رۆژى پىش تاقىکردنەۋە چۈويە ھۆلەكەم سەيىرى ناۋەكانەمان كرد كورسەيىيەكانەمان بەرۋوداۋى يەكېۋون . ھەمو ئىمتىحانەكانەمداۋ لەمەموۋياندا باش بوۋىن ، تەنھا لەئىنگىلىزىدا نەبى ھەردوۋەكمان خراب بوۋىن. رۆژى ئىمتىحان عەزىز بەمامۇستاكەي بەسەرمانەۋە بوو پىنى وت مامۇستا مەن و شىخە خراپىن دوو پىرسىارم پىيە يارمەتىمان بەدە، با دەرېبەنىم و بىاننۋوسىنەۋە زۆر سوپاست دەكەين .. ھەر عەزىز ئەۋەي وت مامۇستا توۋپە بوو قەبۇلى نەكرد. زۆر ھەۋلى لەگەندادا بى سوود بوو .

زىياتر چاۋدىرى خىستە سەرمان و لىمان دورۇ ئەنەكەۋتەۋە ، تا كار گەشىتە
ئەۋەى ھەپەشەى لەغەزىز كەرد. ئەگەر ۋازى لى ئەھىنىت بەمۇدىرى قاعە
دەلىت و دەفتەرەكەى لىۋەردەگىرئىت، ئىتەر غەزىز كەزەنى بېھۋەدەيە
دەفتەرەكەى داخست ، بەتۈپەيەۋە دايە دەست مامۇستار پىيوت : بۇ
باۋىكى دەكەيت . يارمەتتە ئەداين، ئەدەۋو ۋابوۋىتايە، ئەگەر خىسابت بۇ
ۋەزەكە بىكرەدە دەۋو رۇخى يارمەتتە تىاباۋە، با بىزانىن كەئىمە راسب
بەۋىن چى بەتۈ دەپرىت ، بەشكەم بىكەنە پارىزگار ، ئەمەى ۋت و چۈۋە
دەرۋە. مەنىش بەدەۋايدا چۈۋە دەرۋە.. ۋتى شىخە دورۇ پىرسىارى تەۋام
پىيۋو. ئەۋ مامۇستار نالەبارە پىشتى شىكانىن ئەلنى چى لەسەرى راۋەستىن
كەماتە دەرۋە ژەمىكى بىكوتىن، ۋتە كارىكى باش نىيە و بەھەر حال
ھەردەۋىكەمان دۋاى ئەۋ ئىمتىحانە لەۋە تىگەشىتتىن كە دەرناچىن راسب
دەمىن.

ھەر ئەۋ سالا پىرىارمەدا ۋاز لەھزىبى شىۋەى بەنىم ، بەۋم بەپارتى ، ۋتى
ئىستە بەچىن بۇلاى دايەم ئەۋ مژدەيەى دەدەينى ، بەجۈۋە چۈۋىنەلاى
دايكى ، ۋتى دايە پىم نەۋتى شىخەت بۇ ئەكەم بەپارتى ، دايكى ۋتى
ئۇخەى كۈپم كە ئەم مژدە خۇشەت دامىن . لام سەپىۋو نەۋەى شىخ رەۋاى
دەلىزە شىۋەى بىت و زۆرم لاگرانىۋو ، لەمۋۋە ئىتەر شىخ مەمەد ۋەكو
تۈبە و ئىستە دەلىم دورۇ كۈپم ھەيە . بەقۇرباننىم ئاگادارى خۇتانىن .
دۋاى تەۋابوۋىنى ئىمتىحان مەن گەرامەۋە بۇ سۇلە. پاش ماۋەيەك نامەيەكى
غەزىزم پىگەشىت، لەگەل نامەكەدا نەرمەكانى ناردەۋو. ھەردەۋىكەمان تەنھا
لەئىنگىلىزىدا دەرەچۈۋەۋىن، نەۋسىيەۋى ئەگەر ئەۋ مامۇستار قىر سچەيە
يارمەتى بەدەۋاىيە لەۋىشدا دەرەچۈۋىن .

سالى خوتىنلانى ۱۹۶۲ - ۱۹۶۴ :

ۋەكو راسىب سالىنىكى تر لى پۇلى سى دەواممان كىردەۋ. بەيەكەۋە كارمانىدەكرد. لە سالى ۱۹۶۴ ئاكوڭكى كەۋتە ئاۋ مەكتەبى سىياسىيەۋە ، پارتى بوو بەدوۋ بەشەۋە بالى (مەكتەبى سىياسى) ۋ (بالى بارزانى) .. سالىنىكى خۇش نەبوو .. شەپرو پىنكادان لەنىۋاندا دەستى پىكرد. مەز ۋەزىن لەگەل بالى مەكتەبى سىياسىدا بوۋىن ، ئەو سالە پۇلى سىمان تەۋاۋ كىرد ۋەردوۋكمان دەرچوۋىن ، سالى (۱۹۶۴) سالىنىكى شوۋمى شۆپشى كورد بوو ، بەمۇى ئەۋى ئاكوڭكى ئاۋ شۆپشەكەۋ كەرتىۋونى بەئانكارنىكى خراپدا شكاىيەۋە ، ئەو سالە ئىمە لەئاۋەندى جەمھورى لەجۈۋلەكان ، زۆر بەئاخۇشى بەسەرمانىرد . جەماعەتى عەبدولى حاجى كە ئەۋكاتە سەربە جەماعەتى كانى ماسى بوۋن كارى زۆر خراپىيان لەقوتابخانەكەدا دەكرد ، شەپرىان بەبراندەران دەرۋۇشت ، لەدەرەۋەى شارىش ۋەر رۆۋە لەشۋىنىك كارەساتى شەپرو پەلاماردان ۋ كۈشتن رويىدەدا ، ئىمە لەو سالە نەگىرىسەدا دەرچوۋىن .

سالى خوتىنلانى ۱۹۶۴ - ۱۹۶۵ :

سالى (۱۹۶۴) كە ۋەردوۋكمان دەرچوۋىن ، چۈشە پۇلى چۈارى ۋىژەيى لە قوتابخانەى ئامادەيى ۋەتەن ، كەلەكاتى رۇئىمدا كرايە دائىرەى ئەمەن ۋ ئىستە بۆتە شۋىنى مەكتەبى رىكخراۋە دىموكراتىيەكان . لەپۇلى چۈاردا مەن

ۋە غەزىز ۋە ئىم بىرلەشكەن كارمان دەگىد (خەلىل ئىبراھىم ، سەئىد سالىھ ، سەرىھىستى شىخ جەلال ، تەھىر غەزىز (تەيەرە بىچكۆل) غەلى غەبىدولرەھمان بىلەن (غەلىيە سور) ، غەبىدوللا رەسول) ۋە چەند بىرلەشكەن تىركە ناۋەكانىيەنم لەياد نەماۋە .. ئىم سەلە كەسەلىكى تىرى ناخۇشى بارى سىياسى كوردستان بوو ، پۇلى چولمان تەۋاۋ كورد و سالى خويندنى (۶۶ - ۶۷) چوۋىنە پۇلى (پىنچ) . ئىم سەلەش ھەمان بارى سىياسى شۆپشى كورد بوو ، ھەردوۋىكەن داخلى ئىمتىحاننى ھەزرىتى كراين و بەيەكەۋە لەباخچەي گىشتى و كىتەبخانەي گىشتى كۆششەمان دەگىد ، لەكتىبخانەي گىشتى زۆر جار (مەسعود) يىشمان لەگەلدابو . سالى يەكەم و دەۋرى يەكەم لەئىمتىحاندا دەرەچەۋىن .. دەۋرى يەكەم مەن لە (۲) دەرەسدا كەۋىت . ئىم سەلە بىرلەشكەن دەرچە ، كەۋىتابى دەيتۋانى لەدەۋرى دەرەسدا چەند دەرەس كەۋىتۋە ئىمتىحان بىلەن ، غەزىزىش ھەردوۋىكەن ، ھەردوۋىكەن ئىمتىحانماندايەۋە ۋە ئىم بىرلەشكەن ۋە ئىم سالى دەرەسدا لەچ دەرەسدا كەۋىتۋە تەنھا لە دەرەسدا ، بەشدارى ئىمتىحان بەكەتەۋە مەن ۋە غەزىز سالى (۶۷-۶۸) تەۋەلىك قۇناغەكە بىرلەشكەن ، ئىم سەلەنە لەگەل خەرىكەۋىنى خويندنى و كۆششەردىن ، بەيەردەۋامى سەرقالى كارى سىياسى بوۋىن لەگەل بىلەن (مەكتەبى سىياسى) .. لەو سەلەنە زۆر يادەۋەرىمان لەگەل غەزىزدا ھەيە ، بەلەم ھەرچەند ئەكەم نەيەتەۋە يادەم ، ئىم يادەۋەرىمانەي لەۋزەۋىرى سەلەنە نوۋسىيەۋەنەۋە بەداخەۋە ھەرەمەۋى بەۋەزى رەۋە سىياسىيەكان و بارى ناھەۋەرى كوردستانەۋە ھەرەمەۋى لەنەۋچوۋىن ، خۇئەگەل ئىم ۋەزەۋىرىمانە بىلەن . دەرەس سەرجەمى يادەۋەرىيەكانم ئىستە بەۋەزى تەۋەلە دەگىد .. ئىم سەلەنە .. لەبەر ئىمەي

دەۋامى قوتابخانەمان ئەدەمكرد .. بەزۆرى دەچوومەۋە بۇ مالى خۇمان بۇ سۆلە .. لەبەر ئەۋەى مە بەشدارى كارى سىياسەتە لەناۋچەكەدا ئەدەمكرد ، گومانىيان خستەسەرم ، چەندجار لەھىزى قەرداغەۋە بانگىيان دەكردم بەتۆمەتى ئەۋەى كەمەن سەرىبە (بالى مەكتەبى سىياسىم) بەمۇستەلەھكەى ئەۋان گوايە (جەلالىم) بەلام لەبەرئەۋەى ھىچ بەلگەيەكىيان بەدەستەۋە نەبۇۋ ، برانەرانى ھىزى پىشەمەرگەى ئەۋ ھىزەش زۇرىيان ناسىياۋ و دۇستمان بوون ، لەبانگكردنەكەدا قوتار دەبووم .

سالى (۱۹۶۸-۱۹۶۹) ۋەرگرتەمان لەزانكۆى بەغدا :

سالى ۱۹۶۸ ھەردوۋكەمان لەبەشى كوردى كۆلىزى زەمان لەزانكۆى بەغدا ۋەرگىراين، ئەۋسانە بالى مەكتەبى سىياسى لەبەغدا بارەگای ھەبوۋ، چالاكى سىياسىيان لەناۋ كۆلىزەكاندا ھەبوۋ ، غەزىز كەۋتە ئىشكردن، داۋاى لىكردم كە لەبەغداش ئىش بىكەم، مەن لەبەر چەند ھۆيك كەپەيۋەندى بەخۇمەۋە ھەبوۋ بېرىارى كاركردنم ئەدا. غەزىز كۆزراۋى سەفرەۋ سەيران بوۋ... پۇلى يەكى ئەۋ سانە دوۋ گروپ بوۋ، مەن و غەزىز لەيەك گروپيان بوۋىن. ھەموۋ رۆژ بەقوتابىيەكانى دەۋت بۇ سەيران و سەفرە، ئەۋەندەى پىنداگرت رۆژى ۱۹۶۹/۱/۱۰ سەفرەيەكەمان بۇ سامەرا كەرد، لەۋ سەفرەيەدا... جگە لەقوتابىيەكانى پۇلى يەكەم چەند قوتابىيەكى پۇلى دوۋ و سىۋ چوارىشمان لەگەلدا ھات. بوۋ بەسەفرەيەكى يەكتەتاسەن... چەند كەسەكى ديارىكرد بۇ سەرىپەشتى سەفرەكە ، بەيانىيەكەى ئۆتۈمبىلەكە ھاتە بەردەمى كۆلىزى قوتابىيەكان سولربوون ، ھەر سواربوۋىن غەزىز دەستىكرد بەچەپلەيدان و

گۇرانى وتىن. بەدەنگە بەرزەكەي ھەرجارە ھاۋارى لەيەككە دەكرىد ، بۇ چەپلە لىدان و گۇرانى وتىن... ساتى نەيىشت كەس بەيىدەنگى دانىشتىت تا گەيشتىنە سامەرا. ھەردابەزىن قۇلى كىرد بەقۇلماۋ وتى ئاگات لىمە.. وتى ھەبارەي چىيەمە ؟ وتى واشىت ئەيىم، وتى بۇچى...؟ وتى بۇ (سەبرى) وتى شىت بوونى بۇ چىيە ، ۋەكە ھەستت كىردىت ئەو چۈنە ؟ وتى ھەستت دەكەم ئەۋرىش ۋەكە مەنە ، وتى ئاسانە كە لەسەفرەكە گەپاينەمە ، بەيەنى چۈرۈنەمە كۈلىيە ، بانگى بىكە موسارەكەي بىكە.. لەزىنى زانكۇدا ئەم شتەنە زۇر ئاسايە لەنىۋان كىچ و كۆپدا، وتى جا ئەۋە غىرەتى دەۋىت.. مەن ئەو غىرەتەم نىيە... وتى غىرەتەت گۈرگ بىخوات قەسەيەكە خۇ ئاتكۆزىت ، يان رازى دەيىت يان رازى نايىت ... بەھەرچال ئەم ھالە لەنىۋانئاندا مايەمە ، لەپۇلى يەكەمدا ھەردوۋرا و دوۋر يەكترىان خۇشىدەۋىست، تا سالى دوۋەمى خۇيىندىن بوون بە ھاۋەيى و خۇشەۋىستى يەكتر.

سالى (۱۹۶۹ - ۱۹۷۰) و دوۋەم سالى زانكۇمان :

لەسەرەتەي سالىكەمە كىشەمە ئاكۇكى زۇر لەنىۋانى بىرادەرنى ھەردوۋ بالەكەدا لەكۆلىتى ئاداب و بەتايىبەتى لەبەشى كۆردى ھەبوو. چەندجار شەپو ناخۇشى روۋىدا ، غەزىز خۇي ئاسا ھەمىشە لەھەۋلەندى چارەسەر كىشەكاندا بوو، ھەر كىشەيەك روۋىدەدا بانگى دەكرىد ، يان نەھاتەلام و بەرنامەمان بۇ چارەسەر كىشەكاندا نەھەتە. زۇر پىناخۇشبوو قوتابى زانكۇ لەناۋ خۇيانداۋ لەبەرچاۋى غەربە بەغسىيەكان شەپ بىكەن ، بەغەيب و شورەيى دەزانى... بەلام رۇژى چەند كەسىكى بادىئەنى شەپرىان

بەھەزىز فرۇشتىبۇو. غەزىز بەھە زۆر نىگەرەن بوو، كىشەكە گەرە بوو. چەند برادەرىك لەسەرەھە ھاتن بۇ چارە سەرگەردنى كىشەكە ، ئەھەى لەيىم مابىت (كاك شاسوار جەلال و كاك دارۇى شىخ نۇرى و كاك فازلى مەلا مەھمود) بوون. ھاتنە كۆلىژ و منیان بانگكرد... زۆرمان قسە لەسەر كىشەكە كرد، راي (كاك ئارام) وابوو كە كىشەكە بەبى شەپو بەشىۋەيەكى عاقلانە چارە سەر بگرتت ، ئەھ شەپەى لەكورد سستازدا لەنىۋانى پىشەمەرگەدایە نەھىنرەتە ناو زانكۆۋە، چونكە ئەھە دياردەيەكى خراپە . يەكەك لەھ سى كەسە وتى دەبى ئەھ مەلايىانە تەھى بگرتن و لىيانبەدرىت . كاك ئارام بەپىكەننەكەيەھە وتى كاكە تەمىكردن و لىدان و شەپ چارە سەر نىيە ، مەن ھەلەيەكە بىكەم و تۇش ھەمان ھەلەم بەرامبەر بەكەتەھە نىتر جىاوازى نىۋانمان چىيە ؟ راستت دەۋىت مەن نەشەپرى پىشەمەرگە بەپەرەھە دەزانم و نە ئەھ ھالەشم لاخۇشە كەئىستا نىمەى تىيادىن .. ئەھ كارانە ھەرەھەمۇى لەبەرژەھەندى بەھەسە بەھەس .

سالى (۱۹۷۰ - ۱۹۷۱) و سىيەم سالى زانكۇمان :

سەرەھەى سالى خويىندىن ۱۹۷۰ دىكتۇر كەمال مەزھەر مىژۋى پىندەھوتىن مەن و غەزىزى بانگكرد . وتى پرۆژەيەكە ھەيە دەھەرىت چەند كەسىكتان لە ئەستۇزى بگرن ، بۇ بەنەنجام گەياندنى، ئىۋە جگە لەخۇتان كى بەباش دەزانن ، ئىمە گىلاس ەلى بەگەو سەبىرە عارف و شوكرىە رەسول-مان دىيارىكرد. پرۆژەكەى ۋەرگىترانى نووسىنەكانى (دىكتۇر بلەج شىركۇ) بوو لەھەرىيەھە بۇ كوردى .. بۇ ئەھ مەبەستە چەند كۆپۋەنەھەيەكى پىكردىن،

بابەتەكانى بەسىردا دابەشكردىن ، زۆرمان ئىش تىدا كرد . ئىتر دىكتور
ئەركاتە لەبەر چىسەند ھۆيكە وازى لە پىرۆژەكە ھىناو شىتەكانى
لېۋەرگىرتىنەۋە .

سالى ۱۹۷۰ بەيالى ۱۱ى ئازار دەرچوو ، برادەرانى بالى مەكتەبى سىياسى
كەۋتەنە بارىكى ئانا سايىمە ، ھەندىكىان لەخۆيان دەرسان و غەزىز يەكەك
بوو لەوانە ، مەن پىمە وت يەك زەرە ترست نەبىت.... دواى يەكگرتىنەۋە
ھەردوو بالەكە ، غەزىز بۆۋە كادىرەكەى جارار و بەبەردەۋامى بەيەكەۋە بوۋىن
. زۆر شەۋمان بەيەكەۋە بەسىردەبىرد ، ھەفتانە لەگەل شەھىد و چەند
برادەرىكى تر دانىشتىمان ھەبوو ، بەيەكەۋە دەرچوۋىنە شوۋىنىك دانەنىشىن
لەئەبەنەۋاس ، كەسەكانىش ئەۋەى لەپىرەم مابىت (شەھىد ئەنۋەر ياسىن و
ئەمىرى بەكرى قەساب مەجىد غەباس و شەھىد غەزىز) بوۋن .

سالى ۱۹۷۱ ۱۹۷۲ ۱۹۷۳ ۱۹۷۴ ۱۹۷۵ ۱۹۷۶ ۱۹۷۷ ۱۹۷۸ ۱۹۷۹ ۱۹۸۰

لەسالى خويندنى ۱۹۷۱ و ۱۹۷۲ ۱۹۷۳ ۱۹۷۴ ۱۹۷۵ ۱۹۷۶ ۱۹۷۷ ۱۹۷۸ ۱۹۷۹ ۱۹۸۰
دوا سالى زانكۆمان بوو . بەسىيەكان شالۋىكى دېندانەيان كىردەسەر
فەلىيەكانى بەغداۋ شارەكانى تر ، دەستيانكرد بەرەۋانە كىردىيان بۆ
سەۋرەكانى ئىران.. ئەم رەفتارەى رېژىم قوتابىيان و يەككىتى قوتابىيانى
كوردستانى بىتاقەتكىرد . لەو بارەيەۋە سىكرتارىەتى قوتابىيان بەياننامەيەكى
زۆر توندىيان دەرگىردو لەھەموو كۆلېژەكانى زانكۆى بەغدا بىلاۋكرامەۋە .
تەنھا شوۋىنىك مابوو ئەۋىش زانكۆى مۇستەسرىە بوو ، بەپىنى نەخشەيەكى
داپىژداۋ بېرىدرا كەلەۋىش ئىۋارە بەيانەكە دابەشېكرىت ، لەسىكرتارىەتەۋە

ئەوئەلى لەيلىم ماۋە ئەم كەسەنەيان ھەلبەت ئازاد بۇ ئەنجامدانى كارى
 دابەشكردنى بەياننامەكە ... كاك نەجمەدىن غەزىزى كاك جەلال خۇشناۋ
 كاك ئازاد خەفافو كاك چىيا غەباس كاك مەمەد قەرەداغى و كاك ھەمىد
 بلباس ۋەكىو بەرپىرسى زانكۆكە و غەزىزى مەنىشىيان دانسا. ئۇسۋارە
 لەسكەرتارىيەت لەموزىرىيەۋە بەرمۇ زانكۆى مۇستەنسىرىيە بەلانكۆزۈرەكەى
 سەكەرتارىيەت كەۋتەنەپى ، بەياننامەكان لای كاك نەجمەدىن غەزىزى بوو. ھەر
 دەرچوۋىن دوو لانكۆزۈرە كەۋتەنە شوئەنمان ، لەبەردەم زانكۆدا دابەزىن،
 ئەۋانىش راۋەستان و دابەزىن.. كاتى لەدەرگای زانكۆ چوۋىنە ژوۋرەۋە ،
 گەيشتەنە ناۋ زانكۆكە سەيرمانكرد (كاك ھەمىد بلباس) چاۋەرئەمان
 دەكەت. ھات بەرەۋپىرمان ۋتى سەرنەجىدەن ، لەبن ھەپرايەيەك دوو سى
 كەس دانراۋە ، دەرگای ئىتخانو نادى و پىرسگە ھەرەھەمۇى داخراۋە ،
 ئەۋكەسەنەى راۋەستابوون سەروملىيان بەجامانەى سوور پىچابوۋ... ۋتى
 مەن ۋاى بۇدەچەم دەيانەۋىت لىرە كارىك بىكەن تۆلەى ھەمۇو رۇژەكە
 بىكەنەۋە... بەدەم قەسەكرەنەۋە دوو دوو بەرپارەۋى زانكۆدا دەرۋىشتىن. مەن و
 غەزىز ھاۋشانى يەكەدەرۋىشتىن، كاك نەجمەدىن لايەكى كىردەۋەو ئەو
 بەياننامەيەى پى بوو لەگىرفانى دەرۋىشتاۋ دايە دەست غەزىز، غەزىزىش
 لىلى ۋەرگرت ... نەختى رۇيشتىن غەزىز ۋتى شىخە ئەۋە بۇ نەجمەدىن
 بەيانەكانى دايە مەن ؟ بەدەم رۇيشتەنە ھەر دەۋىۋوت و دەۋىتەۋە تا چوۋىنە
 شوئەننىك و كۆۋۈنەۋەيەكەمان كىرد ، بەپراى ھەمۇۋان بېرىارماندا كە
 بەياننامەكە بىلەنكەيەنەۋە ، گەپرايەۋە بۇ سەكەرتارىيەت كەچۈۋىنە ژوۋرەكەى
 كاك عادل مۇراد و غەزىز دانىشت ، ۋتى كاك عادل فەيشكەكەمان چىروك بوو،
 ۋتى بۇ ؟ ۋتى ئەۋە بەيانەكانە نەجمەدىن دايە مەن و مەنىش بىلەنكەكرەنەۋە

وا بۆم هیئانمیه، عادل وتی حسین سنجاری لهکۆلیژی ئاداب دابهشی کردووو گهرلهتوو . کهباسهکهمان بۆ کاک عادل گێڕایهوه وتی باشتان کرد : دانیام بتانکردایه سهڕنگومان نهکردن .

سالى ۱۹۷۲ و سەفرىيەك يۈرەسە :

لەكوټايى سالى ١٩٧١ دا ، عزيز جەختى لەسەر ئىسە دەكرد كە سەفرەيك بۆيسەرە بگەين، رۆژانە بە يەك يەك قوتايىەكانى دەوت، لەئەنجامدا ھەلگەى بوو بەبېريارو بېريارماندا. كە ئىوھى سال لەجياتى ئىوھى بۆ كوردستان بېرۆينەو. بچين بۆ بەسرە، بۆ ئەمەش ليزنەيەكمان بۆ راپەراندنى ئيش وكارى سەفرەكمە سەپرەشتى كردنى و پىنكەينا. ئىوھى لەيامد مابيت . (شەھيد عزيزو ياسين ئەنوھو مەن و بورھان شەرىعى و قادر حەمە ئەمەين بووين..) ھەر لەمانگى ١٢ سالەكەدا ، ئىو كارانەى كە لەزانكۆى بەغداو عەمادەى كولیە و بەشى كوردى خۆمان پىزويست بوو بگرنيت، جىيەبەجى كران و نووسراو بۆ زانكۆى بەسرەو (اتحاد طلبية) بەسرەكرا.. بېريارماندا كە بەشەمەندەفەر بېرۆين .

ھەموو قوتايىيەكان ناۋى خۇيان نوۋسى بۇ ھاتن، لە رۇژى رۇيشتندا چەند قوتايىيەك نەھاتن، ئەو رۇژى كە بۆشە و دەبوو برۇيشتىنايە، چوۋين بۇ محطە ى شەمەندەفرو فارغۇنىكىمان گرت .. شەمەندەفر بەپىنى كاترۇمىر نەدرەرچو . ئىيە ھەر ھەموو سەعات (۸،۵) شە و لە محطە كۇبوينىنە وادىتىمە يادم سەعات (۹يان ۱۰) ى شە و قىتارمەكە كەوتەپى، لەوسەفرەيەدا مامۇستا (عومەر كەرىم) لەلەين سەرۇكايتى بەشەمە لەگەلماندا دانراپو

ۋەكۈ ئۆيىنى مامۇستايان .. لىژنەنى سەپەر شىتى لەگەل مامۇستا عومەردا كۆيۈيىنەمە . بەرنامەنى سەفەرگە و چۈنئىتى بېرىۋەردىنمان دېرېشت .. بېرىارماندا . ئەۋشەمەنى كە بەرىۋەندەين لەناۋ شەمەندەفەرگەدا . دىو دىو خەفارت بگىرىن و نەخەرىن ، شەمى ھەر سوۋرى شەمەندەفەرگە بويىن ..

عەزىز خەفارتەكەى بەسەر برادەرانى لىژنەكەدا دابەشكرد . خەلىل ۋەندى كەپۇلى دىو يۈۈ لەگەلماندا بۈۈ ، عەزىز دەستىپىكرد بە چەپلەيدان و گۇرانى ۋەتن و سوۋدان ، بەخەلىل ۋەندى ۋە ئەمەشە ۋە بۈۈستى تۈ ناۋەستىت ، خەۋىيە تادەگەينە بەسەر ، بەزم گەرمبۈۈ خەلىل بەجيا گۇرانى دەۋت و جارجار كچەكانىش يارمەتى خەلىليان دەداۋ گۇرانىان دەۋت . ئىستاش لەيامە شەھىد دىلشاد مەريۋانى ھەر ھاتۈۈ چۈى دەرگە ۋە فارغۈنەكەى خۇمانەمە . دەچۈۈ بۇ فارغۇنكىكى تر .. ۋەكۈ ھەستمان كرد . مەشروپى خواردېۋە تۈزى خەيالبۈۈ ، مامۇستا عومەر ھەستى پىكرد زۆرى پىن ناخۇشبوۈ . عەزىز بانگى كرد ۋەتى كاگە دلە .. خەزەكەين يان گۇرانىمان بۇلىيىت يان شىعەرىكى خۇشمان بۇ بخۈنئىتەۋە . ۋەتى بەسەرچاۋ ھەردۈۈكتان بۇ ئەكەم ، بەزمەكەى خۇش كرد . عەزىز ۋەتى (دلە) نەماندەزانى دەنگىشت و اخۇشە ؟ ئەى بۇ تائىستا خۇت دەر نەخستۈۋە ؟ .. تاسەعات (۲) ى شەمى كەس نەخەۋت .. دۈۈى ئەۋە ۋەردە ۋەردە قوتابىەكان زۆربەيان نوۋستى . خەفارتى مەن و عەزىز كە بەيەكەۋە دانرابويىن ، تەۋابويى ، نۇرەى شەھىد ياسىن و قادىر بۈۈ ، ۋەتى ئىۋەش مەخەۋن و دەمى خستە بىن گوۋى شەھىد ياسىن ۋەتى (دىلشاد) سەرخۇشە باپەننى نەدات ..

بەيانى لەگەل شەبەقدا گەيشتىنە بەسەر .. زۆر بەمان نەشارەزى بەسەر بويىن .. (مەھمۇد مەھمۇد) مان لەگەلدا بۈۈ ، شارەزى بەسەر بۈۈ ، بەچەند

سەيارە يەك چوۋىنە بەربارەگای (اتحاد وەتەنى) تەنھا خەرسى لىيىو. لەئىستىيەلامەتەكى مەن و غەزىزى ئىنۋەرو قادرو مەدى دانىشىن. زۆر سارد بوو. قوتاييەكانى تىرىش دوو دوو سى سى لەچەند شويۇنىك سىتارىان گرت تا تەواو دىنيا رووناكبوو خۆر ھەنھات پەيۋەندىان بە (ئازاد غەبدولقادىر بەروارى) يەمە کرد، كە لىپرسراى يەكئىتى قوتاييەكانى كوردستان بوو لە زانكۆى بەسەرە. زۆرى نەخاياند گەيشتە لامان، نەئىم نەئىمە كە سەمان يەكترەمان نەدەناسى، تەارفەمان کرد. وتى ناوى كاك غەزىزى شىخ مەمەم زۆر بىستەو لەبراندەران زۆر بەگەرمى پىشوازى لىكردىن .. تەلەفۇنى بۇ مەسئۇلى ئىتقادى وەتەنى بەسەرە کرد . ئەمىش دوو نوپىنەرى نارد بۇلامان ئىمە لەنۋوسراۋەكەماندا كەبۇ ئىتقاد و زانكۆى بەسەرە كرابوو، دوو شتى سەرەكىمان داواكردبوو :

۱- پاس بۇ گواستىنەمەمان كە ئىمە رۇژانە لەگەلماندايىت كە

پىۋىستىمان بەندو پاس بوو .

۲- شويۇنى نوۋستەن و ھەوانەمە .

شويۇنەكە .. خانويەكەيان بۇ دەستىنەشانكردىن ، ئازاد لەگەل يەكئىك لەدوۋ كەسەكەى ئىتقادا تىنكچوۋن، كار گەيشتە ئەمەى ئازاد بەئارەزوۋى خۇى يەك زەلەى لەمە كەسەداو زۆر خراپ توۋپە بوو ، تەنەت جەنىۋى بەئىتقادەكەيان و سەرۋكى ئىتقادەكەياندا . مەن و غەزىز كەتوئىنە نىۋانىان لەئەنجامدا ئاشتەمان كەردنەمە ...

ئۆتۈمبىلىيان دوۋپاس بۇ ھىناين و بىردىانەن بۇ شويۇنى ھەوانەمە . خانۋەكە دوۋقات بوو ، قاتىكەمان بۇ كچەكان دانائو قاتەكەى تىر بۇ كۈپەكان. زىاتەر لە (۳) رۇژ لەبەسەرە ماينەمە . لەم سەفەرەيەماندا لەگەل

لېۋنەكەمان ۋە مامۇستا ئومۇر ۋە چەند قوتايىيەكى تىر سەردانى سەۋكى زانكۇ ۋە سەۋكى ئىتتەھ تەلەبە ۋە پارىژگارى بەسرەمان كىرد . ھەرھەممۇ بەگىرمى پىشۋازىيان لىدەكردىن ۋە ھەرىكەيان بەجىيا باسى بەسرە كارەكانيان بۇ دەكردىن .

لەۋسەفرەماندا جگە لەناۋبەسرە زوبىر ۋە چەند شۋىنىكى تىر گەپراين ۋە چەند جارىش چۈۋىنەسر بەحرەكە ۋە بە بىلەم ھاتوچۇمان بەناۋىدا دەكرد .
 ئەزىز .. لەھەممۇ گەپراۋەكاندا رۇلى بەرچاۋى دەيىنى بۇ زەۋقى قوتايىيەكان .
 نەيدەھىشت يەك سەعات بەبى ئاھەنگ ۋە گۇرانى ۋە ھەلپەركى دابىنىشىن ..
 بەرۇز ئەۋەندە مەندۋى دەكردىن ، شەۋ كچەكان ھەرزوۋ دەنۇستى .

زۆربەى شەۋەكان لەگەل (ئەزىز ۋە ياسىن ۋە قادىر ۋە دىئاد مەريۋانى ۋە خەلىل ۋەندى) دەچۈۋىن بۇ ناۋ بەسرە لەكونجىكى خۇشى ئەۋشارەدا تا دەرەنگ دادەنىشتىن . ئەۋەى لەيادىم بى بەھۋى ئەزىزەۋە دىۋمانى كورد .
 كەخەلكى سىلىمانى بۈۋىن لەبەسرە نىشتە جىبۈۋىن . دەۋەتياۋ بۇ كىردىن لەدەۋەتەكەدا (سەبىرەۋ گىلاس ۋە نەرمىن)مان دەبرد .

ئەۋ بەيانىيە كە لەۋۋى نۇسىنگەى ئىتتەھ دانىشتىۋىۋىن مەھدى مەۋر بەدانىشتەۋە خەۋى لىكەت، ئەزىز ۋە بەخۋا مەھدى لىۋتەۋە ..
 دەستىكى بەسرە چاۋىدا ھىنا، راپەرى ئەزىز ۋەتى ۋەربا بە قەرزارمان نەكەيت، ئاكامىزاكەم بەرى با مەنىش رەسىمىكى تۇ بگىر ، بەم خالەۋە ،
 كەچۈىنەۋە بەغدا گەۋرەى دەكەم ..

بەسرە شارىكى گەۋرەى ، بارانى زۆر لىنەبارى ئەۋ رۇۋانە باران ناۋە ناۋە دەبارى . رۇۋىكى زۆر خۇشمان لەشۋىنىك بەناۋى (جىزىرە) بەسەرد .
 شۋىنەكە خۇشبوۋ . ھەرھەممۇ باخچەۋ دارۋ گولبۈۋ ، بەقەدەر ھەممۇ

پەيغەمبەردىيان كىرىن چوون بۇ تەجنىدو رەوانە كران. من و عزىزو مەھمەد قەرەداغى تايىرو فاروقى حاجى عومەر مایىنەرە. رۇژى ۱۰/۲۶ چووينە تەجنىدى سەلىمانى و ھەر لەھامىيەكەرە رەوانەى مەسكەر تەدرىبى كىركوكيان كىردىن.

لەبەرئەوہى ئىمە دواكەوتبەوین تىكەلەوى جەماعەتیان نەكردىن، عەرىفىكىان بۇدانانین بەجیا مەشقى پىدەكردىن من و عزىز لەگەل چەند برادەرى تر شەو لە ئوتیل دەخەوتین ، نەدەچووين بۇ مەسكەر. رۇژى بەجووتە بەسواری پايسكىلىك رۆیشتىن تا گەیشتىنە بەردەم مەسكەرە دابەزىن، عزىز دەستى بۆسەرىرد، بىزىيەى لەسەردا نەبوو، وتى شىخە بىزىيەكەم لى بەجىماو، ديارە بى بىزىيەش عەسكەرىي ناكىرىت ، ناچار گەپاينەرە بۇ ناو كىركوك و چووين بىزىيەكەمان ھىنا.

رۇژى عەرىفەكە وتى ... ئەمەق تاقىتان دەكەمەرە ھەركەس دەرچوو چەند رۇژى ئىجازەى بۇ ھەردەگىرم ، تىكەلەوى جەماعەتیشى دەكەمەرە ، وتمان چۆن؟ وتى يەكە يەكە دەتانەنەمە دەرەو، ئەوہى بەتەنیا توانى مەشقەكەمان بۇ بىكات ئەو وەكو وەم وای بۇ ئەكەم، ئەوہشى نەيتوانى ھەرەلەى ئەم ساحەيەى پىدەكەم. ئىمە كەسمان لەخۇمان رانەبىنى، مەھمەد قەرەداغى وتى: من دىمە دەرەو، عزىز وتى: خەمە حەيامان مەبە ئەو بەتۆ ناكىرىت، بەقسەى نەكردو سوور بوو لەسەر قەسەى خۇى، مەشقەكەى بۇ نەكرا، عەرىفەكە ھەرەلەكەى پىنكرد، كەگەپايسەرە بەدەنگە گەرەكەى بەپىكەنەنەكەيەرە بەكاكە خەمەى دەوت: ئىجازەىك بۇ ئىمەش ھەرگەرە ، لەگەل خۆت بمانبە بۇناو جەماعەت و كەلەئىجازەكەت گەپايتەرە پاكەتى گەزۇمان بۇ بىنە .

گواستىنە ۋە مان بۇ بەغداۋ ئەۋرۇزى غەزىز :

دوۋى تەۋاۋىيۈنى مەشۇق لەمەركەز تەدريپ كەۋتەنە گواستىنە ۋە مان بۇ مەھسۇس كەركەنى تر، من بەر كۆلىڭى ئىركان كەۋتەنە لەھىساباتى كۆلىڭى ئىركان بۇ دائىرە (مۇسسەت ۋە مەمەل مەر عام ۋەزە الدفاع) دانرام. (غەزىز ۋە ھىكەت ھەندى ۋە ئەنۋەر مەھمۇد) ىش بۇ مەدرەسە مۇسقىي جەش لەبابلمو ۋەزم گۆنرەنە، دائىرە كەمان پىشتىان بەيەكەۋە بو، لەجەرنى نەۋرۇزدا غەزىز سى رۇڭ ئىجازە ۋە رەگرتىبو، مەش ۋە رەۋەھا چەند رۇڭنىك ۋە رەگرتىبو. رۇشستىنە ۋە بۇ سلىمانى، غەزىز لەگەن تەۋاۋىيۈنى ئىجازەكە نەگەپەيە، چەند رۇڭنىك غەيب بو، كە گەپەيە سەريان تاشى ۋە بەندىان كە، جۈبى بۇ نەردم كەلە (نەقىب تەيەرى شىخ رەئوف نەقىب) ھەۋلى بۇ بەدەم، كاك تەيەر لەبەندىكە قوتارى كە، بەلام سەركە تاشرابو، بەلەي ئەۋە سەرتاشىنەكە لەبەندىيەكە ناخۇشتە بو، چۈنكە لەناۋ بەغدا ئەۋە سەرى بىتاشرايە ئىنزاباتى ۋە سەركە نەيگەرت ۋە گەپەنى زەھمەت دەبو.

سالى ۱۹۷۲ ۋە تەۋاۋىيۈنى سەربازىي ۋە دامەزەندىن :

لەكۋتايى سالى ۱۹۷۲ سەربازىمان تەۋاۋەكە، بەيەكەۋە كەۋتەنە مەمەلەي دامەزەندىن لە (مەجلىس خەمە) بەيەكەۋە مەقابىلە كراين ۋە فەرمانى دامەزەندىمان نەردرا بۇ ۋەزەرتە پەروەردە، ھەردو كەمانىان نەرد بۇ

پاريزنگاي واسط من موباشمەرم نەکرد، عزيزلە نامادەيى عزيززى دەوامى
کرد .

سالى ۱۹۷۴ و شۆرش:

ليژنەى ناوچەى قەرەداغ لەخوورمال بوو ، کارگيرى ناوچە بووم ، لەمانگى
حەوتدا کاتيکەم زانى عزيز پەيدا بوو، دوو شەو لام مايەو تازە هاتبوو
بەرمەو، وتى ئەمەوى داواى سەبرى بکەم، ئەلەن مائىيان وا لەپاوه، حەز
نەکەم لەگەلم بىيت، بپارمدا لەگەلى بچەم کاتيکەم زانى بروسکەيەکم لە کاک
فازل سۆزانی نامرەيزى کەروک و بروسکەيەکم لەلقى چوارەو بۆ هات...
هەر دوو بروسکەکە بۆ ئەو بوو بەزووى و بەپەلەسى بۆ دواکەوتن لەگەل
دەستەيەک پيشمەرگەدا بپەرمەو بۆ ناوچەى قەرەداغ، بە بروسکەکان زۆر
قارس بووم، لەبەر ئەوەى بەلەنم بە عزيز داووا لەگەلى بچەم بۆ پاوه، عزيز
هەستى کرد وتى شىخە چييه؟ بروسکەکانم پيشاندا، وتى ئەمە گرنگترە تۆ
بچۆ بۆ قەرەداغ من ئەگەر ئەو بۆ پينجوين، وەکو زانيومە چەند براوەرەنكى
ترمان لەپاوه، و تەم زۆر پيناخۆشە کە ئىستە ناتوانم لەگەلت بىم، دەتوانم
گوئى بە بروسکەکان نەدەم، بەلام لەبەر ئەوەى ناوچەى قەرەداغ ناوچەيەكى
ناخۆشەو کارەکش ديارە بە من ئەنجام ئەدرت، پيشمەرگەش خواخوايانە
کاسرەنكى حەزى بە دەنگ کارىکەو نەچيت يەکسەر پروپاگەندەى بۆ دروست
بکەن، کە ترسنۆکە. منيش ئەگەر نەچەم دىعايەم بۆ بلۆ دەکەنەو لەناو
پيشمەرگەدا کەلە ترسا نەچوم. عزيز گەرايەو بۆ پينجوين و منيش بەرمەو
قەرەداغ، وامان دانا کە بەگەر پاتەووم لە قەرەداغ يەکتەر بپينينەو، بەلام نيت

نەمەنتۋانى يەكتر بېيىننەمە ۋە ئاگاشم لە ۋەزەسى غەزىز نەما ۋە مەزنى بۇ
كارەكەى چى كىرەۋە .

سالى ۱۹۷۵ ۋە كارەساتى نىكۆى شۇرش :

دۋاى كارەساتى ئاشبەتال ۋە گەپانەم بۇ سىلىمانى، لەماۋىنى سالىكەدا
كاتى خەرىكى كارى دامەزاندن بووم لەبەغدا، لەئوتىل سەرچنار يەكترمان
بىنى، چەند شەۋىك بەيەكەۋە بوۋىن، ئەۋىان بۇ غەزىزەمە مەنشىيان بۇ كوت
دانابۇۋە، ئەم شەۋانە زۆر شتى بۇياسكرەم باسى چوۋنى بۇ پاۋەى بۇ
كرەم، كە لەگەل كاكە حەمە چاۋشىن ۋە كاكە عومەر فەتاح ۋە كاكە حەمە
قەرەداخى چوۋن بۇ داخۋازى (سەبىرە) ، ۋە وتى زۆرم حەز دەكرە دۋاى
گەپانەم لە پاۋە بېيىننەمە بۇ ئەۋەى مەندى قسە بگەين، بەلام سەرقالى
تۇ، دورىمان لە يەكەۋە ئەمەلەمان بۇ نەپەخسا، كە سەبارەت بە
شۇرش قسە بگەين .. ئىتر لەم شەۋانەدا سەبارەت بە شۇرش ۋە ھۆسەكانى
ئاشبەتال ۋە چۈننىتى ھەلگىرسانەۋەى شۇرش زۆرمان قسەكرە، پاۋ
بۇچوۋنەكانى ھەر ھەمەۋ لەجىنى خۇياندا بوۋىن، وتى مەن باۋەرە مەمانەى
تەۋام بەماۋىيەتى ۋە دىسۆزىت ھەيە، حەزناكەم لەيەك دابېرىن، ئىمە تازە
بوۋىنەتە خاۋەنى يىروباۋەرىك زۆر زەحەمەتە بىتۋاننن ۋازى لى بەيىنن.
خۇمان بەچاۋى خۇمان بىيىمان چۆن ئەم شۇرشە گەۋرەمە بەتۋاناۋ
دەۋلەمەندەيان ئاشبەتال پىكرە... وتى ئىمە دەيىت ئەمجارە شۇرشىكى تر
بەشىۋازى نۆى بەيىروباۋەرىكى نۆىخۋازىيەۋە دۋەستبەكەينەۋە.
ۋاپىكەۋتۋە ھەردۋەكمان لەقۇلىكەۋەين، لەيەكەۋە دۋەرن نىن دەتۋانن

بەئاسانى يەكتەر بېيىنىن ۋاگاامان لەيەكتەر بىي ھەولەندەين كە گەپراينەوھ
 سەلىمانىش تا دەچىن بۇ دەوام زوۋ زوۋ يەكتەر بېيىن كە گەپراينەوھ سەلىمانى
 مەن مامۇستقا جەمال تايرەم بېيىنەوھ ياسى غەزىزەم بۇ كەرد: راپوۋچوۋنىم بۇ
 باس كەرد، وتى: ھەر زۆر باشە بەزۋوۋى كاتى رىگەندەخەين بەسى قۇلى
 دابنىشىن... شەيۋك لەنادى مامۇستايان بەيەكەوھ دابنىشتىن ئەو شەوھ
 سەروۋىنى زۆر شەتقان كەرد، بەرنامەمان بۇ زۆر كارو زۆر شەت دانا، ياسى
 جەمۇجۇلى براۋەرەن لەدەرەوھ ناوھوھ بەتايىبەتى لەسورپا كەرا... غەزىز
 وتى مەن ۋ شەيخە نەزىكىن لەيەكەوھ دەتۋانين زوۋ زوۋ يەكتەر بېيىن،
 بەبەردەوامى ئاگاامان لەيەكتەر بىي... لىي پەرسىم وتى تۇ مال دەبەيت بۇ
 ھەي؟ وتە تا ئۇستقا پەريارم نەداوھ، تا نەچمە ئەوۋ ۋ سەيرى ۋەزەن كەكەم
 ھىچ پەريارىكى لەو جۆرە نادەم، غەزىز وتى ئەگەر مائەكەت بىرد مەن
 ھەولەندەم سەردانت بىكەم .

ئەو ھاۋىنە تاچوۋمەوھ بۇ ھەي چەند جارى تە يەكتەمان بېيى، ھەندى
 بىلۋەكراۋەي كە بەدەستەخت نووسراپوۋنەوھ دەيدامى كەمەن مائەكەم بىرد
 لەبەغدا غەزىزەم بېيىنەوھ، پىم راگەياند كەوا مائەكەم بىردوۋە... لەو سەردانەي
 بەغدادا (شەھىد رەسول مامەند)م بېيى وتى لەژىر ئەززا بۇ تۇ دەگەرەم، زۆر
 باشبۇر يەكتەمان بېيى زۆر قەسەي بۇكردەم سەبارەت بەشۋەش ۋ
 ھەلگىرسانەوھ... ئەو بېيىن ۋ قەسانەي كاك رەسولم بۇ غەزىزەم باسكەرد...
 وتى خۇتى لى بىزەرمەوھ، ئىتەر مەن كاك رەسولم نەبېيىنەوھ.

لەمانگى (۱۲ - ۱۹۷۵) بەبۇنەي جەزئەوھ لەگەل مەندالەكاندا چوۋىنەوھ بۇ
 سەلىمانى، جەزئەمان لەسەلىمانى كەرد، لەو جەزئەدا مامۇستقا جەمالم بېيى
 وتى غەزىزەم لىرەبۇر نامەيەكەم بەودا بۇ ناردوۋى نەھاتوۋە بۇلات؟ وتە:

نەماتتوۋە وتى بەدلىنىيىمە سەرت لىئەدات و ئىمە دواى جەئىن گەرايىنمە بۇ
 ھەي .

۱۹۷۶ ۋە سەردانى غەزىز بۇ ھەي:

دواى گەرايىنمە مان لەسلىمانى، بېرىارمدا كە بۇ ئىۋەى سال نەپۇنىمە
 لەكۇتايى مانكى ۱ى ۱۹۷۶دا كاتىكەم زانى غەزىز پەيدابوو، ھاتتەكەى زۇر
 خۇشبوو.. دوو پۇزۇ دوو شەى مایەرە، نامەكەى مامۇستا جەمالى دامى
 كەخۇنىدەمەرە، لەنامەكەدا جگە لەچەند خالىك كە پەيۋەندى بەچۇنىەتى
 كاركردن و ھەلسۇكەۋتەرە ھەبوو، ئەرەشى نووسىبوو كەئەر فەرمانبەرە
 كوردانەى لەكوت و ھەى و شارەكانى دەروپەرمان ھەول بىدەين بزانين
 چەندىن و كىين و چۇنن پاو بۇچوونيان لەسەر وەزەو رەفتارەكانى بەعس
 چىيە چەندىان روو خاۋن و چەندىان تەسلىمى دەزگاكانى رۇئىم بوون .

ھەر لەو دوو شەىر دوو رۇزەدا، لەگەل غەزىزدا ئەرەى دەمانناسى بەپىنى
 شارەزايىمان يەكە يەكە ھەلمان سەنگاندن و تەقريبى زانىمان نىزىكەى چەند
 لەھەى و كوت و رەفاعى و غەزىزى ھەن، ئەو رۇزانەى لەھەى بوو زۇر
 بەكەمى دەچووينە دەرەۋە غەسران تەبىئەت، دوو بەدوۋ لەگەل بەخشى و
 ئازاددا دەچووين بۇ سەر غەراف، سەبرى گواستىبوۋە وتى ھەولئەدەم
 رۇزۇك لەگەل سەبرىدا بىئىن ئەو رۇزانە شىۋەى كاركردن و چۇنىتى
 كاركردنسان داپشت... بېرىرىدا كە ئەرچار جارە سەرم لىئەدات
 سەردانەكەش زۇر نەبىئەت بۇ ئەرەى نەكەۋىتە ژۇر چاۋدىرىيەۋە زۇر ھەولئەدا

لەڭگىلىدا بېرىنچى ۋە بۇ سەلىمانى، بەلەم لەپەر چەند ھۆيەك بەپەسەندەم نەزەنى
بېرىنچى ۋە.

ھەر لەم سەلەدا، پىش ئەمەي پىشورى ھەيىن دەست پىشكات، جارىكى تر
سەردانى كىرەمە.. ئەمجارە شەمە مەيەمە ھەندى نووسىن و بىلەكراۋە
رەنمەيى بۇ ھەنابووم، لەھاتنەكەيدا باسى جەمۇجۇلى سورىا و دروستىبوونى
سەركىردايتى و بىرىارى ھەلگىرسانەمەي شۇرپش و ھەرچوونى رۇژنامەي
(الشرارة) ي بۇ كىردم..

ھەيىنى سەلەكە كە پىشەتەنچە بۇ سەلىمانى لەڭگىل ھەيىزدا چەند جارى
يەكترەمان بىنى، دوو سى جارىش سى قۇلى لەڭگىل ئەمە مەمۇستە جەمال
دانىشتىن. كىتەبى (الاتحاد الوطنى الكردستانى لەمادا) ي مەم جەلالىان دامى،
باسى كۆبۇونەمەكەي ۲۳ - ۲۴ / ۵ ي ئەفسەرمەكان و ھەمەي سىياسى
راگەيەندىيان بۇ كىردم. ھەيىزوتى مەمەلەمداۋە بۇ نەقلى و نەقلىش
دەمەمە، لەكۆبۇونەمەيەكى سى قۇلىدا باسى ئەمە كەسانەمان كىرد
كەدەكەرت پەيۋەندىيان پىشە بىرەت، بۇ ئىشكەردن و چوونە دەرەۋە بۇ
پىشەمەركايتى. ئەمەي مەن لەيىم مەۋە مەن كاك ھەمەمەشىدى بارىكەيى و
ھەسەن سەلىمان و ھەسەن خاۋىي و مەھمۇدى بىراي و چەند كەسەنكى ترم
بەباشزانى.. كاك جەمال ھەسەنكىيانى زۇر بەباشزانى ...

كاتى دەۋام كە گەپمەۋە بۇ ھەي بەيەنەيەك كاتىكەم زانى ھەيىزەت
فەرمەنى نەقەكە و ئىنكەكەي پىشەمە كە گۆيىزەبۇۋە بۇ سەلىمانى زۇر
نەمەيەمەمە گەپمەۋە.

عەزىزىز چوونە دەرمۇدى :

دوای ئەقلىيەنە دەى بۇ سەلىمانى، ئىتىر مەن عەزىزىم نەبىيىيە دە، لەسانى ۱۹۷۷ زانىم كەچۆتە نەردە دە، لەھاۋىنى سەلەكەدا چوومە دە بۇ سەلىمانى (مەلىح)ى خوشكەم، ھات بۇ سەلىمانى و بەنزىيە دە پىنى و تەم پىشەمەرگە يەك مەسئۇلە دە ناۋە دە، چەند چار ھاتە دە ھەۋالى تۇى پرسىيە دە، بەزۇرى لەگورىازە... ناۋى مەدەنە مەن بەتۈرە يى دە لامە داۋەتە دە و تومە براى مەن پىشەمەرگە مەشەمەرگە ناسە، وتى كەوام و تە دەستى كە دە پىكەنەن و وتى خوشكە مەلىح مەن و شەخە براى يەكەن تۇ جۋابى بۇ بىنەرە با سەردانىكى ئەم ناۋە بكات.

تۇ ۋا جۋابەكەى بۇ بىنەرە كەبزانەت مەن لىزەم، دالەيا بە يەكسەر دىت، وتى پىم و ت: كاكە بىكە بەخاتىرى خوا ۋاز لەكەمەى برا مە بىنە، باتۈوشى شەتەك نەبەت... ئەم پەيۈمەندى بە پىشەمەرگە و شۇرەشە دە ماۋە وتى: پىكەنەمەمە وتى تۇ بۇ ۋا نەترسى ئەم بزانى مەن لەمناۋەم بەيانى دىت، و تە نەترانى ناۋى چى بوو؟ وتى كاكە خۇ ئەوان ھىچيان ناۋى خۇيان نىيە، ھەر يەكە بەناۋىكەمە بانگ ئەكەرن، ئەم ھەر ئەۋەندەى بە مەن و تە كەھاۋەنى كۇلەز و مامۇستايە تىمە مەن ھەر بەم دەلەم شەخە، ھەر ئەۋەى پى بلى يەكسەر ئەزانى، مەن كىم كەۋى و ت: زانىم عەزىز بوۋە لەمەلىح تۈۋە بوۋە، بۇ جۋان جۋابەت نەداۋەتە دە، بۇ جۋابەت بۇ نەناردەم، وتى: برا چى بىكەم لەترسى ۋەزەى تۇ نەمۇنرا.

ئىتىر مەن عەزىزىم نەبىيىيە دە لەسانى ۱۹۷۸ كە بۇ نىۋەى سەل گەپامە دە سەلىمانى ھەۋالى گەرتەنى عەزىزىم بىست. لەمانگى (۴)ى ۱۹۷۹ دا نامە يەكە

برايمى مامۇستقا شىنخ ئىسماعىلى دىئەلەزەم پىنگە يىشت، نامەكە زووتر
 نووسىراپو بەلام درەنگ بەمن گە يىشت و لەنامەكە دا نووسىراپو، غەزىز
 ئىعدام نەكەرىت، ھەوالى پرسىيوت و حەز ئەكات بچىت بۆلای و بىيىنى.
 بەداخەمە كەھانەمە بۆ سلیمانى بۆنەمە بچم بۆلای ھەوالیان دامى كە لە
 مانگى (۲) دا ئىعدام كراو.

لەكۆتايىدا :

غەزىز شۆپىشگىرىكى كورد پەرەرو پىشكەوتنخوازىكى وابو، ھەموو
 تەمەنى تەرخانكردبو، لەپىناوى مەسەلەى گەل و نىشتەمانەكەيدا،
 بەدرىزايى ھاۋرىيەتيمان رۆزى نەمىيىنى بەرە شىيىنى، نەفەسى كۆلدان و
 بەزىن لە فەرەنگىدا نەبو، ھەردەم گەشىن بەھىمەت و بەتوانا
 بەمەسەلاتەمە ئەدوا... ھەموو شتىكى لەسەر كەوتندا دەبىنيەمە، گالتەى بە
 كەسانە دەھات كەلەبەر ترسنۆكىيان خۆيان دوورە پەرىز دەگەرن،
 لەبزو تەمەنى گەلەكەياندا، بەو جۆرە كەسانەى دەوت حازرخۆرى بەر
 سىيەرن .

چولر سالى كۆلىزەمان بەو شىۋە بەسەر برد، كەشە و حەزى لىنى بوو لە
 سەيران، سەفرە، ئاھەنگ، دانىشتن، گەران، خويغەنەمە، كىتىب كەرن، قەسەى
 خوش و نوكتە... سەفرەكانى سەدەى ھەندىمە بابل و بەسەرە سەئىرى قەنات و
 سامەراۋ رۆلى سەپەر شتى و رىكخستىيان لەلەين غەزىزەمە ھەرگىز بىرم
 ناچىتەمە ...

رۇژانى مەكتەبەي ۋەتەنى ۋە مەكتەبەي كۆلىرى ئاداب ۋە گازىنۇي
 پەرلەمان ۋە بەرازىلى ۋە ھەيدەرخانە ۋە دانىشتەنەكانى ئەبۇ نەواس
 ئاھەنگەكانى قاعەي خولد قاعەي سەينەماي غەرناتە قاعەي (ساطع
 الحصرى) ۋە باخچەكانى كۆلىرى ئاداب ۋە بەشى كوردىي. سەردانى
 رۇژنامەي نورو تەناخى ۋە برايەتى ۋە ھاۋكارى ۋە كۆرەكانى جەمەيەي
 سەقافەي كوردىي ۋە يەككىتى نورو سەرانى كوردو پەيمانگاي بەرىتانى ۋە
 كۈنگرەكانى يەككىتى قوتابيان ۋە يەككىتى لاۋانى كوردىستان ۋە ھەكو شىرىتى
 سەينەما ھەردەم لەپىش چاۋە، ھەرگىزاۋ ھەرگىز لەيىم ناچنەۋە، ئەۋەم
 بىرناچىتەرە ھەموو جار دەيوت: شىخە من ھەرچىم بۇ دەكرى ھەر ھەموو
 دەكرىتەرە بۇ ھاۋكارى ۋە يارمەتى دايىكم، من ئەگەر دايىكم نەبى ھىچم
 پىفاكرى دەزانى لەمن سىياسى ترە.. شىخە قەت رۇژى پىنى نەوتوم ۋاز يىنم،
 ھەر ھانم دەدا ئەۋەندە توندىرەرە ۋە زۇرجار ۋە ھەكو كارىك قەسە دەكات، ھەزىز
 چۈن لەھەموو بوارەكانى كۆرەپانى خەبات پىشەنگ بوو، لەزىندانىشدا
 نەۋونەي خۇپاگرىي ۋە قارەمانى بەر پەتى سىدارەي دوزمەن بوو... يادت
 بەخىر ھاۋرى بەنەمەك ۋە جەسۈرەكەم.. يادت بەخىر ...

شەھىد غەزىز بە راستى ھاۋرى بوو

گېلاس غەل

شەھىد غەزىزى نەمر، ھەتا بىلىت لاۋىكى كورد پەرور دىسۆز بوو لە
 ھەموو شتەك شىرىنتر لاي خاك و نەتەۋەكەي بوو، بە تايىبەتى
 خوشەۋىستىيەكى بىن سەۋورى ھەبوو بۇ كوردو شاھەكەي، شارى
 سىلىمانى زۆر زۆر خوش دەۋىست، تەننەت ئىمەي ھاۋرىشى خەلكى
 سىلىمانى بوۋىن، زۆر بەرپەزەۋە سەيرى دەكردىن، ھەردەم خۇي بە
 لىپرسراۋمان دەزانى، دەۋت مەدەم ئىۋە خەلكى سىلىمانىن و منىش خەلكى
 سىلىمانىم، واتە من بەرپەرسەم لە ئىۋە بۇ كوئى بېۋىن، ئىمەش ھەموو كچەكانى
 بەشى كوردى دانىشگاي بەغدا شەھەر ئۆستەمان زۆر پىنخۇش بوو،
 ھەستەمان شەكرد برايەكى دىسۆزمانە، سەد ھەزار رەھمەت لە گۆپى
 شەھىدى نەمر، نمونەي راستى، پىشەمەرگە و كوردپەرور و خاك پەرور و
 نىشتەمان پەرور بوو .. سەربازىكى بە ئەمەكى رىيازى كوردايەتى بوو،
 ئەۋەندەي لە گەلىا رىباين، رۇژى ئەمانىنى توۋرە بىت، ھەمىشە دەم بە
 پىكەنەن و قاقاي پىكەنەنەكەي ھەردەم لە گۆيەكانىدا دەزىنگىتەۋە ..
 ترسى لە كەس نەبوو، ترسى بەغس و دام و دەزگاكانى نەبوو، چاۋ
 نەترسىكى بىن وئەۋ برايەكى دىسۆزى ھەموو كەسىكى دىسۆز بوو . كەم
 ژىاۋ كەل ژىا ، شەھىد غەزىز بە راستى ھاۋرى بوو .. ھاۋرى .

مەن ۋە شەھىدە ئەزىز

يونس غەفور غەبىرۇللا

مەن ۋە مەككە خەزىم ۋە ھەبەشە مەمۇرىيەسى مەمۇرىيەسى ئەزىز، لەكەتتى تەننىمدا ھەشەشە
 ئەنە ئەبۇم. مەمۇرىيە شەيخ غەبىرۇل ۋە كەك مەلا بەختىيەر لىپىرسراۋى مەن
 بولۇپ. شەھىدە ئەزىز ئەندامى سەمىرىيە تەبىئىي، چەند چار مەمۇرىيە
 جەمەل تەھرىر دەھەت ، بۇ گەراجە كەبى (جەمەلە رەش) كە مەن تەسلىمى
 مەمۇرىيە ئەزىزى بىكەم. يەنە بۇ بىئىرە دەھەت. دۇچار لەسەر مەمۇرىيە
 ئەزىز گەراۋم ، لەبەرئەھەبى كە گەۋبە مەن ھەمۇ شەتەك مەمۇرىيە مەمۇرىيە
 ئەزىز ئەزەبى، ئەۋەن خۇيان لەمەن باشىر زەننىيەن لاپۇ، بەلەم چەۋاشەم
 ئەمەردەن، زۇرەن لىكەردەم كە ھەتەۋە لەمەۋچەبى قەمەدەۋە پەننىيەن بىلەم،
 زۇرەن ئەمەن ئەبۇت كە جەمەتەبى (مەۋ) دىن بۇلات، بەلەم مەن ئەمەت ئەبۇ
 گەراجە ۋە خەلەك بەگەشتى لىرەۋە سۈر ئەبەن، ئەچەن بۇ كەبى خۇيان. چەرىك
 لەسەرچەنار لەمەننى خەشەبى نەردى بەدەۋامە تەبى ھەتەلە مەم جەلەل
 نەردەۋەتەبى بەدەۋامە، مەن ھەتە كەلەكەن لەگەلەبى بولۇپ كەك (شەيخ
 غەبىرۇل) يەشەن لەگەلدە بولۇپ، پەننىيەن ۋە نەگەرىيەۋە ۋە ئەبەم بە پەسەۋەت
 بەمەرجى چەرىكى تەنەگەرىيەۋە بۇناۋەشە .

بەلەم بەبى ئاگادەرى ئەمە گەپەبۇۋە ناۋەشە، لەمەننىك نەزەبى مەزگەتەبى
 چەمەل گەرا كەمەننى (غەمەن) ناۋەك بولۇپ پەشە سەننەزە رۇزە چەبى

ئوسمان لەمچەلەكەي بە منى وت مامۇستا عزيز گىراوه لە پاستيدا
نەمزاني بوو كه گىراوه .

من ھەر ئەھدە ئىتالىيەنى سىياسى مامۇستا عزيز بە ئاگام چونكە من
لەپلەي ھزىبى ئەودا نەبوم ، ھەكو ھاپىز ھەكو خىزم لە مەندالىمە نىزىكى
يەكپويىن و يەكترمان خۇش دەويست و لە يىروپاي يەكترى گونمان ئەگرت و
زۆر ئامۇزگارى و رىئەتنامىي ئەكردم ، زۆر مەسەلەي سىياسى بۇ شى
ئەكردمەمە .. مەتەنەي زۆرى پىتم بوو ، ھىچى لى ئەدەشاردەمەمە ، يەكترمان
زۆر خۇش دەويست ، دەيان جار بە ھەردە بەيان و بىلاۋىكرادەي ھزىبى و چەكى
تەقەمەنى دەھىنا بۇ مائەن ، پىتى دەگەياندەمە شوئىنى خۇي ، زۆرى ھەز بە
سەيران بوو ، سالا ئە چەندىن سەيرانمان بەيەكەمەمە ئەكرد ... مالى
ئەوانىش بۇ من ھەكو مالى خۇمان بوو ، ھىچمان لە يەك ئەدەشاردەمەمە زوو
زوو لىم توپە دەبوو ، زووش ئاشتى ئەكردمەمە ، بەراستى يادەمەمە زۆرم
لە گەلىا بوو ، بەلام ھەرچەند دەكەم بۇم ئانئوسرىتەمە .. من كە گىرا زۆر
سپىزە بووم ، كە ئاگادارىان كىردم ، دەيانەئىت بە گۆپىنەمەمە بەرى بەدەن ، زۆر
گەشامەمە ، لەو رۇژە ئاخۇشتەنەبوو ، كە لە گەل سەبىرە خاندا چووین بۇ
بەغدا ، بۇ سۇراخى بەرىبونەكەي و ئىمەيان ئارد بۇ موسل و كە چووین
پىنيان وتىن ئىعدام دەكرىت ..

عەزىزى بىرام

ئالەمىن مەھمۇد ئەلى

سەرھەتتا سوپاسى كاك شىنخ مەھمەد دەكەم، كەۋەكو ھاپىيەكى عەزىزى بىرام لەلەي خۇيە. بىرنامەي بۇ نووسىنەۋى ژياننامەي دارشت و ئەركەكى گرتەستۆ. عەزىزى بىرام، كە بە (مامۇستا عەزىز مەھمۇد) ئاسرابوو، سالى ۱۹۴۳ لە گەپكى گۆزەي كۆن كە بەگەپكى گاۋران ئاسراۋە، ھاتۆتە دىئاۋە. عەزىز پىنش ئىمەي چاۋ بەدىئاي سلىمانى و كوردستاندا ھەلىيىنى، بەمانگىك باۋكەمان كۆچ نەكەت و لەدىئادەردەچىت، واتە عەزىز باۋكى نەدىۋە و باۋكىشم كە ئاۋاتى ئىمە بوو، كوپكى بىنىت و بەچاۋى خۇي بىيىنى و لەباۋەشى بگىرت بە ئاۋاتىمە، سەرى ئايەۋە و كوپى لەباۋەشى خۇيدا نەيىنى .

باۋكەمان واتە (مەھمۇد) كوپى مەلەلى مەلەغەفۇرى خەپانىيە و بىنەمانەكەمان بىنەمانىكى ئاينى و مەلا بوۋە . مەلەلى لەبەزىۋەبەزىتى كشتوكانى سلىمانى بەزىۋەبەزى زەۋى و زار (مىدىرى ئەزلى) بوۋە . دايكىشمان (خورشيدە) كچى نەمىنى قادىر بەگبۈۋە، كە لە بەگزانەكانى (بانەبۈۋن) دايكەم لەناۋ ھاپى و كەسەكانى ترا بە (پوۋرە خورشە) بانگ دەكرا ..

عەزىز لەناۋخىزانىكدا چاۋى بۇدىئاي خەم و كارەسات كىردەۋە، كە پىكەتەتېۋو لە (دايكىك و دوو خوشك و عەزىز) . دايكەمان بە ھەل و كىردەۋە

كۆشە . ئىركى بەختىڭىزنىڭ پەرىزەتلىرىنىڭ گەرتىنە ئەستۇ . ۋەكى ھەممۇ دايىقىنى مېھرىبان زۆر بەمېھرىبانى بەختىڭىزنىڭ پەرىزەتلىرىنىڭ گەرتىنە ئەستۇ . ۋەكى كۆچى باۋىكىمان ، ھەممۇ خوشىيەكى ئىرانى خۇي بۇ پەرىزەتلىرىنى ئىمەتەر خانىد .

بەتەمنى ھەت سالىي غەزىنى خەستە قوتابخانە . رۇژانە دايىمى درۋانى ئەمىر بۇئەھەت بىتۈنەت ، ئىمە بەباشى بەختىڭىز . بەردەھام ۋەكى دايىقىنى كۆرۈپ پەرىزەت ، ئامۇزگارى ئەمىر . رەھىتى بەرزو كۆرۈنەت فېر ئەمىر . ھەمىشە ئامۇزگارى ئەمىر ، راستگۈيىن و درۋەگەل خەلگەدا ئەمىر . خەلگىمان خوش بۇت ، زۆرچار ۋەكى خىكاخۇنىك يان ۋەكى شەرەزەيەك لە مېژۇدا ، باسى سەمىل خانى شىك (سەمى) و شەرەكەنى و باسى شىخ مەھمۇد و شەرەكەنى ، باسى قازى و كۆمەرى مەھاباد و باسى شىخ سەئىدى پەيران و شۇپشەكەنى كۆردى لەتۈركىيا و باسى بارزان و شۇپشەكەنى بارزان و بارزانى و چوونى بۇرۇسىيە بۇ ئەمىر . ئىمەش شەھەر رۇژانە ، بەدەھرىيا دادەنىشتىن و داۋامان لىدەمىر ، كە بەردەھام ئەمىر باسەنەمان بۇ بىگىرەتە .

غەزىز . مەندەلىكى بىزى و رىيا بوو دايىقىمى زۆر خوش دەۋىست و دايىقىمى ۋە دەزانى ئاسمان كۆنى تېبۇۋە غەزىنى لىكەتۈتە خۇرەۋە . مەن و نەسرەن مەستەمان ئەمىر كە غەزىنى لە مەردەھام خوشتەر دەۋىت . ئىمەش غەزىزەمان ۋەكى تەكەبرا ئەمەندە خوش دەۋىست ، ئەمىر چارچارە ، ئازەركىشى بىدەنە ، لەدەمان ئەمەگەرت . غەزىز ھەر غەزىز بوو ، غەزىز . سەل بە سەل خۇنىدەنى قۇناغى سەھەتەي تەۋاۋ كۆر ، چوۋ پۇلى يەكى ناۋەندى . لەقۇناغى ناۋەندىيەمە ، تىكەلەۋى بىزۈتەھەي كۆرەيەتە بوو .

بەھۇى بەرپاۋونى شۇپشى كوردەۋە لەسەلەكانى شەست و شەست و يەكدا،
كەلەۋكەتە پارتى ديموكراتى كوردستان سەرپەرشتى و رابرايەتى ئەكرد ..
بە تەمەنە مندالايىمە ھەلپەى ئەكرد بىرئەتە (پىشەمەرگە) و بچىتە ناۋرېزى
پىشەمەرگە .

بەلام لەبەركەمى تەمەنى شۇرش ۋەرى نەدەگرت .. رۇژانە كەدەھاتەۋە
مالەۋە .. باسى پىشەمەرگە و شەركەكانى ئەكرد و بەدايىكى دەۋت حەزەكەم
بىم بەپىشەمەرگە . دايىك ئامۇزگارى ئەكرد كەئەگادارى خۇى بىت و جارى
بىر لەپىشەمەرگەيەتى نەكاتەۋە ، ھەمو ھەولنىكى تەرخان بىكات بۇ
تەۋاكىردنى خويندەن .. لە سالى ۱۹۶۲ دا، ۋەكو زانيمان بۇتە (تەتەن) لەناو
شارەۋە ، پۇستە دەبات بۇ دەۋەۋە . ئىمە لەۋكارەى زۇردەتەرساين و
ھەمىشە دايىك ئامۇزگارى ئەكردىن، كە ھاۋكارى بىكەين و ئاگامان لىنى بىت
، ئىمەش بەۋپەرى ئىسۋىزى خوشك و پرايانەۋە، يارمەتيمان ئەداو
ھاۋكاريمان ئەكرد .

عەزىز .. مالە بچكۆلەكەمانى كەردەۋە بەشۋىنى كۆرۈ كۆۋۈنەۋەى خەزى و
رەكخاۋەى . عەزىز ھەرچەند زۇر خەزى لەپىشەمەرگەيەتى بۈو ، لەگەل
ئەۋەشدا خەزى ئەكرد كە خويندەن تەۋاكىكات . بۇيە لەگەل كارە خەزى و
رەكخاۋەىيەكانىدا، بەباشى نەخويند . عەزىز ئىمەى ۋەكو
خوشك و دايىكى ۋەكو دايىك زۇر خوش دەۋىست . پەيۋەنيمان جگە لە
خوشك و براى ، بۈۋىۋەۋە پەيۋەندىيەكى (ھاۋرېتى) . شەۋو رۇژ لەقسەى
خوشى و نۆكتەكانى و قاقاي پىكەنىنى تىر نەدەۋىۋىن . رۇژانەى ژيانى
بە يارىكردن و كۆۋ و كۆۋۈنەۋەى لەگەل برادەۋەكانى لەگەپەكى
(دەرگەزىن) بەسەر دەۋىد .

رۆژنىڭ بەپەلە ھاتىمۇ خۇيرىد بەژوورا. ئارقى لەگىيانى ئەتكا . بە دايكىمى
وت من لەگەرەكى دەرگەزىن دەپ، ئەگەر دەرەنگ ھاتىمۇ بە دواما مەگەرەپىن و
مەركاتى خۇم ھاتىمۇ دىمەمۇ .

ئىمە و دايىم لىمان پىرسى ئىمە چىيە بۇ شىپىزەي؟ وتى (ماموستا ئىراھىم
ئەحمەد) راي كىردوۋە لە شۆيىنىكە، ئىمەيان دانائوۋە ، كە ئاگامان لىنى بىت
تادەر ئەچىت ... دايىم و ئىمە لەخەمى عەزىز و ماموستا ئىراھىمدا بووين..
شەو دەرەنگانىك بەپىكەنەن و دلخۇشەوۋە خۇي بەژوورداكىد. وتى تەواو
دەرچوو.. نەخشەكەمان سەرى گىرت. لىمان پىرسى چۆن و ئادەي بۇمان
بگىرەمۇ.. وتى ئىمە كۆمەلنى مەندالبووين لەنزىك ئەو مالىە كە (ماموستاى)
لىبوو دايانناين. كەلەبەردەم مالىەكەدا تۆپىن بەكەين ئىمەش بەردەوام
تۆپىننىمان كىد ، ئەو مالىە ئىمەشى تىادا بوۋزەكانى مالىكە ھاتىبوونە
بەردەرگا و خۇيان بەتەشچىستە و ساۋەرىژاردەن و بەردەرگا شۆردەنەم خەرىك
كىردبوو. تا ماموستا دەرەز كىرا و دەرچوو.. ئەو كەسانەي كە مامۇستايان
راۋنابوو، بەدايدا دەرەزەن ، مال بەمال دەرەزەن لەو گەرەكى دەرگەزىنەدا
سەرسام بوون و ئەيان وت چى لىھات و دەبىت بۇمان پەيداىكەن و
خەلكەكەش بەبى ئىمەي خۇيان تىكىدەن بەپىكەنەنەم وەلاميان دەدەنەم ،
سەريان لىشىۋاندەن. عەزىز ھىچى لەئىمە ئەنەشاردەمۇ .

عەزىز .. ھەر لەمەندالىمۇ ، زۆرەمى لە خۆئىندەمۇ كىتىب بوو. زۆر
ھەزى لەشىمەكانى قانع و شىخ نورى شىخ سالىح بوو .

سالى (۶۶، ۶۷) كە پارتى بوۋىە دوۋىشەمۇ . بالى مەكتەبى سىياسى
بەجەلالى ئاۋدەبىران و پارتى بارزانى بەمەلايى بەناۋابانگىبون ، عەزىز لەگەل
بالى مەكتەبى سىياسىدا بوو ، ئەو سالاۋە مالىمانى كىردبوۋە بىكەيەكى

بەردەۋامى كۆپ كۆيۈنمە . شۇنداقلا راپىراندان ۋە دابەشكەردىن بەيئەننامە ۋە بىلگۈرۈمكەن (ھىزب) .. ئىمە لەكارەكانىدا ھاۋكارىمان ئەكەرد .
 بەزىرى مەن ئەندە بۇگەياندەن پۇستەۋ راسپاردەكان ، جارجارە ئەيۈت
 خۇزگە تۇ (كۆپ) ئەيۈيت . مەنئىش ئەمە ۋەت جىياۋزى كۆپۈ كچ چىيە ؟ ئەمە
 نىيە ھەرچى بىلەيت دەستۇبرد جىيەجىنى ئەكەم . مەن تەنھا لەدەمانچە
 دەترسم . ھەردەمانچە مەدەرى ئىتەر ھەرچىت ھەبى جىن بەجى ئەكەم .
 دايەم بۇ ئەمە ۋەزىز توۋشى كىشەۋ ناپەجەتەن ئەيىت . زوربە ۋە كارەكانى
 لەئەستۇزى خۇزى ئەكەرت ۋە نەسرىنئىش يارمەتدەرو ھاۋرپىيەكى بەردەۋامى
 بوو .

ەزىز .. كە خۇيىندەن ناۋەندى ۋە نامادە ۋە تەۋلو كەرد ، لەسالى ۱۹۶۸دا
 لەبەشى كوردى زانكۇزى بەغدا ۋە مرگىپرا .. لەقۇناغى خۇيىندەن زانكۇيدا ۋەكو
 قۇناغىكى تازە ، لەخۇيىندەن ژيانى سىياسى ۋە رۇشنىيىرى ، كەۋتە دىنپايەكى
 تەرەۋە ، باشتەرو زىياتەر لەھەمەۋ روۋەكانەۋەگەشە ۋە كەرد ۋە پىش كەۋتە
 زىياتەر زىياتەر دەرگەت (چالاكانە ۋە بەتۋانائەرو بەئەزمۇۋتەر ئەرك ۋە كارەكانى
 ئەنجام ئەدا . ھاۋرى ۋە بىرادەرى باش ۋە خاۋەن بىرۋىياۋەرى كوردايەتى
 پىشكەۋتەنخۋازى پەيداكەرد لەگەل كەسانى سىياسى ۋە رۇشنىيىرى ۋە ئەدەبىيدا
 ھەئەس ۋە كەۋتە دەكەرد . ەزىزى مەندالى گەپەكى سەرگۈل ۋە دەرگەزىن ۋە
 ەزىزى كورى دايەك ، بوو بە ەزىزى خۇشەۋىستى ناۋكۇمەلانى خەلەك ۋە
 تىكۇشەران . ەزىز لە ەزىزى پۈۋرە خۇرەشە ۋە دايەك ۋە دۈۋ خۇشكى
 دەرچۈۋو بە ەزىزى گەل ۋە نىشتەمان .

سالى (۱۹۷۲) خوتىندى زانگۇ تەۋاۋىر و لەكۇتايى سالى ۱۹۷۳ دا بەمامۇستاي زامانى كوردى ، لە قەزاي غەزىزىيە دامەزرا ، مانگانە سەردىنى سلىمانى و ئىمەي ئەكردەۋە .

لەھاۋىنى سالى ۱۹۷۴دا، پەيۋەندى بەشۇر شەۋەكرد و چۈۋە دەرەۋە . لە قوتابخانەيەك لەپىنجوۋىن بە مامۇستاي شۇر شەۋەك دامەزرا تاهەرەسى شۇر شەۋەك ، لەسالى ۱۹۷۵دا گەپرايەۋە سلىمانى ئىزىرايەۋە بۇ غەزىزىيە بەمامۇستايى .. لەكاتى ئاشبەتالى شۇر شەۋەك . لەگەل چەند ھاۋىيەكيدا ھەلىئەندابوۋ كەبىننەۋە چەك ۋەتەنەۋە بشارنەۋە نەگەپنەۋە شۇر شەۋەك بەرپا بكنەۋە ، بەلام لەبەر بارودۇخى ئاھەۋەرى سىياسى كوردستان و ئاۋچەكە ئاچار بوۋن ۋاز لەۋبەرنامەيە بېنن و بگەپنەۋە ئاۋ شار لە ئاۋشارەكانەۋە دەست بەخەباتى ئوۋ و كارى ئوۋ و شۇر شەۋەك ئوۋ بكنەۋە . ھەر بەگەپنەۋە ، كەۋەۋە كاركردن ۋەلپەكردن بۇ رىكخستەۋە رىكخستەكانى (كۆمەلەي ماركسى لىنىنى) ، لەكۇتايى سالى ۱۹۷۵ دا (سەبىرەي) ھىنا و كوردى ھاۋسەرى خۇي .

سالى ۱۹۷۶ ، لەقەزاي غەزىزىيەۋە ، بۇ ئاھىيە غەربەتى سلىمانى گۈزىرايەۋە ، ئەۋ سالى سەرقالى راپەراندنى ئەرك و كارەكانى بوۋ ، بىنەپنى بەردەۋام ھاتۇچۇ ئەكرد و ئىشەكانى ئەنجام ئەدا .. لەئەنجامى چالاكى برادەرانى كۆمەلە ، رۇڭم ھەستى بە جم و جوۋلىان كوردبوۋ . بۇيە لەھەۋە لايەكەۋە چاۋدىرى خىستبوۋنە سەر و زۇر بەۋەدى بەدۋاي ھەلس و كەۋت و جم و جوۋلەكانىدا ئەگەپرا ، غەزىزىش يەكك بوۋ لەۋكەسانە كە رۇڭم زۇر بىنەپنى و بەۋەدى چاۋدىرى خىستبوۋنە سەر ، رۇڭانە برادەركەكانى دەھاتنە سالى ، زۇر چار شەۋەش دەمانەۋە ، دايەك و ئىمە ئەۋەي پىمان بىكرايە

خىزمەتتە ئىشلىگەن ، دىيارە كەسەبىدىن ئىشلىگەن ھېندى سەبەرىش بۇ يەردە ئىشلىگەن ھېندى سەبەرىش ، ھەممە ئىشلىگەن ھېندى سەبەرىش ، ھەممە ئىشلىگەن ھېندى سەبەرىش .

رۆزىكە بەيىمە ۋە دايىكىمى ۋە .. مېۋانىكىمان دەپ . كەھات ئايىت مائىمان چۆل بىت ۋە بەجىنى بەيىن . بەيىمە ئىشلىگەن دايىكىمى ئايىت . ئىشلىگەن دىن زۆر دامەنىش ۋە دەيىت ھەلىس ۋە كەھات لەمالەكەدا ئاسايى بىت . كاتى كە مېۋانەكە ھات سەيىرمانكرد (كەك ئارام) بۇ ئىشلىگەن مانگىك لەمالەمان مایىمە ، دايىك بەدلىسۇزى خىزمەتى كە . تا چۆرە دەرمە ، زۆرى نەخايد . ۋە زىزىش بەدلىس (كەك ئارام) دا چۆرە دەرمە كە رۆيىش ۋە : ئىشلىگەن ھەمەتاتىن . مەن ھېچ سامانىكىم ئىشلىگەن جەگە لەئىش . ئىشلىگەن (سەدەم ھەسەن) ھەمەمەتاتىن بىكەت بەدارا ، مەن بىرىرە ۋە داۋمە ۋە فەرمەنى كۆمەلىيە ۋە دەرمە دەرمە ، دەپ بەيىمە ئىشلىگەن ، خەخە ئىشلىگەن ۋە رۆيىش . كە چۆرە دەرمە جارجار دەھاتەمە ناۋشار بۇ جەيە ئىشلىگەن كەرى شۆپش . بەلام كاتىكىمان زانى لەسالى ۱۹۷۸ دە لەلەيەن ئىشلىگەن سەلىمانى رۆيىمە دەستگىرە ۋە مەۋە چەند مانگى بى سەرو شۆيىن كە . دۈنەنچە لەبەندىخانە مەۋە مەۋە سەبەرىش ، بروسەكەمان بۇ ھات كەبەيىن بۇ مەۋە ھەي ، ھەبەگە ئىشلىگەن ھەۋەكە ھەمە ۋە خەمان ۋە سەرجەم ھەبەگەمان كەلەناۋ شار بۆيىن خەمان ئامەكە ۋە چۆيىن بۇ مەۋە بۇ مەۋە ھەي ، لەبەردە مە بەندىخانەكە ھە ھەمە ۋە سەبەرىش ۋە چەۋە ۋە چۆنە ۋە دەمەمان ئىشلىگەن . لەبەنچە ھەي بچەكە ھەمە بەندىكەمان ھەۋە ۋە ئىشلىگەن ۋە كەس ۋە كەرى مەۋە ۋە زىزى ھەۋە . بەلام خەي لەبەنچە ھەمە ھەۋە ۋە ، ھەكەس بىيەن بگەرى نەيە دەرمە ۋە

ناتانېنېم، که دمرگایان کړدموه و چوینه ژوره وه ، بهندیهکان به عزیزشمه هریه که شهروالیکې گوټنیان له پیدابوو له گډل کراسنیک .. که دایکم چاوی پیکهوت بو شهوهی نه شلته ژنی باوهشی پیدا کړدوو وتی (عزیز، شا رووخا) هه موو خه لکه که که گوټیان له وقسه یه ی دایکم بوو. دهستیان کړد به پیکه نین ، عزیز وتی مردووتانمړی هه ر بهمن نه لنین تو سیاست لکه ی نه ی شهوه دایکم له من زیاتر سیاسی نییه ؟ نابینن شه مزه خوشه ی بو هیناوم . دیار بوو دایکم بو شهوهی خوی بگری و نه گری بویه و هکو مزده یه که شه قسه خوشه ی به عزیز وت ، نیتر دوا ی نیمه که هریه که مان به جیا باوه شمان پیدا کړد . هاورئ و برادره و خزه کان لئی نریک بونه وه و پئی شاد بوونه وه . من دلنیام ژور باسی بهندیخانه کراوه بویه زیاتر باس ناکم .

له ۱۹۷۹/۳/۲۲ بروسکه یه کی ترمان بوهات ، که بچینه وه بو بینینی و رژی ۳/۲۳ هه موو خزمان و ژور له هاوپکانی بهر و موسل کهوتی نه پری ، که گیشتی نه بهر دم بهندیخانه که ، سهیرمان کړد، دوکانه کان بهر دم بهندیخانه داخراون . هیزکی ژور دهوری سچنه که یان گرتووه . بهر یوه بهری بهندیخانه که له وئ نه بوو. نه فسرکی له جیتی خوی دانابوو، نه ویش رنگای نه ده که س دابه زئ و له بهندیخانه که نریک بکه ویته وه ، وتی ناییت له دایک و خوشک و ژنی به لاوله که س بیته ژور ووه، بو به دهنگه دمنگ. له نه جامدا ریگایان به دایکم و ژنه که ی و خوشکه کان و مامی و دایکی کاک یونس و پوریکیدا. ماوه ی بینینه که ش تنها پینج شش دهقیقه بوو. وده ی ژور بهر ز بوو. وتی با فاشیهی که کان بزمن ئیستاش بهر لاه که ن زیاتر له جارن خه بات لکه م. تنها شه وده دیان لئی پرسى هیچت نییه؟ وتی هرچیم

هەبوو بە مانی مەلاعەلیدا ئاردوومە . ئیتەر ئیمە و خەڵەکە بە ئاومیدی گەڕاینەرە دواي شەمیدکردنی .. لە پێنگای موختارمە چەند جار هەوایی دایکیمان پرسی . دایکیشم لە تاوا سەری خۆی هەلگرتبوو زیاتر لە دوو ساڵ خۆی شارمەرە ، سەری مانگانە ئەچوو بۆ سەر گۆرەکی بۆ موسڵ . لە ئەنجامدا موختارمە رایگەیاندا بوو کە پێی بلێن نەترسیت . حکومەت زانیویتی کۆپی تری نییە تەبەخۆی کات . دەیسەیت خانەنشینی بۆ بێریتەرە و حکومەت بەرەحمە بۆیە لێی دەپرسیتەرە .

دایکیشم .. لەوەلامیاندا وتبوری حکومەت کە ئەوەندە بەرەحمە بۆ کۆرە تاقانەکی لە سێدارە دام؟

ئەگەر بەرەحم و بەزەبی بوايە کۆرەکی نە دەکوشتم ، با هەر لە سێندا بەمەیتەرە . ئەو معاشەي دواي عزیز بە منی دەدا من پێویستم پێی نییە ، بیدات بەو کەسە کە عزیزێ بەگرتدا ، دواي ئەم وەلامەي دایکم و لزان لێهینا تا مرد . شەو و پۆژ لە دەرە ئەکول و هەربە هەناسە ئاخ و داخ و خەسەرەتي عزیزەرە سەری نایەرە . تا ئەو رۆژەي چاوی لێکنا باوەر ناکەم ساتی چاوی و شککردی بێتەرە هەر دوعای ئەکرد ، لەوەي عزیزێ لە ناوێرد و دەپارایەرە و دەیوت خوايە ئەو کەسەي جەرگی منی دابەتە نوورەرە و رۆلەي لە ناوێردم ئەویش رۆژی بێنم بە کۆی زوخال بێت و دەردی بگری کەس نەزانیت چییە .. وەکو سەرنج ئەدەم دوعاکەي دایکم هاتۆتە دی ، ئەوەي بەگرتیدا و دەردی خۆی گرتوووە ئەوەشی بێراری لە سێدارە دانیدا کە (سەدام) بوو بە سزای خۆی گەیشت ...

نەسرین خان :

من که عزیز له سێداره درا دۆعام کرد دواى مەرگی کهس و دنیا به چاوانم نهیبم

كاتى دلپشتنى بەرنامەى نووسىنمەى ژياننامەى مامۇستا عزیز ،
رۆژنىك سەردانى (نەسرین خانى) خوشکیم کرد و نەسرین هەردوو چاوى
کوئىرەبوو ، که زانى يەکیکم له هاوێکانى عزیز باوشى پیاکردم ، وتى
نات بینم بەلام بۆنى عزیزت لیدى .. ئەو جارە قەدرىكى باش بەیەكەوه
دانیشتىن بەلام نەمتوانى هیچ بنوسمەوه ، جارى دووم له ۲۸/۱/۲۰۰۴
سەردانم کردەوه ، تەنها خۆى و کوپىكى خوالیخۆشبوو مەرسیم له مائەوه
بوون . ئەمجارە هەر چوومه ژۆرهوه ، و تەم نەسرین خان چۆنى يەكسەر
دەنگى ناسیمەوهو باوشىكى برايانەى وەكو عزیزى پیاداکردم ، وتى زۆر
دەمیکە چاوه چاوم بوو سەرم لێبەیتەوه ، هەر دیارنەبوویت زۆر زۆر
بەخیر بێیت ... دواى نەختى دانیشتن ، و تەم هەندى کاغەزم دەوى بە
کۆرەكەى كاك مەرسیمى وت : ئادەى رۆله کاغەزو قەلەمى بۆ بێتە ...

هەر ئەوەندە لێم پرسى خوشکە نەسرین ، پەيوەندى تۆو عزیز وەكو
خوشک و برا چۆن بوو ؟

یەكسەر هەناسەيەكى هەلکێشا و بەحەسرەتێكى زۆرهوه وتى ئەوەندە
یەكترمان خۆش دەویست ، ئەوەندە لەلای يەك شیرین بووین ، ئەو رۆژەى
که بۆ بەيانى له سێدارە دەدرا ، که باوشم پیاکرد ، دۆعام کرد ، که دواى
بالای عزیز ئیتەر مەندىای رۆشن و نەهێج بالایەك بە چاوهکانم نەیبم ،

دوای له سىنداره دانى به ماوهیهکی کهم نالیم هی فرمیسک پرشتنى شو و روژانهى گریانم بوو ، بهلکو دۇعاکهى خۆم بوو ، هاته دى و هەردوو چاوم کویر بوو ، که عزیزم گىرا زۆر له خوا پارامەوه لەخاوم بەریت بهلام خوا دۇعاکانمى وەرنهگرت ... واتا ئیستا هەرمەوم .

من و عزیزم باوکمان یهک نهبوو ، باوکی من که کۆچى کردبوو ، مامى عەزیز بوو ، باوکی عزیزم مامه (مەحمود)م دایکمانى ماره کردبووه ، دایکمان له مام عزیزم نازەنینى بوو ، واته ئیمه بووینه دوو خوشک و یهک برا، مام پیش ئەوهى عزیزم له دایک بییت به مانگی کۆچى کرد .. مام زۆر بهئاواتهوه بوو کوپێکی بییت ، بهلام به چارى خۆى کوپى خۆى نهبینى .. ئەومنده منى خوش دەویست هەرگیز روژى له روژان ، له هیچ روویهکهوه هەستم پێ نهکرد ، له نازەنین جیام بکاتهوه ، زۆر متمانهى پێم بوو. هەر پێى دەوتم (باجه خان) که من بوومه هاوسەرى رهئووف ، به زۆرى دههاته مالى ئیمه.. هەر دههات دەستى دهکرده ملم و ئەملاو ئەولای یهکمان ماچ دهکرد ... که مندالیشم بوو ، هەرچەند بهاتایه دەستى دهکرده ملی ناشتى و ئاشناو دیارى و شتى خوشى بۆ دههینان .. رهئووف و کچهکانى زۆر خوش دەویست ، ئەوانیش عزیزیان ئەومنده له دلا شیرین بوو .. که دیارنهدهبوو، بۆى شیرزه دهبوون .. بهراستى خالێکی میهرهبانى هەردوو کچهکهه بوو، رهئووفیش چ وەکو پورزاو چ وەکو هاوسەرى من زۆر زۆر یهکتریان خوش دەویست و وەکو دوو هاوێنى گیانى بهگیانى لهگەڵ یهکدا هەنس و کهوتیان دهکرد.. ئەو سالانهى له بهغدا دهیخویند و که بوو به مامۆستا له عزیزیه، چەند بهاتایهتهوه پیش ئەوهى بچیتە مالى دایکم دههاته مالى ئیمه و دهماننارد بهشوین دایکما و لەوى دهمانهوه .. کاتى (سەبریه خان)ى

دىيارىرىكىرى گواستىيەمە ھىنايە مالى ئىمە زىياتر لە سالىك لە مالى ئىمە ژيانى ھاسىرىتىيان بىردەسىر ، ئىمە سالىك سالىكى زۇر خۇشبوو لام ، چۈنكە دەمدى غىزىز ژنى ھىناومو ژنەكەشى خۇشەمىستى خۇشەتى و زۇر زۇرىش يەكتىران خۇش دەمىت .. مەن لەبەر دوو شت سەبىرەم زۇر خۇش دەمىست يەكەم و مەو ئىمە ھاسىرى غىزىزبوو ، دووم لەبەر ئىمە سەبىرە ژنىكى چاك و رووخۇش و سەخى و زۇر گونجاوبوو .. ئەگەر بلىم ئىمەنى غىزىز خۇش دەمىست رەنگە دىرۇ نەمىت ، ئىمەش مەن رەئوفو كچەكانى زۇر خۇش دەمىست و رىزى لە يەكەيەكەمان دەگىرت و بەتايىبەتى زۇر دەسى بەسىر كچەكاندا داھىنا ، ئامۇزگارىسى دەگىردن و يارمەتى دەدان .

خانومەكەي گاۋران .. كە غىزىز ژنى گواستەمە ، مالى نازەنىن و دايكىمى تىيادا بوو ، دىواي سالىك نازەنىن خانومەكەي چۆلىكىدە غىزىز سەبىرە چۈنەنەمە خانومەكەي خۇيان ، لەگەل دايكىما دانىشتىن .. كەلە مالى ئىمە : بىرادرمانى بە زۇرى ھاتوچۇيان دەگىرد ، مەن ھەزەم نەدەگىرد ، بىرادرمانى بىزانم كىيە ، چۈنكە دەمزانى غىزىز خەرىكى سىياسەتە ، كە چۈنەمە خانومەكەي خۇيان وەكو بىزانم .. كاك ئارام چۈو مالىيان ، ماۋىيەك لەوى مابۇۋە ، لە راستىدا مەن نازانم ماۋەكە چەند بوۋە ، بەلام بىستەم كە شەھىد ئارام چۆتە دەرۋە ، ئاتە خانى دايكى چۆتە مالى غىزىز ھەۋالى ئارامى پىرسىيەم پىنى و تەۋون كوا ئارام ؟ چى لىھات ؟ ئىمانىش پىيان و تەۋە خەمەت نەبىت رۆيشت و گەيشتۆتە جىنى خۇى .

غىزىز كە چۈو دەرۋە ، چەند بەتايەتەمە ، دەھاتە مالى ئىمە .. گەلى جار ھەر لە مالى ئىمە دەمايەمە نەشمايەتەمە ھەر سەرى لىدەداين .

ئىستاش لە يادىمىز ھەر لە پېش چاۋمە ، خۇزگا ئىم كاتە چاۋمەكانم كۆيۈر
 ئىمىبو ، جارىكىيان ھاتىمە ، لەپىر خۇزى بە مالىدا كىرد .. جامانەيەكى
 بەسەرمە بو ، رەش داگىرسابو ، تەۋاۋ لاۋاز بوۋىبو ، باۋشم پىياكرد ..
 ئىمەندەم ماچ كىرد تا تاسەم شىكا ، وتى (باجە خان) ئىمە بوۋا دىكەيت ..
 وتە بە قوربانىت بىم ، بوۋا رەش داگىرساۋىۋ لاۋاز بوۋىت؟ ، وتى لەگەل
 تىراكتۇرىكىدا سوار بوۋم ، سايەقى تىراكتۇرەكەش پىنى وتە تۇ چىت ئەلىي
 خەلىۋوز فۇزۇشى .. نانىكى خواردو چىۋە ژورەمەۋ نوۋست . كاتى
 (ناشتى) كچە ھاتەمە ، لەبەر دەرگا پىلاۋە لاسىكەكانى بىنى .. وتى دايە
 ئىم پىلاۋانە ھى كىيە ؟ وتە خالەتە ، وا لە ژورەمە نوۋستوۋە .. ھەر ناۋى
 خالەيم ھىنا .. نەۋىستايە سەر ئىمەۋى ھەستى يەكسەر خۇزى بە ژورەدا
 كىردو بە نوۋستوۋىي خۇيدا بەسەر خالىاۋ كەۋتە ماچ كىردىۋ تا خەبەرى
 كىردەۋە .. ھەر ھەستا وتى سەبىرە لە كۆيىيە ؟ وتەمان لە بەكرەجۇيە .. وتى
 دىتوانىن بچن بەدايدا بۇم بانگ بىكەن بۇ ئىرە ؟ وتەمان بۇ نا .. يەكسەر مەن
 يەكىك لە كچەكان كە لە بىرەم نەۋاۋە كامىيان بو ، چوۋىن بەشۇن سەبىرىدا ،
 چوۋىنە قوتابخانەكەى ، ھەر ئىمەۋى بىنى يەكسەر ھات بە پىرمانەۋەۋ وتى
 خىرەۋا بەم بەيانىيە ھاتوۋن بۇ لام .. ؟ وتەمان خىرەۋ مژدەت دەدەينى كە
 عزىز ھاتۇتەۋە ، وا لە مالى ئىمەيە . ناردوۋىنى بە دواتا كە بىنى لەگەلئەماندا
 بۇ مالىمە .. يەكسەر مۇلەتى ۋەرگىرتو بەيەكەۋە گەپاينەۋە بۇ مالىمە .. لەۋ
 ھاتنەۋەيدا ، ۋەكو لە يادىم بىت (كاك شازاد و كاك عومەر ھەتەح و كاك
 مەمەد قەرمەدخى و چەند كەسى تى) ھاتن بۇ لاي .. كاك عومەر و كاك
 مەمەد ھاتىۋون بۇ لاي دايكەم نەيانزانىۋىۋ عزىز ھاتۇتەۋە .. كە ھاتن ..
 عزىز لە ژورە پىشتەۋە دامتابوۋ .. كە زانى ئىۋان ھاتوۋن ، ويستى بىتە

ئەرەمەمۇ يىتت بۇ لايان، نەمەيشت .. رەئوف بە بىيانوۋى چاڭكردنى
خانۇۋەكەرە ، كاك عومەرى بانگ كرد .. كە چوۋە ژورەۋە غەزىزى بىنى ،
خەپەساۋ يەكسەر باۋشيان بەيەكدا كردو ئەر شەرە بەيەكەرە مانەرە .
رۇژى دوايى غەزىز چوۋە مالى ئازادى پوزىزام ، مالىگانمان نەمدىو
ئەمدىو بوو ، كاك شازاد ھات بۇ لاي ، وئە لە مالى (شازاد) ۋتى چۆن بچم
بۇ لاي ، وئە .. پەيزەيەك لە نىۋانغاندايە دەتۋانى بە پەيزەكەدا بچىە ئەر
دىو ھىچ ترست نەيىت ..

سەبارەت بە گرتەكەي ناخىكى قوۋلى ھەلگىشا و كەۋتەۋە قسەكردن ، ۋتى :

كاكە ھاتبۇۋە چوۋبوۋە مالى (عومەر)، عومەر براندەرى بوو ، جىنى
مەمانەى بوو ، عومەر سەر بە حكومەت بوو ، بەلام ئىشى بۇ شۇپش ئەمكرد
، بەيانىيەك كاتىك زانى سەبىرە بە ئوتومبىلەكەي خۇى غەزىزى ھىنا بۇ
مالى ئىمە.. ۋتى نەسرین خان تكات لىدەكەم تا دىمەرە نەيلىت غەزىز بە
ھىچ لايەكدا بىرات ، رەۋى كىرە غەزىز ۋتى غەزىز گيان بەرچا رجات
لىدەكەم بەقسەم بىكە .. لىرە مەجوۋلى .. ئەمەن بەدۋاتەۋەيە مەن دواى تەۋاۋ
بوۋنى دەرۋام دىمەرە بۇ لات .

ھەر ئەر رۇژە پىش نوژى نىۋەپۇ ، (عومەر) ھات بە شۆيىنا وئە كاك
عومەر رجات لىدەكەم ، ۋازى لىيىنە ، بالىرە يىت غەزىز ۋتى (باجە خان)
مەترسە ، ۋەكو مالى ئىۋەيەۋ زۆر خۇمانەن ، ئىتر بە گوۋى نەكردم
رۇيشتن .. دواى نوژى ، كوپى كەرىم سەيفوللا ، كە مالىكەيان
دراۋسىمانبۇر ، ناۋى كوپەكەم بىر نەۋەرە ۋا بزانم ئىستا لە خارچە ..

ئوتومبیلی پنیوو، مالیان بهرامبهر مالمان بوو .. هات بو لامان .. وتی
نسرین خان ئیستا له گهرهکی گردی عهلی ناجی .. لای مالی محافیز ..
هیزکی زور له عهسکهری و نهمن و ئیستیخبارات ، دهوری مالیکیانداو
کوپنکیان تیادا گرت و هینایانه دهرموه ، خستیانه پیشی سه یارمه کهوه و
کوپمه که کوپنکی سمیل رهشی دهم وچاو نه سهر بوو .

من و دایکم یه کسهر دلمان داخوړیا ، به وه سفه که ی به عزیزمانزانی ،
به دوا ی نهودا به ماوه یه کاتی کهمانزانی کچیک که خوشکی (عومهر) بوو ،
هات بو مالی ئیمو وتی ماموستا عزیزگیرا .. ناشتی کچم .. په لاماری داو
وتی ئیوه به گرتاندا ، ئیوه .. ولزتان لینه هینا .. کچه له ترسا یه کسهر
رایکردو پوښت ، هر ئهو روښت ناشتی به شپړه یی به په یژمه که ی مالی
ئازاددا سهر کهوت بو نهوه ی بچیت به ئازاد بلیت ، له بهر شپړه یی کهوته
خواره وه .. هاواری بو (ئازادو عادل) ی پورزما نکردو وتی خالهم گیراوه ،
کو توپ ئازادو عادل و خوشه که یان هاتن و منیش بهو هواله بوورامه وه
له هوشخوم چووم .. له گهل مندا خه ریک بوون تاهوشم هاته وه .. وتیان راست
نییو ئیستا ده چین هوال دهزانین و مه یکه نه هرا ..

دوا ی ماوه یه که پرانه وه .. وتیان راسته و گیراوه له مالی عومهریش
گیراوه .. زیاتر له (۲) مانگ عزیزیان بی سهر شوین کردو هیچ هوالیکی
راستیمان ده سنه کهوت ، من و دایکم بیجامه یه که و جووتی نه علما ن خستبووه
عه لاگه یه کهوه ، روژانه ده چووینه بهرده می فیرقه و دائیره ی نه من و
ئیستیخبارات ده مانپرسی و ده مانویست هوالیکی بزانی و بیجامه و
نه عله که ی بو بنیزین ، دایکم هر نه کوپوزایه وه دهیوت دایکی مرئ ئیستا
نه بیجامه ی له بهر دایه و نه نه علی له پندایه ، خوزگا به یه کیکیدا بومان ده نارد .

لە ھىچ شۇيىنىك لەو شۇيىنانەدا ، قولايىكىمان دەسنەكەوت و كەس راستى
پىنەندەوتىن ..

رۆژى لەگەل نازەنىنى خوشكما چووين بۆلای پىاويىك كە سەر
بەحكومەتبوو ، ناوى (برايمى سەموون) بوو لە گەرەكى گاوران ،
مالەكەيان لای ئاشى ئەلەتريكە كۆنەكە بوو ، نەخۆش يان برىنداربوو ،
لەسەر قەرەوئەلەيكە كەوتبوو .. كە چووينە ژوورەو ، پەلامارى نەعلەكانم
داو ماچمەكرىن .. پىنمان وت ھەوالىكى عەزىزمان بۆ بزانە .. وەكو
دراوسىيەك .. وتى .. ئا .. ئا .. عەزىزە گىراو؟ من تەلەفونم بۆ فېرقە كرد .
خەبەريان دامى كە كەسىكىمان گرتووە جىگىرى جەلال تالەبانىيە ، زۆرى
لېپارايىنەو كە ھەولەيكمان بۆ بدات .. وتى ئەو بەمن ناكىرى و ناتوانم ، ئىتر
بە ناوئىدى گەراينەو .. كاتى كە لە موسىل عەزىزمان بىنى و باسى
ئەو مان بۆ كرد كە من نەعلى ئەو برايمەم ماچ كەردووە زۆر تووپە بوو ، وتى
بۆ چوون بۆلای ئەو خوئىرىيە ئەو كەى پىاوە .. تۆ بچىت ھانای بۆ بەرى و
نەعلى ماچ بەكەيت ، جەزم دەكرد مەرگى منتان بە چاوى خۇتان بدىايە بەلام
نەعلى ئەو ناپىاوەتان ماچ نەكردايە ..

پاش چەند مانگى .. كاتىكىمان زانى رۆژى لە دەرگاياندا ، كە چووين بە
دەنگىمەو كابرەيەكبوو بروسكەيەكى پىبوو ، لە بروسكەكەدا نووسرابوو كە
بچىن بۆ مەواجەھەى عەزىز لە بەندىخانەى موسىل .. ھەر ئەو سەعاتە ئاگادارى
مالى (نازادو عادل) مانكردو ئىمەو مائى ئەوان يەكسەر چووين بۆ مائى
نازەنىن ، دايكىشىم لەوئى بوو ، كەھەوالەكەمان دانى ، ھەموو خەزمان و
برادەرانى كە پىيانزانى كۆبوونەموو ئوتومبىليان گرت شەو كەوتىنەپى بۆ
موسىل ، بەيانىيەكەى گەيشتىنە موسىل ، ئەو رۆژە رۆژى مەواجەھە بوو ،

بهردم بهندیخانه که زور قهره بالقبو ، دهرگا کرایسه و نیمه چوینه
 ژوره له بهندهکان پرسیارمانکرد . وتیان ماموستا عزیز له بهشی ئیعدامه
 .. که چوینه بهردمی به شهکه .. له په نجره یه کهوه چهند که سینک سهریان
 ناشکرابوو .. سهریان دهکرد . عزیز کلاونگی له سهردابوو .
 دهرگایانکردهوو عزیز هاته دهرمه ، که گه یشته ناومان به دهنگی بهرز
 هاواریکرد دایکم ماوه ؟ یه کهم کهس باوه شیان پیاداکرد سه بریه و ناشتی
 بوو . شهیش به پیکه نینهوه باوهشی به سه بریه دا کرد و بهرزی کردهوه .
 ئینجا یه که یه که باوه شمان پیاداکرد و شهیش به ههمان شیوه باوهشی
 به خه که کدا دهکرد و به خیره اتنی دهکردن . کاتی دانیشتین .. وتی با
 قسه تان بو بکه .. دهسی کرده ملی رهووف و وتی من زور قهرزای توّم ،
 زور نازارمان داویت چاکه تم له بیرناچیتتهوه ، نیمه گریاین وتی مه گرین ..
 نهگر یه کهستان بگری جیتان دینم و ده چمهوه ژوره که ی خوم ..
 وتی که له سلیمانی له مالی عومر منیانگرت ، سهعات یه که بوو ،
 ده مانچه کهم له که منتوره که یاندا داناوو .. که هاتنه ژوره وه من چام
 ده خواردهوه ، وتیان شهوه چا ده خویتهوه ، ریستم بچم بو ده مانچه کهم ،
 ههرزوو که له چه یان کردم نه یان نه یشت دهستم بگاته ده مانچه که . نهگر
 ده مانچه کهم له بهر ده ستدا بوایه تهقم دهکرد ، وا به ئاسانی خوم به دهستهوه
 نه ده دا .. من له گه که سینکی تردا ، مه وعیدیکمان له سهعات پینجی ئیواره
 له مالی عومر هه بوو .. که شو هیزه هاتن بو گرتم تینگه یشم که پیلانهو
 به ده سیسه ی شو ناپاکه بو گرتم ریکخواوه .. ئیتر نیمه ی تینگه یاند که هوی
 گرته که ی چی و چوئبووه ؟ به ده سیسه ی کیووه . جینگای داخه شو ناپاکه
 نه که کاتی شو پشدا و نه که کاتی راپه رین و نه کهم چهند سانه ی ئازادی

كوردستان ، تۆلەي غەزىزى برامى لىنەكرامى ، تائىستا بىباكانە ۋەكو
بەرزەكى بانان لەئازادى كوردستاندا دەسورپىتە ۋە . غەزىز شەپروالىكى
كونكونى ۋەكو گوڭنى لەپىداۋو . كراسىكى سىپى كۆنەي لەبەرداۋو . پاك
سەرى تاشراۋو . كەلەپچەي لەدەستابو .. دەرگاي ژورەكەيان قىلى
گەرە گەرەي پىنەبو .. وتى دواي چەند رۇژى بىرەمىانە كەركوك و
دواجار ھەلۋىر .. (شادمانى عوسمان بەگ) لەگەل ئەواندا بو .

ئەۋىش حوكمى رەمى دراۋو ، كەھاتنە دەرەۋە روۋىكرە ھەموومان و
وتى : ھەرچىتان كوردوۋە ھەلۋىدەن مامۇستا ئىعدام نەكرىت .. با ئىمە
ھەموومان ئىعدام بىكرىن ، تەنھا ئەم بىمىنىت گىرگ نىيە .. ئەم (شادمان)
ئەۋەندە بەشئەۋەيكى دېرەندە ئەشكەنجەۋ ئازار دراۋو .. ھەموو گىيانى
بىرىندار بو رۇژ بەزەھەت دەيتوانى ئەندامەكانى لەشى بىجولنىن ..

غەزىز وتى رۇژى بەرئەۋەبەرى بەندىخانەكە بانگى كردم .. وتى مامۇستا
ئەگەر ئىستا بەرت بەدىن ۋەكو جازان چاكەت و پانتۇل لەبەردەكەيت و
بۇنباخ دەبەستىت ؟ وتى : مەنىش وتى : بۇ نا .. ئەرئەۋەللا چاكەت و پانتۇل
لەبەردەكەم و بۇنباخىش دەبەستىم ..

ئەم ماۋەيەي لەبەندىخانەي مۇسلىبو چەند جار چوۋىن بۇ مۇجەھەي ،
ھەر جازىك دەچوۋىن . بۇي باسەدەكرىن كە چەند كەس ئىعدام كراۋە ،
جارتىكان گىزايەۋە وتى : كوپىك بەناۋى (ھۇشيار) حوكمى ئىعدام دراۋو .
كوپىكى يەكجار ئازاۋو . ئەۋرۇژە بىردىيان بۇ بەردەمى سىدارەكە ..
كەلەپچەكەي پىچراند و لووتى پۇلىسەكەي شكاند .

لەيەكەك لەمۇجەھەكاندا ۋا رىكەوت جەژنى مامۇستايانبو . كەمۇجەھە
تەۋاۋ بو (سەبىرەخان) داۋاي لەبەرئەۋەبەرى سىجەكە كرد . كەلەبەر ئەم

تىكرىدىن و پىيوتىن بۇ نايەلن خوشكەزاكانم و ئەر خەلگە بېنەژوورمە ،
 دەستى بەكەلەپچەكەمە بەرزكەرمە و تى ئىم كەلەبچەيەى دەستم
 كەلەبچەى ئالتوون و زىوى كوردە . كەلەبچەى شەرف و مەردايەتتە ..
 نىشانەى ترسنوكى رۇنمەكەتەنە لەكورد و شۇرەشگىرەكانى .

مەاونەكە .. روويكەرمە غەزىز و تى مامۇستا مەرجىيت بۇ بىكەين كەمە
 بەلام بى دەسەلاتىن بى دەسەلات ، نەنمە باران دەبارى .. غەپاكەم
 دابەسەريا و دەستم كەرمە مى و دەستم بەرەشيدا ھىفا و وتم بەقوربانىتىم بۇ
 رىشت نەتاشىو ، تى ئاخىر ئازادىيان لەم رۇزانەدا ئىعدامكرد .. ويستى
 جگەرە بخوات بەكەلەپچەكەمە دەستىكرد بەگىرفانیا پاكەت و شقارتەكەى
 دەرەھىنى . لەگىرفانیا نەبوو تى لەژوورمە لىم بەجىماو ، ھەمە فەرەجى
 مام جگەرەيەكى بۇ داگىرسان ونای بەدەمىيەمە .. روويكەرمە مامە
 غەبدولقادىرو تى : مامە يىرتە كەمەمووجار كىتەب بۇ دەرگەرمەمو رۇزىك
 وت توشى موشكىلەيەك دەبىت كەس فرىات ناكەونىت؟ .

لەم رۇژمەوى بەندىكراوم ، قەسەكانى تۆم دىتەمە ياد كە لەكتەب
 گرتەمەكاندا بۇتەگىرەمەمە ، لەدلى خۇمدا دەموت .. قەسەكانى مام
 راست دەرچوون .. ھەرچەندەن باوھرم بەم جۆرە قسانە نەبوو نىيە و
 بەشتى خەرافىم دەزانىن .

دوای ماوہىك كاتىكەمان زانى سەبىرەخانیش پەيدا بوو . تى سەبىرىيە ..
 دىۋيان لەگەلتانا كەرد . ئەرە من ئەمشە ئىعدام دەرگىم . ئەمەق بەيەنى
 سەعات (۶) پىرەكەيان بۇ خۇندەمەمو ئەمشە سەعات (۱۲) پىرەكە
 جىبەجى دەرگىت .

دەستىكرد بەگىر فانییدا ئەلئەكەسى دەستى و سەعاتەكەسى دەرھىنا ..
 ئەلئەكەسى دایە دەست سەبرى و سەعاتەكەشى دایە نازەنن و وتى بیدەرە
 (جیهان) . سەبرى دەستىكرد بەگىر یان و وتى مەن دواى تۆ چى لەئەلئەكە بکەم
 .. وتى مەگىرى .. تۆش و مەگۆ ژنى مەموو ئەو تىکۆشەرانەى و مەگۆ منیان
 بەسەرھاتووە . ئەلئەكە پەپارزە و سەربەرزانە مەلسۆکە و تەبکە . مەن مەرلەو
 شوینە داو لە دوامواجە مەدا ، و تەم عەزیز رەببى دواى تۆ منیش نەژىم و بەم
 چاوانەم نەكەس و نەندىاى رووناك نەبىنم ... لەو ماوەیەى كە لەگەڵیا بووین
 چەند جار دەستى بەكەلەچمە بەرزەمکردەمو، دەسووت ئەم كە لەبچمە
 كەلەچمەى ئالتوونى كوردەو شەرفى كورد پەرورەنەو شەرمەزارىیە بۆ
 فاشىيەكان ، ئىستە مەرچەند دەكەم ئەو رۆژ و سات و قسانەم بىرچىتەو
 كۆنتر بىم بىرم ناچىتەو ناچنەو .. مەن دواى شەھیدکردنى عەزیز .. ئاواتم
 ئەو بۆو . كە ئەو رۆژم و سەرۆكە دىكتاتۆرەى رۆژى لەپۆژان بەسزای
 تاوانەكانیان بەرامبەر گەلى كورد بگەن . ئەو شەى ناپاكى و خیانەتى
 لە عەزیز كەرد بەسزای خۆى بگات ئىستە ئاواتىكیانم ھاتۆتەدى ، ئەویش
 بەندکردنى سەدامى دىكتاتۆرەو خۆزگا دەیاندايە دەستى مەن بۆ ئەو
 تۆلەى عەزیزم لىبكردايەتەو ، بەچەقۆیەكى كۆل رۆژى پارچەيەكم
 لىدەكردەو .

كەگەر اینەو .. چەند كەسىك لەموسل مانەو ، بۆئەو بزانن لەكوئ
 دەینىژن .. وىستەمان پەرسەى بۆ دابننن رىگایان نەدا .. ناچار بەنزىو
 پەرسەى ژنانى لەمالى نازەنن دانراو دواچار گواستیانەو بۆ مالى باوكى
 سەبرى و نەیانەشت پەرسەى پیاوان دابننن .

دوای باسكردنى سەردانەكانى بۇلاي غەزىز و دوا مواجەھەدى كەوتە باسى چوونيان بۇسەر گۆرستانەكە و ھەلدانەموى گۆرەكەى و وتى :

دوای پرسەى ژنان بەچەند رۇژى ، ژمارەيەكى زۇر لەژن و پياوى خزم و كەس و كار ، چووين بۇسەر گۆرەكەى لەگۆرستانى لای موسىل ..
نەماندەزانى بەراستى كامە گۆرۈى ئەمە . دوو گۆرۈى تازەى لىبوو .. دەورمان
لەگۆرۈنكىيانداو كەوتىنە ھەلدانەموى .. قيان و ئاشتى خەرىكى ھەلدانەموى
خۇلى سەر گۆرەكە بوون، كە گەيشتنە سەر تەرمەكەى ھەردووكيان
بوورانەمە ، ئازاد و سەلاحىش كە چاويان بەتەرمەكەى كەوت ئەوانىش
بوورانەمە ، زۇر شتم لەلدایە بەلام لەدانىشتىنكى وادا ناتوان ھەرمەموى
بگنېرمەمە و باسى بگەم .. لەكۇتايىدا دەلیم غەزىز ھاوپىنى زۇرى ھەبوو ..
ئەگەر ھەرمەكەيان لا پەرەيەك لەيىرەمورىيان بنووسنەمە ، كىيىكى گەرەى
لیدەردەچىت . ئىتەر نازانم چەندىان بەدەنگى تۆۋە ھاتوون .. ئەگەر ئەمە
ھاوپىنە تۇزى وەفايان بۇ ئەمە ھاوپىيەيان ھەيىت شىيان لەسەر غەزىزى
برام دەنوسى ... توخوا ئىتەر لىمگەرۈى بابەس دەردى دلى خۇم ھەلېرېژم ..
ئەگەر تەسجىلىنك لادىنىسى و رۇژانە يىرەمورىيەكانم لەگەل غەزىزدا
بگنېرمەمە رەنگە بىيىتە كىيىكى گەرە .. غەزىز غەزىزى مەن و رەشوف و
مەندالەكانم بوو . غەزىز لەئىمە رۇيشت .. خەز دەكەم پىتېلېم دىرۇش ناكەم ،
بەسات غەزىز لەيىرناچىتەمە ، كەنەنوم خەوى پىنۋە دەيىنم و ھەر لەگەلېام
و كەبەخەبەرىشم ، ھەموو ھەلس و كەوت و قەسەر پىكەنەكانى لەپىش
چاومە .. كەناندەخۇم وا ھەستەكەم دەستى لەمەلدايەم بەيانگ بانگم

دھمکات ، کہہ مرگا نہ کرتے وہ گویم لہ دھنگی (باجہ خانی) نہ وہ . بیستوومہ
 نہ وہی پلانی گرتنی دانا .. تووٹشی دھردیکی کوشندہ بووہ .. دوعام
 نہ وہیہ پانزہ سال بہو دھردوہ بنالینسی و کہسیک پیپیلینت نہو دھردت
 نہ نجامی خیانہ تہتہو لہ ماموستا عزیز .

ھاجى مەھمۇد ئەھمەد ئەزىز

ھاجى مەھمۇد ئەھمەد ئەزىز

(ھاجى مەھمۇد)

ھەرقانداق يەككەم ئەزىزنى خۇشخەتەر ئاندىن ئاندىن ، چەند بىر ئادەمنىڭ
ھەرچەندە ئەپلىكەننى پىششىقلىق بىلەن ، ئەمەس ھەرقانداق بىر ئادەمنى
سەرتىپىن رەتتەش كەلگەنلىكى پىششىقلىق بىلەن (ياسىن ئەھمەد)
كەركەكلى (بىر كەلگەنلىكى گەلگەنلىكى سەرتىپىن سەرتىپىن) بىر رەتتەش
ئۆتۈمىيەل ئەزىز بىلەن ھەرقانداق ھەرقانداق ، ئەمەس ھەرقانداق
ھەرقانداق بىر ، كەلگەنلىكى ھەرقانداق سەرتىپىن بىر .. ھەرقانداق ئاندىن
يەككە بىر ، زۆرەي رەتتەش ھەرقانداق خۇشخەتەر ، كەلگەنلىكى
بىر كەلگەنلىكى بىر كەلگەنلىكى بىر .. ھەرقانداق ئەزىز بىر ياسىن بىر ھەرقانداق
چەتلىك رەتتەش كەلگەنلىكى بىر ، بىر ھەرقانداق خەتەر بىر دىئەت بىر
ھەرقانداق خەتەر بىر رەتتەش سەرتىپىن دىئەت بىر كەلگەنلىكى بىر ، ئەمەس بىر
مەھمۇد ئەزىز ھەرقانداق كەلگەنلىكى بىر ھەرقانداق خەتەر بىر ھەرقانداق
بىر . ھەرقانداق ئەزىز بىر زۆرەي رەتتەش ئەزىز بىر ھەرقانداق خەتەر بىر
ھەرقانداق بىر ھەرقانداق ھەرقانداق ھەرقانداق ھەرقانداق دىئەت
بىر ، بەتتەش ئەزىز بىر ھەرقانداق ھەرقانداق ھەرقانداق ..

سەرتىپىن (۱۹۷۱) بىر كەلگەنلىكى رەتتەش بىر ھەرقانداق سەرتىپىن
راۋەتتەش ھەرقانداق كەلگەنلىكى ھەرقانداق ھەرقانداق ھەرقانداق بىر ،

يەككىتى قوتايىيانى كوردستان لەناوشارى بەغدا ۋەك رىكخراۋىكى
بەجورئەت و چاۋنەترس ، بەدەركردنى بەياننامە ۋە تا رووبەروبوونەۋى
ناۋەزايى دەرىپىنى خۇپىشاندىان و كۆبوونەۋە و مانگرتن كەۋتبوۋە ئاستى
بەرىپەرچدانەۋى ئىم شالاۋە دېندانەيەۋ ئىمەش لەكۆلىجى ئاداب بەشى
كوردى و تىكپراي قوتايىيە كوردەكانى بەشەكانى دىكەي كۆلىجەكە
خەرىكى كۆبوونەۋە ناۋەزايى دەرىپىن بوۋىن لەلايەن چەند قوتايىيەكى
بەشى كوردىيەۋە دەستكرا بەدابەشكردنى بەياننامەكە لەماۋەيەكى كەمدا
بەناۋ ھەموو كولىيەي ئادابدا ، بەباشى بىلاۋكرايەۋە.. دۋاي دابەشكردنى
بەياننامەكە بەرىپىرسانى يەككىتى نىشتەمانىي قوتايىيانى عىراق شېرىزەبوۋن و
چەند كەسىيان لەۋانە بانگكرد كەبەيانەكەيان بىلاۋكردىۋە .

ئەۋەي لەبىرەم بىت و بەمەندە نەچۋوۋىم .. شىخ مەمەد و قادىر ھەمەئەمىن
و ەبەدولستار خانەقىنى بوۋن. بىردىننە ژوۋرى (اتحاد).. ئىمەش ھەموو
قوتايىيانى بەشى كوردى و بەشەكانىتر ، بەسەرىپەرشىتى شەھىد ەزىز..
ھەر ھەموو كۆبوۋىنەۋە ۋەكو خۇپىشاندىان و ناۋەزايى دەرىپىن بۇ
دەركردنى كوردە فەيلىيەكان و گرتنى ئىم برادەرانەمان.. چوۋىنەبەردەم
ژوۋرى (اتحاد).. كاتىكمان زانى كاك عادل مۇراد لەگەل چەند برادەرىكى
تردا پەيدابوۋن. كاك عادل بەشەق دەركاى ئىجادى كىردەۋە ، شىخ مەمەد و
برادەركانى ھىنانە دەرمەۋە ئىمەش بەدواياندا تاسەرجادە رۇيشتىن. دۋاي
ئەۋە بەرمە كۆلىژنى قانۇن چوۋىن، چۈنكە بىستەبوۋمان لەۋىش قوتايى
گىراۋە شەپ لەنىۋانى قوتايىيانى سەرىپەئىتھاد و قوتايىيانى (يەككىتىدا)
روۋىداۋە بۇ ئەۋەي فرىيەي ئىم قوتايىيەنە بىكەۋىن و پىشەنگى ئەم
خۇپىشاندىانە شەھىد ەزىز بوۋ..

بەغسىيەكان كەچاۋريان بەئىئە كەموت دالۋاى ھىزى پۇلىس و ئەمىيان كرد
بۇ ئەمەۋى پەلامارمان بەدەن، پىش ئەمەۋى ئەوان لىمان بىنەدەست ئىئە
بلاۋەمان بەخۇپىشانداكە كرد.

سانى (۱۹۷۱) بوو كە بىرارى خۇمالىكردنى ئەموت دەرچوبوو ، يەككىتى
قوتابىيانى كوردستان و بەشىكى زۆرى قوتابىيە كوردەكان لەگۆرەپانى
(مەيدان)ى سەرەتاي شەقامى (الرشيد) گوردىيويىنەۋە ، ئەو رۆژە رىزەكانى
قوتابىيان پەرەۋازەۋ لاۋاز بوو ، غەزىز مەحمود و ياسىن ئەنۋەر دوو لەو
كەسە ديارانە بوون ۋەك كۆپى تەنگانە : ھاتنە دەست و تىكپراى قوتابىيانى
كوردىيان رىكخست و بەشىۋەيەكى سەرنج راكىش ئىئە قوتابى كورد ھەموو
دروشم و ھوتافەكانمان لەناۋەرپاستى بەغدا دەشەكايەۋە (غەزىن) و
(ياسىن)ى جوانەمەرگ (غومەر مستەفا) كەخەلەكى رەۋاندوز و دۇستى
كۆمەلەبوو ، ھوتافىيان ھەلەدەدا و تىكپراى قوتابىيان بەيەك دەنگىيى
دەيانگوتەۋە ، بەشىۋەيەك يەك سىمفونىي شۇپشگىرەنەۋى سازاندبوو كە
لەناۋ تىكپراى رېرەمەكە ، دەنگى كوردان بەسەرەۋەبوو ، ئىستاش لەيرەمە ،
قوتابىيە غەرەبەكان ھاۋارىيان دەكرد (نفس العرب للعرب) و ئىمەش
بەدەسپىشكەرى بىرادەرانى ناۋىراۋ بەمەموو دەنگەمان دەمانقىرەند (نفس
العراق للعراق) و (شط العرب للعرب) و بەكوردىش ھاۋارمان دەكرد ، (نەفتى
خۇمان بۇ خۇمانە) ئەم كارۋانە ھەتتا نىزىكى گۆرەپانى (التحرير) بەردەوام
بوو، كە تىكپراى رېرەمەكان لەۋى يەكيان دەگرتەۋە ، لەو بەيەك گەشىتنەۋى
ناپۇرەۋى جەماۋەرى زۆرۈ زەمىنى خەلەكى دەنگى زولالى ھوتافەكانى غەزىز
مەحمود و ھاۋرەپىيەكانى ۋەك تىرىشق و ھۆرى ھەۋرىكى تۈرە ئاسمانى ئەو
ناۋەۋى كۆتۈرۈل كوردبوو ، ئەۋەبوو دىسانەۋە جەلانەكانى رىزىم پىنى قەلس

بىيۈن ۋە لەھەمۇر لايىكەمۇ پەلامارى ئىمە قوتايىيانى كوردىياندا ، بەلام ئىمە لەوان بەدەست ۋە بەردىر بوۋىن ، خىرا خۇمان دەريازكرد ۋە كەسىيان پىنەگىرا.

ھاۋىنى سالى (۱۹۷۳) بوۋ لەگەل برايكەم كە ھەندى نەساغ بوۋ ، بۆلى دىكتۇر چوبومە شارى بەغدا ، لەۋى مامۇستا غەزىم دىتەمۇ بۆ شەم چوبىنە ئى (شوقەيە) كەشۋىنى نىشتەجىنى ھاۋىيانى كاك ئارام (شاسوار جەلال) ۋ (جەمە قەرەداغى) ۋ (نەجمەدىن غەزىن) بوۋ ، چەند شەۋىك لەۋى ماينەمۇ ، ھەر بۇ رۆژى دوايى شەھىدى سەربەرز (جەمالە رەش) ھاتە ئىۋى ۋ بۆ شەۋىكەي لەگەل مامۇستا غەزىز چوبوۋنە دەرۋە ، مەنىش لەگەل برايكەم چوبوۋمە لاي دىكتۇر . ئىۋ رۆژانەش سەردەمى (ابو طبر) بوۋ ، مامۇستا غەزىز ۋ جەمالە رەش چوبوۋنە لاي ئىۋ نەۋاس ۋ سەرى خۇيان گەرم كوردىبو ، دەرەگەننى ھاتىۋنەمۇ ئىمەش لەسەربان خەتتوبوۋىن ، بۆ بۇخۇيان بەھەلە ناچەن لەدەرگايەكى كۆلەننىكى پىشتەمۇ نادەن ، ئىۋ مەلەش سەربانەكەيان نەۋى ۋ نەزم بوۋە ، خەلەكەكى كەبەخەبەر دىن ، دەيىننەمۇ شەۋە دەرەنگە ، دىۋ كەس لەسەرى كۆلەن ۋ ماشىننىك رايانگرتوۋ ھاتوۋن لەدەرگا دەدەن ، ئىتر دەيكەنە ھاۋار ھاۋار بەناۋى ئەھا ئىۋو طبر ، ئىۋو طبر ۋ بەكەرىپوچان (خەشتى سەرتارمەي سەربانەكان) دەكەنە ۋىزەيان ، لەۋ دەرەفەتە ئىۋان دىنەۋە ھۆش خۇيان تىدەگەن ھەلەيان كوردوۋ ۋ بىريان دەكەرىتەۋە كە ھەردوۋىيان دەمانچەيان پىيەۋ بەھەلەداۋان رادەكەن ۋ دەگەنەۋە سەيارەكەيان ۋ بەھەزار ئالى غەلى خۇيان دەرياز دەكەن ۋ ئىۋ شەۋ دەچەن لەئوتىل دەخەۋن ۋ ئىمە بەيانى بەم بەزەمان زانى .

كاتتى شەھىد ئەمىر گىراۋ لەبەندىخانەنى مۇسلى سەرى ھەند، لەخزەم و كەس و بىرادەرانى بۇ بېنىنى دەچوون بۇ مۇجەھەدى. رۇژنى لەگەل ھاپۇرئەم كاك ئەنۇمەر مەحمۇد چووين بۇ مۇجەھەدى. ئۇيەم پىش ئەوان گەيشتىنە بەردەمى بەندىخانە. چاۋەرۋانى خوشك و خىزان و كەسوكاركانىمان دەكرد .. كەئەوان گەيشتەن بەيەكمەر ھەموو چووينە ژوورمەر .. مەن نامەيەكى سەركردايەتى كۆمەلمە (ى.ن.ك) پىنبو بۇى .. لەناۋ ئاپوورەنى خەلەكەكەدا و لەر كاتەنى كەباۋەشمان بەيەكدا كىرد .. نامەكەم خىستە دەستۇمەر لەناۋ خەلەكەكە خۇى دىزىيەرە بۇ ئەۋەنى بىزانىت چىيە .. بەروۋى گەش و ۋەنى بەرزو قاقاى پىنكەننەۋە چوۋەۋە ناۋ خەلەكەكە .. ھەر دانىشتىن ئەۋە ھەموو جۇرە خواردەنى كەلەسلىمانىيەرە بۇيان ھىناۋ .. سەفرەيان راخىست و لەسەر سەفرە رىزىكرەۋ بەكۆمەل لەگەل مامۇستە ئەمىرەدا دەستۇرا بەنان خواردەن مەن كىسەيەكم پىنبو .. كىسەكە شوشەيەك ەمبە بوو .. كەبۇم بىردبوو .. مامۇستە ئەمىرەۋەتى مەردوۋ ئەۋە كىسەيە چىيە چىت بۇ ھىناۋ .. مەنىش ۋەم ەمبە .. ئەزانم ھەزەت لىيەتى بۇيە بۇم ھىناۋى .. ۋەنى ئەۋە بۇ ناخەيتەسەر سەفرەكەم يەكسەر ەمبەكەم لەكىسەكە دەۋەناۋ خىستە سەر سەفرەكە .. ۋەنى ژۇرم ھەز لەۋەمبەبوو .. ۋا ئىعدام نەكرام و ەمبەشەم خواردەۋە .. ئەمەش بىرتىژى كاكە ەباسە .. كەلەپىرى ماۋە مەن چەنەم ھەز لەۋەمبە دەكرد ..

ئەۋە رۇژە سەيرمانكرد يەككە لەزىندەنىيەكان دەستۇپىنى كۆتەرەۋە، لەمامۇستە ئەمىرەمان پەرسى ئەۋە كىيە؟ ۋەنى ئەۋە ناۋى (سەيە)يە پىشەمەرگەنى لاي مەحمۇد يەزىدى بوۋە، لەبادىنان گىراۋە .. ھوككى لەسندەردەنى دەرۋە ئىستە بانگى ئەكەم نانمان لەگەلدا بىخوات، بانگى

کرد، بہ دست و پیئی زنجیر وہ ہاتھ سر سفرہ کہو نانہ کہی لہ گہلدا
 خوار دین.. لہ گہل نانہ خوار دین کہ، پھیٹا پھیٹا ماموستا عزیز قسہ نوکتہ ی
 خوی بؤ دہ کردین بہ روی گمش و بہ پیکہ نینہ وہ نانہ کہ مان خوار د.. ماوہ ی
 مواجہہ دوو سہاٹ ہوو.. ہر نانہ کہ مان خوار د پولیس پیدابوو..
 ناگاداریا نہ کردین کہ مواجہہ تہ او ہووہ با خہنکہ کہہ پڑنہ دہرہ وہ. من و
 کاک نہ نوہر پیش خہنکہ کہہ نہ ملاولای یہ کمان لہ گہل ماموستا عزیز دا
 ماچ کرد و بہ چاوی پر لہ فرمیسک و قورگی پرہوہ بہ جیٹمانہ نشت.
 لہ کوتاییدا دہ مہریت بلنیم نہ مہ ی کہ نوو سیومہ بہ شیشکی زور کہ مہ
 لہ یادگاری و بیرہ و مریہ کاتم لہ گہل نہو کلہ پیاوہ قارہ مانہ دا.

خالەم كەم ژىياو كەل ژىيا

فرمىسك مەھمەد

لەر رۇژەۋى قامم كىرۋىتەۋە .. خالەم ۋەكى مامۇستايەك و رۇنىشان دەرىك
 ھەئىسوكەۋى لىگەلدا دەكرىن .. بەبەرەۋامىي ئامۇزگارىي دەكرىن و
 بەخەممانەۋە بوو . كەئەھاتە مالىغان بەدايكى دەۋت (باجە خان) سەد
 باجەخان لىدەمى دەكەۋتە خوارەۋە .. ھەر جارىك بەھاتايە .. بەدەستى بەتال
 نەدەھات ، دىارىيەكى بۇ دەھىتايىن ، دەۋت فرمىسك گىيان ئەۋەم لىبگەرە و
 مەلى جوان نىيە .. منىش دەۋت خالەگىيان .. ھەمەۋ شىتىكى تۇ جوانە ،
 دىارىست ، قىسەت ، پىكەنىنن نانىخواردىست ، ھەئىسانت ، دانىشتىقت ،
 خەتتنت .. ھاتنەژۋورەۋە و چۈۋنە دەرمەۋت ..

ھەرچەندە خالەم لىبەنەمالەيەكى ھەژر بوو ، بەلام دل و دەروۋنى ئەۋەندە
 دەۋلەمەند بوو .. باۋەرناكەم كەسىك بوۋىش شانى لىشان دابىي چەند بلىنى
 ئەۋەندە سەخى بوو ، ھەمىشە دەم بەپىكەنن و رووخۇش و گەشىينبوو ..
 بىرەم نايەت رۇژىك بەتۈۋەپەي قىسە لىگەلدا كىرەيتىم . خالەم خاۋەنى
 بىروباۋەرى كوردايەتى پاكبوو، مامۇستايەكى پىشكەۋتوخاۋ بوو . غەشقى
 كوردو كوردىستان و شارەكى سلىمانى بوو .. لەمەندالىيەۋە ژىانى
 تەرخانكردبوو بۇ مىللەتەكى .. بۇيە ئىمەش بەبىرو باۋەرى كوردايەتى
 گۇشەدەكر ، فىرى دەكرىن دىسۆزى گەل و نىشتەمانەكەمان بىن .. خالەم
 مالى كىرەبۈۋە بىكەي پەرۋەردەكرىن و ئەنجامدانى چالاكى سىياسىي،

تەننەت خوشكەكانى و دايكىشى كىردىبۇنە ھاۋكارى خۇي و رۇژانە كارى
بەسەردا دەدان، خەزمە نەزىكەكانىشى ۋاي لىكەردىبۇ كەمەكو خۇي پەرزىشى
رۇبازى كوردایەتى بن .. مەن لەبەر شەۋەى مەندال بۇوم ، ھەمۇو كارە
سیاسىيەكانى ناگادار نەم .. بەلام شەۋەم زۆر باش لەیادە كە خالەم بۇو
بەپىشەمەرگە لەناۋ شارەۋە چۆۋە نەۋە بۇ ناۋ ھىزى پىشەمەرگە .. دۋاي
چۆۋنە نەۋەۋەى زۆر جار دەھاتەۋە سەلىمانى، دەھاتە مالى ئىمە زۆر
جارىش دەمايەۋە ، ئىمە لەخۆشەۋىستى خالمان ، ھەر بەدەۋرىدا نەھاتىن و
ماچمان نەكرد و گۆيمان بۇ قەسەكانى رادەگرت .

نەۋەشى لەبەرە كەجارىك لەجارەكانى ھاتتەۋەى بۇ ناۋ شار لەلایەن
دەزگاكانى رۇنەۋە كەۋتە بەر شالۋى گرتەن و گىرا .. دۋاي چەند مانگ بىن
سەرۋ شۆنەكردەن ، رۇژىك ناگادارى دايكەم و نەنكەمیان كەرد كەۋا لەمۇسئە و
خۇمان نامادە كەرد و لەگەل دايكەم و ھەمۇو خەماندا بەرەۋ مۇسئە
كەۋتەنەپرى .. كەچۆۋىنە زۆۋرەۋە مەن بەھالە ھال خالەم دەناسىيەۋە .. ئەۋ
خالە بەزەۋوق و شەۋقەم كەدىمان شەۋاللىكى كۇن و دۋاي لەپىدەۋو ،
كلاۋىكى چەلكنى لەسەردەۋو ، ھەرچاۋى بەئىمە كەۋت بەزەردەخەنە
جۋانەكەى تا نەزگایان لىكەردەۋە بەخىزەھاتنى يەكەيەكەمانى نەكرد .
كەھاتە نەۋەۋە .. ئەۋ بۇ ئىمە و ئىمە بۇ ئەۋ تامەرزۇ بۇۋىن ، باۋەشى
بەيەكەيەكەماندا كەرد و بەپىكەنەنەۋە ماچى نەكەردىن .. دایە خورشە
نەۋەندە لەباۋەشى گرت و بەخۆيەۋە نۇوسان و بەرزى كەردەۋە ۋتى: مەن
ئانەم دايكەم بۇو شەۋقى لەسەندەردانەم لەپىناۋى گەلەكەمدا پى بەخىشرا،
مەن دايكەم ھەبۇو، دايكەم، رەۋى كەردە خەلەكەكە ۋتى داۋاتان لىنەكەم
ناگادارى دايكەم بن. كەمەن لەسەندەردە نەرام پىيى لىمەبەن ..

خالەم لەسەرباری خەمی گرانى خویمو . دڵخۆشیی یەكەیهكەى
زیندانییهكانى دەدايمو، وەكو ماموستایەك ئامۆزگاریی دەکردن ، دیارە
هەر ئومەبوو وای لەزیندانییهكان کردبوو هەرهەموو هاواریان دەکرد .. ئێمە
تەنها ماموستامان بۆ بەمێنى هیچی تەمان ناوێت ئێمە بەشەرمین گەرنە نێیە
.. خالەم لەو بارونۆخەى زینداندە لەخەمى شۆرش و پێشمەرگە و
گەلەكەیدا بوو .. بەقاقای پێكەنین كۆپى دانیشقنى خوێش دەکردو دەبوو
نۆزمن خەيالى خواوە كورد بە لەناوێردنى ئێمە لەناوناچیت .

ئای .. ناخۆشترین رۆژ و سەمناکترین رۆژ لەژیانمدا رۆژی
(۱۹۷۹/۳/۲۲) بوو کەدواى سەردانمانبوو بۆلای کەبۆشەو بریارى
جێبەجێکردنى لەسێدارەدانى درابوو. ئەو فاشییاى نەیانەنشت ئێمە
چاومان پێى بکەوێت ، ئێمە پەرۆشى ئەو ئەوێش پەرۆشى ئێمەبوو .. ئێمە
هاواریان دەکرد . دەبیات بچینه ژوورەو و خالەم بیهێن . جەندرمەکانى
بەندیخانەش کەزانیان گۆشاریان بۆ هاتوو هەرشەى کۆشتنیان
لەخەلکەکە کرد ، بەم شیوەیە خالەم بەتەمەنیکى کورتەمو ، خەباتى
لەپیناوى مافە رەواکانى گەلەكەیدا کرد و یەسات لەرێبازى بزوتنەوێ
کوردایەتى دوور نەکەوتەمو .. سەد مەخابن . خالەم کەم ژیا ، بەلام زۆر
جەربەزانە و لیترانە و کەلەنە ژیا .. ئاخ .. ئاخ بۆ خالى میهرەبانمان ..

شەھىد عەزىز و چەند بىرەۋەرىيەك

گۇران شەرىھى

ھەردىۋىكمان قوتابى ھەمان ناۋمىدى بۈيۈن ، باش لەيام نىيە ، ئەر پۇلىك
يان بۈۋان لەپىش مەنەۋ بۈۋ . راستەۋخۇ يەكدىمان نەدەناسى ، ۋەئى
سلاۋى سەرھەزىمان لەنىۋاندا ھەبۈۋ . عەزىز مەحمۇد لەقوتابخانەكەدا
دەناسرا ، تابلىنى قەسەخۇش و خۇشەشەرف بۈۋ ، لەھەمان كاتدا خاۋەن
كەسايەتتەكى رىزدار بۈۋ . قوتابىيەكان بەخۇشى و شانازىيەۋە لىنى
كۈدەبۈۋنەۋە و گۈنىيان بۇرانەگىرت . لەدامركاندەۋەى نەمەقالتى و
پىكەلپىزنىيەندا رۇلىكى كارىگەرى ھەبۈۋ ، گەلىن جار كارىگەرتر لەرۋلى
بەپىۋەبەر و مامۇستاكەن . عەزىز بەپىچەۋانەى مەنەۋ كەلەگەت ھەلگەۋتەبۈۋ ،
تىگەسپراۋ و بەخۇۋە بۈۋ ، ھىندە بۇشناخىش بۈۋ ۋەكى دەلىن ((خوشكى
خۇى جەيرانى دەبۈۋ)) ، مەنىش ۋەكو قوتابىيەكانى دى سلاۋم لىدەكرد ،
ھەستە بەگەرمىي سلاۋ و ۋەلامدانەۋەكانى نەكرد . ۋاپىدەچۈۋ سۈۋسەى
بىرۈۋاۋەرى كوردانەۋەى كىردىن ، ئاخىر مەن دەمزانى كەلەۋىش سەر بەھەمان
رىبانى فېكىرى مەنە .

لىكەزىگىۋەۋەمان :

سەرلەبەيانىيەك (۳-۴) قوتابى ھەم لەخۇم بەتەمەتر ، ھەم بەقەلەفەت
گەۋرەتر لەبەر دەۋازەى قوتابخانەكەماندا رىگايان پى گىرتە . لەپىرسىار و

گەلتارەكانىيەدا دياربۇو نەيارى يىروبۇرۇم بۇون . دوانيان توند گرتىيان و ئىمانى دى وەكى پۇلىس كەوتنە پىشكىنىم . بەياننامەيەكى يەككىتى قوتاييەنى كوردستانيان لەباخەلم دەرھىنا ، ئىدى بەشەق و شەقازلە تىمكەوتن . نايشارمەو دوو دل بۇوم لەدەستكەرنەو . لەپر لەدوامەو دىگىكى بلىندى دلپىرتى : (نەكەن كورە .. نەكەن ، واهاتە بۇتان) كە ئاوپم دايەو بىنىم عزىز مەحمود فرىشتە ئاسا وا بەفرىام دى . ھەركە گەيشت خۇي ھاويشتە ئىوانغانەو يەكدرو زللەي گەياندە دوژمنەكانم ، منىش ترسم رەوايەو ھەندى شەق و بۇكزم وەشانە . ئىدى كارى راستىن ، كلك لەناوگەل دووركەوتنەو چى دى نەياندەوئىرا تەماشايىشم بىكەن . عزىز مەحمود پرسى : چىە ئەرە ، بۇرىنگەيان پى گرتىت ؟ لەوئامدا وئە نازانم ، ئىدى دانەوئىمەو بەياننامەكەم لەسەر زەوى ھەلگرتەو ، كەدياربۇو لەشپىرەيىدا لىيان بەربوبۇو . كاك عزىز تەماشايەكى كرد و وتى : ھەلىگرە با كەس نەبىيىن ، مەن بۇخۇم دەمزانى كەتۇش لەخۇمانىت . ئەرەش كە گەلەكۇمەككىيان لىكردىت زۇلە كوردن و لىيان مەترسە ، برات لەپىشتە .

لەر روداۋە بەملارە پەيۋەندىمان بەھىزىرتىبوو ، ئاوبەناۋ پىكەرە دەۋەستايىن و چەند وشەيەكمان نەگۇرپىمەو .

رۇژان ھاتن ، رۇژان رۇيىن . كەم كەم لىكداپراين . شەھىد عزىز چوۋە ئامادەيى و پاشان كۇلىرى ئاداب لەبەشى كوردى لەزانكۇي بەغدا . منىش رۇژگار دەرھەتى خويۇندىن بالاي بۇ نەرەخساندەم و لەشارەۋانى بۇومە فرمانبەر . سەرھەي لىكداپران و دووركەوتنەۋمان جارىبار ، بەتايىبەت

لہو مرزی ہاویاندا ، لہرنگوباندا بہدیدیاری یہکدی شاد دہوونہموہ
کہمیک دہمہتہقیمان دہکرد .

منیش وہ گہلیک لہ دلسوزانی ریبازی رزگارخوازانہی کوردستان ،
پارچہ پارچہ بوونی پارتی دیموکراتی کوردستان نیگہرانی کردبووم .
لہکاری حیزبایہتی خوم کیشایہموہ و لہتویی کتیبہ چہپرہموہکاندا بہدووی
نلتمرناتیفیکی نویدا ویل بووم . لہنیوہی دووہمی سالی (۱۹۶۹) دا ،
لہگہل چہند برادرہرکی موتمانہ داردا نلتقیہکی روشنیبریمان بو
خویندنہموہ لیکولینہموہ سازکرد . پاش چہند کوہوونہموہیک تیگہیشتن
کہنلتقیہکمان یہکیکہ لہرنجیرہ نلتقیہک کہ بہشیولزکی سیستیماتیک
بہروہ دیتنہموہی نلتمرناتیفیکی لہپیشہموہ فیکری و پاشان سیاسی ہنگاو
ہلندہگرئ . بہلئ شہم زنجیرہ نلتقیہ و رہورہ زہمینہی ہاتنہکایہی
کومہلہی خوش کرد .

کاتئ لہکوہوونہموہ مشتومرہکانماندا باسی کادیری لیوہشاوہ و لہناو
خہلکدا خوشہویست دہکرا ، شہمن ئوتوماتیکی کاک عزیزی ہمنوہکہ
شہہیدم دینایہ پینش چاو . لہدلی خومدا دہموت (شہو دہبی ئیستا زور
لہجاران چست و چالاکتر بی ، لہجاران خوشہویستتر و جہماوہریانہتر بی .
شوہ جارن کہ کوتابی بوو لہناو ہہموو تویرانہ کومہلایہتیہکاندا دوستی
ہہبون ، لہگشت لاوہ خہلکی دلی خوہان بو ناوالہ دہکرد و شوہ جینگای
موتمانہیان بوو ، دلنیام ئیستا زور لہوہ زیاتریشہ).

چہند جارنک پینشیارہی دوزینہموہ پہیوہندی پیوہکردنیم کرد ، بہبیانوی
پاراستنی نہینییہکانہموہ ، یاجاری زوہ و فامانہوی زور گہشہبکین ،
پینشیارہکہیان رہتکردہموہ .

چەند مانىڭلىك دواتىر لەڭگەل ھاۋپىيەكدا لەناۋ بازار پىڭكەۋىتى مامۇستىلا غەزىزىمان كىرد ، چۈنكى چاڭكىيەكى زۆر لەجاران گەرمەتەمان كىرد . كەڭلىتى دۇعا خۇلۇزى ھات ، چەندىم دىمكىرد لاقەكانىم لەدووم نەدەھاتىن ، نەدەھىست ، دىم نەدەھات نەيىنىيەكانى دىمى بۇ نەدىركىنىم و باسى كۆمەلەي بۇ نەكەم . ھاۋپىيەكەم پەلى گىرتە و لەمامۇستىلا غەزىزى جۈي كىردەھە و دۇعاخۇلۇزىمان لىكىرد . زۆر سەرزەنشەقلى ھاۋپىيەكەم كىرد ، باسى بىلىمەتلى مامۇستىلا غەزىزىم بۇ كىرد ، و تە دەپنى تىم بگەيەن بۇ خۇتەن لەو پىاۋە كەمۇنەيە دەۋر دىگىرن ، خۇ خۇانە كىردە ھاۋپىيەكەم قەسكەي پى بىرىم و تى : بەسە بەس غەزىز لەمىزە لەڭگەلدەيە ، ئىدى دىلت تىر ئاۋ بخۇاتەھە ، دەي خۇت بگىرەۋ لاي ھىچ كەس مەيدىركىنە .

ئاۋ كىرا بەناگىردا و سوكىنايىم ھات ، لەۋەش دىلتىياپووم كە كۆمەلە زۆر لەۋە فراۋاتىر و گەشەدارتە كە تا ئۇدەھە بەندە بەيىرىا دەھات .

شەھىد غەزىز و شاخ :

ھاۋىنى سالى ۱۹۷۷ ، بەداخەھە تەۋاۋ دىلتىيانىم كام رۇڭى چ مانىڭلىك . بەلاي زۆرەھە رۇڭىكى گەرمى مانكى تەموز بۈۋ لەڭگەل شەھىدى سەركىدە ، پىشەۋاۋ بىناقتەسەرى مەفرەزە سەرتەيىيەكان ، رىچكەشكىنى رىبازى دىمۇكراسى و پلۇرىئاليزم ھاۋپى ئارام و مەفرەزەيەك پىشەمىرگەدا كەبە دەستەكەي شەھىد ئارامىشەھە ژمارەيان لەژمارەي پەنجەكانى دۈۋ دەست تىنەدەپەرىن ، لەگوزەرىكى (جەۋلە) پىشەمىرگانە ، بەرەۋ گۈندى گورىاز دەگەپاينەھە ، ئەۋى رۇڭى گورىاز لەتەك تەنگىسەردا بىۋە دۈۋ قەلەي

مەھرەزە سەرەتايىيەكان ، دوو پېتەختى چالاككېيەكانى كۆمەلە - پېش ئەۋەى
 بگەينە گوندەكە ، ھەۋالى ھاتنى ھاپۋىيەكى نويمان پىنگەيەشت ، ۋەك گىشت
 جاران روومان كىرە مالى (مام سالىح)ى بابى (مەۋلۇد گوربازى) . ھاپۋى
 نوۋىيەكەش ھەر لەۋى چاۋەپۋانىي گەپرانەۋەمان بوو . ھەۋالى گەپرانەۋەمانى
 پېندرا ، بەپىرمانەۋە ھات بەندەۋ شەھىد ئارام چاۋىلكە پزىشكىيەكانەمان
 شكاۋوون . بەرلەۋەى ھىندە نىزىك بېيىنەۋە تا ھاپۋى نوۋىيەكە بناسىنەۋە ،
 ئەۋ ھەر ۋەك خۆى ، ۋەك جارى جاران ، لەدوۋرەۋە كرديە ھەلاۋ خوشى و
 چۈنئىيەكى پىر لەگالتەۋ گەپ : (ئەۋە ئىۋە لەكوۋىن مردوۋ ؟ خۆ من مردم ،
 ھىندە دارو بەرد و گوندەكانى ناۋچەكەم لەدوۋتان شىلا ، مئىش واھاتم ،
 دەبمە پىشمرگە ، با ھەر ئەمشەۋ ھەلكۋىنە سەر حكومەتى قەرەداغ و پىر
 فېشەكى كەين ، دەى كۋا بېئىن كلاشىنكۋىكم بىدەنى) . ھەر كەزارى
 ھەلەننايەۋە من و شەھىد ئارام بەدەنگە بلند و زولال و پىرگالتەكەيدا ھاپۋى
 نوۋىيەكەمان ناسىيەۋە كەمامۇستا غەزىزە . تىر ئەملاۋلايمان ماچ كرد و
 بەخىرەتتىكى گەرمەمان لىكرد.

مامۇستا غەزىز پانكو چۆۋغەيەكى سېپى ، ۋەك شىرى پۇشېبوو ،
 كراسەكەشى ھەر سېپى جوتى كلاشى دۆمى نوۋى لەپادابوو چوون چۆپى
 شىر . پىدەچوو بۇ سەيران ھاتىي ئەك پىشمرگايەتى .

لەگەل شەھىد ئارام و شەھىد ھەمەمىن پۇلا و كاك ئاۋات قارەمانىدا ،
 مامۇستا غەزىزەمان رىنمايى كرد بۇ مالى ئاۋات قارەمانى . پىشتى نانخواردن
 و كەمىك ھەۋانەۋە ، سەرمان كىرە سەر مامۇستا غەزىز ، ھەر يەكەۋلاى
 خۇيەۋە دامانە بەر تۋانچ : (بۇ پىشمرگايەتى ھاتوۋى يان گەشتوگوزلر ،
 جا چۈن ئىمە نازى ئەم ھەمو قۇزىتتىيەۋ پاكوخاۋىنئىتتىيەى تۇمان بۇ

ھەلەدەگىرى ، مەگەر دەستى جلوبەرگى شېرۇ چلكننت بۇ پەيدا بگەين ، دەنا شەرمەن پىدنىت لەگەل خۇمانت بگىرپىن) مامۇستا غەزىزىش وەك خۇى ، وەك ھەموكات ، لەبەرپەرچدانەرەى توانجەكانغان دانەدەما ، ھەمىشە وەلامى حازر و گونجاوى بۇ ھەر توانجىك پىببوو .

ئەو دەمە ناچارى نەبوايە شەو پىشەمەرگە لەگۇندا نەدەمايەو . بۇ يەكەم شەوى پىشەمەرگايەتى مامۇستا غەزىز ، وتمان جىگەيەكى خۇش ھەلەدەبىزىرىن ، يالنىكى بەرزو شەمالگر : يان دۇلىكى كپ و بىنەنگ . يالەكەى پىشت گورىازمان ھەلبىزارد كەپىشتى بەدامىنى جىاي چالاواوہ بوو . لىقەيەكى تاراندەيەك خاوينىمان لەناو لىقە خواستراوہكانغاندا بۇ مامۇستا غەزىز ھەلبىزارد . مەن و شەھىد ئارام ھەمىشە لەتەنىشت يەكەوہ دەنوستىن ، يان ھەر لىقەكانغان رادەخست و لىقەكەى دىمان پىكەوہ دەدا بەخۇدا ، شەوى شەوى مەن جىگەكەى تەنىشت شەھىد ئارام بۇ مامۇستا غەزىز چۆل كىرد ، دەمزانى باس و خواستى زۆرى رىكخستەكانى كۆمەلەيان لەناوشاردا دەبىن ، شەو تادەرەنگانىك ئاگاداربووم ، پىكەوہ ورتەورتىان بوو . رۆزى دوايى ، بەيانى زو ، بەرلەگىزنگ بەلىقەكانەرە گەپراينەرە گۇند . ھەر لىقەيەك پىشەمەرگەيەكى لەگەل خۇدا ، بۇ بەرچايى ، بۇ مانى خاوەنەكەى داوہت كىرد . ماوہى بەرچايى خواردن دەبوو كورت بىن ، دەبوو بەر لەكاتى ھەستانى ھەلىكۆپتەرەكان ئاوايىمان جىھىشتىبى و خۇمان لەشەكەوتىكىدا ، كەندەلانىكىدا يان كۆمەلە دارو دەوہنىكى چپو پىردا ھەشار دابى .

مامۇستا غەزىز ۋە بىرنەۋەگەي :

بەرلەۋەي دۇنيا تەۋاۋ روۋناك بېتەۋە گورىيازمان بەجىھىشت ، بەئاراستەي تەنگىسەر كەۋتېنەپرى ، لەخۇراۋاي كۈنەكۆترەۋە بەدامىنى چىيى كەلەۋىدا بەرمۇ دارستانەكەي بىنار ھەلگەپراين . جىگەيەكى گونجاۋمان ھەلېژلردو قوتاغمان خىست . نەبۈۋ تا خۇراۋايەكى درەنگ لەۋ نا دارانەدا سەتار بگرىن . ئەۋجا بەپىنى نەخشەي ئەۋ رۆژەمان بېچىن بۇ گۈندى تەنگىسەر ۋ لەۋى شىۋېگەين ، مامۇستا غەزىز چەند جارنك باسى چەكى ھىنايە ئارلەۋ ، داۋاي كۈلشېنكۆفنىكى دەكرد . كۈلشېنكۆفنىكى زىيادەمان نەبۈۋ . شەھىد ئارام پىنى ۋت : بىرنەۋەي دىرژمان ھەيە ، لەسەرزەل دامان ناۋە ، سەبى يان دەچىنە سەرزەل يان دەنېرىن بۆت بېتىن . دىاربۈۋ مامۇستا غەزىز جەزى لەتفەنگى بىرنەۋە نەبۈۋ ، ئەۋ دەۋە ھىچ پىشەمەرگەيەك بىرنەۋە پىنەبۈۋ ، بىرنەۋە نەك ھەر باۋى نەماۋىۋ ، كەلگىكى ئەۋتۈشى بۇ شەپرى پارتىزانى لى ۋەرنەدەگىرا .

مامۇستا غەزىز تىكەل بەگالتەۋگەپ ۋتى : بېۋا ناكەم بىرنەۋەتان ھەين ، نابىنم كەس لەپىشەمەرگەكان بىرنەۋە ھەلگرتېن ، بۆيە ئەگەر بىرنەۋەيشتان ھەين ، مەن ھەر كۈلشېنكۆفم دەۋى . شەھىد ئارام دۇنياي كىرد لەۋەي كەحالى حازر كۈلشېنكۆفمان نىيە ، ۋتى : تۆ جارى دەۋەق زەمانە بىرنەۋەكە ھەلگەرە ، بەھىمەتى ئەۋ پىشەمەرگە دىلېرانە ، بەمىزۋانە كۈلشېنكۆفېش پەيدا دەين . مامۇستا غەزىز ۋتى باشە ، چارم نىيە ؟ ئەگەر بىرنەۋەكە ھەلەنەگرم خەلكى گۈنەكان بەجاش ۋ زىندانىم تىدەگەن .

رۆژى دواتر مامۇستا غەزىز بېرنەمە درىژەكەي كىردە شانى ، كەمىك
لەخۇي وردبىوۋە ، ئەوجا تەماشايەككى ئىمەي كىردە كەكلاشىنكۇفمان
ھەنگرتىبو . ئەنجا بەدەنگىكى بەرزى : توخوا خەلگىنە بۇ مىقتان نەبى ،
بۇ خواتان بى ، ئەمەي بەمەنە چەكە يان دارشەق ؟ باشە من شەپە تەنگى
پىنكەم يان شەپە تىلا ؟ ھەموو پىنكەمە دامانە قاقاي پىنكەمىن .
ھىندەي نەخاياندا ، رانكوچۇغە سىپىيەكەي لەچلەكدا خاكى دەينواند .
مامۇستا غەزىز بۇ خۇشى زۆر زوۋ لەتەك بارودۇخى سەختى
پىشەمەرگە يەتتە راھات . ئەمەي دانوۋى لەگەلدا نەدەكولا خۇي وتەنى تەنبا
دارشەقەكەي بو .

چەند ھەفتە يەك گوزمە ، جاشىك كەكلاشىنكۇفنىكى بۇ مامۇستا غەزىز كىردە
دىارى ! لەخۇشياندا پىتى لەمەرد نەدەكەموت كەلە قەدو بالاي خۇي ورد
دەبىوۋە ۋە دەستى لەمەرخەنەكانى دەدا ، دەيگوت : كوپىنە تەماشام كەن ،
ئىستە لەپىشەمەرگە دەچم ، ئەو دارشەقە نەگىسە ھەر خەيىي بىردم .
كىردىبوۋى بە فورسان . بەس نەبوۋە بەبېرنەمەكەمە نەكوزدام ، ۋەلاھى نە
پەلە شەھەدەتمەردەگرت نە تەرمەش . تۇ تەماشاكەن ، پىشەمەرگە يەكەم
بەبىژىرى ، تازە شەھىدىش بىم چىش .

يەكەمىن بەشدارىكىردىنى مامۇستا غەزىز لەچالاكىيەككى پىشەمەرگانەدا :

كات پاشنىۋەپۇيەككى يەككى لەرۆژە دوايىيەكانى مانگى تەمەموزە . دوۋ لە
(۴) مەفرەزەكەي ناۋچەي قەرەداغ ۋە گەرميان بۇ گوزمەرنىكى پىشەمەرگانە
يەكەن گرتىبو . لەمەيوانى مەزگەتەكەي گوربازدا خىرپوبوۋنەمە ، شەھىد

ئارام دەربارەدى گوزمەكەيان قەسەى بۆ دىمىكىردن . لەناكاو سلاۋىكى
 بىچرىچىرى كاپرايەكى ھەناسە سوار باسەكەى بەشەھىد ئارام بېرى و دىلى
 ھەموۋانى داخورىيان . بەدەنگىكى بەرزى بانگەواز ئاسا و خەمىن وتى :
 (فرايەكەون ، مەفرەزمەكەى كاك ئازادى - سەگرمە "ئازاد ھەمە غەرىب"
 لەتەختايى مەززاكانى دامىنى گوندى بارۋىسىدا لەلايەن جاشەكانەو
 گەمارۇدراون و رىنگەى دەريازبۇونىيان لىگىراو ، ھالىيان شېرە و ئەگەر
 ھەلىكۆپتەرەكانىش بگەنە سەريان ھەموۋيان شەھىد دىمىكىردن ، يان
 بەزىندىۋىى دىمىكىردن . مەن جوتىيارىكى بارۋىسىم و لەۋىو ھەمەكەينە بەراكىردن
 ھاتووم پىتەن رابگەيەنم ، مەردى خەۋابىن و خىرا ھەم ئىستە بەفرايدىانەو
 (بچن) .

شەھىد ئارام و كاك ئاۋات قارەمانى دىمىكىيان لەپىشمەرگە كەرد و ئەۋمەندى
 بلىنى يەك و نوو پىشمەرگەكان خۇيان كۆكرەھو ئامانەبوون .

نايەتەيادىم بۆچ كاك ئاۋات كەئامىر كەرتى قەرداغ بوو ، تەنبا
 دەمانچەيەكى پىنبوو . روۋى دەمى لەمەن كەرد و داۋاي كەلشەنكۆلەكەى
 لىكەردم . مەنىش و تەمەگەر خۆم پىنبوسىم پىنبى نابى ؟ شەھىد ئارام ۋەلامى
 دامەو : نەخىر تۆ و سامى شۆرش (كەتازە لەسۋورىاۋە گەيشتەبۇۋە
 كوردستان) لەگەل مەندا دەمىنەمە ، تەنەنگەكەت بىدە بەئاۋات با ئەۋمىش
 دەمانچەكەى بدات بەتۆ . دىسان مەن پىم شەرم بوو لەو كاتە ناسكەدا ،
 لەبەردەم پىشمەرگەكاندا چەكەكەم لەخۆم دامالم و بىدەم بەكەسىكى تر .
 مامۇستا غەزىز بەتۆپەيىمە نەراندى بەسەرم : ئاخىر مەزەئىل تۆ بەبى
 چاۋىلكە دىت چەكەكەى ، جاشەكان لەسەنگەردان و خۇيان ھەشارداۋە ،

تۆش فېل لە دووری (۱۰) مەترەمە ئابىنىت ، مەگەر تەقە لە خۇمان بگەیت ..
یاللا تەمىنگەكى بىدەرى و دوامان مەخە .

ئا لەو كاتە ناسك و تراژیدىيەدە پېشەمەرگەكان خۇيان پېنەگىراو دایانە
قاقای پېكەن . منیش بىن دەنگ چەكەم مەخزەنەكانم دانە دەست
ئاوات و دەمانچەكەم لىوەرگرت . پېشەمەرگە چىست و چالاكانە ، بەھەلەداوان
بەرەو گوندی بارۇیى كەوتنەپرى .

پاسەوانىيەكەى سامى شۇرش :

ئەو شەمە مەن و شەھىد ئارام و سامى لەگوندی گورباز ماينەمە . شەو
لەسەربانى مالى مەلۇد گوربازى جىگەمان راخست ، گەلىك لەپىياوانى
گوندەكە لىمان خېرپونەمە . زۆر نىگەران بووین دلمان لای پېشەمەرگەكان
بوو . دەرەگانىك خەنگەكە چوونەمە مەلەكانیان . ئىمەش و تەمان ئەگەر
مەرىكەى (۲-۲) سەعاتىك بىنوین چاكە ، كى دەلى سەبەینى ئىمەش بەرەو
باپۇیى ناكەرىنەپرى ؟ لەناو خۇماندا رىكەوتىن كەيەكەم دوو سەعات مەن
پاسەوان بىم ، ئەوجا سامى و دواى ویش شەھىد ئارام . مەن دوو سەعات
پاسەوانى خىم گىرت و سامىم بىداركردەمە . زەردە دابىوى لەشاخ
بەناگاھاتم دىتم كەس بىدار نىيە . دەنگ لىكردن و بەخەبەرم ھىنان .
پەرسىم بۇ كەس پاسەوان نىيە ؟ كامتان لەنۆرە پاسەوانىيەكەيدا خەوتووە ؟
شەھىد ئارام وتى كەس مەنى بىدار نەكردۇتەمە ، ئەگەر تۆ سامىت
بەناگاھىنابى ، ئەوا ئەو خەمى لىكەوتۇتەمە و ئەو تاوانبارە . بەلى سامى
لەنۆرە پاسەوانىيەكەيدا خەو زەقەرى پېبەردىبوو . ھەردووكەمان رووى

سەرزەنشتمان كىردە سامى و بەرەخنىر تانە و توانىچ دامانگىر تەرە .
دەمانگوت ھەر پاسەوانىك لىدىخىكى ئاۋەھا ترسناك و ناسكدا خەمى
لىنىكىمىت ، دەپى سزاكى لىمەردن بەولارە چى ؟

ھەر ئىو رۇزە نىزىك چىشتەنگاۋ پىشەمىرگەكان بەمەفرەزەكەى ئازادى
سەگىرەشمەۋ گەرانەۋە لامان . كاك ئاۋات و دوو مەفرەزەكە لەكاتى خۇيدا
گەشىشتىبۈنە فرىساي گەمارۇدراۋەكان . جاشەكانىان ھەلپىرېبوو : تەرمى
سەركە جاشەكەيان بەكلاشىنكۆفنىك و دەمانچەيەكى چوارەدەخۇرەۋە
لىنەجىمابوو . زىيانى پىشەمىرگەش سوۋكە زامىكى تەۋىلى مام رۇستەم
بوو . گوللەيەك دابوۋى لىبەردىكى بەردەم مام رۇستەم ، ھەلگەپراۋەۋە و
لەنىۋچاۋانى چەقىبوو .

پىشەمىرگەكان باسى ھەماس و ئازايەتى و نەبەردى مامۇستا ەمزىزان
دەكرد . دەيانگوت نەەرەتەى ئىو نەبۋايە جاشەكان بەئاسانى نەدەشكان .
كەچى مامۇستا ەمزىز بۇ گالتەۋ گەپ رەھمى بەخۇشى نەدەكرد ، دەيوت :
راست ناكەن ، مەن نەمتۋانى بەشاخەكەى بارۇيدا سەرىگەم . مائىدو بووم و
لەسەر چەقى رىگاكە خۇمدا بەزمەۋىدا . بەپىشەمىرگەكانم وت ئىۋە بېۋن ،
مەنىش پىشۋىيەك دەدەم و لەدوۋتان دىم . خەم بىردىيەۋە ، لەخەمدا خوا
بەخىزى بگىرېئى جاشەكانمان تىكشكان و دوو دانە تەرمەمان پى
بەجىنەشتەن . خەرىكىبووم چەكەكانىان ھەلگەرمەۋە ، ئاۋات قارەمانى بىندارى
كردەمەۋە . وامزانى تازە خەوم لىنىكىتۋەۋە ئىۋانىش گەپراۋەتەۋە سەرم تا

* سەركىزشتەيمكى ئىو زامەى مام رۇستەمىش لايە ، بەھىۋام بىۋانم لىۋارنىكى دىدا

لەڭگەلىيان بېرۇم، تۆمەن ئەمە رۆژى دوۋەمەمە شەۋان لەڭگەرلەنەيداندا خەبەرلەن كىرۈۋەتەۋە.

قازو پاسەۋان :

پاشىنىۋەزى رۆژى گەپلەنەۋە مەفرەزەكان بىرەمە گۈندى قازانقا يە كۈتۈنەپرى. لەۋى بۇ خەۋانەۋە لاماندا . شەھىد ئارام بىن ئەۋەدى باسى پاسەۋاننىڭ كەي سامى بىكات . مەسەلەي خەۋلىكەۋتەنەۋەدى پاسەۋان ۋە ئاكامە ترسناكەكانى زۆر بەجىدى باسكرد . ھىمەي بۇ ھەندى بىزۋەتەنەۋەدى پارتىزانى كىرد كەسزەي مەركەلەن داۋە بەھەر پاسەۋاننىڭ خەۋى لىكەۋتەنەۋە زىيانى ھەۋىلىكانى خەستەنەۋە مەترسىيەۋە . لەۋ كاتەدا مامۇستا غەزىز دەمەي نايە بىناگۈنى ئاۋات قارەمانى ۋە چىرپانى بە گۈيىدا . ئاۋات خەۋى پىرانەگىراۋ لەڭگەرمەي قەسەكانى شەھىد ئارامدا دايە قاقاي پىكەنەن . شەھىد ئارام زۆر تۈۋرە بوۋ ، ئاۋاتىش بۇ پاساۋدانەۋەدى قاقاكەي ۋەتى : مامۇستا غەزىز چىرپانى بەگۈندە : (ئىمەي پىشەمەركە كەمەمىشە شەۋى ۋەزىز دەدەنە دەم يەك ، ئىمەي كەمخەۋى ۋە مانىۋە ئاۋەنەۋە لەكەتى پاسەۋاندا خەۋمان ھەر لىدەكەۋى ، ئەڭگەر مەفرەزەكان سەۋ قاز پەيدا نەكەن تالەڭگەل خەۋمان بىگىنەن شەتاقمان دەرناچىن ، ھەمۇمان سزەي مەركە بىرۈدەۋە مەسۈگەر دىكەنەن ، قاز لەسەرى يەك لاق رادەۋەستى ، كەخەۋى لىدەكەۋى لەتەرك دەدا ۋە خەۋرا بەناگا دىتەۋە ۋە دىكەتە قىرەقەر . جاڭگەر پاسەۋانەكە خەۋى بىت يان خەۋى لىكەۋتەنە ، قازەكە زۈۋ بىدەرى دەكەتەۋە ۋە لەسزەي مەردن قورقارى دىكا). ھەمۇمان بەشەھىد ئارامىشەۋە

دامانه قاقای پڼکهنين . پاشان شهيد نارام وتی : ((شکور وشياره "محي" تيده گا دونيا خراباته)).*

لهکوتاييدا دهموي بليم ماموستا عزيز سهرمړای رولي گرنگي لهکوملو يهکيتي نيشتمانی کوردستاندا ، تابليی سادهبوو ، لرهفتاردا تا هزهکي سهراست و بن پڼچ و پنا بوو ، هميشه و بو هموو هاورپکاني دلسوز و راستگو بوو . لهبر بهجپهينانی نهرکهکانيدا نهفسدريژ بهرگهگر بوو ، پرنسيپهکاني بهمهد دگرتن و سازشي لهسر نهدهکرتن . بهقسه خوش و گالتو گهپهکاني نهيدههيشت گهردي نيگهرانی لهسيمای هاورپهکاني بنيشن . بویر بوو ، هرگيز بوچوونهکاني نهدهشاردهوو هيچ حيسابيني بو بهرزهومندييه تايبهتبيیهکاني نهدهکرد . نو چند مانگي پڼکوه بووين بو تاکه چرکهيمکيش نهمدی رهشيني و ماتهيني زهفر بهگهشيني و زردهی سر ليوهکاني بيهن . هميشه گفتار و کرداری چوونهک بوون ، وړه وک پولا قايم ، هستی وک گولا له ناسک و گفتاری چوون شهکرهسيو شیرين بوو .

همزاران سلاو لهگيانی پاکي ماموستای شهيد

عزيز محمودی هميشه زيندو

سليمانی

۹ی مایسی ۲۰۰۴

* ناوه پارتيزانيهکي ماموستا عزيز "محيدين" پوو . بويه شهيد نارام لهو نيوه بهيت شيعرهی محمودا ناوی (محموی) گوډی به (محي).

بانگەوازىك بۇ ھەمۇ ھاۋپنىانى شەھىدى سەكردە مامۇستا غەزىز مەھمۇد

بەپنى بەرنامەيەكى داپنۇراۋ ، خەرىكى نووسىتەۋەى مىژۋى ژياننامەى
شەھىدى سەركردە (مامۇستا غەزىز مەھمۇد)ىن ، داۋا لەھرىك لەۋ
بەپنۇزەنە دىكەين ، كەۋپنىتە شەھىدىان كىردۈۋە ، لەخەباتى سىياسىى و
رۇنخراۋەىسى و پىشەمەرگايەتتى و كۆمەلەيتىدا ، نەۋ يادىمۇرى و
بىرەۋەرىيەنى لەگەل شەھىدا بويىتە .. بۇمان بىنۇسەنەۋە ، بەنامە يان
بەپنىگى فاكس بۇمان بىنۇر .. بەدەنگەۋە ھانتان ۋەفايە بۇ ھاۋپنى
شەھىدتان .
لەگەل رىزدا ..

مەھمۇد غەبىلۇكەرىم سۆلەيى

مامۇستا (شىنخ مەھمۇد)

بەپنۇبەرى گىشتى

چاپ و بلاۋكردنەۋە لەۋمىزەتتى رۇشنىپىرى

E-mail:knwe@aol.com

Knwe2002@yahoo.com

(Homepag)

(www.puk.org)

(www.pukmedia.net)

بانگەۋازلىك بۇ ھەمىيەت ھاۋاپىيىتى ھەردوۋ شەھىدى سەركردە (مامۇستا جەمال تاهىر) ۋە (مامۇستا غەزىز مەحمۇد)

بەبەرنامە يەككى داپىر ئىزاۋ ، دەستمان كىردوۋە بەنۇسىنەۋە مىرئوۋى
زىياننامە ھەردوۋ شەھىدى سەركردە مامۇستايان (جەمال تاهىر ۋە غەزىز
مەحمۇد) داۋا لەھەرىكەت لىۋ بەرئىزانە دەكەين كەھاۋپىيەتتى ھەردوۋ
شەھىدىيان كىردوۋە لەخەباتى نەئىنى ۋە رىكخراۋەيى ، زىندانى ۋە كۆمەلەيتى
ۋە پىشەمەرگەيە تىدا ، ھەريادوۋ يىرەۋەرىيەكەيان ھەيە بەرئىگەي ئىم
ناۋىشانەي دەنۇسىن بۇمان بىئىران ، بەدەنگەۋە ھاتتاتان نىشانەي ۋە فايە
بۇ ھاۋپىي شەھىدىتان .
لەگەل رىزدا ..

ناۋىشانە

سەلىمانى گەپرەككى (۱۰۵) ئەندازىاران
كۆلەنى (۲۵) . بەرامبەرى مەكتەبى
ناۋەندى راگەياندەننى يەككىتى نىشتەمانى كوردستان
بەرئوۋە بەرئىتىي گىشتىي چاپ ۋە بىلۋەكردەنەۋە
شمارەي تەلەفۇن / ۳۱۵۰۹۹۴

E-mail:knwe@aol.com
Knwe2002@yahoo.com

بۇ ھەقتىكى مەزگىل

سلاۋىكى شۇبىگىنرەنى گەرم

بابەت / نوۋسىنەۋى ژىاننامە شەھىد مامۇستا غەزىز مەخمۇد

بەرزىتان .. ھاپۇنى شارو شاخى شەھىد بوون ، ياد و يادھومرىتان
بەيكەۋە بوۋە ، لەي ياد و يەرەھەيىانە چىتان لەياد ماۋە ، لەسۇنگەي نەم
پرسىيارنەۋە . بفرمۇون بەدوور و درىژى يەرەھەيىكانمان بۇ تۇمار بىكەن
.. ھاۋكارىتان ۋە ھايە بۇ شەھىد .

پ۱/ كەي ، چۇن ، لەكۆي ، يەكتەرتان ناسى ؟

پ۲/ رۇژانەي ژىانتان چۇن بەيكەۋە بەسەرەبرد ؟

پ۳/ پلەي لەكارى حىزىي و رىنخراۋەيىدا چىبوو ؟

پ۴/ كەي و لەرنگاي كىنە تىكەلۋى خەباتى سىياسى و كوردايەتى بوو ؟

پ۵/ كەي و لەكۆي بوو بەپىشمەرگە ؟ پلەي لەپىشمەرگايەتيدا چىبوو ؟

چەند سال پىشمەرگە بوۋە ؟

پ۶/ كى ، بۇ ، لەكۆي گىرا ؟ لەكاتى گرتندا پلەي چىبوو ؟

پ۷/ كەي و لەكۆي لەسىدارە نرا ؟

پ۸/ نوۋسىنى ھەبوو ؟ لەچ بوارىكدا نەينوۋسى ؟ نوۋسىنەكانى لەچ

بلاۋكراۋەيەكدا بلاۋكردۈتەۋە ؟ ھىچ نوۋسىنىكىت ھەيە ؟

پ۹/ لەنوكتەۋە قسە خۇشەكانى چى لەيادماۋە ؟

پ۱۰/ لەكۆيىدا چىتەر بەشايستە دەزانىت لەسەر شەھىد بىنوۋسىت ؟

سەرئىچ

- ۱- بېرىزاتان ئازادىن لەۋەلامدانەۋى پىرسىيارەكان ، يەكەيەكە يان سەرچەم لەۋوتۇنى يىرەۋىرىدا بىياننۇوسنەۋە .
- ۲- ۋەلامى پىرسىيارەكان لەۋەۋى (۱-۲) مانگدا دەيىت .
- ۳- ھەر ۋىنەيەكتان لەگەل شەھىددا ھەيە ؟ نۇوسخەيەكمان بۇ بىئىرن ، لەۋاجاردا بۇتان دەگىرىنەۋە .
- ۴- كەۋەلامەكانتان تەۋاۋىرىد . بېرىزاتان سەرپىشكەن بەكەسىنىكى مەمانەپىنكراۋى خۇتان بۇم بىئىرنەۋە يان تەلەفۇن بۇ نەم ژمارەيە بىرىت بىئىرىن لەبېرىزاتانى ۋەرگىرنەۋە .

۱- بېرىۋەبەرىتى گىشتىي چاپ و بىلۋىكرىنەۋە ۲۱۵۰۹۹۴

۲- مەھمەد سۇلەيى / مالىۋە ۲۱۵۱۰۶۵

مەھمەد ئەبدىلكىرىم سۇلەيى

بېرىۋەبەرى گىشتىي

چاپ و بىلۋىكرىنەۋە

لەۋەزارەتى رۇشنىيىرى

وینہ کان

لہ وینہ کانوہ بروانیتہ شریان و خبباتی شہید عزیز

وښه‌کان

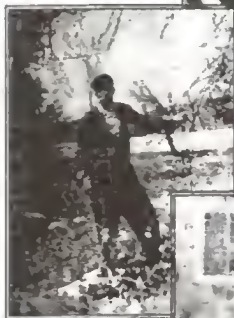
د یو مینې وښه‌کان

له وښه‌کانه وه گم‌شېښې و مینووی

زیاتې شه‌هید دهرده‌کموې

سهر چنار / ۱۳۵۶
روستاوگان ۲۱۰
۲. قلدری شونمروو
دغیشووگان ۱۰
۲. محمد بهار
۲. ماموستا عزیزه قازل جهلال

شهید عمیر

۱۳۵۹/۱۱/۱

سهر چنار

شهید و ورزش

۱۳۶۲

لهرستموه بؤ جهب ، نوری حاجی عمل - رطیق عومره گولج - شهید عمیر
فلانق عومره گولج - کامیل شعیق - محمد بهار - سالار عزیز جهگمت
دوئیمکی تر نغشسروئیملموه

بمبند / شمعید کفاح

۱۳۶۴/۶/۲۹

نمونه - حمید کریم

مسعود - شمعید عزیز

سفرای سوبان ناغا

۱۳۶۴/۲/۲

یونس - رضا - کمال -

مسعود - عزیز نوری

سایه / بهر دو کانی

نوری و هتا شمعید

عادل یونس - عزیز

۱۳۶۵/۱/۸

شهبید عزیز و برگزیده

بهریستی لوی توکن

۱۳۵۷/۷/۲۲

بهریستی توکن : ۱۳۵۷/۸/۸ بهمنی کشفنامه

لرستمه بژ چپ : سامان عبدالوگل - لستور مسعود - پابه عمل شینگ - حسنن لویین -

حسامی شینگ لستور - جهلال لمرهچ - شهبید عزیز

شهید عزیز به میزدمندالی

پونس غمطور و شمعیت عزیز ۱۳۸۳/۳/۸

شمعیت عزیز - خورشید خانی لایکی

شہید و گمشدہ

شہید عزیز و روشن

شهید عزیز و جلی کوردی

شهید عزیز و تارخویندنهوه

شہیدہ عزیز و ورزش

لہم وٹائپمہا تھنا شہیدہ عزیزو شہیدہ یاسین و تھسین گھرگوگی ناسراونمتھوہ

بعضا ۱۹۸/۱/۱۲

بغداد ۱۳۶۹/۲/۲

عمل حال شمعید عزیز محمد جوجهر دشتاد مغربی حقه سعید

مغربی سعید ۱۳۶۹/۲

پهنگم سالی خیلندی وکلا

شمعید عزیز شیخ سعید سعید سعید زاهد سعید یاسین

سعدی قنات ۱۳۷۰/۱/۴

دانشتو و مکنی ریزی پنگم. حصن حاجی تعیب - رؤستم معصود - فازل حاجی لعتیف
دانشتو و مکنی ریزی دوووم. نغوزاد کاسیل - د. جمیل - شهید عزیز - بورهان شرعی - نغوز مر معمود

سامرا / ۱۳۹۱

شهید عزیز. شیخ معصود صباح عومر عمل نغزاسرووه حمید کلاهی یوسف ناگزیلی مومناز جمهدری

سفرهای خزانیه ۱۳۶۱

د. شوگریه رسول ناسفر تالیب ناسفروتنمده عبدالولیم حسان محمد نگار مارف خزاندار شهید
عزیز گیلانی عمل فادر معروف شیخ محمد سامی شورش

سفرهای سامی ۱۳۸۱

شهید عزیز شیخ محمد نوری حلیان د. مارف خزاندار محمد حسین کمرگوکی

سهرشی سلطان پاك - ۱۳۷۱/۲/۲۸ جهونی نغوزو

لغور محمود ماموستا نعلت عوسان جهونی شهید عزیز حمله جوجه نغسروغوه نغوزد گابل

شهید و شمشال

شهید عزیز: (لغېشتهوه) مامی شورش

روغستاوگه:

ماموستا جهیری حاجی محمد ارلمری

کوانٹری لائیک

شہید عزیز خواجہ خان
یوسف نگرین ہونہر مند

نائب سربراہ حمید بلیس، بشنیر سوہ (چہنڈ) شہید یاسین تصور، شہید عزیز

سپېرني بسره ۱۹۷۲

ناصرين لوريځي شهيد ياسين ماسوفا غومر شهيد عزيز عبدالقادر حميدامين لغزور محمود
عبدالقادر معروف شيخ محمد غومر رشيد

شهيد عزيز تاهو غومر گېلاس عمل دلشاد معروفي

شہید عزیز و شہید گن

نور احمد نیسا عیال - ماموستا نہایت ماموستا عوسمان خزانہ شہید عزیز

سفری بصرہ - ۸۷۷ لہناو قیادرا

شہید یاسین شہید عزیز نجم خانہ طینی

سفری بصره مانگی ۱۳۳۱

عومر رشید ماسوفا عومر شیخ محمد بنسراونعموده شعیبدی عفریز عبدالقادر حمیدمین

سفری بصره / مانگی ۱۳۳۱

شعیبدی عفریز نعرمین قادر شیخ محمد هیوا عمل قادر حمید یسین ماسوفا عومر

سهرشی حله

نصفه تالیب مایه‌ستا عبدالول محمد عومر محمد رشید دکتور مارف خرنادر شمعید
عزیز گیلای عمل فادر معروف شیخ محمد سامی شورش

سهرشی بصره / ملنگی ۱۳۳۸

شمعید عزیز شمعید یاسین ناتور نوری حمبرن

سهرېش پاسره ۱۹۷۲

نصرین فورېشې شهبېد پاسبېن ماموستا غومر شهبېد عزيز عبدالقادر حېمېنېن لغومر مېحمود
عبدالقادر مېعروف شېخ مېحمود غومر رشېد

سهرېشې حېله

لمېمېمېوه بؤ راسته شېخ مېحمود گېلاش عمل ساس شېرشې شهبېد عزيز د. مرف خېزنمېدو د. فروغ غومر

سەھرى گۈلبە لەنمورۇزدا / بەغداد ۱۳۸۲/۲/۲۱ سەلمان پاك

عادل جەلال مەھمەد بايز ئەمىر ئەسەب مەھمەد جوجە عوسمان خەزىنەى شەھىد ئەزىز پەمخشان جەلال
نەزەنىن سەكەر عەل نەجى

لەمەستەمەد ئەنەس سەس ئۇرۇش شەھىد ئەزىز مەھمەد عەبدولقەدر مەھمەد ئەسەن

لهم ویتیمها هم کسمه ناسرونتعمده

نرمین لاری شهید عزیز گیلانی عمل صلاح شوان حمید بایس دانشد معروفتی سوعاد صلاح
سعیده عارف

وہنہی دھرم ہورون / سالہ ۱۹۲۲

لہم و تہنہ لہموا سالہ خونہنہ زنگارون لہم ہوردم کوزیری نادہی پھلدا لہمالہ ۱۹۲۲ گہروہ کسمہر چہم خونہنگار مکتہ ہول ہوروی سالہنگار لہنگار زنگار ہوردم لہمالہ سالہ ہنہی گورک ونگر د. عہر زنگارون مستظلا و صول د. لہنگار ہورناد د. مارف خمر زنگار د. سالہ لہنگار لہ

لہم و تہنہ لہموا - سالہ خاگ خاگ.

وینچی مرجولن / ۱۹۷۲

لدم وینچیہ شنبہ فور ایپیکامی گروپس بیلڈن ، پیوینچی مرجولن پورہ گیارہ لسانی (۱۹۷۲) لایبریری - کوئینز کادیو ایپیکامی لدم پیوینچیہ
لایبریری کمدن : (ماروستانی رائی علم انٹنسی ، د پیوینچیہ ، د لکھند موسمان ، د صالح تلی ، ماروستان هالایین سه جادی ، د لیجستان
لوراد ، د مارل خیرنور ، شعیب هریز - صبریہ خیرانی)

سالى ۱۹۷۸

لەمچىمىيە (كەت مولازىم غومەر - پ.م/ جەبىب خالە شۇخ سەلىق - شەھىدە ئەزىز - پ.م/ كارونجى)
ئەم وئەنچە لەككى گەم ئەمەي كارونى پەشەمەرگەندەپ لەناوچەي بەدەنەنەمە بۇ ناوچەي سەلىقى

رەزى پەشەمە : مامۇستا سەلام ئەبىدوللا - شەھىدە ئەزىز - شەھىدە جەمال غەل بەير - سەباج جەلال - شۇخ
بەكرى ماوت - مەستەفا جاۋرەش - ۋەھابى سەرتەپ
رەزى دوتە : شۇخ قەتاج - پ.م كەنتەسەرۋەتەمە
ئەم وئەنچە لەككى گەم ئەمەي كارونى پەشەمەرگەندەپ لەبەدەنەنەمە بۇ ناوچەي سەلىقى

کؤبونوموی سرگردانی (نؤگان)

دانیل و مگان: قادر جهباری ، دکتور مه جمود ، سید گلکه ، مولازم عومر ، ملا ناسح ، رسول مامساند

مام جهلال ، شمس قلین موختی ، نازاد هموراسی

رواستاومگان : دوو پېشمەرگه نهنسراوننتموه سېهم نموشروان مستعطا ، ماموستا عزیز

نهم (۲) ویننمه لهنرشپنی گلک مولازم عومرموه دستمان گهوتووه

معرسمی ہینانموی تعمی شہید عزیزو ہاورپکانی لہ موسلموہ بڑ سلیمانی

دوای نزاری عیراق لہ ۸ / ۶ / ۲۰۰۳

(معززی شہید) لیبیک

يېزىق

لایىرە	نومۇرى	تارىخى
۳	مەھمەد شىخ غەبىلەكەرىم سۆلەيى	پەيغەمبەر
۱۹		نامى ھەشەن مەھمەد بۇ شەھىدى سەركردە (مامۇستا غەزىز)
۲۱		نامەكەي ھەشەن مەھمەد بۇ مامۇستا غەزىز
۲۵		كۆرتەمەك ئەزىزى ۋە سەلەھى خەبەسى شەھىد غەزىز
۳۱		شەھىد غەزىز ئەشەرىكى شەھىد مەھمەد
۳۵	غومەد فەتەخ	شەھىد غەزىز بۇ ھەزەران ئىلى ...
۴۵	مولىزم غومەد	سەمەرى بونۇم بەكۇمەلە ...
۶۱	سەلار غەزىز	مامۇستا غەزىز مەردانە ئىلى ...
۷۳	مەھمەد خەتەر	مامۇستا غەزىز ئىلىنى پاك ۋە ...
۹۱	خەمەد بىلباس	مامۇستا غەزىز كۆمەلەن خەمەتلى چەكلى بونۇ
۹۵	كەمال غەلى	ھەمەد كەتەكلى ئىلىنى تەرخەنكەرى بونۇ ...
۹۹	مەھمەد رۇستەم كەركەكلى	بىر مەھمەد كۆرت
۱۰۱	غومەد غەرىب	مامۇستا غەزىز مەھمەد ۋە بىر مەھمەد كۆرت
۱۰۵	نەھمەد سەلەخ	بىر مەھمەد كەتەكلى شەھىد غەزىز ...
۱۱۵	غومەد فەتەخ	بەكەن نامەكەن بىشەر راستىيەكەن دىمەكلىنى
۱۲۷	خەمەد چاۋشەن	قەتەمەننى شەھىد غەزىز ئەھمەد بىشەر
۱۳۳	سەلەخ بايز	بىر مەھمەد كەتەكلى مامۇستا (غەزىز) ...

۱۴۵	نەزاد جەلال	شەھید عزیز و قوتلىغانىك بۇ ...
۱۵۷	سەبىيە عارف ئاغا	ھاۋسىرى شەھید عزیز و چەند جەسرەتلىك
۱۷۵	جەمال شىخ نورى	شەھید عزیز نامۇزىگارى ئەكردىن بايەخ ...
۱۷۷	نەنۇم مەحمۇد	سەردەمانلىك ئەگەن مەۋىستا عزیزدا
۱۸۲	باپىر مەھمەد	چەند پەيشىك بۇ ھاۋرىنى زىندانىم
۱۸۹	عەبدولقاسىر جەمەنەمىن	شەھید عزیز لەسالى يەكەمى خويندنا ...
۱۹۱	قايىق شىخ غومەر	ھەلۋىستى مۇۋەننى شەھید عزیز
۱۹۵	مەھمەد شىخ عەبدالكريم سۇلەيى	شەھید عزیز (شۈبشگىنرۈ كورد پەرۋەر .. قارمەنى يەر پەتى سىندارە)
۲۲۱	گىلاس عەلى	شەھید عزیز بەراستى ھاۋرى بوو
۲۲۲	يونس غەفور	من و شەھید عزیز
۲۳۵	ئازمەن مەحمۇد عەلى	عەزىزى بىرام
۲۴۵	نەسرین خان	من گە عزیز لە سىندارە نرا دۇعام كرد نوای...
۲۵۹	عەباس مەھمەد	حاجى مەمۇ و شەھید عزیز
۲۶۵	فرىنىك مەھمەد	خالىم كەم زىاۋ كەن زىا
۲۶۹	گۈزان قەرمەدغى	شەھید عزیزو ...
۲۸۲		بالىگەۋازمەن بۇ نووسىنەۋى زىانى شەھید عەزىز
۲۸۷		ۋىنەكەن
۲۱۷		پىرست